

ENONKOSKEN KUNTA

Enonkosken keskustan strateginen yleiskaava

Kaavaehdotuksen selostus

Ehdotuksen selostus laadittu 12.12.2012

Enonkosken keskustan strateginen yleiskaava

pvm. 12.12.2012

Kirjoittanut: Hannu Eerikäinen
Tarkastanut: Markus Hytönen

Viite: 82130620

Ramboll
Niemenkatu 73
FI-15140 Lahti
Finland
Puhelin: 020 755 611
www.ramboll.fi

Perus- ja tunnistetiedot

Strategisen yleiskaavan selostus, joka koskee 12. päivänä joulukuuta 2012 päivättyä yleiskaavakarttaa.

Strategisen yleiskaavan on laatinut Ramboll Finland Oy, Niemenkatu 73, 15140 Lahti, puh. 020 755 7800.

Kaavoitusta on ohjannut Enonkosken kunnanhallitus ja tekninen lautakunta.

Vireilletulo

Enonkosken kunnanhallitus on päättänyt strategisen yleiskaavan laatimisesta kokouksessaan 1.6.2010 § 132. Kunnanhallitus on valinnut kaavanlaattijaksi Ramboll Finland Oy:n kokouksessaan 28.6.2010 § 158.

Kunnanhallituksen hyväksyminen

Kunnanhallitus on esittänyt kunnanvaltuustolle strategisen yleiskaavan hyväksymistä 7.5.2013.

Kunnanvaltuuston hyväksyminen

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt strategisen yleiskaavan 17.6.2013.

Kaava-alueen raja- ja vaikutusalue

Strategisen yleiskaavan suunnittelualue käsittää Enonkosken keskustaajaman ja sen lähiympäristön Ylä-Enonveden lahdelta ja Soidinniemieltä Hyypiänniemelle ja Kangassaareen ja Immolansareen. Kaava-alue on pinta-alaltaan noin 1650 hehtaaria.

Kaavan vaikutukset yltävät koko kunnan alueelle, suunnittelualueelle ja sen ympäristöön. mm. yhdyskuntarakenne-, palvelurakenne-, työpaikka-, maisema-, luonto- ja vesistövaikutusten osalta. Osa kaavan vaikutuksista yltää myös naapurikuntien puolelle ja maakunnan tasolle mm. palvelurakenteelliset ja matkailulliset vaikutukset.

Kuva 1-1 Kaava-alueen likimääräinen raja- ja vaikutusalue Enonkosken taajaman ympäristössä.

Kaavan tarkoitus

Kaavan tarkoituksena on osoittaa kunnan taajaman kehittämisen painopiste-alueet ja asemakaavoitettaviksi tarkoitetut alueet vuoteen 2030 saakka.

Kaava on luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen. Yleiskaava on tarkoitus laatia oikeusvaikutteisena.

Selostuksen sisällysluettelo

1.	Tiivistelmä	7
1.1	Kaavaprosessin vaiheet	7
1.2	Strateginen yleiskaava	7
1.3	Toteuttaminen	8
2.	Kaava-alueen nykytila ja kehitysvaiheita	9
2.1	Kaava-alueen sijainti	9
2.2	Enonkosken kunnan seudullinen asema	9
2.3	Maisemakuva	11
2.4	Suunnittelutilanne	14
2.4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	14
2.4.2	Maakuntakaava	14
2.4.3	Yleiskaavat	15
2.4.4	Asemakaavat	17
2.4.5	Ranta-asemakaavat	20
2.4.6	Rakennusjärjestys	21
2.4.7	Pohjakartta	21
2.4.8	Suojelupäätökset	21
2.4.9	Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat	22
2.4.10	Alueelle laadintavaiheessa tehdyt tai aikaisemmat selvitykset	22
2.5	Maisemarakenne ja luonnonympäristö	22
2.5.1	Kallio- ja maaperä ja pinnanmuodot	22
2.5.2	Vesistöt	25
2.5.3	Ilmasto	27
2.5.4	Kasvillisuus ja eläimistö	28
2.5.5	Luonnonsuojelu ja Natura-alueet	30
2.6	Rakennettu ympäristö	31
2.6.1	Yhdyskuntarakenne	31
2.6.2	Enonkosken kehitysvaiheita	33
2.6.3	Kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat alueet ja suojelukohteet	43
2.6.4	Väestön rakenne ja kehitys	48
2.6.5	Asuminen ja sosiaalinen ympäristö	49
2.6.6	Työvoima, työpaikat ja elinkeinotoiminta	50
2.6.7	Palvelut	51
2.6.8	Virkistys	52
2.6.9	Liikenne	53
2.6.10	Tekninen huolto	59
2.6.11	Erityistoiminnot	62
2.6.12	Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt	62
2.6.13	Maanomistus	63
2.6.14	Kuntatalous	63
3.	Strategisen yleiskaavan suunnittelun vaiheet	64
3.1	Strategisen yleiskaavan suunnittelun tarve	64
3.2	Suunnittelun käynnistämistä ja etenemistä koskevat päätökset ja suunnittelun vaiheet	64
3.3	Osallistuminen ja yhteistyö	66
3.4	Strategisen yleiskaavan tavoitteet	66
3.4.1	Yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §)	66
3.4.2	Kunnan asettamat tavoitteet	66

3.4.3	Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet	67
3.4.4	Lähtökohta-aineistosta johdetut tavoitteet	71
3.4.5	Osallisten tavoitteet	74
3.4.6	Yleiskaavan laadulliset tavoitteet	74
3.5	Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	74
3.6	Kaavaluonnokseen tulleet muutokset	79
3.7	Kaavaehdotukseen tulleet muutokset	80
4.	Strategisen yleiskaavan kuvaus	81
4.1	Kaavan rakenne	81
4.1.1	Kaavan mitoitus	81
4.1.2	Kaavamerkinnot ja määräykset	82
5.	Vaikutusten arviointi	93
5.1	Arviointimenetelmät ja epävarmuustekijät	93
5.1.1	Epävarmuustekijät	93
5.2	Yleisten määräysten vaikutukset	94
5.3	Kehittämisyöhykkeiden ja selvitysalueiden vaikutukset	94
5.4	Alue- ja yhteysmerkintöjen vaikutukset	95
5.4.1	Vaikutukset luonnonympäristöön	95
5.4.2	Vaikutukset Natura-alueisiin	97
5.4.3	Vaikutukset luonnonvaroihin	97
5.4.4	Vaikutukset Natura-alueisiin	98
5.4.5	Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen	98
5.4.6	Vaikutukset rakentamiseen	99
5.4.7	Vaikutukset palveluihin, työpaikkoihin ja elinkeinotoimintaan	100
5.4.8	Vaikutukset liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen	101
5.4.9	Vaikutukset kulttuuriympäristöön, maisemaan, suojelukohteisiin ja muinaismuistoihin	101
5.4.10	Vaikutukset asumiseen ja sosiaaliseen ympäristöön	103
5.4.11	Vaikutukset talouteen	105
5.5	Kaavan oikeusvaikutukset ja suhde lainsäädäntöön	107
5.5.1	Yleiskaavamääräykset	107
5.5.2	Ohjausvaikutukset alemman asteiseen kaavoitukseen	107
5.5.3	Ehdollinen rakentamisrajoitus	108
5.5.4	Rakennuksen purkaminen	108
5.5.5	Suunnittelutarvealue	108
5.5.6	Lunastus	108
5.6	Yleiskaavalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	108
5.7	Kaavaprosessin aikana saadun palautteen huomioiminen	115
5.8	Suhde muihin suunnitelmiin ja päätöksiin	134
5.9	Strategisen yleiskaavan toteutus	134
5.9.1	Toteuttaminen ja ajoitus	134
5.9.2	Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat	134

Selostuksen liiteasiakirjat

1. Lähdeluettelo
2. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
3. Nähtävillä pidetty kaavaluonnoksen kartta
4. Kaavoittajan vastineet kaavaehdotuksen palautteeseen

Selostukseen kuuluu strategisen yleiskaavan kartta merkintöiden ja määräyksineen

Kuva 0-2 Taajaman keskustan kauniista ja viihtyisästä rantapuistosta. Enonkosken myllyn ja sahan vanhat vesirakenteet ovat puiston ilmettä rikastuttavia tekijöitä.

1. Tiivistelmä

1.1 Kaavaprosessin vaiheet

Päätös ja käsittelyvaihe	Ajankohta
Päätös strategisen yleiskaavan laatimisesta	1.6.2010 § 132.
Päätös kaavakonsultin valinnasta	28.6.2010 § 158
Kaavoituksen aloituskokous Enonkoskella	21.9.2010
Kaavan vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olo kuulutus	17.11.2010 §
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olo aika	18.11–19.12.2010
Yleisötilaisuus Enonkoskella	18.11.2010
Aloitustaiheen viranomaisneuvottelu Mikkeli-ssä (MRL § 66)	19.11.2010
Suunnittelukokous Enonkoskella	7.3.2011
Kaavaluonnoksen käsittely kunnanhallituksessa	17.5.2011 § 160
Valtuustoseminaari Enonkoskella. Kaavaluonnoksen esittely kunnanvaltuustolle	14.6.2011
Kaavaluonnoksen käsittely kunnanhallituksessa	6.9.2011 § 260
Kunnanhallituksen päätös kaavaluonnoksen nähtävälle asettamisesta	15.9.2011 § 280
Kaavaluonnoksen nähtävillä olo aika	21.9–21.10.2011
Kaavaluonnoksen käsittely teknisessä lautakunnassa	13.2.2012 § 26
Maanomistajien kuuleminen kirjeellä	2.2.2012 Vastausaika päättyi 16.2.2012
Viranomaisten työneuvottelu	20.2.2012
Kaavaehdotuksen nähtävillä olo aika	11.6.- 11.8.2012
Yleisötilaisuus	25.5.2012
Viranomaisneuvottelu	17.10.2012
Päätösehdotus kaavan hyväksymisestä (KH)	Kh 7.5.2013
Kaavan hyväksymispäätös (KV)	Kv 17.6.2013
Valitusaika	
Voimaantulo kuulutus	

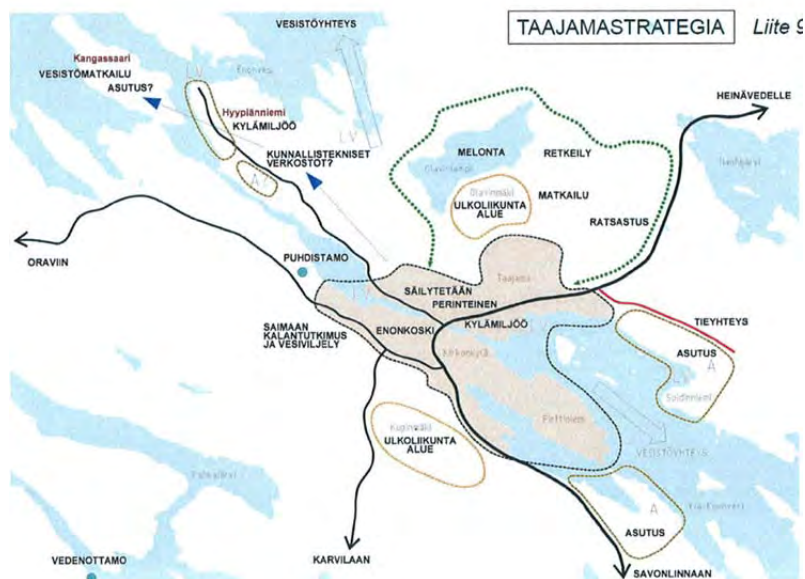
1.2 Strateginen yleiskaava

Enonkosken strateginen yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se toimii perusteena tarkemmalle suunnittelulle ja asemakaavojen laatimiselle.

Strategisessa yleiskaavoituksessa keskitytään alueidenkäytön päälinjoihin. Kaavakartta esitetään yleispiirteisesti symbolisin merkinnöin.

Strateginen yleiskaavoitus muodostaa kunnan yleiskaavoitusprosessin ensimmäisen vaiheen ja strateginen suunnittelu määrittää lähtökohdat konkreettiselle aluevaraussuunnittelulle ja muille kehittämistoimenpiteille.

Enonkosken Strategisen yleiskaavan tavoitteena on määrittää asemakaavoituksen ja kunnan kehittämisen painopistealueet sekä tuoda esiin kunnan ominaispiirteitä ja voimavaroja. Kaavan tavoitteena on osoittaa ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys mukaiset täydennys- ja uudisrakennusalueet vuoteen 2030 asti, luoda mahdollisuuksia uusien palveluiden sijoittamiselle ja olemassa olevien kehittämiselle, lisätä työpaikkojen toimintaedellytyksiä alueella ja kehittää virkistysyhteyksiä ja -alueita sekä vesireittejä.

Kuva 1-1 Enonkosken kunta on laatinut kuntastrategia 2015:n, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 20.4.2010. Strategian yhteydessä on hyväksytty taajama-alueen rakennemalli, joka toimii strategisen yleiskaavan lähtökohdana.

1.3 Toteuttaminen

Strateginen yleiskaava on osa kunnan ja seudun kehittämisstrategiaa. Kaavoitus ei ole ainoa keino toteuttaa strategista yleiskaavaa, eivätkä kaikki kehittämistoimenpiteet liity maankäyttöön. Kaavan toteuttaminen voidaan niiltä osin aloittaa jo ennen kaavan saatua lainvoimaa.

Kaavoituksen osalta kaava on toteuttamiskelpoinen sen tultua lainvoimaiseksi. Kaavan toteutumista ohjataan mm osayleiskaavojen, asemakaavojen, tarkempien suunnitelmien, suunnittelutarveratkaisuiden, rakennuslupien, ympäristövaikutusten arviointien ja ympäristölupien avulla.

Toimenpiteitä strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi ovat mm:

- taantuvan kehityksen ohjaaminen;
- kehittämisalueiden ja -tahojen määrittely;
- maapolitiikan kehittäminen ja maankäyttösopimuksien hyödyntäminen;
- vanhentuneiden asemakaavojen tarkistaminen ja muuttaminen;
- rakennetun kulttuuriympäristön ja toteutuneen hyvän elinympäristön arvojen vaaliminen;
- työssäkäynti- ja palvelualueen ja matkailuelinkeinojen seutuyhteistyön kehittäminen;
- keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueen laajentaminen;

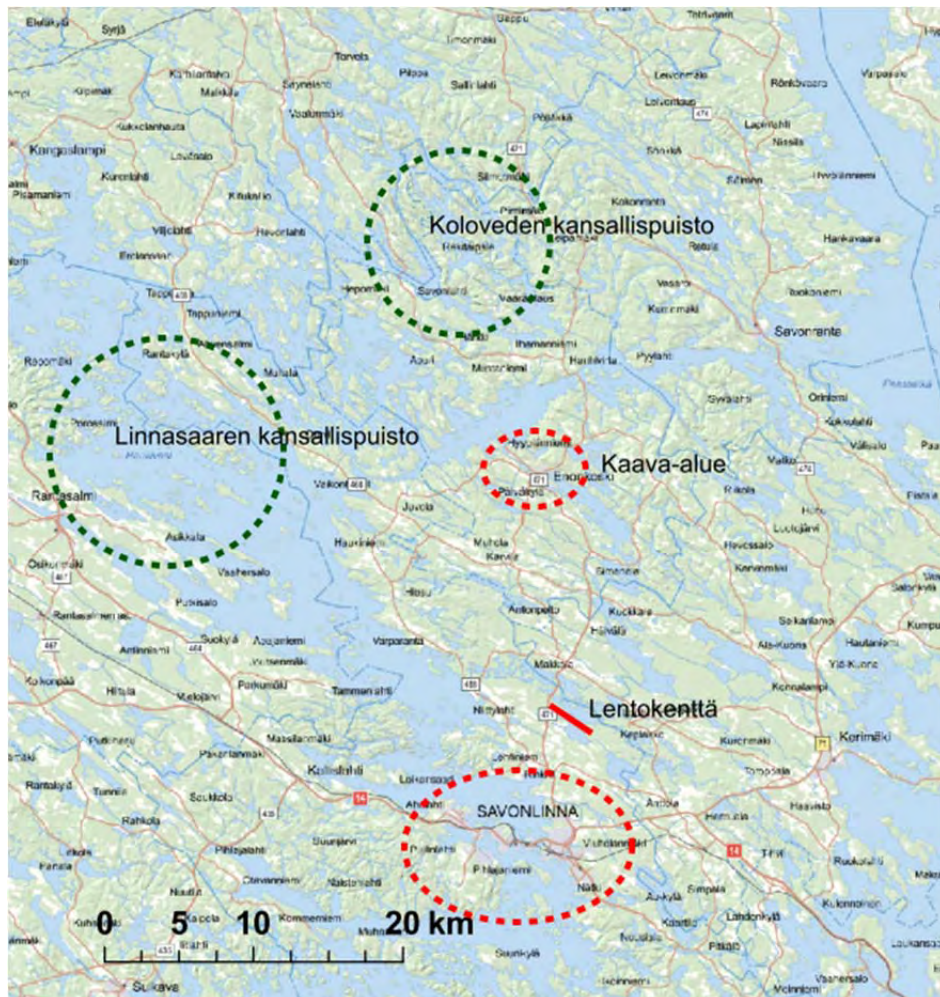
- vesistöjen tilan parantaminen; sekä
- viestinnän, markkinoinnin ja päätöksenteon tehostaminen.

2. Kaava-alueen nykytila ja kehitysvaihteita

2.1 Kaava-alueen sijainti

Enonkosken kunta on Etelä-Savossa Saimaan rannalla sijaitseva saaristokunta. Enonkoski sijaitsee Savonlinnasta Heinävedelle johtavan maantie 471 ja vesistöjä pitkin kuljettaessa Saimaan syväväylän varrella.

Naapuri- ja ympäryskuntia ovat Savonlinnan lisäksi Heinävesi ja Varkaus pohjoisessa ja Kerimäki kaakossa. Enonkosken keskustaajamaan on matkaa Savonlinnan Nojamaalta noin 30 kilometriä. Savonlinnan lentokenttä sijaitsee matkan varrella noin 19 km päässä Enonkoskelta. Heinävedeltä on matkaa noin 55 kilometriä ja Kerimäeltä noin 60 kilometriä. Varkaudesta matkaa on noin 80 kilometriä ja Mikkelistä noin 140 kilometriä.

Kuva 0-1 Suunnittelualan likimääräinen sijainti suhteessa Savonlinnaan sekä lähimpiin kansallispuistoihin.

2.2 Enonkosken kunnan seudullinen asema

Enonkoski osana Etelä-Savoa on osa EU:n, Venäjän ja Itämerenalueen raja-seudun pohjoista periferiaa ja eurooppalaista aluerakennetta.

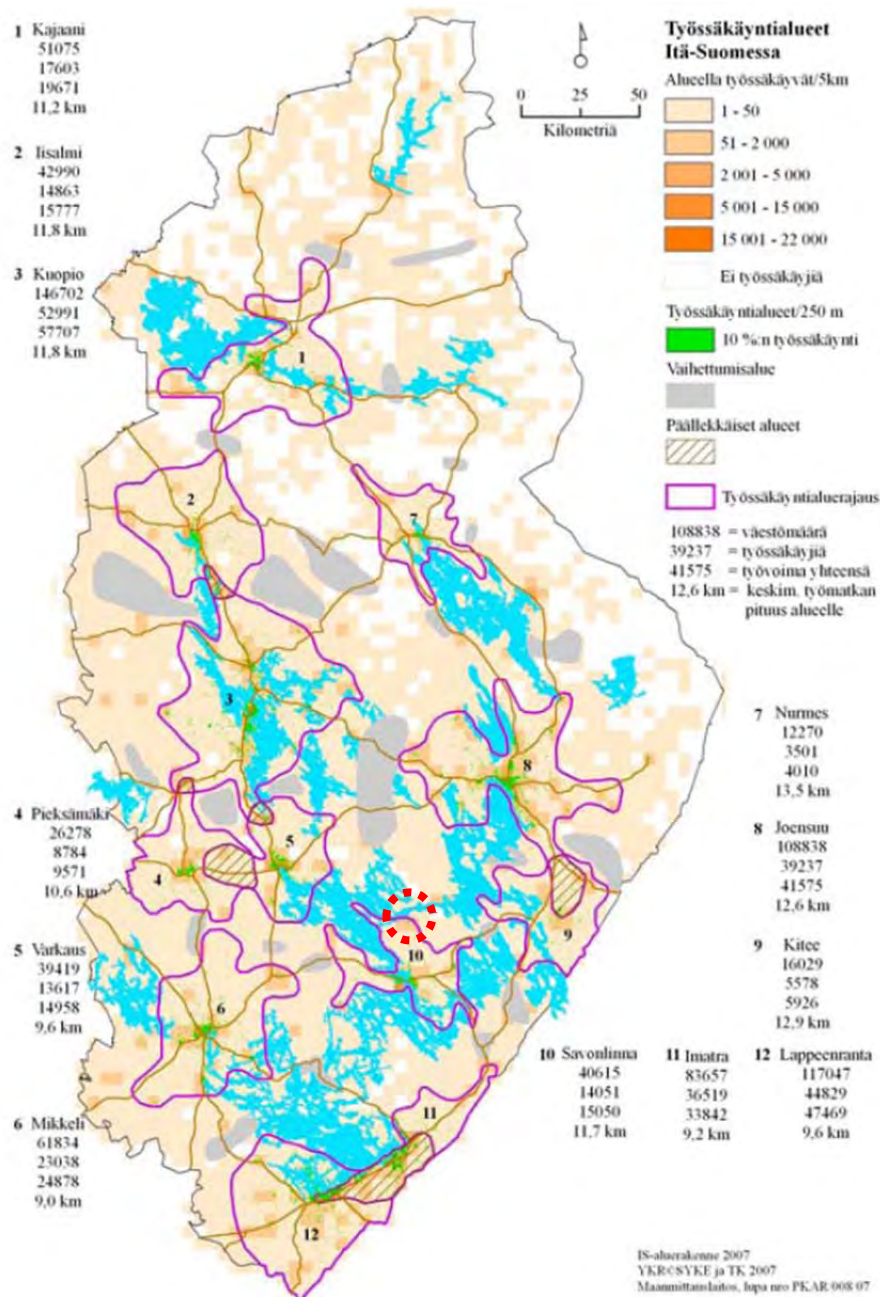
Etelä-Savo on lähes kauttaaltaan harvakseltaan asuttua ja taajamarakenne sijoittuu pääosin vesistöjen rannoille. Alueen väestötiheys on keskimääräistä alhaisempi, taajama-aste maan alhaisin ja väestön keski-ikä on korkea. Enonkoski on tässä tapauksessa tyypillinen eteläsavolainen kunta.

Koko Suomen väestö- ja aluerakennkehityksessä tapahtuvat pääprosessit ovat olleet maaseudun väestön väheneminen ja ikääntyminen, väestön alueellinen keskittyminen ja toisaalta asutuksen hajautuminen taajamien lieve-alueilla. Itä-Suomessa väestö- ja työssäkäyntialueet ovat painottuneet pääasiassa maakuntien keskusalueille.

Aluerakenteellisia ja maisemallisia ominaisuuksia tarkasteltaessa korostuvat alueen luonnonolot: metsäisyys, Vuoksen rikkonaiset vesistöalueet ja ranta- viivan runsaus. Elinkeinorakenne on keskittynyt palveluihin ja maa- ja metsätalouteen liittyviin toimintoihin. Vapaa-ajan asutuksen ja matkailun merkitys on elintärkeä.

Kuva 2-2 Enonkoski sijaitsee noin 350 kilometrin etäisyydellä Helsingistä ja Pietarista. Enonkoskea lähin Suomen ja Venäjän rajanylityspaikka on Värtsilässä, minne on Kerimäen ja Kiteen kautta matkaa noin 130 kilometriä. Imatralle ja Svetogorskiin matkaa on Kerimäen ja Parikkalan kautta vain hieman pidemmin noin 145 kilometriä. Parikkalaan on matkaa noin 70 kilometriä, mutta siellä ei vielä toistaiseksi ole siviili liikenteen rajanylityspaikkaa. (lähde: Etelä-Savo ja Venäjä. Etelä-Savon liitto 2010).

Kuva 2-3 Savonlinnan kaupunkiseudun (nro 10) asema Itä-Suomessa. Savonlinna on yksi Etelä-Savon maakunnan kaupunkikeskus, joka sijaitsee itä-länsi-suuntaisten yhteyksien porttina Saimaan syväväylän varrella. Enonkoski on osa Savonlinnan kaupunkiseutua ja työssäkäyntialuetta noin 30–50 minuutin ajomatkan etäisyydellä. (lähde: maakuntakaavan taustaselvitys, Etelä-Savon liitto 2006). Enonkoski on merkittynä karttaan punaisella piste-katkoviivalla.

2.3 Maisemakuva

Maisemakuvaltaan Enonkoski on maaseutumaista harvaan asuttua ja luonnon kaunista Saimaan ja Vuoksen vesistöaluetta ja osa suomalaista kansallismaisemaa.

Kansallismaisematyöryhmä on vuonna 1993 määrittänyt seudulta kaksi kansallismaisemaa:

- Heinäveden reitin maisemat
- Olavinlinna historiallisena idän ja lännen valtakamppailun tuotteena

Pihlajavesi ja Heinäveden reitti on lisäksi arvotettu ja määritetty klassisena järvimaisemana.

Kansallismaisemat eivät varsinaisesti ole kaava-alueella. Enonkoski kuitenkin osaltaan kuuluu niihin ja näiden arvojen tunnistaminen ja hyödyntäminen osana Enonkosken kehittämistä on tärkeää.

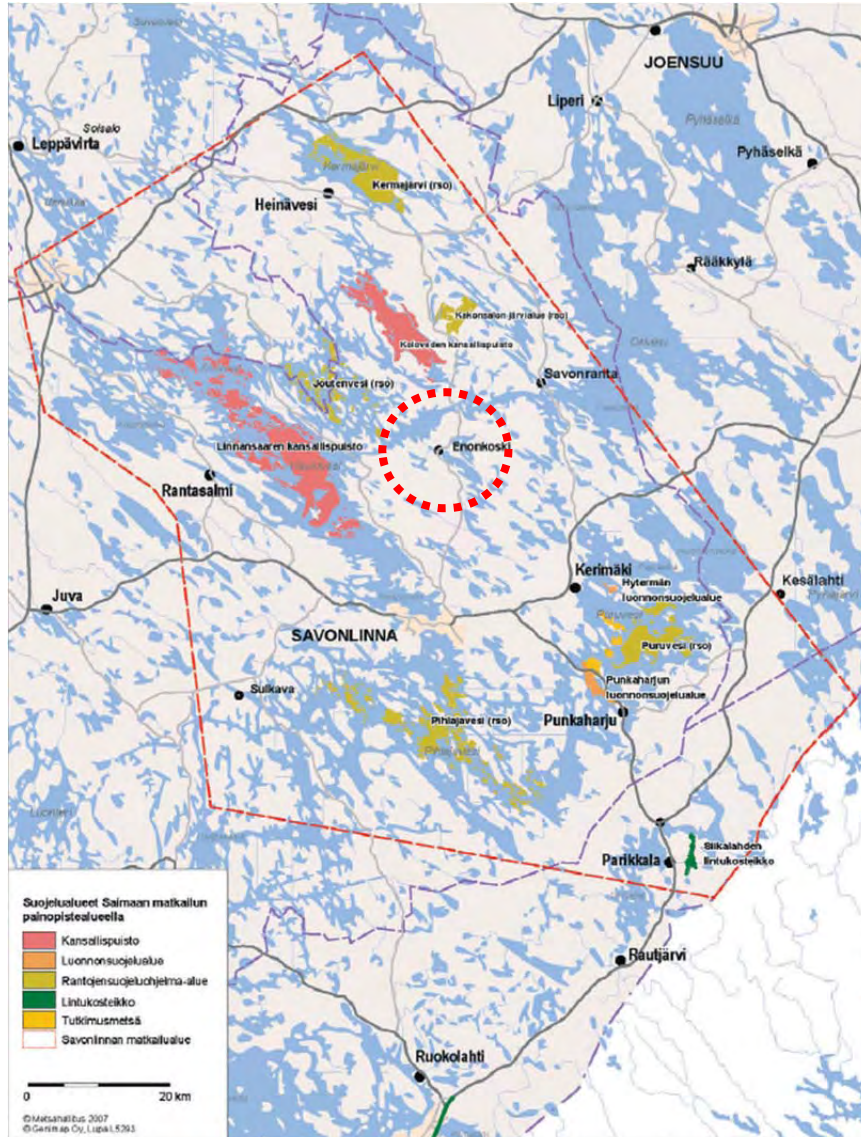
Etelä-Savossa ei ole laajoja ympäristöongelmia. Maakunnan vedet ja ilma ovat Suomen puhtaimpia. Maakunta on sitoutunut vaalimaan puhdasta ympäristöään. Järvet ja vesistöt sekä niillä kulkeminen ovat tärkeä osa Etelä-Savon maisemaa ja kulttuurihistoriaa. Ympäristönsuojelusta sekä kestävä kehityksen periaatteet huomioivan luonto- ja erämatkailun ympärille on kehittymässä menestyviä yritystoiminnan aloja, jotka voivat hyödyntää alueen maisemakuvaa.

Etelä-Savo on järvien ja metsien maakunta. Maa-alasta noin 80–90 % on metsää. Valtapuuna ovat kuusi ja mänty, mutta maakunnassa on kuitenkin pitkään jatkuneen kaskikulttuurin ja intensiivisen metsänhoidon takia myös suhteellisen paljon lehtipuuvaltaista sekametsää. Kirkkaita ja puhdasvetisiä järviä on noin seitsemäntuhatta, pieniä lampia lukematon määrä ja jokia ja puroja useita tuhansia kilometrejä. Saimaa jakautuu suuriin selkävesiin, joissa on useita suojeltuja saaria, luonnonsuojelualueita, Natura-alueita ja mm. Koloveden, Linnasaaren kansallispuistot.

Enonkosken maisemaa hallitsevat laajat sokkeloiset järvet ja metsän peittämä kumpuileva maasto. Maapinta-alaa on noin 70 % ja vesipinta-alaa noin 30 %. Rantaviivaa on 840 km, josta suojeltua on runsaat 26 %.

Kuva 2-4 Etualalla Hyypiänniemi ja oikealla laidalla kapea Sahalampi, joka yhdistää Ylä-Enonveden ja Saimaan Enonkosken keskustan läpi.

Kuva 1. Saimaan suojelualueiden luontomatkailusuunnitelman rajausta ja siihen kuuluvat luonnonsuojelualueet. © Metsähallitus 2009, © Karttakeskus, Lupa L5293.

Kuva 2-5 Enonkoski sijaitsee luontomatkailun kannalta arvokkaiden alueiden ympäröimänä. (lähde: metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja C64 s.12).

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden määrittelyn yhteydessä Vuoksen vesistöalue arvotettiin luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisesti aluekokonaisuudeksi. Määrittelytyön yhteydessä arvotettuja Vuoksen vesistöalueen erityispiirteitä ovat mm arvotetut maisema-alueet ja kulttuurikohteet, muinaisrannat, reliktilajit, asutuksen sijoittuminen vesistöjä ja muinaisrantoja mukaillen, kaskiviljelykulttuurin jäänteet, vesistöjen vetovoima - positiiviset mielikuvat, suomalaisuuden ilmentäjä ja tavaramerkki, kansallismaisema, historialliset puolustusvarustukset, kalliomaalaukset, vesitierakennelmat sekä itäiset vaikutteet ja ortodoksisuus.

Enonkoskella korostuvat asutuksen sijoittuminen vesistöjä ja muinaisrantoja mukaillen, historialliset teolliset kulttuurikohteet sekä järvimaisema ja vesistöjen vetovoima.

2.4 Suunnittelutilanne

2.4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat saaneet lainvoiman 26.11.2001. Tavoitteisiin on tehty tarkistuksia. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Tavoitteet on ryhmitelty sisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Yleistavoitteet ovat luonteeltaan periaatteellisia linjauksia, jotka on otettava huomioon valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakunta- ja yleiskaavoissa. Erityistavoitteet ovat alueidenkäyttöä ja sen suunnittelua koskevia velvoitteita, jotka koskevat valtion viranomaisten toimintaa ja kaikkea kaavoitusta.

Tätä kaavatyötä koskevat kaavan laatimisen lähtökohtina asiakokonaisuudet 1-4 ja 6 ja niistä erityisesti toimiva aluerakenne ja Vuoksen vesistön asiakokonaisuudet. Yleiskaavoituksessa tulevat sovellettaviksi yleistavoitteet ja erityistavoitteista ne, joita ei ole kohdennettu maakunnan suunnittelulle tai maakuntakaavoitukselle. Tavoitteiden toteutumista kuvataan kappaleessa 5.6.

2.4.2 Maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Etelä-Savon maakuntakaavan 4.10.2010. Maakuntakaavan tavoitteena on osoittaa yleispiirteisesti vain maakunnallisesti merkittävän yksityiskohtaisemman suunnittelun puitteita ja painopistealueita. Kehittämismerkinnöin ja suosituksin on pyritty tukemaan alueiden kehittämistä ohjaavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Maakuntakaavassa Enonkosken taajama on merkitty paikalliskeskukseksi kohdemerkinnällä (a-). Taajaman halki kulkee seututie (st).

Keskustaajama ja Hyypiännimen alue on merkitty kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittäviksi alueiksi (ma-V 550 ja 551). Kaava-alueella on kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittäviä kohteita (ma), joista kaksi on esitetty maakuntakaavan kartalla ja loput vain kohdeluettelossa ja liitekartalla. Kartta on selostuksen kohdassa 2.6.3.

Taajamassa on kaksi rakennussuojelukohdetta, Enonkosken kirkko ja vanha silta (sr 618 ja 619). Hyypiänniemientien varrella on kartalle merkittynä yksi muinaismuistokohde (SM).

Enonvesi Hyypiänniemen pohjoispuolella on merkitty Natura-alueeksi (nat).

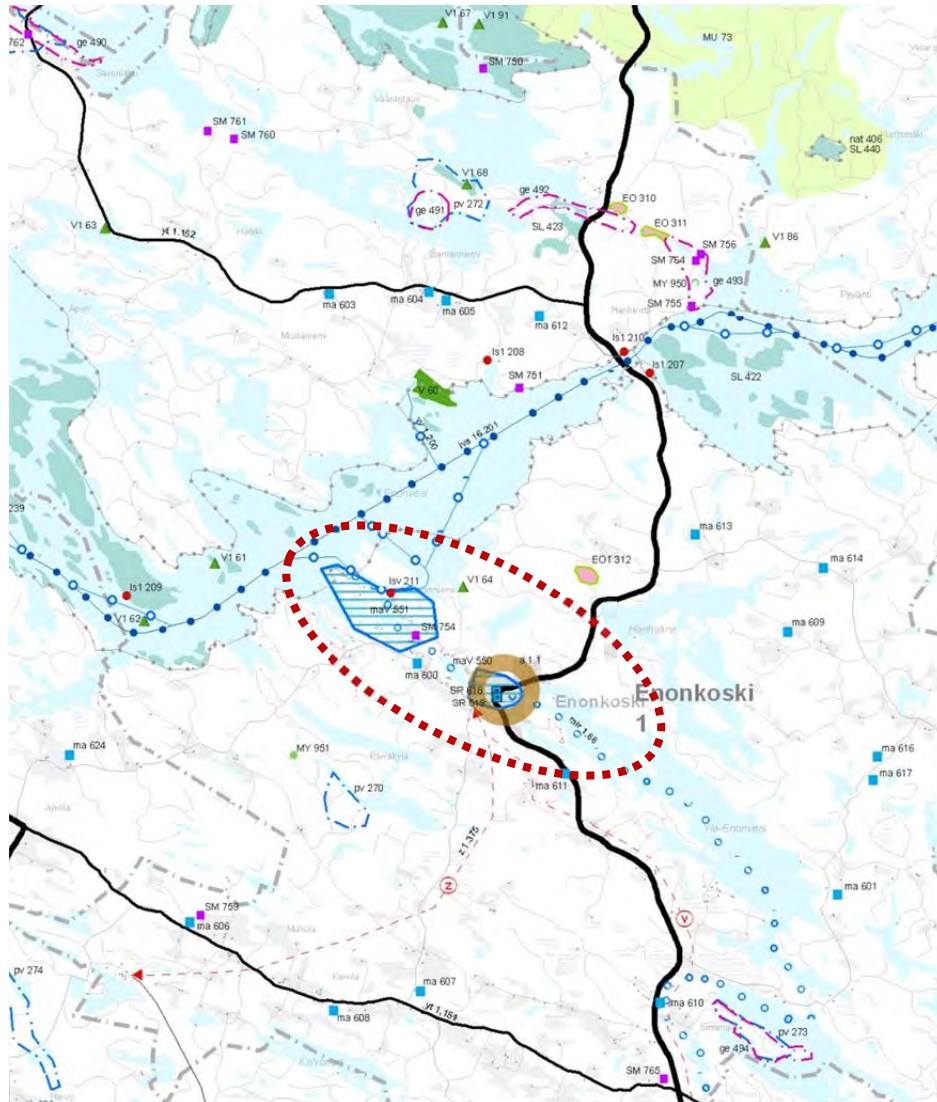
Ylä-Enonvedeltä taajaman halki Enonvedelle ja Saimaalle on merkitty melontareitti (mlr 1.66). Hyypiänniemeltä kulkee vene- ja laivaväylä Saimaan syväväylälle. Hyypiännimessä on retkisatama (V1) ja uittosatama (lsv1). Laukunkankaalta taajamaan on osoitettu voimajohdon yhteystarve (-z-) ja taajamasta Savonlinnaan viemäriinjan yhteystarve (-v-)

Lisäksi maakuntakaavan määräyksissä ja kohdeluettelossa on kohteita, alueita ja tavoitteita sekä suunnittelumääräyksiä tarkennuksia, jotka otetaan huomioon strategisessa yleiskaavassa. Näiden toteutumista kuvataan kappaleessa 5.6.

Ympäristöministeriö on myöntänyt rahoituksen Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Kainuun, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen maakuntaliittojen yhteiseen tuulivoimatuotannon toimintaedellytyksiä tutkivaan hankkeeseen.

Hanke on alkanut keväällä 2010 ja se päättyy kesällä 2011. Tuulivoimaa koskeva vaihemaakuntakaava on käynnistetty vuonna 2011.

Muilta osin Etelä-Savon maakuntakaava on 2010 julkaistun seurantaraportin mukaan ajantasainen.

Kuva 2-6 Ote Etelä-Savon maakuntakaavasta. Strategisen yleiskaavan alue rajattuna punaisella katkoviivalla likimääräisesti.

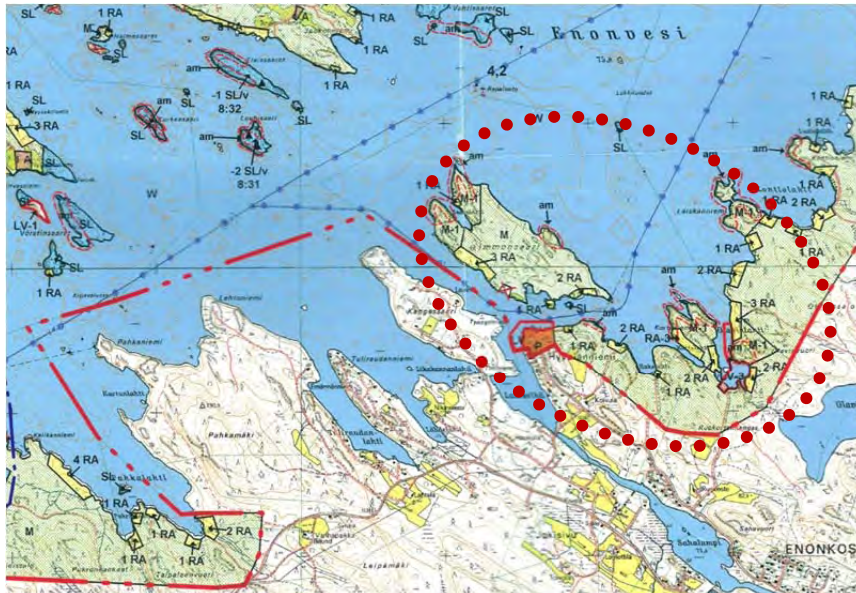
2.4.3 Yleiskaavat

Enonkoskella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa, jolla maankäyttöä olisi suunniteltu kokonaisvaltaisesti. Rakennuskaavan laatimisen aikana 1970-luvulla on tehty oikeusvaikutuksettomia yleiskaavallisia tarkasteluja, joiden pohjalta taajama-alue on asemakaavoitettu.

Suunnittelualueen pohjoisosassa on voimassa oikeusvaikutteinen Enonkosken Saimaan alueen rantaosayleiskaava, joka on vahvistettu 30.12.1996 ja muutettu digitaaliseen muotoon 1.10.2001. Kaavassa on osoitettu rantarakennuspaikat ja sitä voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisesti.

Osayleiskaavassa suunnittelualueen osat on pääasiassa merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M) tai maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ympäristöarvoja (M-1). M- ja M-1-alueilla ei pääsääntöisesti ole 200 metrin levyisellä rantavyöhykkeellä rakennusoikeutta. Rannoille on tilakohtaisesti merkitty loma-asuntojen alue (RA) omarantaisten loma-

asuntojen rakentamiseen. Luku RA-merkinnän edellä osoittaa alueelle sijoitettavien lomarakennuspaikkojen enimmäismäärän (1 RA). Paikoitellen rannoille on merkitty arvokas maisema-alue (am-rajaus), joka tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa tai rakennusluvan hakemisen yhteydessä. Hyypiännimien on merkitty palvelujen ja hallinnon alue (P). Hyypiännimeltä on osoitettu laivaväylä Saimaan syväväylälle. Muutama pienempi saari on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL).

Kuva 2-7 Ote Saimaan alueen rantaosayleiskaavasta. Strategisessa yleiskaavassa mukana oleva osa rajattu punaisella katkoviivalla.

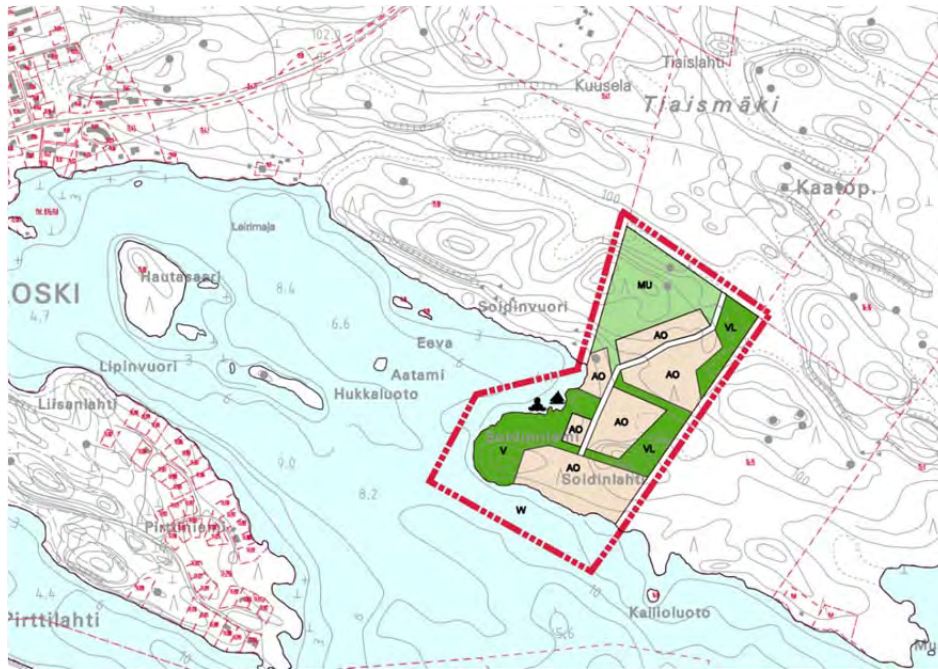
Soidinniemen alueelle on laadittu osayleiskaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 25.1.2011 § 6.

Kaavassa on osoitettu pientalovaltaisia asuinalueita (AO) sekä virkistysalueet (V, VL) ja metsätalousalueet (MU).

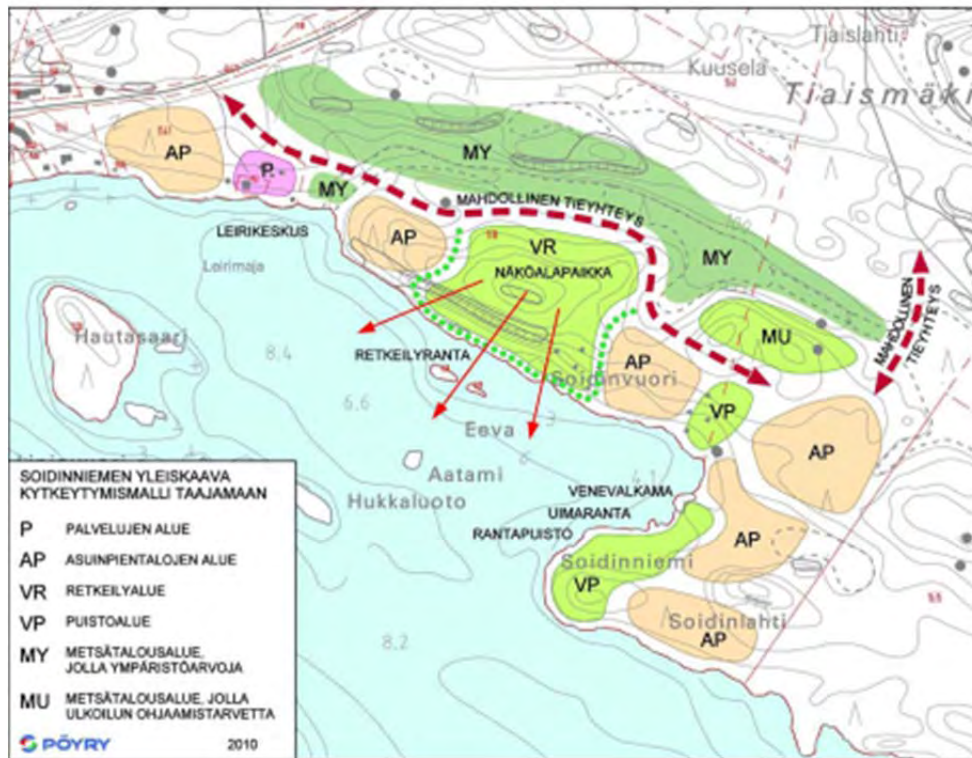
Osayleiskaava on hyväksytty irrallisena alueena. Kaavalla ei ole osoitettu katujen eikä kunnallistekniikan yhteyttä. Kaavatyön aikana on laadittu oikeusvaikutukseton rakennemalli Soidinniemen alueen liittymisestä taajamaan.

Soidinniemen yleiskaavoitus on tapahtunut pitkälti maankäyttöpoliittisten syiden seurauksena. Koko kunnan yleiskaavallisen tarkastelun puuttuessa maanomistus on vaikuttanut kaava-alueen sijaintiin ja rajaukseen.

Laukunkankaan tuulivoimayleiskaavan laatimisen aloittamisesta on Enonkosken kunnan päätös, mutta hanke on tällä hetkellä pysähdyksissä.

Kuva 2-8 Soidinniemen osayleiskaava.

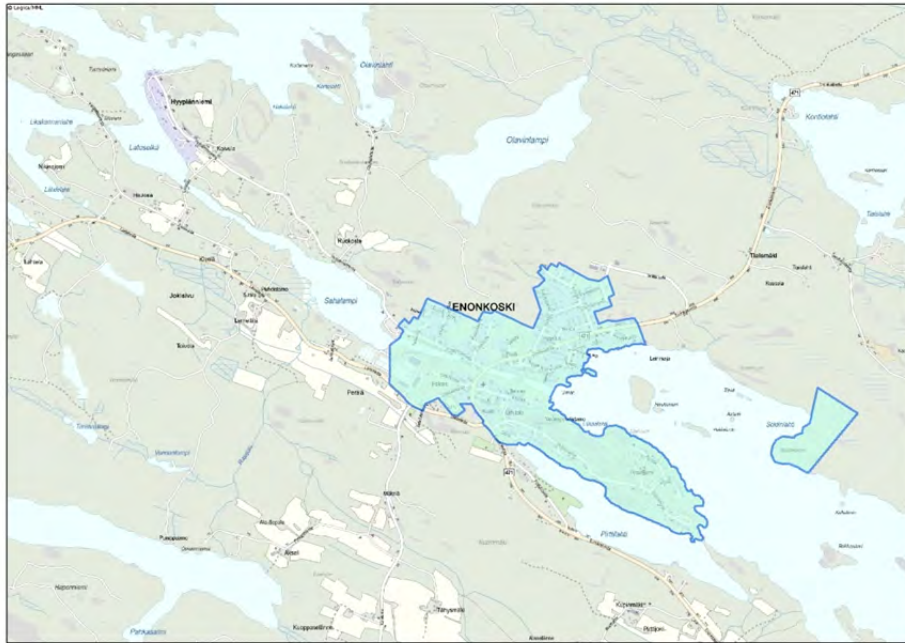

Kuva 2-9 Oikeusvaikutukseton rakennemalli Soidinniemen kytkeytymisestä taajamaan.

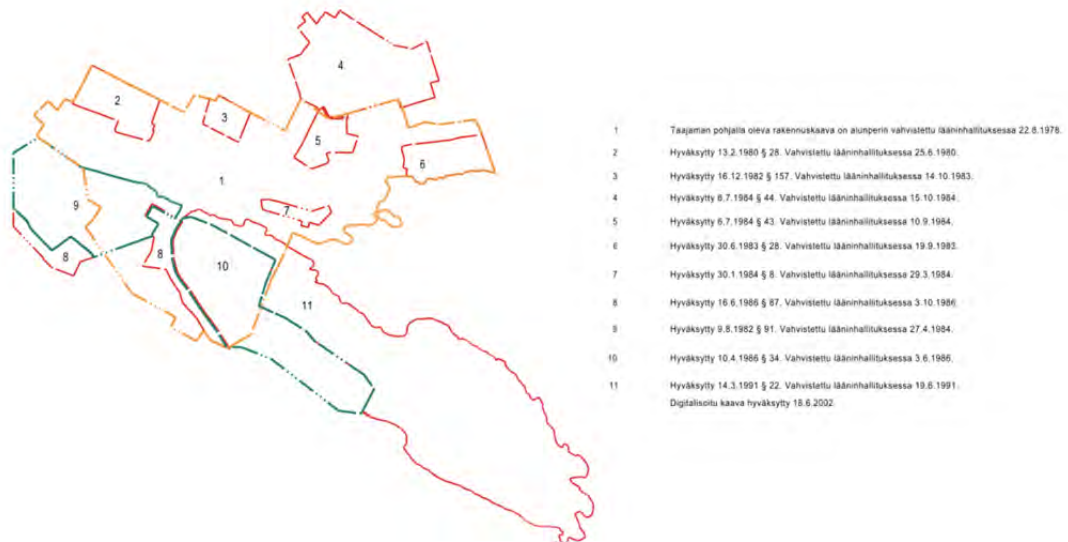
2.4.4 Asemakaavat

Enonkosken taajama on asemakaavoitettu. Kunnan asemakaava on alun perin vuodelta 1978. Kaavaan on tehty useita pienialaisia käyttötarkoituksen muutoksia 1980-luvulla. Ensimmäistä asemakaavaa on laajennettu kaksi kertaa 1980-luvulla ensin Jokisivun suuntaan kalanviljelylaitoksen takia ja sitten koilliseen asuinalueena. Vuonna 1993 asemakaavaa on laajennettu Pirttinie-melle asuin- ja virkistysalueena. Monin paikoin on vielä voimassa vuonna

1978 hyväksytty ja vahvistettu rakennuskaava. Soidinniemi on laadittu asemakaava taajamasta erillään olevana alueena.

Kuva 2-10 Enonkosken asemakaavoitetut alueet.

Kuva 2-11 Taajama-alueella voimassa olevien asemakaavojen ja asemakaavojen muutosten rajaukset ja hyväksymispäivämäärät.

Kuva 2-12 Enonkosken taajama-alueella voimassa olevien asemakaavojen yhdistelmä.

Soidinniemen asemakaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa 25.1.2011 § 7. Soidinniemeen on osoitettu kuusi erillispientalojen aluetta (AO), joille voidaan toteuttaa noin 30 – 40 tonttia. Lisäksi asemakaavassa on osoitettu virkistysalue (V) ja lähivirkistysalue (VL), sekä maa- ja metsätalousalue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Lisäksi alueella on merkin-
nät kaduista, uimarannasta, venevalkamasta ja ulkoilureitistä.

Leirimajan alueen asemakaavoitus on käynnistynyt kunnanhallituksen päätöksellä 28.6.2010 § 110. Kaavaehdotuksessa on osoitettu kahdeksan omarantaista asuinpientalotonttia Ylä-Enonveden rannalle ja Enonkoskentien varrelle pientalo- ja rivitalotontteja.

Kirkonkylän asemakaavan muutos on käynnistynyt kunnanhallituksen päätöksellä 17.5.2011 § 161. Kaavan tarkoituksena on osoittaa päivittäistavara kaupalle uusia tiloja ja järjestää alueen pysäköinti.

Soidinniemen tai Leirimajan asemakaavojen toteuttamista ei ole vielä aloitettu.

Yhteensä strategisen yleiskaavan alueella on noin 146 hehtaaria asemakaavoitettua aluetta. Muilla suunnittelualueen osilla ei ole voimassa asemakaavoja.

Kuva 2-13 Soidinniemen asemakaava.

Kuva 2-14 Leirimajan asemakaavaehdotus.

2.4.5 Ranta-asemakaavat

Pirttilahden eteläpuolella on voimassa ranta-asemakaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 21.4.1993 § 49. Kaavalla on osoitettu viisi lomarakennuspaikkaa Ylä-Enonveden rannalle ja yksi lomarakennuspaikka Pirttilahden rannalle. Kaavaa ei ole toteutettu.

Kuva 2-15 Pirttilahden ranta-asemakaava.

Kangassaaren ranta-asemakaava on kumottu Kuopion hallinto-oikeudessa kunnanvaltuuston 23.1.2007 tekemän hyväksymispäätöksen jälkeen.

Kuva 2-16 Kangassaaren kumottu ranta-asemakaava.

2.4.6 Rakennusjärjestys

Enonkosken, Kerimäen, Punkaharjun kuntien yhteinen rakennusjärjestys on tullut voimaan 2002. Rakennusjärjestys jää strategisen yleiskaavan alueella voimaan.

2.4.7 Pohjakartta

Pohjakarttana käytetään peruskarttaa 1:20 000 mittakaavassa.

2.4.8 Suojelupäätökset

Joutenvesi-Pyyvesi on osoitettu Natura-alueeksi FI0500031. Alueista noin 1 % on suojeltu yksityisinä luonnonsuojelualueina. Kaava-alueella ei ole muita luonnonsuojelualueita tai muilla päätöksillä suojeltuja luontokohteita.

Enonkosken kirkko ja kirkkopiha on suojeltu kirkkolain (1993/1054) nojalla.

2.4.9 Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat

Enonkosken kunnan strategia 2015 ja taajaman rakennemalli on hyväksytty kunnanvaltuustossa 20.4.2010.

Savonlinnan seudun aluerakennemallityö on käynnistynyt vuoden 2011 lopussa ja hankkeen suunniteltu päättymisvuosi on 2013. Rakennemallityössä tutkitaan vaihtoehtoja alueidenkäytön järjestämiseksi ja osoitetaan maankäytön kehittämisen painopistealueet Savonlinnan seudulla. Työssä ovat mukana Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi ja Savonlinna.

Enonkosken ja Savonlinnan rajalle Laukunkankaan vanhalle kaivosalueelle suunnitellaan tuulivoimapuiston rakentamista. Alueen osayleiskaavoituksesta ei Enonkosken kunnan osalta ole päätöksiä.

2.4.10 Alueelle laadintavaiheessa tehdyt tai aikaisemmat selvitykset

Laadintavaiheessa on asiantuntijatyönä tehty yleispiirteisiä selvityksiä ja analyyskejä olemassa olevan tiedon ja alueelle tehtyjen maastokäyntien sekä käytyjen neuvottelujen ja keskustelujen pohjalta. Laadintavaiheen aikana tehdyt selvitykset ja niiden johtopäätökset on raportoitu kaavaselostukseen.

Kaavatyön lähtötietoina käytetyt aikaisemmin laaditut selvitykset ja muu taustamateriaali on lueteltu liitteessä 1.

2.5 Maisemarakenne ja luonnonympäristö

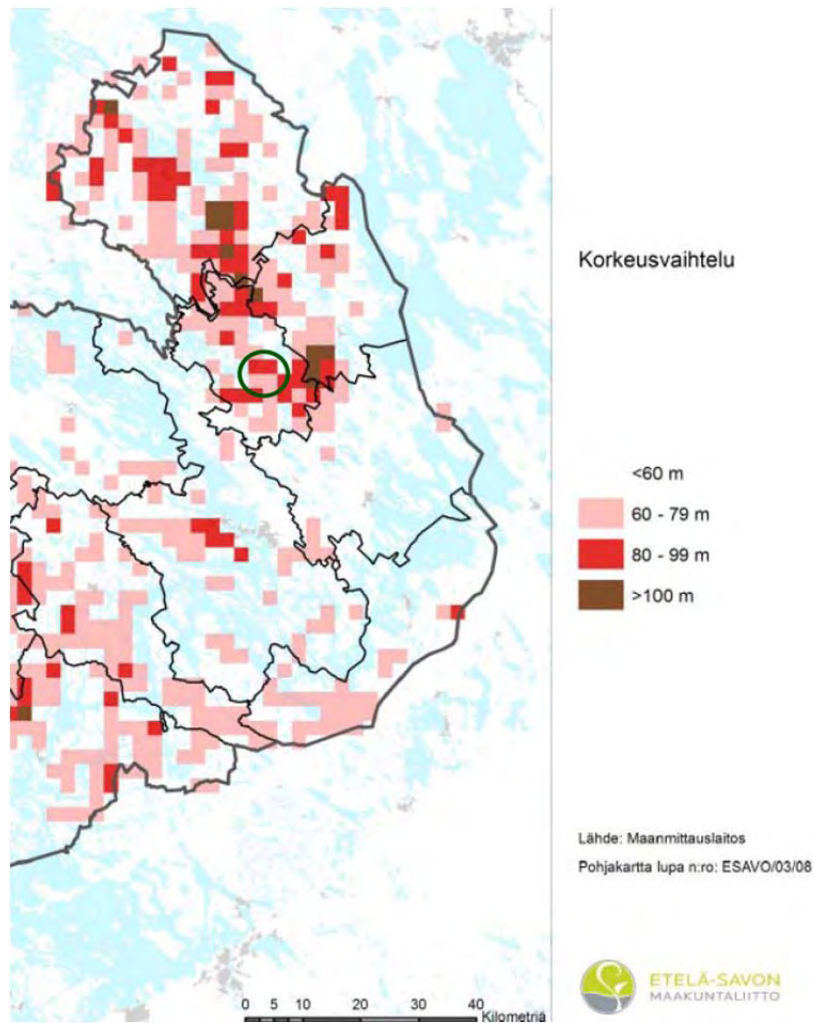
Enonkosken maisemarakenteelle ovat tyypillisiä luode-kaakko suuntaisiin kalliomurroksiin muodostuneet pitkät järvet, laajat järvien selät ja rikkonaiset rannat sekä jyrkkäreunaiset selvästi ympäristöstään kohoavat kalliomäet. Kuusi- ja mäntyvaltainen sekametsä peittää suurimman osan kumpuilevasta maastosta. Maisema on muotoutunut kallioperältään vuosimiljoonia sitten, maaperän osalta pääasiassa jääkauden vaikutuksesta ja kasvillisuuden ja eläimistön osalta ilmaston vaihteluiden ja kasvuolosuhteiden muutosten seurauksena. Ihmisen maisemakuvaa muovaava vaikutus on ollut pitkä ja näennäisestä luonnontilaisuudestaan huolimatta alue on kauttaaltaan kulttuurin koskema.

2.5.1 Kallio- ja maaperä ja pinnanmuodot

Enonkosken kallioperä muodostuu pääasiassa niukkaravinteisista kivilajeista. Vallitsevia ovat prekambriset syväkivet, graniitit ja kiilteiset liuskeet. Alueella on myös paljon seoskivilajeja kuten gneissejä ja migmatiittigraniitteja.

Paikallisesti maastonmuodot ovat hyvin vaihtelevia ja ympäristöstään erottuvia kalliomäkiä on paljon. Paikallista korkeuseroa on Enonkoskella paikoin yli 80 metriä.

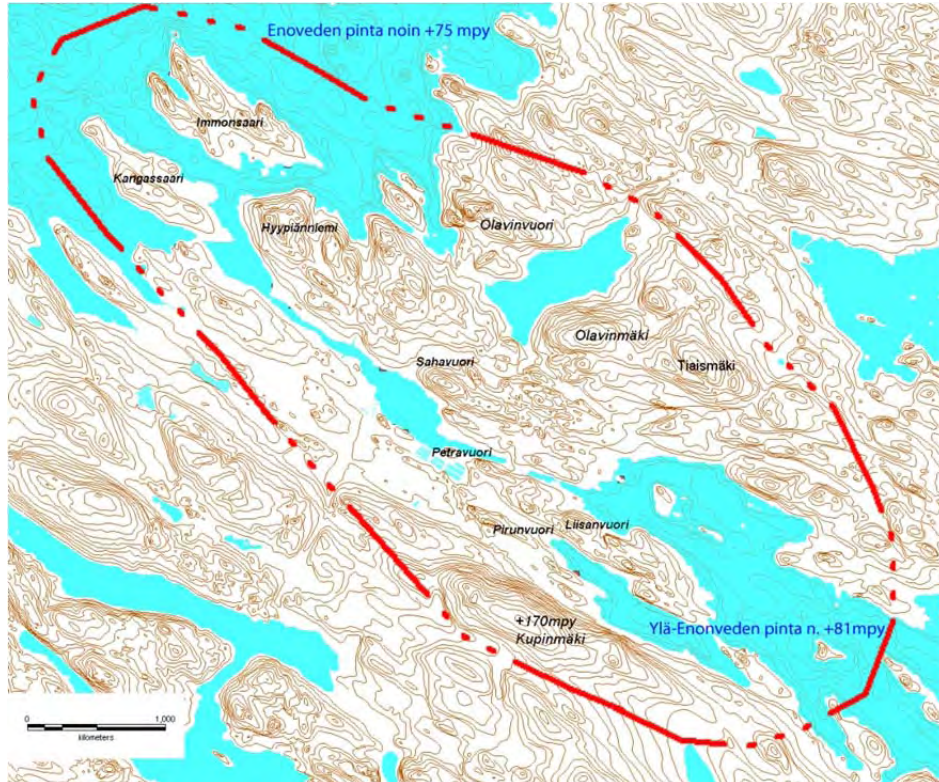
Kallioperä on murtunut selväpiirteisesti luode-kaakkosuuntaisesti ja murreksessa on usein järvi. Suoraan järven rannasta nousevat kalliojyrkänteet ovat Enonkoskelle tyypillisiä ja paikoin hyvin esteettisiä. Jyrkänteet muodostavat yhden alueen tärkeistä luonnonnähtävyyksistä myös kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevassa Koloveden kansallispuistossa.

Kuva 2-17 Korkeusvaihtelu Etelä-Savon liiton laatiman tuulivoimaselvityksen alueella. Strategisen yleiskaavan alue rajattu likimääräisesti vihreällä ympyrällä. (lähde: Etelä-Savon liitto 2010).

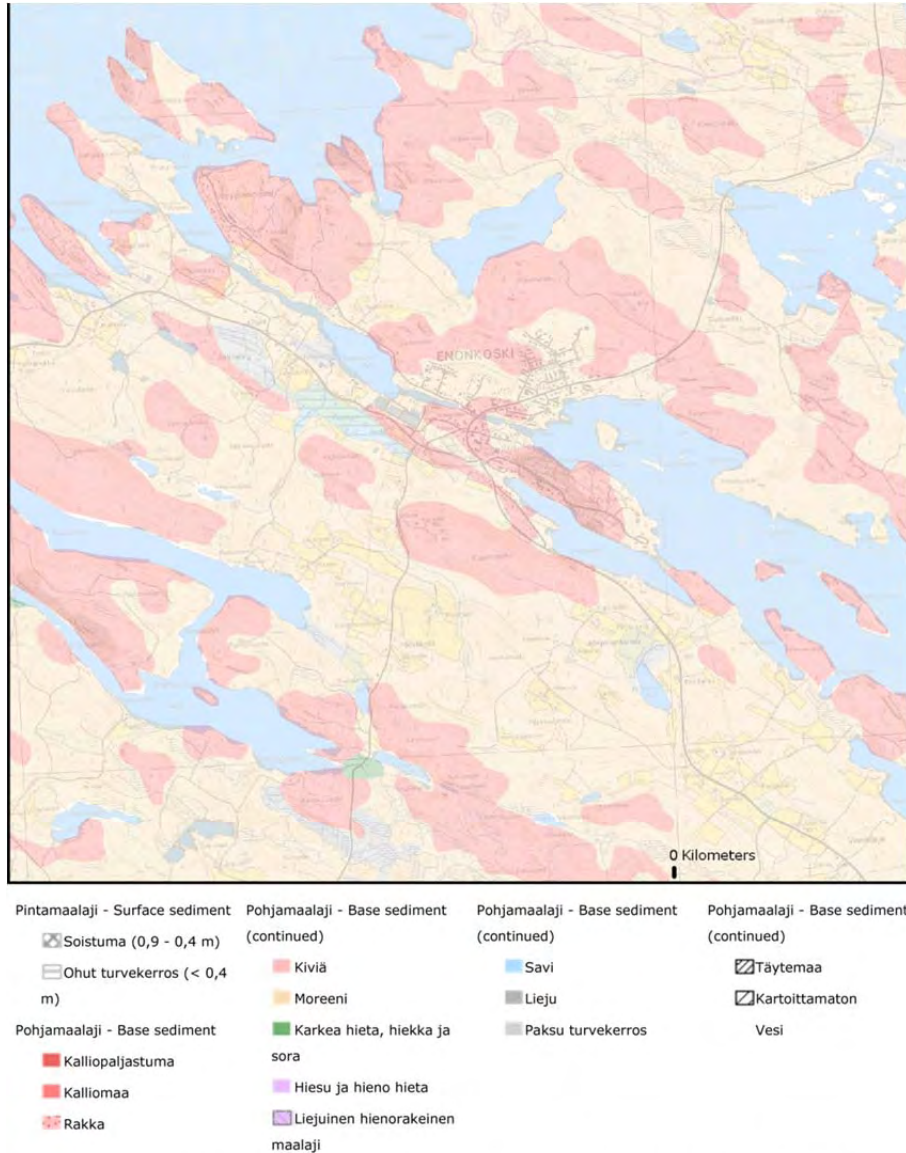
Kuva 2-18 Enonkosken maisemalle tyypillinen kalliojyrkäne, Pirunvuori Laasalantien varrelta.

Kuva 2-19 Kaava-alueen korkeimmat mäet ovat Kupinmäki, Olavinmäki ja Olvainvuori, jotka ovat noin 150–170 metrin korkeustasolla ja noin 30–90 metriä ympäristöään korkeammalla.

Maaperä on lähes kauttaaltaan vaihtelevan paksuisen moreenin peittämää. Moreenimaan osuus on tyypillisesti Etelä-Savossa yli 50 %, kun se muualla maassa on noin 10 %. Moreeni on tyypillisimmin kivistä pohjamoreenia. Kaava-alueella ei ole varsinaisia harjumuodostumia, vaikka hiekkaa löytyy moreeniselänteitä paikoitellen. Suot ovat alueella pienialaisia ja ohutturpeisia. Ne sijaitsevat kalliomäkien väleissä ja maaston painanteissa.

Viljavat savikot ovat koko maakunnassa vähäisiä. Kaava-alueella ainoa savikko sijaitsee Sahalammen eteläpuolella ja sekin on osittain liejuista suo-
maata.

(c) GTK, 2010. Pohjakartat (c) MML:n luvalla MML/VIR/TIPA/217/10. Päivitetty 07.10.2010

Kuva 2-20 Maaperäkartta (lähde:GTK).

2.5.2 Vesistöt

Enonkoski sijaitsee Suur-Saimaan seudulla. Suunnittelualue on osa Vuoksen vesistöalueen sokkeloista, suurten ja pienten järviäiden sekä saarten muodostamaa verkostoa. Vedet kulkeutuvat valuma-alueiden latvoilta Suur-Saimaan keskusaltaaseen, josta ne purkautuvat Imatrankosken kautta Venäjän puolelle Vuokseen ja edelleen Laatokan kautta Suomenlahteen.

Enonkoski kuuluu Suomen runsasvesistöisimpiin kuntiin ja vesistöala on noin 30 %. Hydrologisena erityispiirteenä ovat alueen monet voimakkaasti virtaavat salmet. Saimaan vesistöt ovat tyypillisesti karua järviruokotyyppiä.

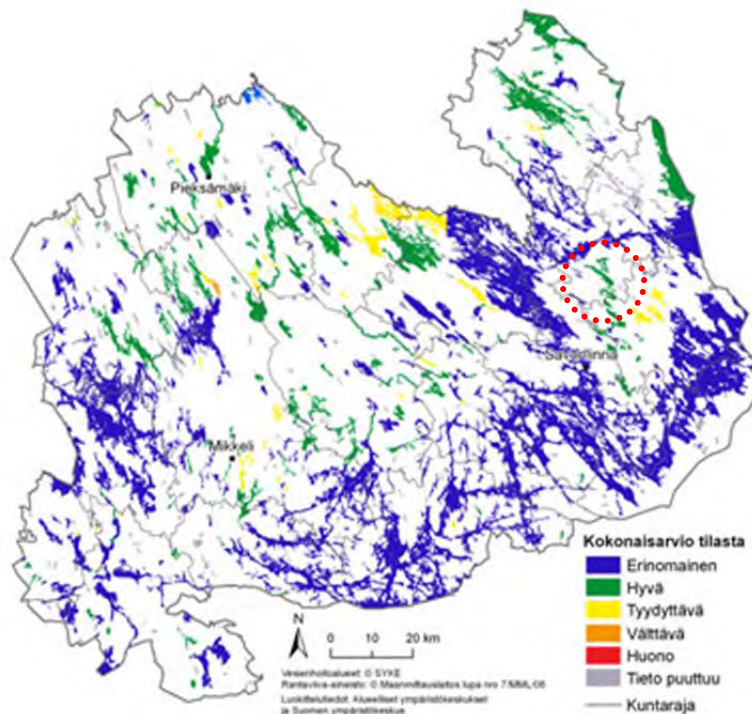
Kaava-alueella sijaitsevat vesistöt ovat Ylä-Enonvesi noin +81 mpy, sen lasku-uomana toimiva taajaman halki virtaava koski ja Sahalampi, jotka laskevat Latoselän kautta Suur-Saimaan Enonveteen noin +75 mpy. Taajaman pohjoispuolella kaava-alueeseen kuuluu kapealla purolla Saimaaseen laskeva Olavinlampi joka on noin +80 mpy tasolla.

Pohjavesialueita on koko Etelä-Savossa vähän. Enonkoskella on kaksi pohjavesialuetta, jotka molemmat ovat kaava-alueen ulkopuolella. Pohjavedet

ovat Enonkoskella hyvässä kunnossa eikä niiden pilaantumista aiheuttavaa toimintaa sijoitu alueelle.

Kuva 2-21 Vesistöt ja valuma-alueet sekä pohjavesialueet.

Kuva 2-22 Vedenlaatu Enonkosken ympäristössä (Ympäristöhallinnon Internet-sivut) Vesistöjen tila on ekologisen luokituksen mukaan erinomainen tai hyvä ja huonoksi luokiteltuja vesiä ei ole lainkaan.

Enonkoskella ei ole suuria teollisuuslaitoksia, jotka pilaisivat vedenlaatua merkittävästi. Monet pienet vesistöt koko Etelä-Savossa ovat kuitenkin rehevöityneet hajakuormituksen vaikutuksesta. Vesistöjen rehevöityminen on uhkaa paikoin myös vesi- ja rantaluonnon monimuotoisuutta. Vesistöjen tila on kuitenkin Etelä-Savossa yleisesti parantunut viimevuosina selvästi.

Ylä-Enonveden laatu on Saimaan vedenlaatua huonompi, mutta on edelleen luokitukseltaan hyvä. Ylä-Enonvesi on säädelty kalankasvatuksen takia. Säätelyporssi on keskustan kohdalla maantie 471 sillan kohdalla. Säättely pyritään tekemään luonnollisen rytmin mukaisesti. Kalankasvatuslaitoksella on oikeus pumpata vettä vuodenajasta riippuen noin 600–750 l/s, lisäksi tutkimuslaitos ottaa Pahkajärvestä syvännevettä noin 30 l/s.

Ylä-Enonveden laadun huononemiseen ovat vaikuttaneet osaltaan mm. lentokenttä ja Outokummun louhosalueet vesistön yläjuoksulla sekä suoraan järveen laskevat metsäojat ja muu hajakuormitus. Ylä-Enonveden vesistöalueen ravinnepitoisuudet ovatkin suurimmillaan yläjuoksulla. Enonkosken taajaman lähellä laatu on parempaa. Taajaman läheisten alueiden vedenlaatua kuitenkin heikentää erityisesti talviaikaan Pirttilammella sijaitseva kalankasvatusallas, joka lisää veden typpipitoisuutta. Hapen puute vaivaa lähes koko vesistöaluetta etenkin talvisin. Kesällä veden laatu on hyvä.

Sahalampi on paikoin selvästi rehevöitynyt. Sahalammessa veden vaihtuvuus on suhteellisen huonoa. Ylä-Enonveden säätelyporssi mahdollistaa tarvittaessa veden juoksutuksen Sahalampeen. Juoksutusta ei nykyisin juuri tehdä vesiviljelylaitoksen runsaan veden oton takia.

Sahalammen rannalla sijaitsee kunnan jätevedenpuhdistamo, jonka edustalla on tiheä ruovikkokasvusto. Kohdalle virtaa etelän suunnasta Pahkajärven laskuoja, jonka mukanaan tuoma kiintoaines on pääsyynä ruovikkoalueen laajentumiseen.

Kuva 2-23 Jätevedenpuhdistamo ja Sahalampi.

Jätevesien purkuputki on Sahalammelta Latoselälle johtavassa kapeikossa. Lisäksi sahalammen rannalla on useita asuin- ja lomarakennuksia, joiden jätevedet käsitellään tai varastoidaan paikallisesti. Asutuksen aiheuttamaa hajakuormitusta aiheutuu myös puutarhan lannoitteista ja muusta hulevesien mukana kulkeutuvista aineksista.

Sahalammen rannalla sijaitsevan Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen, Saimaan kalantutkimus ja vesiviljelylaitoksen vesistökuormitus on vähentynyt viime vuosina selvästi. Tutkimuslaitoksen allasvedet johdetaan selkeytysaltaiden kautta Sahalampeen, jolloin suurin osa kiintoaineksesta ja ravinnekuormituksesta jää altaiden pohjalle. Altaiden pohjalle kertyvä liete käsitellään ensin tutkimuslaitoksen omalla puhdistamolla, josta se johdetaan kunnan jätevedenpuhdistamolle.

2.5.3 Ilmasto

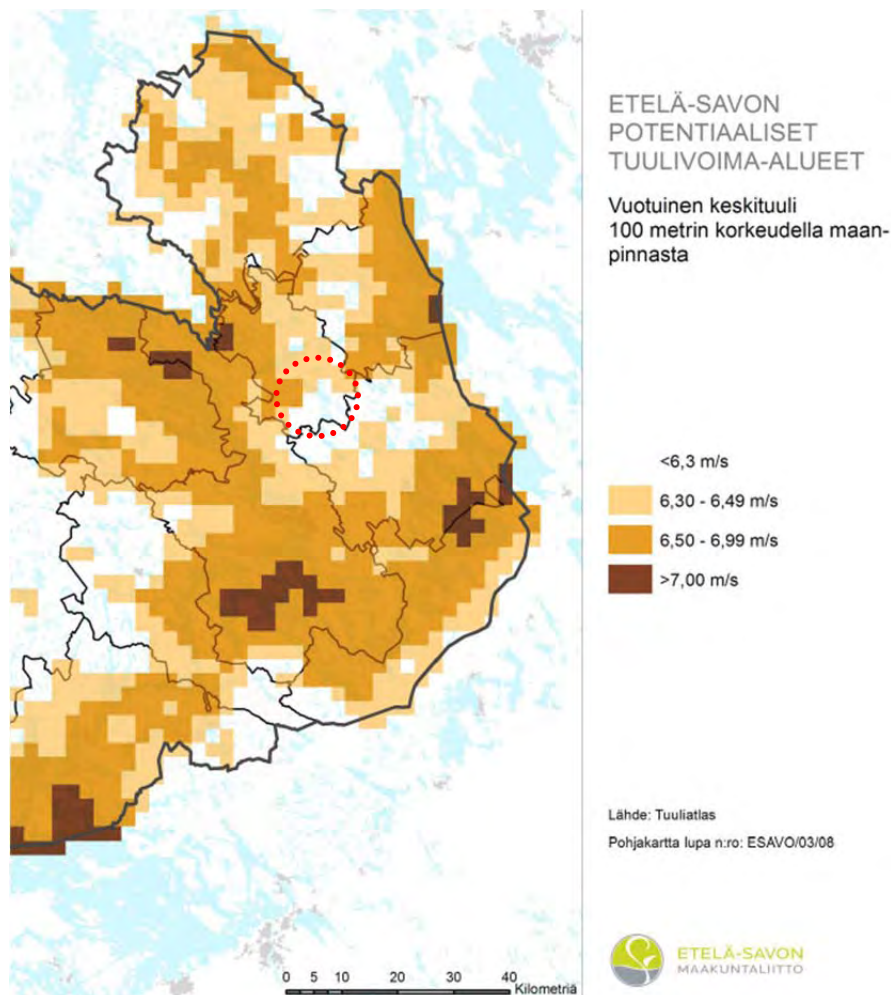
Enonkoski kuuluu Järvi-suomen alueeseen, jonka ilmasto on mantereinen ja laajalta alueelta samanlaista. Vesistöjen runsaus ja rikkonaisuus sekä vaih-

televa topografia aiheuttavat kuitenkin suuria paikallisia eroja alueiden pienilmastojen välillä. Etelä- ja länsirinteillä on suotuisin pienilmasto. Korkeiden kalliomäkien pohjoispuolella voi olla useamman asteen kylmempää.

Vuoden keskilämpötila on noin +4 astetta, mikä on noin +1 astetta vähemmän kuin maan etelärannikolla. Poutapäivien määrä on kuitenkin suurempi kuin muualla maassa, keskimäärin noin 200 päivää. Vuotuinen sademäärä on noin 550–600 mm, josta keskimäärin puolet tulee lumena.

Yleisin tuulensuunta on etelästä, josta tulevat Haukiveden avoimen laajan selän takia myös kaikkein voimakkaimmat tuulet. Länsi- ja itätuulet ovat myös yleisiä. Keskimääräisesti vähiten tuulee koillisesta ja pohjoisesta. Tuulennopeus on keskimäärin 3–5 m/s, mutta alueella on ajoittain myös kovia tuulia. Paikallisia voimakkaita tuulia aiheutuu tuulen nopeuden kiihtyessä esimerkiksi järvien kapeikoissa.

Enonkosken ilmanlaatu on erinomainen. Alueella ei ole ilmanpäästöjä aiheuttavaa teollisuutta eivätkä liikennemäärät ole niin suuria, että merkittäviä päästöjä syntyisi.

Kuva 2-24 Tuulisuusluokat itäisessä Etelä-Savossa. Strategisen yleiskaavan alue on rajattu likimääräisesti punaisella ympyrällä. (lähde: Etelä-Savon liitto 2010).

2.5.4 Kasvillisuus ja eläimistö

Kaava-alueelta ei ole tehty lajikohtaisia luontoinventointeja strategisen yleiskaavan yhteydessä. Työssä on käytetty apuna viimevuosina vireillä olleiden asema- tai ranta-asemakaavojen yhteydessä tehtyjä luontoinventointeja Soidinniemen, Leirimajan ja Kangassaaren alueilta, maakunnallisia selvityksiä sekä kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmia. Yleisiä kasvilli-

suuden ja eläimistön ominaispiirteitä on lisäksi havainnoitu maastokäyntien yhteydessä.

Enonkoski kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Alueelle on tyypillistä vaihteleva topografia ja mosaiikkimainen metsäkuva. Metsät pyrkivät peittämään maan kauttaaltaan. Kallioisilla paikoilla kasvaa valoisia männiköitä, ja kallioiden välisissä notkelmissa tuoreita ja lehtomaisia kankaista sekä reheviä korpia. Mänty ja kuusi ovat vallitsevia puulajeja, mutta sekapuuna on runsaasti myös lehtipuita.

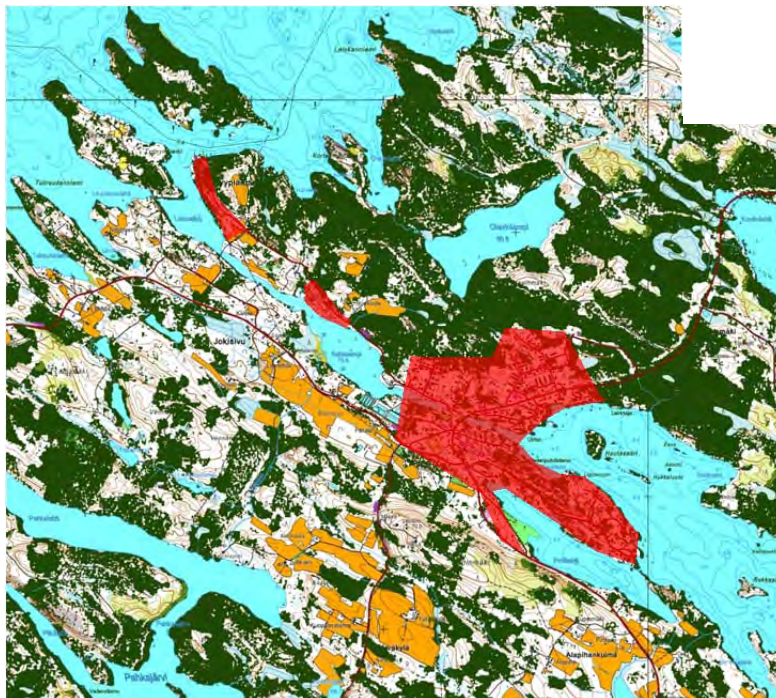
Kuivahkoilla kankailla kasvaa vallitsevien lajien mustikan ja puolukan lisäksi kanervaa, variksenmarjaa ja riidenliekoa. Kuivahkoilta kankailta löytyy myös valkolehdokkia, maariankämmeekkää, kirkiruohoa ja mäntykukkaa sekä useita talvikkilajeja.

Metsät ovat pääasiassa nuoria, ja niitä on vuosisatojen kuluessa hakattu runsaasti. Metsien puuston tilavuus on kuitenkin lähes kaksinkertaistunut 1930-luvulta lähtien. Metsien eliölajiston monimuotoisuuden säilyminen edellyttää mahdollisimman monipuolista ikärakennetta, joten metsien nuorentuminen on uhka monimuotoisuudelle. Etelä-Savon metsien hiilinieluvaikeus on tällä hetkellä suurempi kuin alueen kasvihuonekaasupäästöt.

Enonkosken taajaman pohjoispuolella Olavinlammen ympärillä on laajoja yhtenäisiä metsäalueita. Puusto on verrattain tasaikäistä tiheää kuusikkoa, mutta vaihtelevan maaston takia alueella on erilaisia kasvuympäristöjä. Taajaman eteläpuoliset alueet ovat enemmän nuorta taimikkoa, mutta paikoitellen on myös varttuneempaa metsää. Jokisivun puolella kasvaa runsaasti lehtipuita erityisesti hieskoivikoita.

Taajama-alue ja Sahalammen rannat ovat lehtipuuvaltaisempaa aluetta. Asutuksen ja pihapiirien vaikutuksesta kulttuuriperäinen kasvillisuus on yleistä. Taajamassa kasvaa mm. runsaasti mm. vaahteroita, puutarhojen erilaisia pensaita ja muita kulttuurikasveja.

Järvi-Suomen alueelle tyypillisesti soita on suunnittelualueella vähän ja ne ovat osittain ojitettuja. Suot ovat kapeita korpijuotteja tai pienialaisia rämpäpaintyhteitä kallioiden välissä.

Kuva 2-25 Kasvillisuus ja peitteisyys. Vihreä=metsää, valkoinen=taimikkoa, keltainen=peltoa, punainen=puistoja ja puutarhoja, sininen=avovettä.

Enonkosken eläimistöön kuuluvat tavallisten taajama-, metsä- ja järvilajien lisäksi myös jotkut maamme uhanalaisimmista eläinlajeista. Enonkoskella on mm. valkoselkätikan, liito-oravan, järvilohen, Saimaan nieriän ja Saimaan-norpan elinympäristöjä.

Kangassaaren luontoselvityksen yhteydessä vanhoista rauniosoitista on löydetty myös joitakin lepakoiden pesäpaikkoja. Lepakkoita esiintyy myös muualla Enonkoskella, mutta niiden esiintymistä ei ole laajemmin tutkittu.

Silmällä pidettävistä lajeista Enonkoskella esiintyy lisäksi mm. Iso- ja tukka-koskelo, teeri, Haapana, tavi ja Selkälökki. Harvaan asutulla ja metsäisellä alueella viihtyvät myös mm. hirvet, karhut ja ilvekset.

2.5.4.1 Saimaannorppa

Saimaannorppa on norpan Saimaalla esiintyvä alalaji. Se on erittäin uhanalainen ja erityisesti suojeltava laji. Norppakanta on vahvistunut suojelutoimien ansiosta 1990-luvulta 2000-luvun alkuun, mutta nykyisin kanta on alkanut jälleen taantua.

Etelä-Savo on norppien pääasiallinen esiintymisalue ja alueella elää noin 90 % norppakannasta. Norppien nykyiseksi määräksi on arvioitu 260 yksilöä. Vuosittain syntyy 50–55 kuuttia, joista noin 10–15 elää aikuiseksi saakka. Tavoitteena on, että norppakanta saataisiin vähintään kaksinkertaistumaan vuoteen 2020 mennessä.

Eniten norppia on Savonlinnan etelä- ja pohjoispuolella Pihlajavedellä ja Haukivedellä, joilla elää yhteensä noin puolet norppakannasta.

Enonkoski on tärkeässä asemassa norppien suojelun kannalta. Koloveden kansallispuiston alueella elää noin 20–30 norppaa eli noin 10 % Saimaannorppakannasta. Kolovedellä Kuutteja on syntynyt 2000-luvulla 2–6 vuosittain. Vuonna 2009 ei havaittu syntyneitä poikasia.

”Saimaannorppa on EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä II mainittu ensisijaisen tärkeä eliölaji. Ensisijaisen tärkeä laji on Euroopan yhteisön alueella erittäin uhanalainen, ja yhteisöllä katsotaan olevan erityinen vastuu sen suojelemisessa lajin luontaisella levinneisyysalueella. Saimaannorppa on mainittu myös luontodirektiivin liitteessä IV(a). Tässä liitteessä mainittuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsI 1096/1996, 49 §). Saimaannorppa on kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa erittäin uhanalainen (EN) laji ja luonnonsuojelulain 47. §:n mukaan erityisesti suojeltava laji. Kansainvälisessä uhanalaisuusluokituksessa (IUCN) saimaannorppa on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) lajiksi.”

Saimaannorppakantaa uhkaavat ilmastonmuutos, yksilöiden kuoleminen kalanpyydyksin, ihmisten aiheuttaman häiriön lisääntyminen erityisesti talvella pesimäaikana ja Saimaan vedenpinnan talviaikainen vaihtelu. Suurimpia uhkia norppakannalle on kannan pienuus. Sukupuuton riski on hyvin suuri ja suojelun toteuttaminen kokonaisuudessa vaikeaa.

Kaava-alueella on havaittu norppia usein. Pesäpaikkoja ei ole pitkiin aikoihin ollut, mutta ainakin Kangassaaren luoteisrannalla on norppien levähdyspaikkoja.

2.5.5 Luonnonsuojelu ja Natura-alueet

Koko Etelä-Savon pinta-alasta on lain nojalla rauhoitettu yli 20 000 hehtaaria. Eri luonnonsuojeluohjelmien piirissä on noin 200 000 hehtaaria, josta noin 75 % on vesialueita.

Enonkoskella kaava-alueen pohjoispuolella ja osittain Immolansaaren ja Kangassaaren rannoilla on Joutenvesi-Pyyvesi Natura-alue (FI 050031). Natura-alueen sisälle on erikseen perustettu yksityinen Eteissaaren luonnonsuojelualue. Joutenvesi-Pyyvesi Natura-alue kuuluu Jouteveden osalta myös valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan.

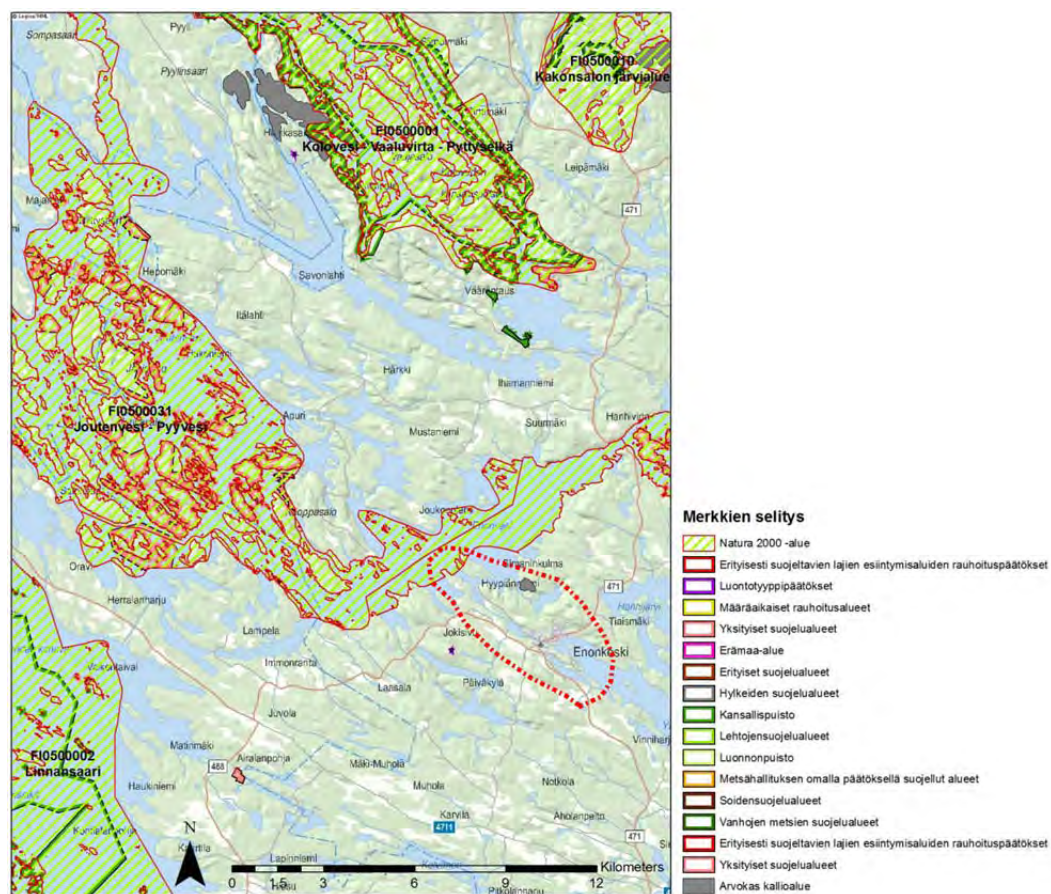
Koloveden kansallispuisto sijaitsee Enonkosken, Heinäveden ja Savonlinnan kuntien alueella. Alue on perustettu vuonna 1990 annetulla lailla (167/1990) Saimaan saaristoluonnon, saimaannorpan elinympäristön ja Etelä-Suomen metsäluonnon suojelemiseksi. Kansallispuiston pinta-ala on noin 5 600 ha. Koloveden kansallispuisto sijaitsee linnuntietä noin 10 km päässä kaava-alueen pohjoisreunasta. Maantietä pitkin Kolovedelle on matkaa Enonkoskelta noin 20 km vesireittiä kiertää kauempaa Heinäveden reitin kautta ja matkaa tulee noin 30–40 km.

Koloveden alue kuuluu myös Kolovesi-Vaaluvirta-Pyttyselkä (FI 0500001) Natura-alueeseen.

Kaava-alueen lounaispuolella on pieni yksityisillä mailla oleva luonnonsuojelualue, Tonttonmäen lehmusmetsikkö.

Olavinvuori on luokiteltu arvokkaaksi kallioalueeksi, mutta sitä ei ole luonnonsuojelulla suojeltu.

Kaava-alueella ei ole muita suojelualueita.

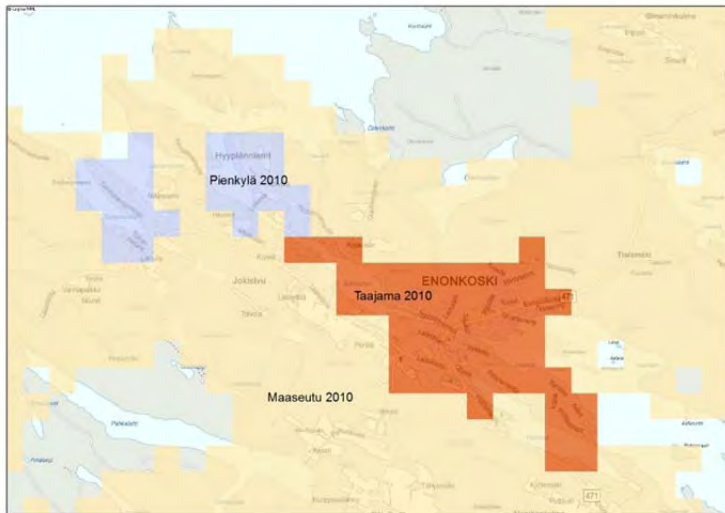

Kuva 2-26 Kaava-alueen lähiympäristön Natura- sekä muut luonnonsuojeluohjelmiin ja -strategioihin kuuluvat alueet (Suomen ympäristökeskus, Hertta-tietokanta 2010). Kaava-alue rajattu punaisella pistekatkoviivalla.

2.6 Rakennettu ympäristö

2.6.1 Yhdyskuntarakenne

Koko Etelä-Savo on perinteisesti harvaanasuttua ja järvien rannoilla olevien loma-asuntojen takia haja-asutus on entisestään lisääntynyt. Enonkosken keskustaajama on asemakaavoitettu ja suhteellisen tiiviisti rakennettu kirkonkylä, joka luokitellaan paikalliskeskukseksi. Taajamasta löytyvät kunnan peruspalvelut ja kaupallisia palveluita.

Kuva 2-27 Yhdyskuntarakenne Enonkoskella (Lähde:Oiva).

Enonkosken kuntakeskus on rakentunut järven rannalle Ylä-Enonvedeltä Enovedelle ja Saimaalle kulkevan kosken ja kapeikon molemmin puolin, pitkän ajanjakson kuluessa kosken ja Saimaan laivareitin varrella olevan Hyypiänniemen ja Kangassaaren lahden väliselle akselille.

Asemakaavoitetut asuinalueet koostuvat pien- ja rivitaloista ja ne sijoittuvat väljästi kirkonkylän keskustaan, sen pohjois- ja luoteislaidoille sekä Pirttiiniemeen, keskustan lounaispuolelle.

Kirkonkylä on pääosin rakentunut voimassa olevien asemakaavojen mukaisesti. Osa asemakaavoista on vielä toteutumatta. Noin puolet strategisen yleiskaavan alueesta on kaavoittamatonta aluetta, joka on Hyypiänniemen ja Jokisivun suunnalla rakenteeltaan luokiteltavissa taajama-alueeksi. Myös Pirttilahden alueella on hajarakentamista tiiviimpää kyläasutusta.

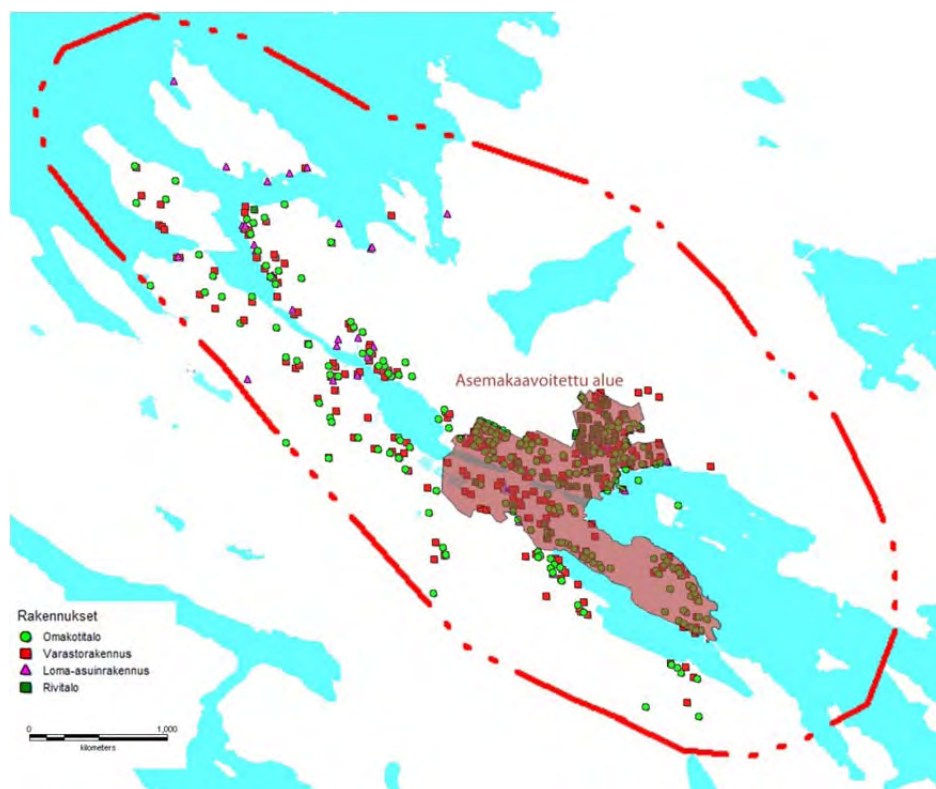

Kuva 2-28 Rakentamattomia asemakaavoitettuja tontteja taajaman pohjoispuolella ja uusi keskeneräinen pienteollisuusalue.

Hyypiännimentien varrella on erityisesti rannan puolella asuinrakennuksia ja loma-asuntoja satamalle asti. Alueella on noin 25 vakituista asuinrakennusta

ja 10 lomarakennusta. Jokisivun puolella Laasalantien varrella on Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitos, asuinrakennuksia ja jätevedenpuhdistamo joiden jälkeen alkaa vanhempi Jokisivun kyläasutus ja sekaan rakennettuja uudempia asuinrakennuksia. Sahalammen rannat ovat rakennettuja myös Jokisivun puolella Kangassaareen asti. Jokisivun kyläalueella on noin 30 asuinrakennusta ja joitakin lomarakennuksia. Kyläasutuksen väleissä on rakentamattomia peltoja tai metsäalueita, jotka ovat metsittymässä tai edelleen maa- ja metsätalouskäytössä. Savonlinnan suunnalla Enonkoskentien varrella Pirttilammen kylän liepeillä on kaava-alueella noin 12 asuinrakennusta.

Olavinlammen, Soidinniemen ja Kupinmäen ympäristöt ovat metsätalousaluetta. Pirttiniemessä ja Enonkosken kapeikon rannalla on virkistysaluetta ja puistoa.

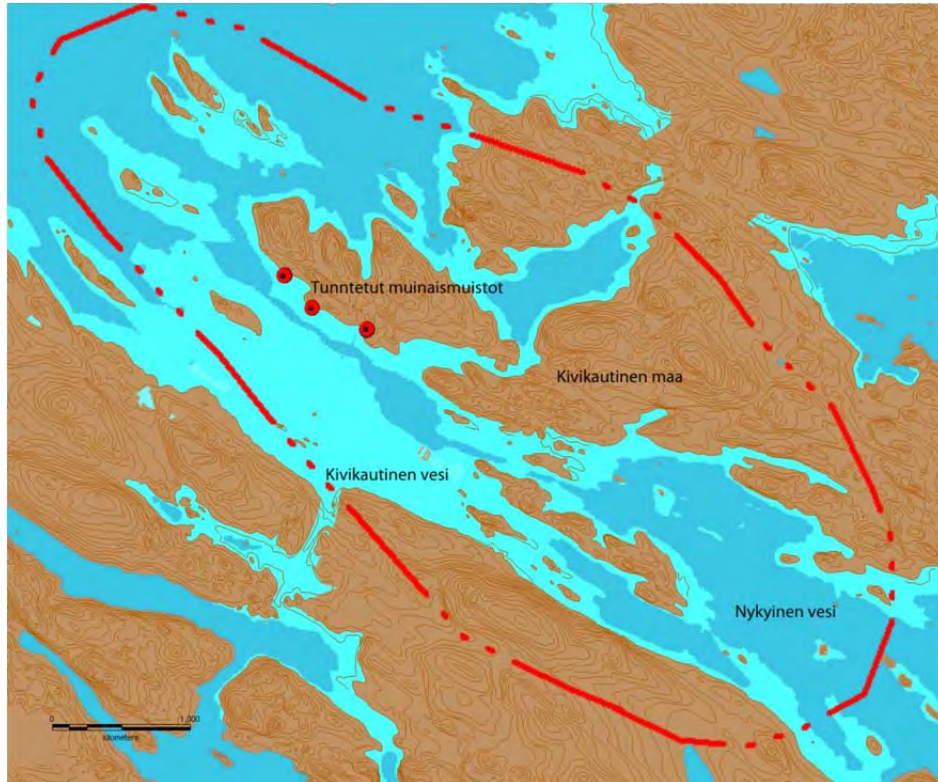
Kuva 2-29 Kaava-alueen kaikki rakennukset.

2.6.2 Enonkosken kehitysvaiheita

Etelä-Savossa on ollut asutusta ainakin myöhäiseltä kivikaudelta 4000–2000 eaa. lähtien. Enonkoskella Kotkunniemellä, Simanalassa Hyypiänniemellä ja Kolovedellä on useita kivikautisia muinaislöytöjä ja merkkejä asutuksesta. Kivikaudella ilmasto oli suotuisan lämmin, mutta kylmeni selvästi aikakauden loppua kohti. Saimaan vesistöt ovat toimineet pääasiallisina kulkureitteinä ja asutuksen leviämisuuntana. Suuri osa Etelä-Savon kivikautisista asuinpaikalöydöistä on kampakeraamisen kauden aikaisia ja sijaitsevat sen aikaisella rannalla noin +80–90 metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella. Kaava-alueella Hyypiänniemellä Koivulan tilan rantapellolla ja sen tuntumassa on kaksi rekisteröityä muinaisjäännöstä, jotka osoittavat alueen olleen kivikaudelta lähtien asuinpaikka. Paikoilta on löytynyt kampakeraamisen ajan esineistöä ja merkkejä asutuksesta. Koivulan kolmas tunnettu rekisteröity muinaisjäännös on ajoitettu varhaismetallikaudelle.

Enonkosken Koloveden alueelta löytyneet kalliomaalaukset on ajoitettu myöhäiseen kivikauteen tai varhaismetallikauden alkuun.

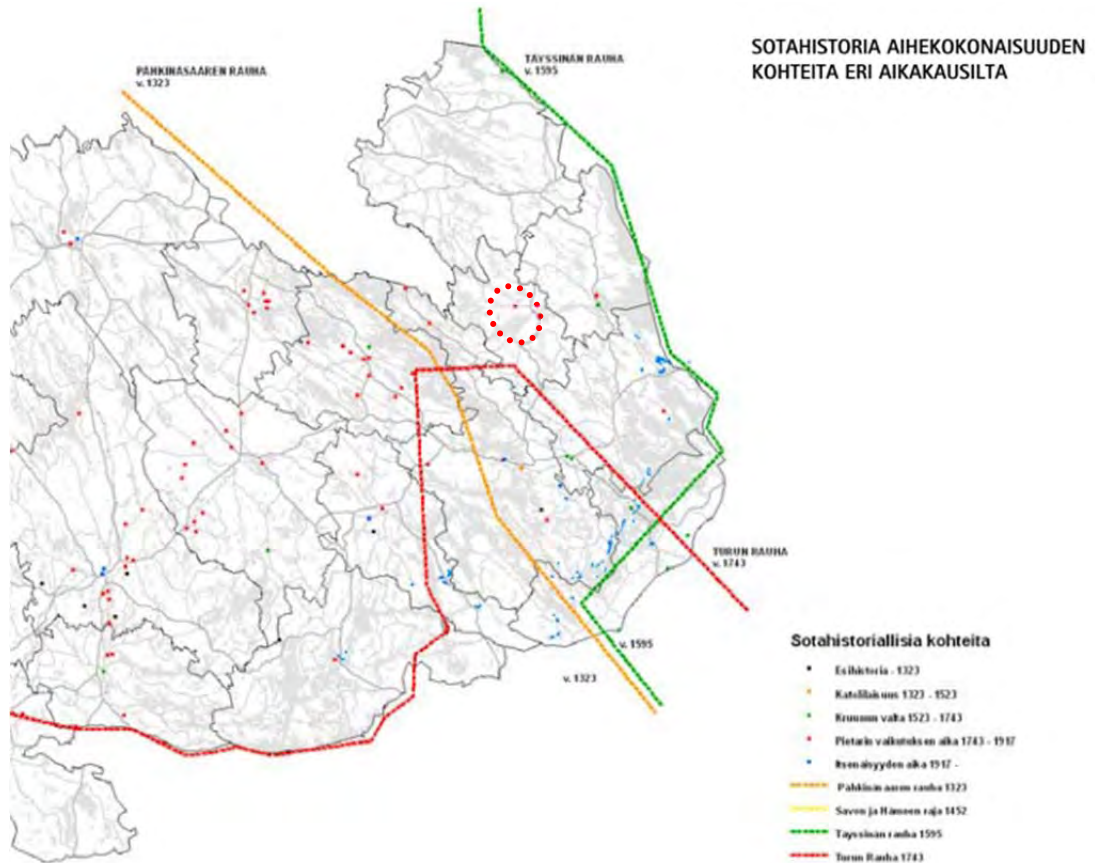
Enonkosken kunnassa on kaikkiaan 79 rekisteröityä muinaisjäännöstä, jotka ovat pääsääntöisesti joko kivikautisia tai historiallisen ajan löydöksiä.

Kuva 2-30 Kivikaudella Saimaan vedenpinta oli huomattavasti nykyistä korkeammalla. Kartta on piirretty likimääräisesti, rantaviiva on piirretty + 85 mpy tasolle, mikä on ollut rannan taso kampakeraamisella kaudella.

Viljelykulttuurin ja pysyvän asutuksen kehittyminen Etelä-Savossa on lähempänä Hämettä alkanut varhain jo noin 500-luvulla, mutta viimeistään 1000-luvun tietämillä Etelä-Savon alueella on viljelty maata pysyvästi. Varsinaisia kyliä ja kauppaloita on Etelä-Savossa ollut ainakin 1400-luvulta lähtien. Olavinlinna rakennettiin Savonlinnaan 1470-luvulla paitsi puolustamaan Ruotsin valtakunnan rajaseutuja venäläisten toistuvia hyökkäyksiä ja karjalaisten ryöstöretkiä vastaan myös keräämään alueelta säännöllisiä verotuloja kruunulle. 1500-luvulta eteenpäin savolaiset saivat Ruotsin kruunun hyväksynnällä asuttaa syrjäseutuja vapaammin kuin muualla Suomessa. Tarkoituksena oli vakiinnuttaa alueen asutus ja vahvistaa kruunun valtaa syrjäseuduilla. Kaava-alueen vanhimmat kylät Simanala ja Jokisivu on mainittu 1560-luvun kyläluettelossa.

Pysyvän asutuksen vanhin muoto Savossa on rantakylä. Asutus juurtui ensin vesireittien varsien parhaille moreenimaille. Varhainen viljely perustui kaskeamiseen. Etelä-Savossa kaskikulttuuri on jatkunut paikoitellen aina 1900-luvun alkuun saakka. Eräkulttuuri ja etenkin kalastus on ollut tärkeä elinkeino kaskiviljelyn rinnalla. Kaskitalous ja viljelykelpoisen maan pienialaisuus ovat muodostaneet Etelä-Savon asutuksesta perinteisesti hajanaisen. Alueen kylät ovat olleet isojaon aikaankin, 1850-luvun tietämillä, tavallisesti vain kolmen, neljän talon kokoisia. Niiden lisäksi on ollut muutamia yksittäisiä taloja. Tiivistä kylärakennetta ei ole ollut.

Kuva 2-31 Etelä-Savon historiassa Ruotsin ja Venäjän raja on siirtynyt useita kertoja ja alueella on käyty monia sotia 1300–1800 luvun välisenä aikana. Venäjälle hävitty Suomen sota 1809 siirsi lopulta valtakunnan rajan pois Savosta. (Lähde: Etelä-Savon kulttuuriympäristöselvitys, Etelä-Savon maakunta liitto 2007). Kaava-alue on rajattu punaisella pistekatkoviivalla.

1700-luvun alussa alkanut Pietarin kaupungin rakentaminen vaikutti Etelä-Savoon merkittävästi. Alueen edelleen jatkuva profiili metsäteollisuuden raaka-ainevarastona syntyi 1770-luvulta lähtien, kun sahatavaran vienti Saimaalta Viipuriin sallittiin. Sen seurauksena Saimaalle perustettiin ensimmäiset sahat. Enonkoskellekin perustettiin vesisaha nykyisen keskustan kohdalle.

Kaskeaminen ja tervanpoltto olivat kuluttaneet Etelä-Savon metsät paikoitellen lähes kokonaan loppuun, mutta vähitellen ne kasvoivat paremmiksi metsäteollisuuden kehittyessä. Enonkoski oli sahalle otollinen paikka paitsi kosken takia, myös varhaisen laajan kyläasutuksen puuttumisen takia. Enonkoskella oli vielä paljon metsää sahan raaka-aineeksi. Sahan myötä lähiympäristöä alettiin asuttaa laajemmin.

1800-luvun aikana koko Itä-Suomesta tuli Pietarin huoltoaluetta, josta vietiin voita, halkoja ja työvoimaa kasvavan suurkaupungin markkinoille. Etelä-Savo modernisoitui osaksi eurooppalaista kulttuuria pitkälti Pietarin vaikutuksesta. Venäjä rakennutti Saimaan kanavan 1840-luvulla, mikä mahdollisti suoran yhteyden maailmalle Etelä-Savosta. Saimaalle rakennettiin myös useita pienempiä kanavia mm. Oravin kanava, jonka kautta Savonlinnan ja Joensuun välinen laivaliikenne kulki Enonkosken Hyypiänniemen ohi. Säännöllinen höyrylaivaliikenne Saimaan kaupunkien välillä alkoi 1800-luvun lopulla. Laivaliikenne oli 1900-luvun alkuvuosikymmeninäkin vielä hyvin vilkasta.

Kuva 2-32 Enonkosken keskustassa sijainnut vesisaha 1800-luvun lopusta (lähde: Joensivut s.13. kuva Antti Jääskeläinen). Sahan lisäksi Enonkoskeen rakennettiin jo varhain myös vesimylly. Mylly oli toiminnassa pitkälle 1900-luvun alkupuolelle saakka. Kuvan rakennuksia ei ole nykyisin enää olemassa.

Enonkosken Kangassaareen Orvin kanavan laivaväylän varrelle perustettiin lasitehdas 1858. Lasitehdas perustettiin Enonkoskelle pitkälti sahan takia saman perustajasuvun toimesta. Sahajäte ja ylijäämä puutavara voitiin polttaa lasitehtaan uuneissa. Kangassaaren lasitehdas toimi Enonkoskella 1900-luvun alkuun asti. Vuodesta 1895 alkaen tehdas valmisti myös ikkunalasiasia puhaltamalla. Lasitehtaan toiminta hiipui vähitellen mm omistaja vaihdosten seurauksena. Tehtaan tilat olivat vielä ennen ensimmäistä maailmansotaa venäläisen sotaväen käytössä. Ränsistyneet rakennukset purettiin pian heidän lähdettyään.

Sahan ja muun teollisen toiminnan kehittäminen toivat enonkoskelle paljon väkeä ja hyvinvointia. Enonkoskelle perustettiin ensin rukoushuonekunta 1859 ja myöhemmin seurakunta vuonna 1894. Ensimmäinen kirkko rakennettiin 1860, mutta se paloi. Nykyisin paikalla oleva kirkko on rakennettu 1880-luvulla. Kirkon paikkaa valittaessa sijainti keskellä pitäjää oli merkittävä. Laajamittaisempi asuinrakentaminen kirkon ympärille alkoi 1800-luvun lopulla. Enonkosken kunta perustettiin 1882.

Kuva 2-33 Toivonniemen sahatavaran vastaanottoalue Sahalammen rannalla vuodelta 1907. (lähde: Joensivut)

1900-luvun alussa Enonkoskelle rakennettiin lisää teollisuutta. Hyypiänniemen osuusmeijeri aloitti toimintansa vuonna 1905 ja se toimi paikallaan 1970-luvulle saakka. 1910-luvun alussa Kangassaareen entisen lasitehtaan paikalle perustettiin höyrystys ja saarella toimi myös laivatelakka. Sahan ja telakan toiminta päättyi toisen maailmansodan aikaan kun tehtaan juutalaiset omistajat joutuivat pakenemaan muualle. Immonsaarella toimi tiilitehdas Hyypiännimellä toimi lisäksi myös huopatehdas ja limonaditehdas. 1900-luvun alku ja sodanjälkeinen vuosikymmen olivat Enonkoskella varsin vilkasta maalaiselämää. Kirkonkylälle ja Sahalammen rannoille on 1900-luvun alkuvuosikymmeninä tehty suurin osa nykyisin olemassa olevasta rakennuskannasta.

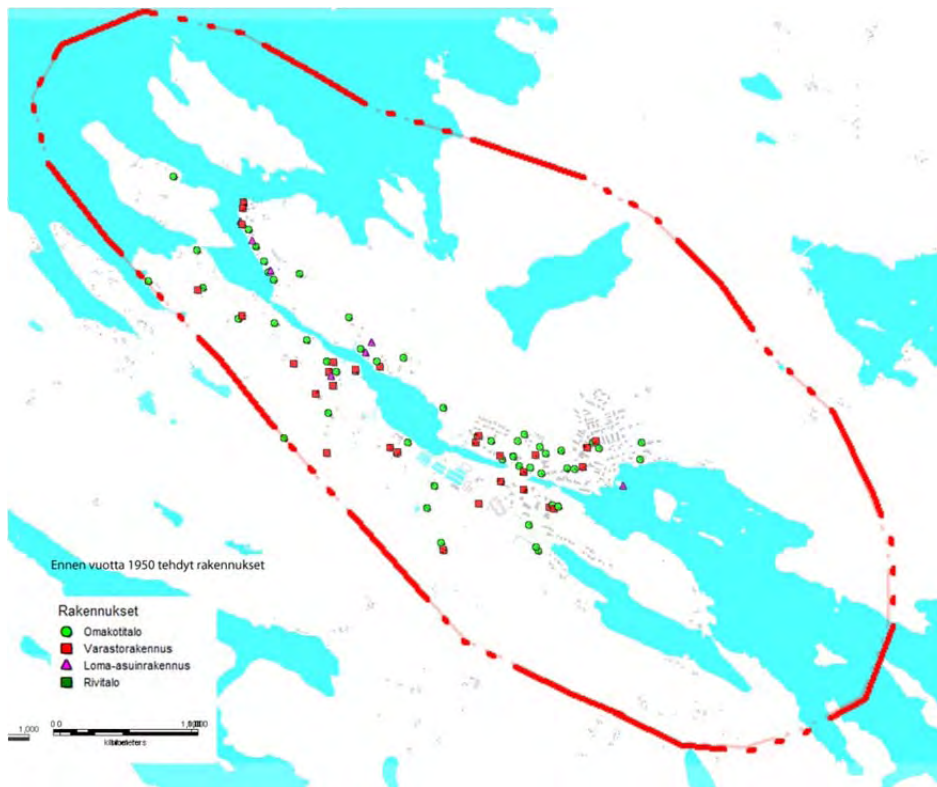
Kuva 2-34 Hyypiänniemen kalliolta Kangassaaren sahan suuntaan 1900-luvun alussa. Etualalla edelleen olemassa olevat meijerirakennus ja kievari. Kangassaarella olevasta sahasta ja lasitehtaasta on jäljellä raunioita. (Lähde: Joensivut s.127 Jukka P. Pulkkinen).

1800-luvun lopun rakennuksia ei ole juuri säilynyt. Rakennuspaikat ovat säilyneet ja erityisesti teollisesta toiminnasta on jäljellä raunioita ja rakennelmia. Keskustassa on alkuperäisinä rakennuksina säilynyt nykypäivään kirkko ja sen vieressä olevat varistorakennukset. Keskustassa nykyisinkin oleva kivisilta rakennettiin 1900-luvun alussa. Jokisivulla oleva Haukialan tila on rakennettu 1800-luvun lopulla.

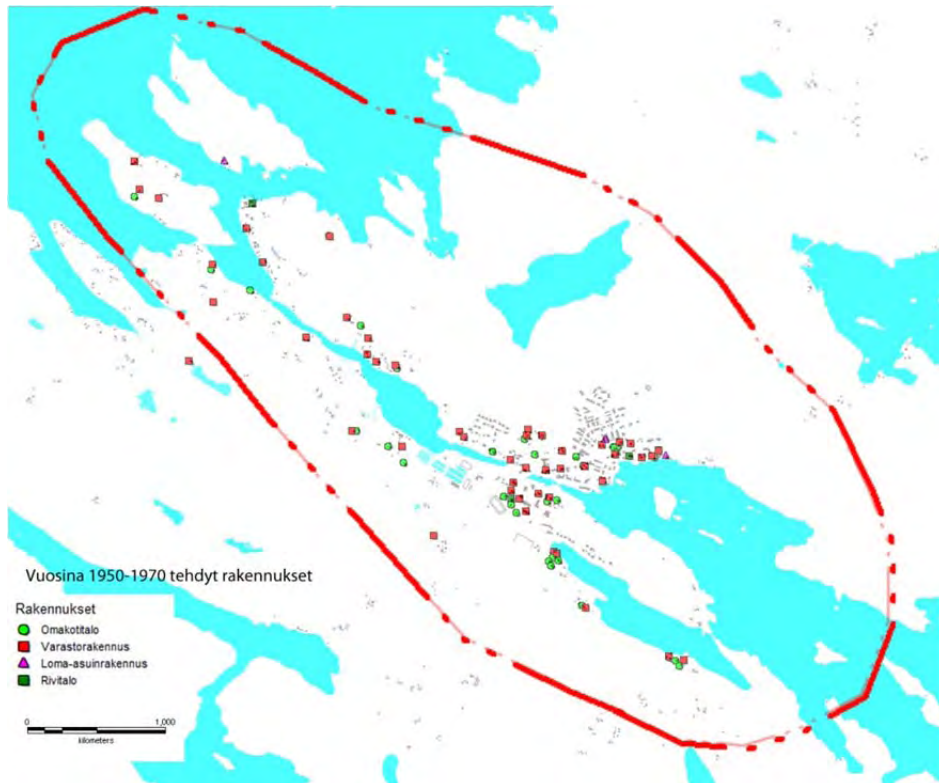
1900-luvun alkuvuosikymmeninä Enonkoskella rakennettiin paljon taloja, joista suurin osa on edelleen paikoillaan. Rakennusten ulkoasu on osittain muuttunut. Keskustaan tehtiin 1950-luvulla uusi maantiesilta, joka on nykyisinkin käytössä.

Kuva 2-35 Kirkonkylä 1930-luvulla. (lähde: Joensivut s.9 Liisa Kuokkanen-Suomi). Kuvassa näkyvät rakennukset ovat lähes kaikki vielä olemassa. Etu-
alalla oleva rakennus on purettu nykyisen kirjaston kohdalta.

Kuva 2-36 Kaava-alueella nykyisin olevat ennen vuotta 1950 rakennetut rakennukset. Kaava-alueen rakennuksista noin 10 % on tehty ennen vuotta 1950.

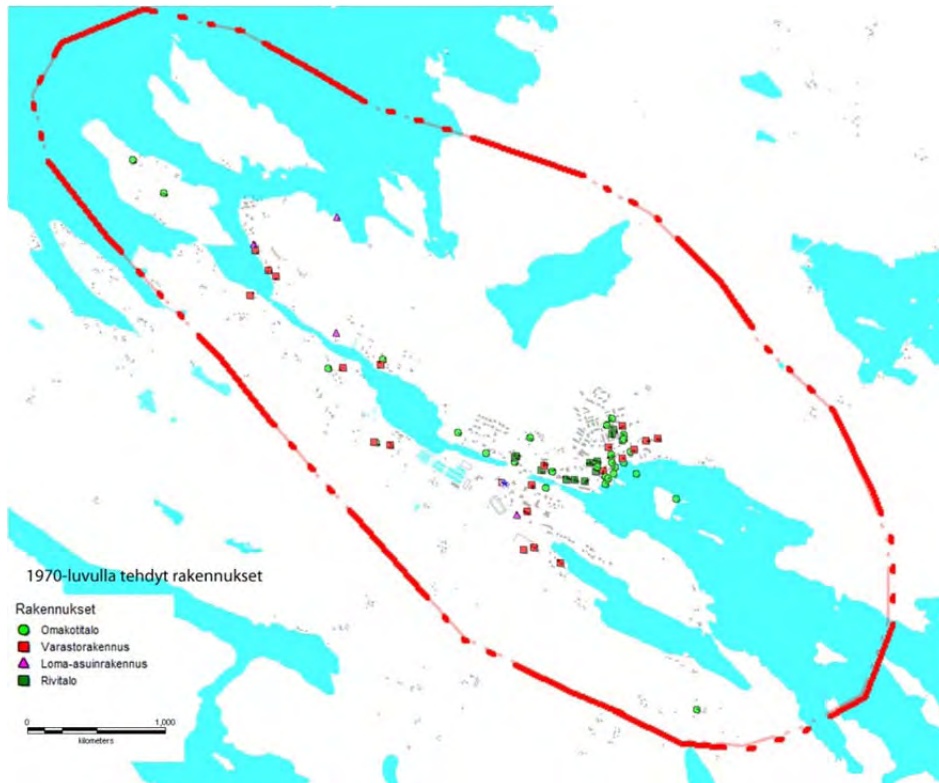
Kuva 2-37 Kaava-alueella nykyisin olemassa olevat rakennukset, jotka on tehty 1950–1970-luvuilla ennen taajaman asemakaavoittamista.

Laukunkankaalta noin 10 km taajaman länsipuolelta, löytyi nikkeli-kupari malmiesiintymä 1960-luvun lopussa. Kaivos kuitenkin perustettiin vasta 1980-luvun alussa ja toimi vuoteen 1994 asti. Enonkoskelle laadittiin asemakaava 1970-luvun lopulla. Taajamassa oli jo tuolloin useita rakennuksia. Asemakaavan laatimisen yhteydessä suunniteltiin myös keskitetyn kunnallistekniiikan rakentamista.

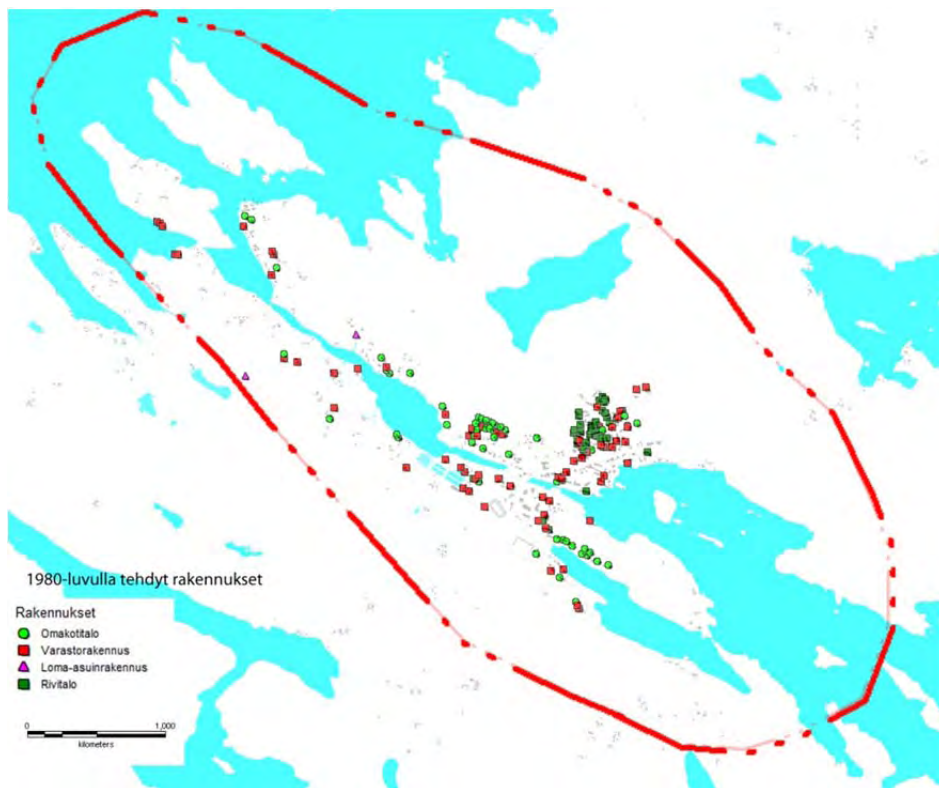
Kaivoksen toiminnan myötä tarvittiin asuntoja työntekijöille. 1980-luvun aikana taajaman asemakaavaan myös tehtiin useita muutoksia ja kaksi laajennusta. Myös Pirttilahden pohjukkaan laadittiin asemakaavan laajennus omakotitaloille. 1980-luvulla on rakennettu suuri osa taajaman nykyisestä rakennuskannasta erityisesti rivitalot ovat pääasiassa tehty tällöin. Enonkoskentien varrelle taajaman pohjoisosaan rakennettiin useita rivitaloja ja Sahavuoren suunnalle omakotitaloja.

Jokisivun ja Hyypiännimen alueille on 1970- ja 80-luvun aikana luvitettu yksittäisiä loma- ja asuinrakennuksia. Hyypiänniemen vanha kieväri on ollut toiminnassa ja käytössä teollisen toiminnan loppumisesta huolimatta. Hyypiänniemellä on myös pelastuslaitokselle varattu laituri ja vesillelaskupaikka. Meijerirakennuksessa on 2000-luvun alussa toiminut kalapakkaamo ja pakastuslaitos, mutta toiminta ei ole ollut kannattavaa.

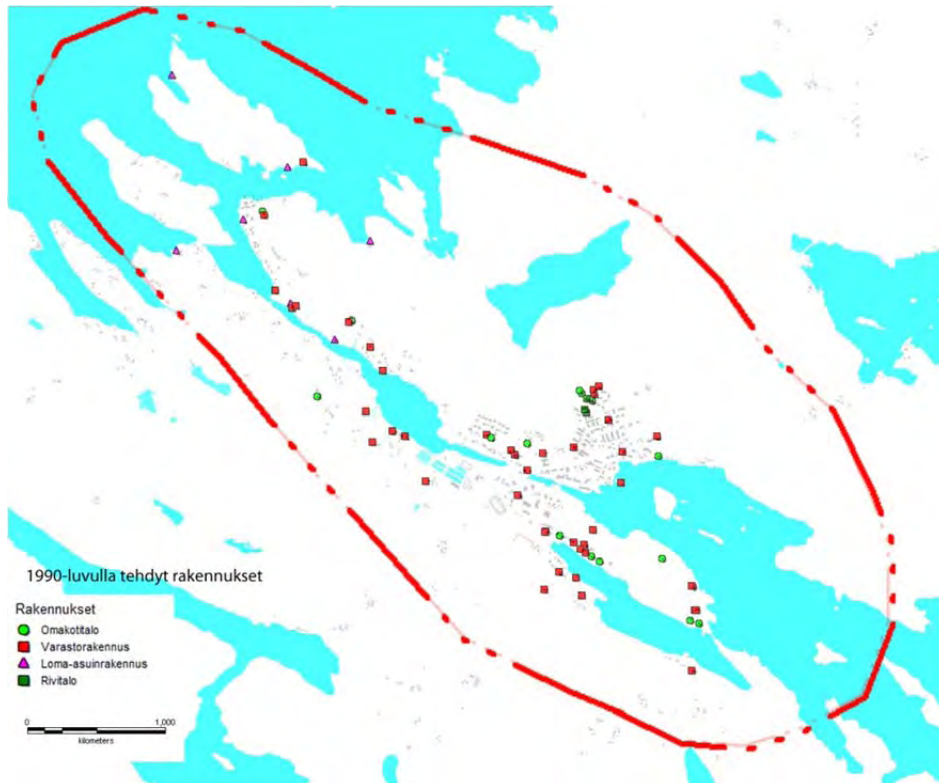
Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskus perusti Saimaan kalantutkimus ja vesiviljelylaitoksen 1980-luvulla Sahalammen rannalle. Toiminta käynnistyi 1983 ja täyden tuotantokapasiteettinsa se saavutti 1990-luvun alkuvuosina. Laitoksella on keskeinen merkitys Vuoksen vesistöalueen uhanalaisten kalakantojen säilyttäjänä ja elvyttäjänä sekä toimialueen kalanviljelyn alkumateriaalin tuottajana. Laitoksella on tehty uudistuksia ja muutostöitä 1990- ja 2000-luvuilla. Viimeisimpänä uudistuksena on vuonna 2011 tehty laitosen viemärointi kunnan jätevedenpuhdistamolle.

Kuva 2-38 Kaava-alueella nykyisin olemassa olevat rakennukset, jotka on tehty 1970-luvulla.

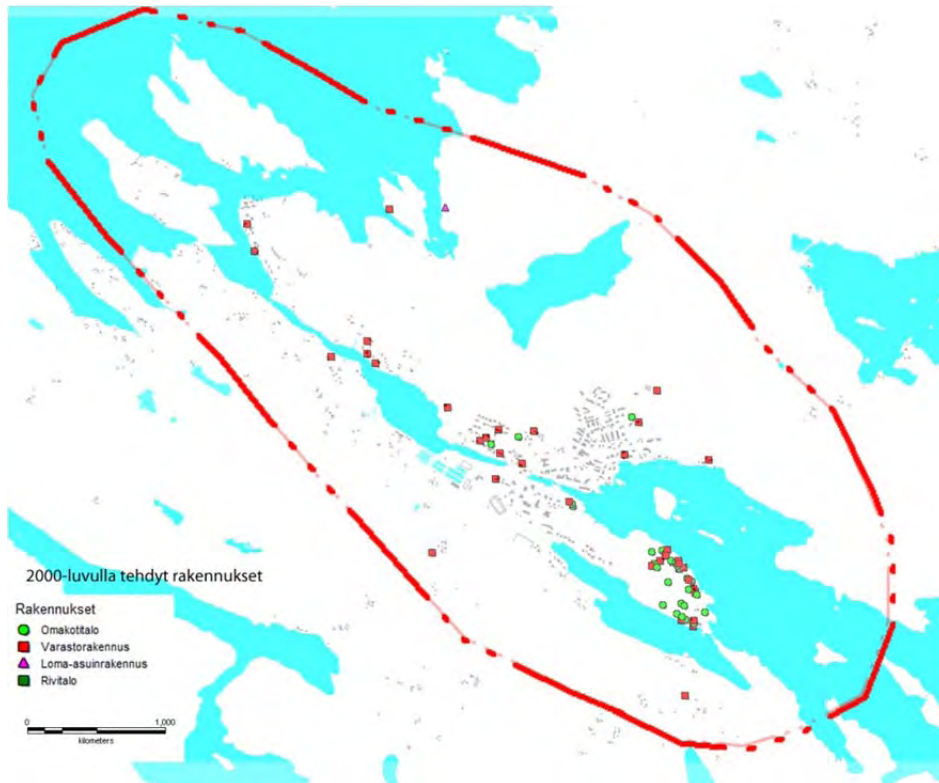
Kuva 2-39 Kaava-alueella nykyisin olemassa olevat rakennukset, jotka on tehty 1980-luvulla. Taajama-alueella rakentaminen on tapahtunut pääasiasa asemakaavan mukaisesti.

Kuva 2-40 Kaava-alueella nykyisin olemassa olevat rakennukset, jotka on tehty 1990-luvulla.

1990-luvulla rakentaminen on ollut vähäisempää kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Taajamaan on rakennettu joitakin uudisrakennuksia 1980-luvun lopun asemakaava-alueille. Muuten taajamassa on rakennettu lähinnä varastorakennuksia ja korjattu asuinrakennuksia. Sahalammen ja Enoveden rannoille on 1990-luvulla tehty joitakin lomarakennuksia. Pirttiniemeen on laadittu asemakaava 1990-luvulla.

Pirttiniemen asemakaavan toteuttaminen on aloitettu 1990-luvun lopussa, mutta pääasiassa alue on toteutunut vasta 2000-luvulla. 2000-luvulla uudisrakentamista onkin tehty pääasiassa Pirttiniemessä. Myös taajaman muille asemakaava-alueille on tehty vähäistä uudisrakentamista. Asemakaava-alueiden ulkopuolelle on tehty pääasiassa vain varastorakennuksia, lukuun ottamatta Saimaan rantaosayleiskaavan mukaan toteutettua lomarakennusta Enoveden rannalla.

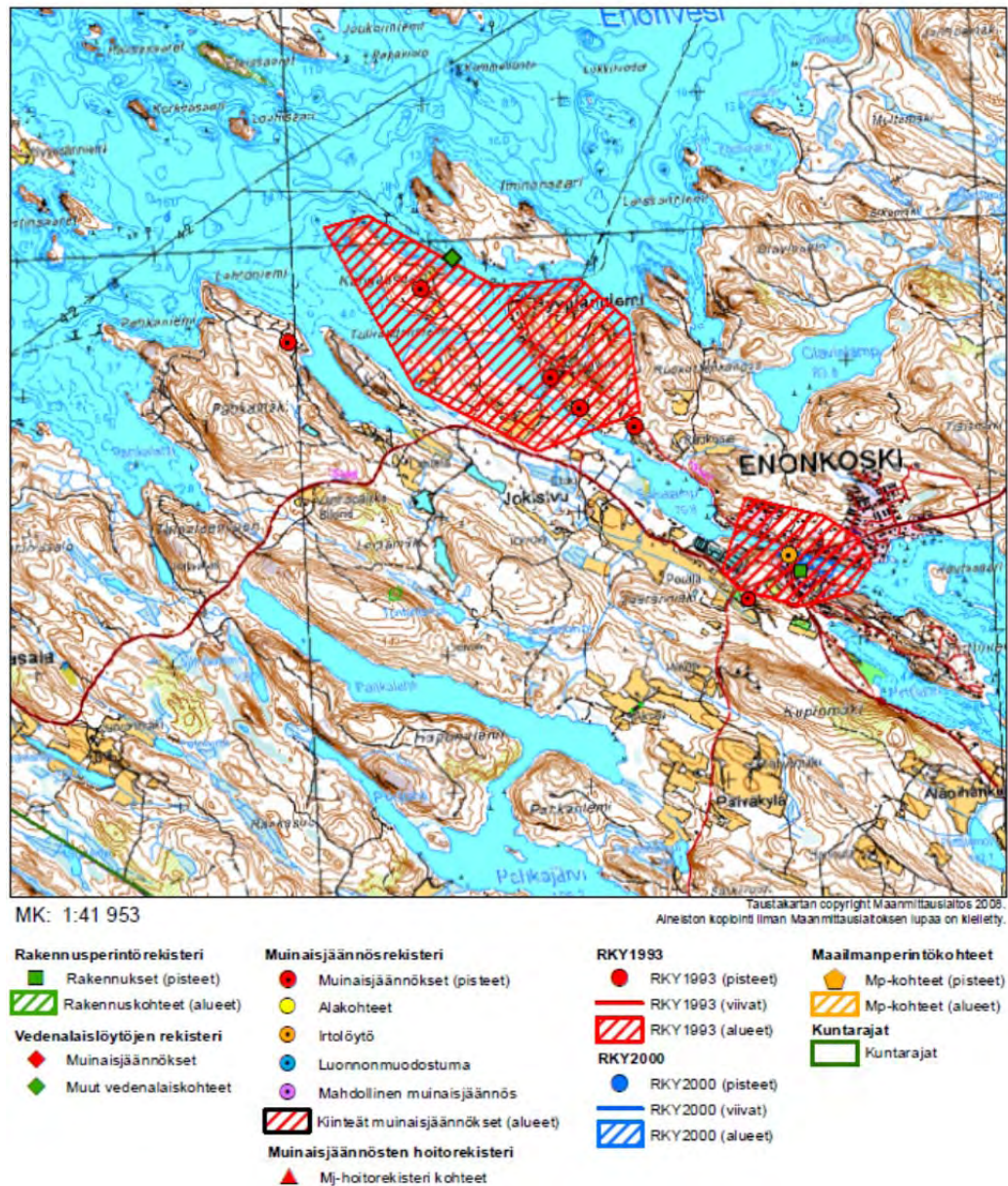

Kuva 2-41 Kaava-alueella nykyisin olemassa olevat rakennukset, jotka on tehty 2000-luvulla.

Kuva 2-42 Enonkosken taajama nykyisin.

2.6.3 Kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat alueet ja suojelukohteet

Kuva 2-43 Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ympäristöjen, kohteiden ja muinaisjäännostien sijainti suunnittelualueella (Lähde: Museovirasto).

Hyypiänniemellä Koivulan rantapelloilla on kolme rekisteröityä muinaisjäännostä, jotka liittyvät kivikautisiin ja varhaismetallikautisiin asuinpaikkoihin. Taajaman keskustasta on tehty kivikautisia irtolöytöjä.

Saimaan vesistöt ovat olleet seudun tärkein kulkureitti muinaisista ajoista asti. Saimaan pohjassa lepää lukuisia uponneita tukkeja, esineistöä ja veneitä sekä myös joitakin suurempia aluksia. Museoviraston muinaisjäännosrekisterin mukaan kaava-alueella Immolansaaren ja Kangassaaren välissä olevan salmen pohjassa on muiksi vedenalaiskohteiksi luokiteltuja löydöksiä, jotka ovat peräisin lasitehtaan toiminnan ajoilta 1800-luvun lopulta. Lisäksi alueelta on löydetty kivilastissa uponnut vene Immonsaaren puoleiselta rannalta. Muita vedenalaisia muinaisjäännostia ei ole toistaiseksi rekisteröity.

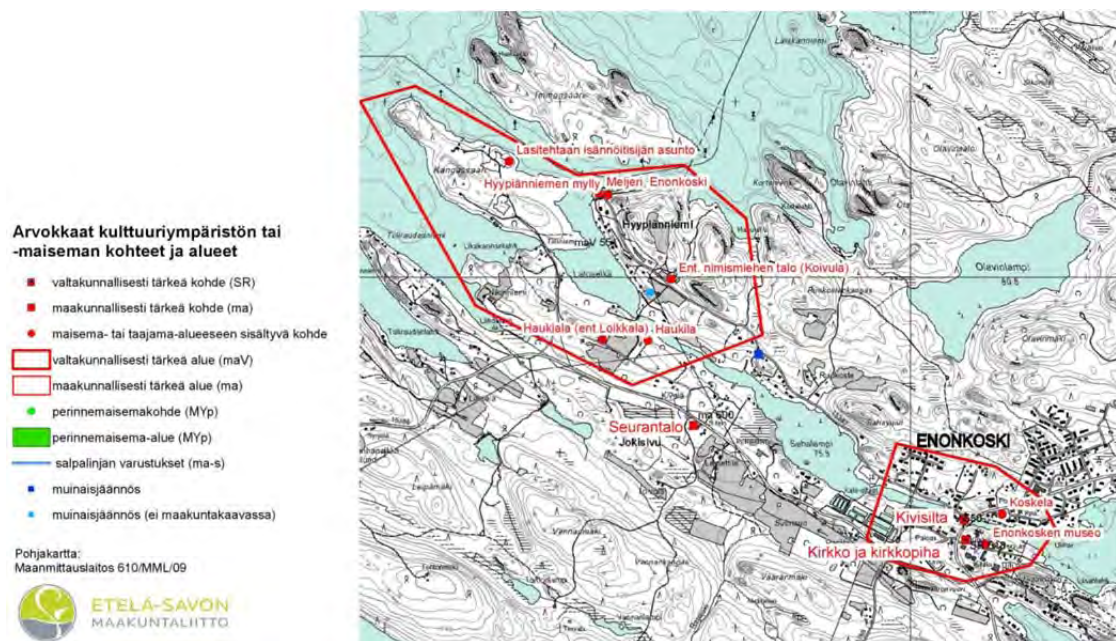
Pirunvuoren ja vanhan hautausmaan välissä sijaitsee suurten siirtokivilohkareiden muodostama luolasto, joka on suojeltu arvokkaana luonnonesiintymänä. Vanha hautausmaa on myös suojeltu muinaismuistolaila.

Enonkosken 1700-luvun lopun ja koko 1800-luvun kestäneestä teollisesta aikakaudesta on lukuisia historiallisen ajan muinaisjäännöksiä, rakennuksia, rakennelmia ja raunioita säilyneenä nykypäivän maisemassa. Kangassaarensa on teollisuustoiminnan raunioita ja vanha lasimestarin talo. Hyypiänniemessä on vanha meijeri, kieväri ja niihin liittyviä rakennuksia ja rakenteita.

Museoviraston RKY-1993 inventoinnissa Enonkosken taajama ja Hyypiänniemen ja Kangassaaren teollisuusympäristö on arvotettu valtakunnallisesti arvokkaiksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi.

RKY-1993 rajaukset eivät enää ole Museoviraston uusimman RKY-2009 inventoinnin mukaan valtakunnallisesti arvokkaita, mutta alue rajaukset ovat edelleen maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti tärkeiksi alueiksi.

Enonkosken keskustassa kirkonkylän halki virtaavan kosken maisema levittäytyy luonnonkivistä rakennetun holvatus vanhan yksiaukkoisen kivisillan ja nykyisin liikennettä välittävän yksiaukkoisen betonisillan molemmin puolin. Kosken varrella on jäänteitä 1700-luvulta 1900-luvun alkuun saakka toimineesta sahasta sekä kauppatoiminnasta. Silta ja sen ympäristö on arvotettu Museoviraston RKY-2009 inventoinnissa valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi.

Kuva 2-44 Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset maakuntakaavan kohdeluettelon mukaan (Lähde: Maakuntakaavan kohdeluettelo, Etelä-Savon liitto 2010).

*Kuva 2-45 Kulttuurihistoriallisesti arvokas Haukialan tila (ent. Loikkala) Jo-
kisivuntieltä.*

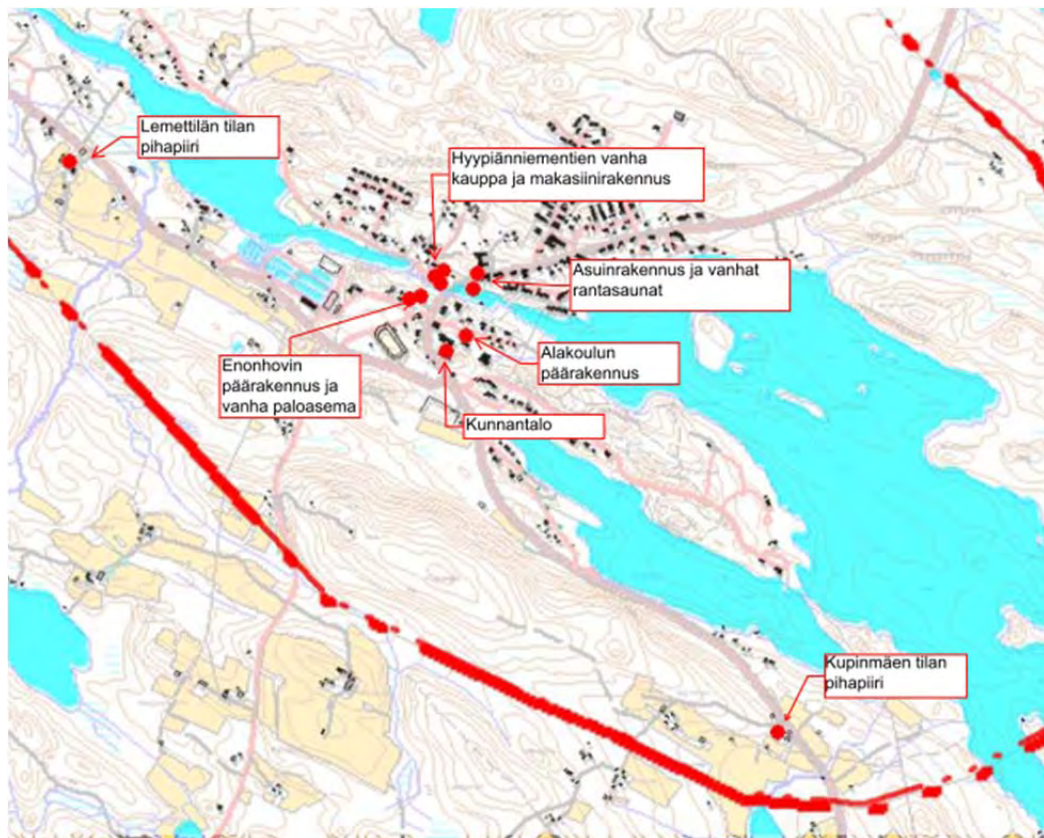
*Kuva 2-46 Kulttuurihistoriallisesti arvokas lasitehtaan isännöitsijän asunto
Kangassaaresta.*

Kuva 2-47 Enonkosken kirkko ja kirkkopiha Enonkoskentieltä kuvattuna.

Kuva 2-48 Enonkosken seurantalo.

Kuva 2-49 Kaava-alueella on maakuntakaavan kohdeluettelon lisäksi kaa-
vanlaatijan näkemyksen mukaan myös muita kulttuurihistorian kannalta ar-
vokkaita rakennuksia. Rakennukset on esitetty kartalla. Kivisillan ympäristön
RKY-1993 rajauksen laajuus on perustunut näihin kohteisiin.

Kuva 2-50 Hyypiänniementien alussa olevat vanhat rakennukset eivät ole maakuntakaavassa osoitettu kohdamerkinnällä, mutta sisältyvät RKY-1993 mukaiseen rajaukseen.

Kuva 2-51 Enonkosken alakoulun päärakennus.

Kuva 2-52 Enohovin päärakennus ja sen edessä oleva vanha paloasema.

2.6.4 Väestön rakenne ja kehitys

Vuoden 2009 tilaston mukaan Enonkosken kunnan väkiluku oli 1651 henkeä. Kunnan asukasluku on laskenut viimevuosina noin 0,3-0,8 % vuodessa ja sen odotetaan väestöennusteen mukaan edelleen laskevan.

Väestöstä oli vuoden 2009 tilaston mukaan lapsia noin 15 %, työikäisiä noin 60 % ja vanhuksia noin 25 %. Ennusteen mukaan vanhusväestön määrä lisääntyy seuraavien 20 vuoden aikana.

Luonnollinen väestönlisäys on kunnassa ollut negatiivinen jo useamman vuoden ajan. Syntyvyyden ennustetaan pysyvän jatkossakin noin 10–15 hengessä vuodessa, kuolleisuuden pysyessä noin 25 hengessä vuodessa.

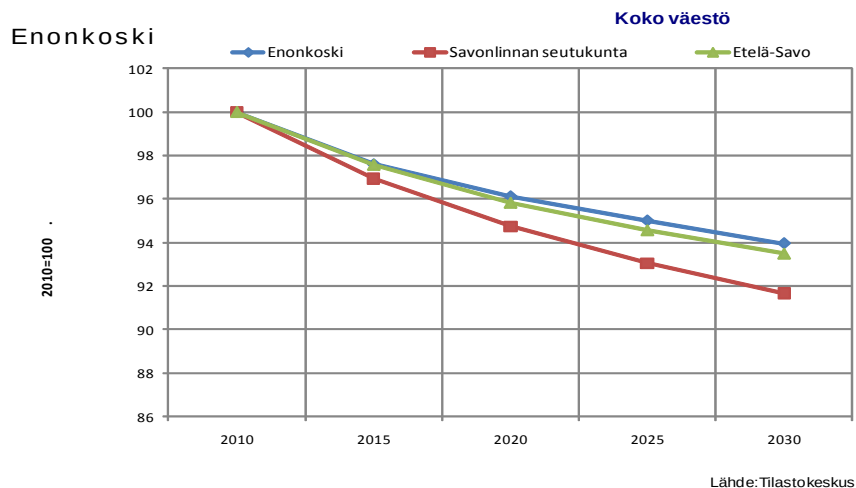
Luonnollinen väestönlisäys on siten keskimäärin -15 henkeä vuodessa.

Kunnan muuttoliikkeen kautta tapahtuva väestönkasvu on ollut vaihtelevasti +-0 molemmin puolin. Vuonna 2009 kuntaan muutti yhtä monta ihmistä kuin oli pois muuttavia.

Kunnan kokonaisväestön väheneminen on ollut keskimäärin 5 – 25 henkeä vuodessa ja sen ennustetaan pysyvän suurin piirtein samassa vaihteluvälissä vuoteen 2030.

Kunnassa on vähiten 19–29-vuotiaita asukkaita. Suurimpana syynä on opiskelupaikkojen puuttuminen. Nuoret joutuvat muuttamaan pois Enonkoskelta. Eniten kunnassa on 50–70-vuotiaita.

Tilastokeskuksen vuoden 2010 väestöennusteen mukaan Enonkosken väkiluku kehittyy lähivuosina seuraavasti (Väestöennuste alueittain vuoteen 2030):

		2010	2015	2020	2025	2030
Enonkoski	Asukkaita	1 621	1 582	1 558	1 540	1 523
	2010=100	100	98	96	95	94
Savonlinnan seutukunta	Asukkaita	45 457	44 068	43 067	42 299	41 669
	2010=100	100	97	95	93	92
Etelä-Savo	Asukkaita	154 708	150 950	148 252	146 298	144 637
	2010=100	100	98	96	95	93

Kuva 2-53 Enonkosken ja seutukunnan väestökehitys

2.6.5 Asuminen ja sosiaalinen ympäristö

Enonkosken koko kunnan väkiluvusta kaava-alueella eli taajamassa tai sen liepeillä asuu noin 1000 henkilöä eli likimain 60 % kunnan väkiluvusta. Maa-seudun kylissä, haja-asutusalueilla ja rannoilla asuu noin 40 % väestöstä.

Koko kunnassa asutokuntia on yhteensä noin 745. Keskimääräinen asutokuntakoko on noin 2,3 henkeä. Mikä on koko Suomessa yleistä keskitasoa. Vakituisten asutokuntien lisäksi koko kunnassa on noin 700 loma-asuntoa.

Noin 97 % koko kunnan asunnoista on omakotitaloja tai muita yhden tai kahden perheen pientaloja, rivitaloja ja pienkerrostaloja muutamia. Asemakaavoitetussa taajamassa rivitalojen osuus on suurempi.

Kaava-alueella on yhteensä 230 omakotitaloa, 52 rivitaloa, 2 kerrostaloa ja 28 loma-asuntoa. Taajamassa on noin 160 pientaloa, 52 rivitaloa, yksi pienkerrostalo ja joitakin loma-asuntoja.

Asuinalueet ovat sosiaaliselta ympäristöltään monipuolisia. Taajamassa on toimintamahdollisuuksia kaikille ikäryhmille.

Taajamassa on Enonkoskentien varrella sekä kunnallisia että yksityisiä vanhusten palvelutaloja.

Kunnassa toimii useita yhdistyksiä. Internet-sivuilla on listattu 33 yhdistystä.

Kuva 2-54 Taajaman ainoa kerrostalo kunnantalolle johtavalta tieltä kuvattuna.

Kuva 2-55 Hyypiänniementien varrella olevia rakennuksia Sahalammen vastarannalta kuvattuna.

2.6.6 Työvoima, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Kunnassa asuvien työssäkäyvien henkilöiden osuus väestöstä on noin 35 %. Omassa kunnassa työskentelee noin 60 % työssäkäyvistä ja 40 % käy töissä lähinnä Savonlinnassa, Kerimäellä ja Heinävedellä. Yhteensä noin 160 henkilöä naapurikunnista käy töissä Enonkoskella.

Työttömyysaste oli vuonna 2010 noin 15 %. Työttömien määrä on vähentynyt vuodesta 2006 ja oli viime vuonna noin 100 henkilöä. Eläkkeellä olevien osuus väestöstä 35 % ja se on kasvamassa lähitulevaisuudessa.

Kunnassa on kaikkiaan noin 430 työpaikka. Palvelujen osuus on noin 60 %, alkutuotannon noin 25 % ja jalostuksen osuus noin 10 % työpaikoista. Loput 5 % on muita aloja.

Kunta on suurin työnantaja. Julkiset palvelut työllistävät kunnassa noin 95 henkilöä. Toiseksi suurin työnantaja on riistan- ja kalatalouden tutkimuskes-

kuksen Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely, joka työllistää noin 20 henkilöä. Maatalous työllistää ison osan väestöstä ja kalatalous on merkittävä sivuelinkeino. Matkailu on tärkeä työllistäjä varsinkin kesäisin. Enonkoskella on useita matkailu- ja majoituspalveluita tarjoavia yksityisyrittäjiä.

Yritystoimipaikkoja on kaikkiaan noin 130. Vuonna 2010 kuntaan on perustettu 6 uutta yritystä. Yritykset työllistävät keskimäärin hieman alle kaksi henkilöä.

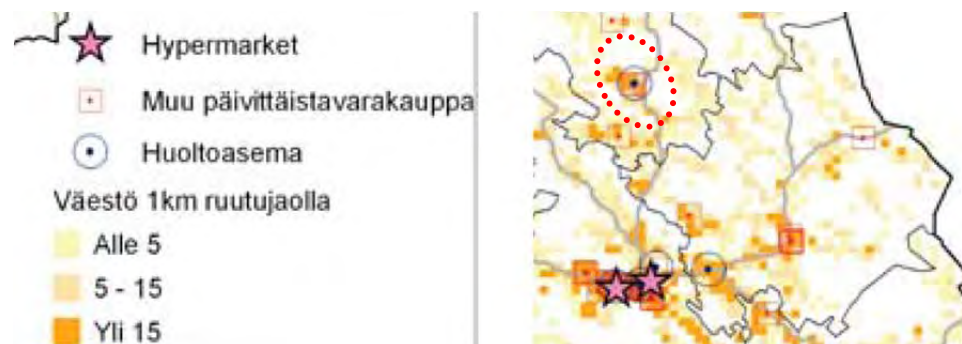
Työpaikat sijaitsevat hallinnon sekä julkisten palveluiden ja osin kaupallisten palveluiden osalta Enonkosken keskustaajamassa ja Hyypiänniemellä. Matkailupalveluiden ja osin kaupallisten palveluiden sekä maa- ja metsätalouteen liittyvien toimintojen osalta työpaikkoja sijoittuu koko kunnan alueelle.

Kunnan uusi pienteollisuusalue sijaitsee Tiaismäen ja Olavinmäen etelärinteellä asuinalueiden takana. Alueelle ajetaan Enonkoskentieltä kääntyvää Teollisuustietä pitkin. Samalla alueella sijaitsee myös kunnan uusi paloasema. Teollisuusalueella ei ole vielä liitetty keskitettyyn kunnallistekniikkaan, eikä aluetta ole asemaavoitettu.

Suunnittelualueen pinta-alasta suuri osa on maa- ja metsätalouskäytössä, lähinnä metsätalousmaana. Kaava-alueella on 3 toimivaa maatilaa. Peltoja on suunnittelualueella vähän ja osa on metsittymässä. Kalamastus on tärkeä sivuelinkeino maataloustuottajille.

2.6.7 Palvelut

Enonkoski on osa Savonlinnan kaupunkiseudun palvelualueita. Suuremmat kaupalliset palvelut, erikoiskaupat, valtionhallinnon toimipisteet, lukio ja muut oppilaitokset, sairaalat sekä energia- ja jätehuoltolaitokset sijaitsevat Savonlinnassa. Savonlinnan palvelujen saavutettavuus on Enonkoskelta melko hyvä, erityisesti henkilöautolla.

Kuva 2-56 Savonlinnan kaupunkiseudun palveluverkko. Kaava-alue merkitty punaisella pistekatkoviivalla. (lähde: Maakuntakaavan taustaselitys, Etelä-Savon liitto 2006).

Enonkosken hallinnollinen keskusta ja kirkko sijaitsevat Pirttilahden jälkeen nousevan mäen päällä maantie 417 varrella. Keskustassa on muutamia enimmäkseen kaksikerroksisia asuin- ja liikekerrostaloja, joista osa on rakennut jo ennen asemakaavan laatimista. Enonkosken tien varrella on myös uudempia kauppia, huoltoasema ja muita palveluita. Palveluvyöhykkeen takana sekä rannan että mäen puolella on asuinalueita.

Enonkosken keskustaajamasta löytyvät kunnan peruspalvelut mm. terveysasema, ala- ja yläkoulu, kunnanvirasto, sosiaalitoimisto. Lisäksi taajamasta löytyy muita palveluita kuten, pankki, posti, huoltoasema, kaupallisia palveluita ja majoitus- ja ravintolapalveluita. Koko kaavoitettavalta alueelta palvelut on saavutettavissa kävellen.

Hyypiänniemellä on pienvenesatama ja ravintola, jossa on kesäisin mm. musiikkikonsertteja ja muita tapahtumia. Vierasesatama tarjoaa veneilijöille 25 laituripaikkaa: Myös yöpyminen, sähkö, sauna- ja suihkumahdollisuus on järjestetty tarvittaessa. Karavaanareille on 12 asuntovaunupaikkaa.

Kuva 2-57 Keskustan palvelut kartalla. (Lähde: Enonkosken kunta).

2.6.8 Virkistys

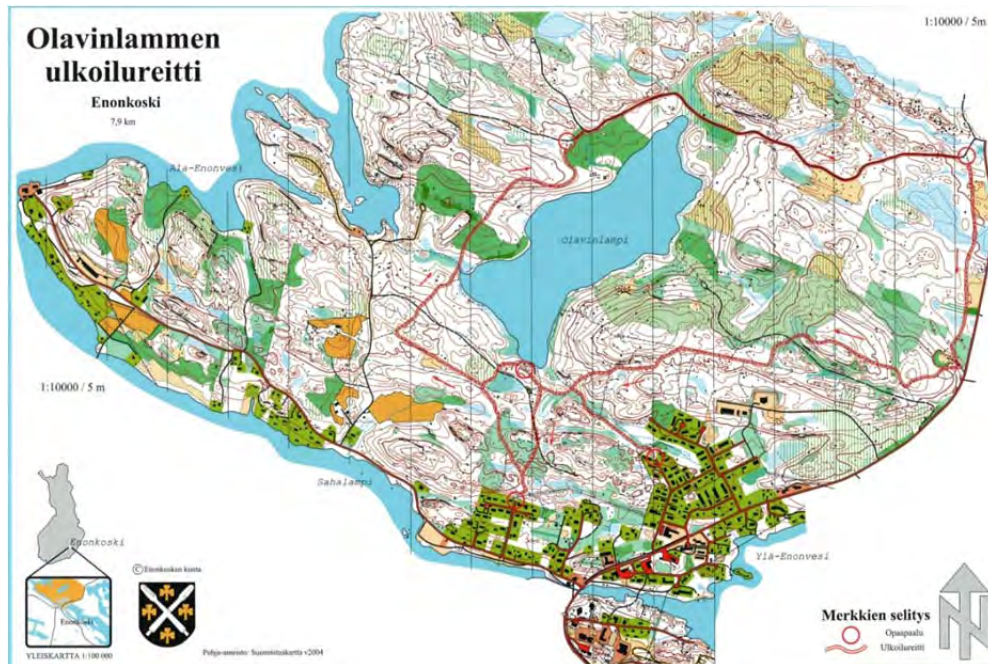
Enonkosken taajaman virkistysmahdollisuudet ovat hyvät ja kattavat.

Kunnan ylläpitämiä virkistysalueita tai paikkoja ovat: koulun ympäristö ja sen vieressä oleva urheilukenttä ja liikuntatalo, rantapuistot ja puistometsät, asuinalueiden ja katujen puistoalueet. Pirttiniemellä on valaistu ulkoiluareitti- ja hiihtoreitti. Kirkonkylän lähituntumassa on myös Ol avinsalon opastettu retkeilyreitti.

Luonnonläheisyys ja sijainti vesistöjen rannalla ovat merkittäviä viihtyisyys-tekijöitä, ja ne tarjoavat myös runsaasti virkistysmahdollisuuksia. Metsissä liikkuminen ja ulkoilu tapahtuvat jokamiehenoikeuden nojalla. Järven ansioita alueella on niin uinti-, veneily-, kalastus-, luistelu-, hiihto-, mahdollisuuksia.

Koloveden kansallispuisto sijaitsee Enonkosken kirkonkylältä n. 20 kilometriä pohjoiseen.

Pirttilahdessa kasvatetaan kalaa virkistyskalastustarpeisiin. Alueella järjestetään myös kalastuskilpailuja. Suunnittelualueella harjoitetaan monipuolisesti sekä harrastus- että ammattikalastusta. Myös kalastusmatkailu on ollut viime vuosina jatkuvassa kasvussa.

Kuva 2-58 Taajaman läheiset virkistysalueet ja reitit. (Lähde: Enonkosken kunta)

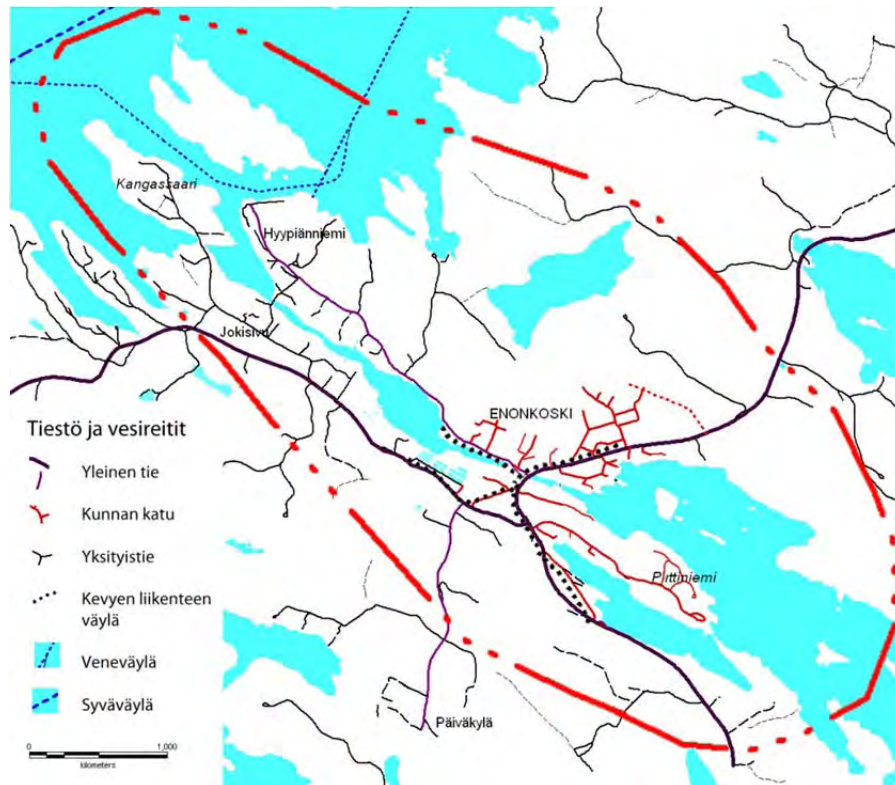
2.6.9 Liikenne

2.6.9.1 Maantieliikenne

Enonkoskelle saavutaan maanteitse Savonlinnan suunnasta maantietä 471 eli Enonkoskentietä pitkin. Tie lähtee Savonlinnan Nojamaan liikenneympe-
rystä pohjoiseen ja kulkee mutkittelevasti Savonlinnan lentokentän sekä
Makkolan ja Simanalan kylien ohi Enonkoskelle ja edelleen kohti Heinäveden
kuntakeskusta. Varkaudesta kuljetaan maantietä 468 Laasalantielle. Näiden
pääsuuntien lisäksi Enonkoskelle voidaan saapua myös pienempiä yleisiä ja
yksityisiä teitä pitkin.

Maantie 471 on päätie ja se luokitellaan seututieksi. Tien nopeusrajoitus on
vuodenajasta riippuen 100–80 km/h. Kylien kohdalla nopeusrajoitus on 60

km/h ja Enonkosken taajamassa 40–50 km/h. Tien erikoisuutena on lossiyhteys Enonveden yli. Lossia voi säästä ja vuodenajasta riippuen joutua odottamaan yli puoli tuntia. Vuosikausia on ollut suunnitelmia siltayhteyden rakentamiseksi lossiyhteyden tilalle. Suunnitelmien toteutuminen aivan lähitulevaisuudessa ei kuitenkaan ole todennäköistä.

Kuva 2-59 Tiestö ja vesireitit.

Varsinaisella kaava-alueella kulkee valtion ylläpitämiä teitä Enonkoskentien lisäksi taajaman eteläpuolelta länteen kääntyvä yhdystie 15386 eli Laasalan-tie ja siltä etelään Kupinmäen vierestä kääntyvä yhdystie 15388 eli Karvilan-tie sekä Enonkoskentieltä taajaman keskustasta länteen kääntyvä yhdystie 15387 eli Hyypiänniementie. Nopeusrajoitus on Laasalan- ja Karvilantiellä taajaman jälkeen 80 km/h ja Hyypiänniementiellä 60 km/h.

Muut kaava-alueen teistä ovat joko yksityisteitä tai kunnan katuja ja niiden nopeusrajoitus vaihtelee 30–50 km/h välillä.

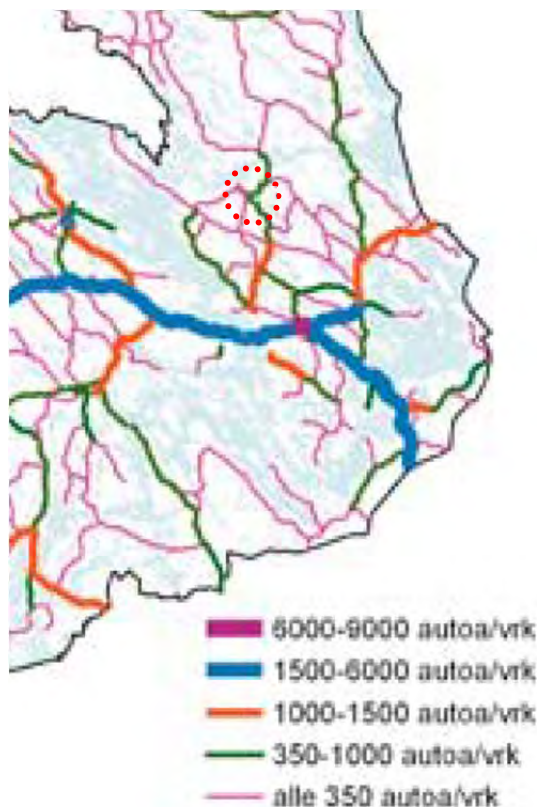
Valtion tiet ovat asfaltoituja. Tiet on asfaltoitu kokonaan viimeksi 1980-luvun lopulla, mutta niitä on paikoitellen korjattu sen jälkeen. Ajoinleveys on noin 6,5 metriä Enonkoskentiellä ja noin 6 metriä muilla yleisillä teillä. Pien-tareen leveys vaihtelee 0–1 metrin välillä.

Enonkoskentie on pääosin hyvässä kunnossa koko matkaltaan. Muut valtion tiet ovat taajaman jälkeen paikoin perusteellisen kunnostuksen tarpeessa, mutta eivät kuitenkaan suhteettoman huonokuntoisia. Odotettavissa kuitenkin on, että kaavan tavoitevuoteen mennessä alueen tiestö ja kadut vaativat parannustoimenpiteitä. Valtion teiden kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue.

Kaava-alueen merkittävimmät yksityistiet ovat Laasalantieltä Sahalammen ja Enonveden suuntaan kääntyvät Jokisivuntie ja Kangassaarentie sekä Jokisivuntieltä Sahalammen yli Hyypiänniementielle kulkeva Lussintie. Lussintiellä on 10 tonniin painorajoitettu puurakenteinen silta. Yksityistiet ovat sorapäälysteisiä ja niiden kunto on pääosin hyvä lukuun ottamatta paikoitel-len keväisin esiintyviä routavaurioita. Yksityistiet ovat paikoin melko kapeita

ja liikenteen kohdatessa toinen suunta voi joutua pysähtymään. Yksityisten liikennemäärät eivät kuitenkaan ole suuria.

Taajaman kaduista vastaa pääosin Enonkosken kunta. Kadut ovat pääosin asfalttipintaisia. Katujen kunto on yleisesti melko hyvä, mutta paikoitellen kunnostustarve on ilmeinen. Kadut on paikoin rakennettu melko jyrkkään rinteeseen, eikä niiden huolto ole kaikilta osin ongelmaton. Katujen leveys vaihtelee paljon. Osilla katuja on tilaa myös pysäköidä autoja kadun varrella. Lumien kasaukselle on talvisin hyvin tilaa lähes kaikilla teillä, eikä lunta jouduta juurikaan kuljettamaan pois alueilta.

Kuva 2-60 Enonkoskentien liikennemäärät ovat maakuntakaavan selvityksen mukaan Savonlinnasta lentokentälle asti noin 1000–1500 autoa/vrk ja Enonkoskelta lentokentälle noin 350–1000 autoa/vrk. (lähde: Maakuntakaavan taustaselvitys, Etelä-Savon liitto 2006). Kaava-alueen raja-alue on likimääräisesti osoitettu punaisella pistekatkoviivalla.

Enonkoskentien liikennemäärä on ollut vuoden 2012 tilastorekisterin mukaan taajaman eteläpuolella kaikkina vuoden päivinä keskimäärin noin 1014 autoa/vrk ja pohjoispuolella noin 983 autoa/vrk.

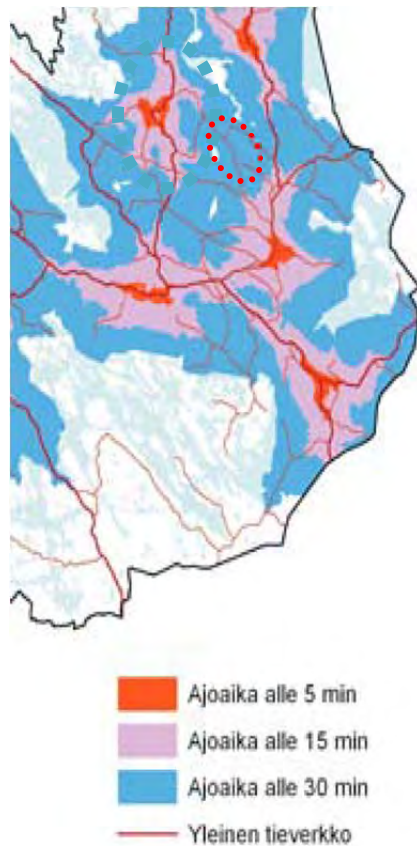
Hyypiänniementiellä liikennemäärä on kaikkina vuoden päivinä keskimäärin noin 220 ja Laasalantiellä noin 150 autoa/vrk.

Suurin osa maanteiden ja yhdysteiden liikenteestä on henkilöautoliikennettä. Raskaan liikenteen osuus Enonkoskentiellä on noin 4 %, mikä tarkoittaa noin 40 raskasta ajoneuvoa/vrk. Muilla valtion teillä raskaan liikenteen osuus on hyvin vähäinen.

Liikennemäärät vaihtelevat selvästi vuodenajan mukaan. Kesällä liikennemäärä Enonkoskentiellä on noin 25 % suurempi kuin talvella.

Hyypiänniementiellä kesänaikainen liikenne voi olla jopa 30–40 % talviaikaisesta suurempaa, johtuen satamasta ja siellä järjestettävistä tapahtumista.

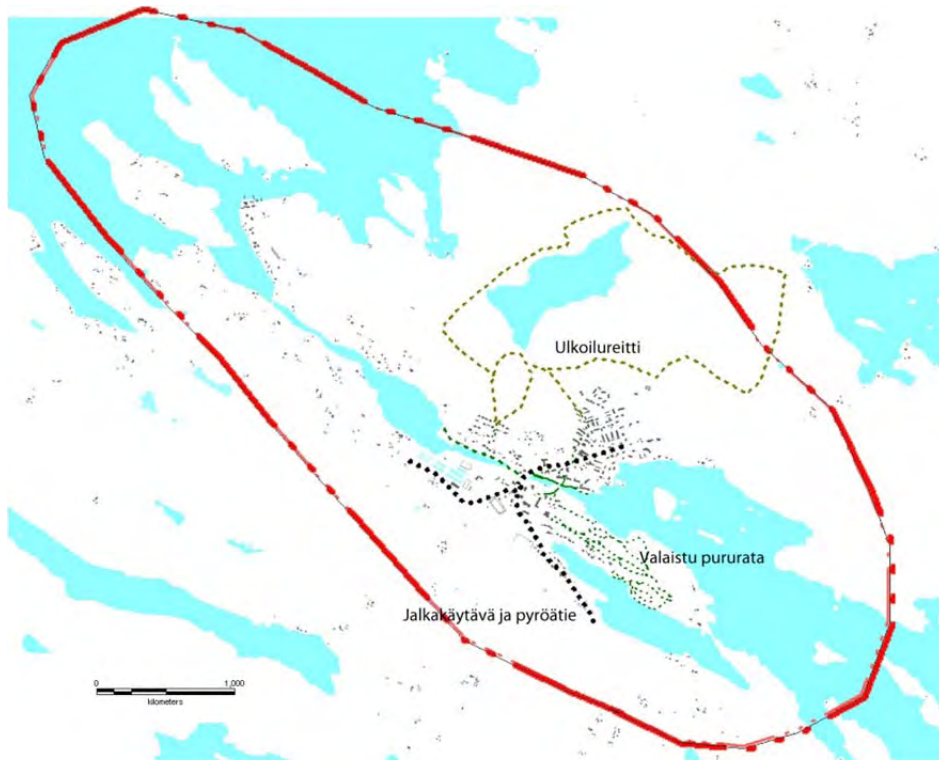
Kuntakohtaisen liikenne-ennusteen mukaan seututien liikennemäärä tulisi vuoteen 2030 mennessä hieman kasvamaan. Yhdysteillä liikennemäärä sen sijaan vähenisi hieman.

Kuva 2-61 Koko kaava-alue on autolla alle 15 minuutin ajomatkan päässä Enonkosken palveluista ja työpaikoista. Hyypiännimeltä on noin kolmen ja Kangassaaresta noin viiden kilometrin matka taajamaan. Savonlinnan palvelut ja työpaikat noin 30–50 minuutin ajomatkan päässä kaava-alueelta (lähde: Maakuntakaavan taustaselvitys, Etelä-Savon liitto 2006).

2.6.9.2 Kevyt liikenne

Enonkoskentiellä kulkee taajamamerkkien välisellä alueella kevyen liikenteen yhteys erillisenä väylänä tai korotettuna jalkakäytävänä. Tie on samalta matkalta myös valaistu. Keskustan kohdalla kevyen liikenteen yhteys kulkee hienosti vanhan kivisillan kautta. Kevyenliikenteen väylät ja valaistus ovat pääosin hyvässä kunnossa.

Kuva 2-62 Kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit.

Taajama-alueen ulkopuolella Enonkoskientien piennar on vain paikoin riittävä pyöräilylle tai kävelylle. Monin paikoin kevyen liikenteen on käytettävä ajorataa. Tiellä voi iltaisin ja varsinkin talvella olla turvatonta liikkua autojen ajonopeuksien ollessa paikoin 80–100 km/h. Savonlinnasta tai Enonkosken eteläisistä kylistä ei ole turvallista kevyen liikenteen yhteyttä Enonkosken taajamaan.

Taajaman katujen varsilla ei kulje kevyen liikenteen väyliä, mutta kaduilla mahtuu turvallisesti liikkumaan. Vaihtoehtoisesti taajamassa voi liikkua turvallisesti kävellen ja pyörällä myös puistoalueilla olevia ulkoilureittejä pitkin. Puistoreitit ovat osittain valaistuja. Enonkosken yli pääsee vanhan kivisillan lisäksi myös puurakenteista kävelysiltaa pitkin Kirkkotien ulkoilureitiltä.

Kuva 2-63 vanha kivisilta toimii nykyisin kevyen liikenteen väylänä ja osana taajaman kaunista rantapuistoa.

Hyypiännimentieellä kulkee kevyen liikenteen yhteys Enonkosken rantapuis-ton kautta erillisenä ulkoilureittinä taajamamerkille asti. Muuten tien varrella ei kulje erillistä reittiä kevyelle liikenteelle. Hyypiännimentien pientareen leveys on olematon ja kevyen liikenteen on kuljettava ajorataa pitkin. Tie on valaistu ja ajonopeudet eivät ole kovin suuria. Hyypiänniemen suunnalla on kuitenkin suhteellisen paljon asutusta ja myös liikennemäärät ovat ajoittain melko suuria.

Laasalantiellä kevyen liikenteen yhteys kulkee Riista- ja kalatalouden tutki-muskeskukselle asti. Taajamamerkin jälkeen kevyen liikenteen on kuljettava ajorataa pitkin. Tietä ei ole valaistu, siinä ei ole kunnollisia pientareita ja nopeusrajoitus on 80 km/h. Liikennemäärät ovat kuitenkin melko vähäisiä ja asutusta ei ole paljoa.

2.6.9.3 Joukkoliikenne (linja-auto)

Enonkoskelta kulkee Savonlinnaan 3-5 linja-autovuoroa vuorokaudessa Klo 6:55–15:30 välisenä aikana. Savonlinnasta Enonkoskelle taas vastaavasti kulkee 3-7 vuoroa/vrk klo 12:15–17:00 välisenä aikana. Matka-aika Savon-linnan ja Enonkosken välillä on noin 40–50 min. Savonlinnan bussit jatkavat Enonkoskelta matkaa Heinävedelle. Matka-aika Enonkoskelta Heinävedelle on noin 30–40 minuuttia.

Reittivuorojen lisäksi kunnan alueella toimivat kouluaikoina tarvittavat kou-lukuljetukset.

Linja-autoyhteydet ovat yksityisten palvelutarjoajien vastuulla.

2.6.9.4 Raideliikenne

Lähin rautatieasema sijaitsee Savonlinnassa noin 35 km päässä Enonkosken taajamasta. Savonlinnan ja Parikkalan välillä kulkee kolmesti päivässä juna-vuoroja molempiin suuntiin. Parikkalasta pääsee edelleen kaikille Suomessa kulkeville henkilöliikenteen raideyhteyksille.

Linja-autoyhteyksiä ei ole yhdistetty aikataulullisesti junaliikenteen kanssa. Odotusaikaa linja-auton ja junan välillä on vähintään 1-2 tuntia.

2.6.9.5 Lentoliikenne

Lentoasema sijaitsee Savonlinnan ja Enonkosken välissä maantien 471 var-rella noin 19 kilometriä Enonkoskelta etelään. Kentältä lähtee lentoja Helsin-kiin kahdesti päivässä noin klo 7:50 ja 19:50. Helsingistä kone lähtee aa-muisin klo 6:10 ja illalla klo 17:45. Matka-aika on noin tunnista puoleentois-ta. Savonlinnan suuntaan toimii lentojen kanssa yhdistetty linja-autoyhteys kentän ja kaupungin välillä. Enonkosken suuntaan on kuljettava taksilla tai autolla. Lentokentällä toimii autovuokrausvälitys, josta voi vuokrata auton myös pidemmäksi aikaa.

Kenttä on Finavia Oy:n omistuksessa. Liikennöinnistä vastaa yksityinen pal-veluntarjoaja.

2.6.9.6 Laivaliikenne

Hyypiänniemelle tulee laivaväyläyhteys Saimaan Syväväylältä ja syväväylä kulkee Enonvettä pitkin edelleen Orivedelle. Reittiliikennettä ei väylällä kui-tenkaan ole nykyisin toiminnassa. Hyypiänniemellä on satama, johon voi tarvittaessa kiinnittyä Saimaan risteilyaluksella.

Syväväylällä kulkee vuosittain noin 350 alusta. Syväväylä on auki huhtikuus-ta seuraavan vuoden tam mikuuhun. Vuoden sääti lasta riippuen aukioloaika vaihtelee hieman. Vesiliikenne on pääasiassa proomuliikennettä, tukinuittoa tai huviveneilyä.

Toimivat risteily-yhteydet kulkevat Heinävedenreittiä pohjoiseen eivätkä kulje Hyypiänniemen kautta. Heinävedenreittiä pitkin pääsee kuitenkin Sai-maan laivaliikenne Oy:n ri steilyaluksella Enonkosken kunnan pohjoi sosassa olevaan Koloveden kansallispuistoon.

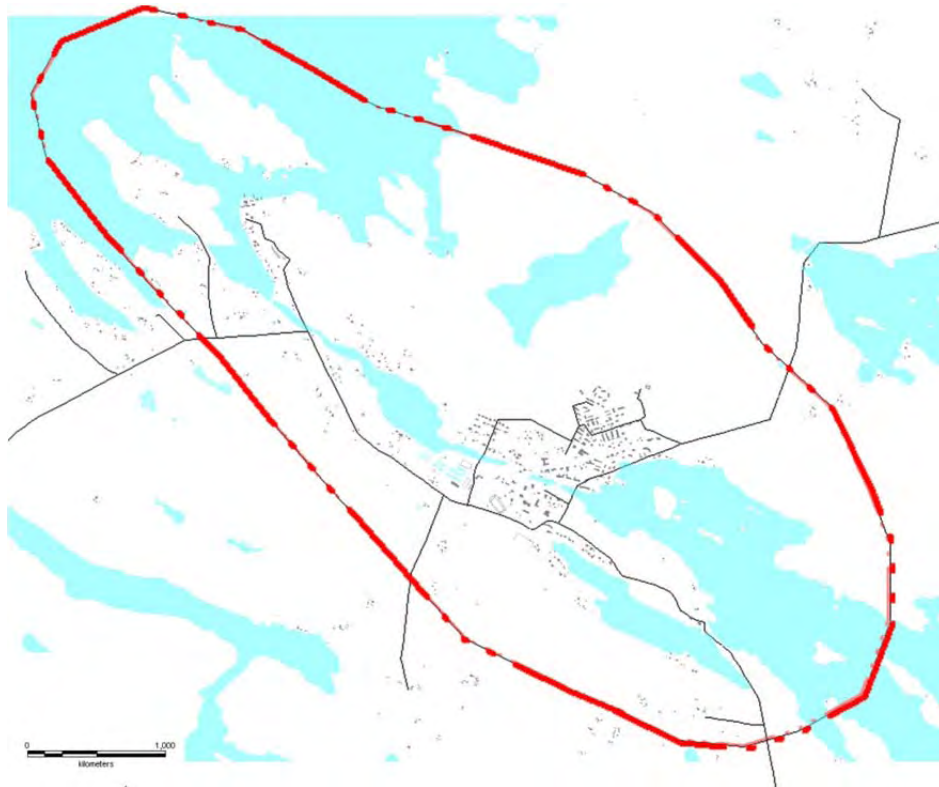
Laivaväylien hallinnoinnista vastaa Merenkululaitos. Liikennöinti on yksityisten palvelutarjoajien vastuulla.

2.6.10 Tekninen huolto

Enonkosken taajamassa on lähes koko asemakaava-alueella olemassa teknisen huollon verkostot. Hyypiänniemelle ja Jokisivulle on johdettu vain sähköverkko. Soidinniemen suunnalla ei ole teknisen huollon verkostoja.

2.6.10.1 Energiahuolto

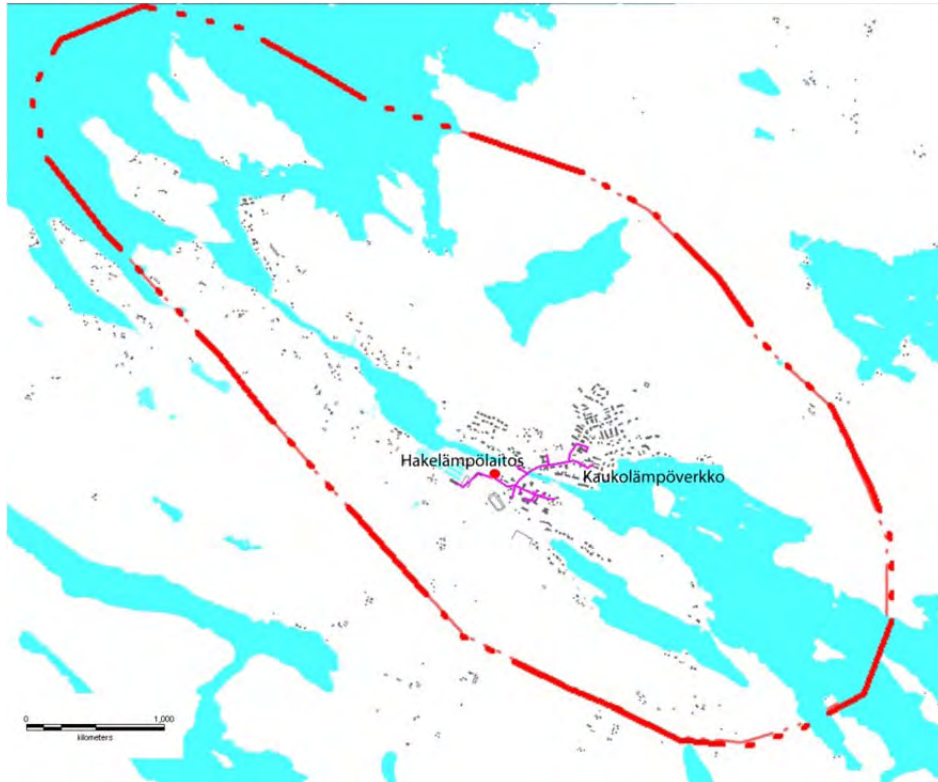
Koko kaava-alueelle lukuun ottamatta Soidinniemeä on johdettu sähköverkko ja kaikki kiinteistöt ovat liitettävissä siihen. Sähkön tuottaa Suur-Savon Sähkö Oy.

Kuva 2-64 Kaava-alueella kulkevat sähkölinjat.

Taajamassa on paikallista raaka-ainetta käyttävä hakelämpölaitos, joka tuottaa kaukolämpöä osalle taajaman kiinteistöistä. Julkiset rakennukset, palvelutalot, vanhainkodit sekä riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen rakennukset on liitetty aluelämpöön.

Muuten kaava-alueen kiinteistöissä on pääasiassa joko öljy-, puu- tai sähkölämmitys tai näiden yhdistelmä.

Kuva 2-65 Kaukolämpöverkosto.

2.6.10.2 Vesihuolto

Kunnalla on oma vedenottamo Pahkajärvellä kaava-alueen länsipuolella. Vedenottamon antoisuus on noin 250m³/vrk. Vesi pumpataan järvestä viereisen hiekkakankaan läpi ja johdetaan Kupinmäellä olevaan ylävesisäiliöön.

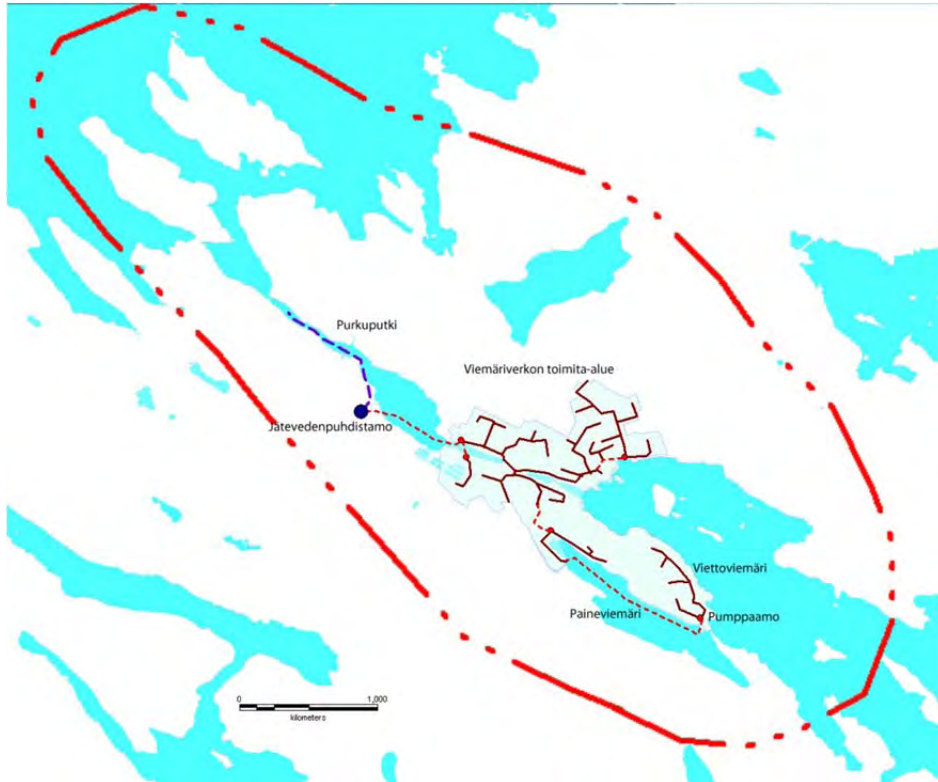
Kunnalla on myös oma jätevedenpuhdistamo Sahalammen rannalla. Puhdistamo on rakennettu 1980-luvun lopussa. Jätevedenpuhdistamon asukasvastineluku on noin 2500. Lähes koko asemakaavoitettu alue on liitetty viemäriin. Uusi teollisuusalue taajaman pohjoispuolella on vielä liittämättä. Taajama-alueen viemärointi on suurelta osin toteutettu viettoviemärinä. Taajamaan on rakennettu vain muutama pumppaamo. Vesijohto ja viemäriinjan kulkevat pääosin samassa käytävässä.

Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen rakennukset on liitetty viemäriin ja jätevedet käsitellään asianmukaisesti.

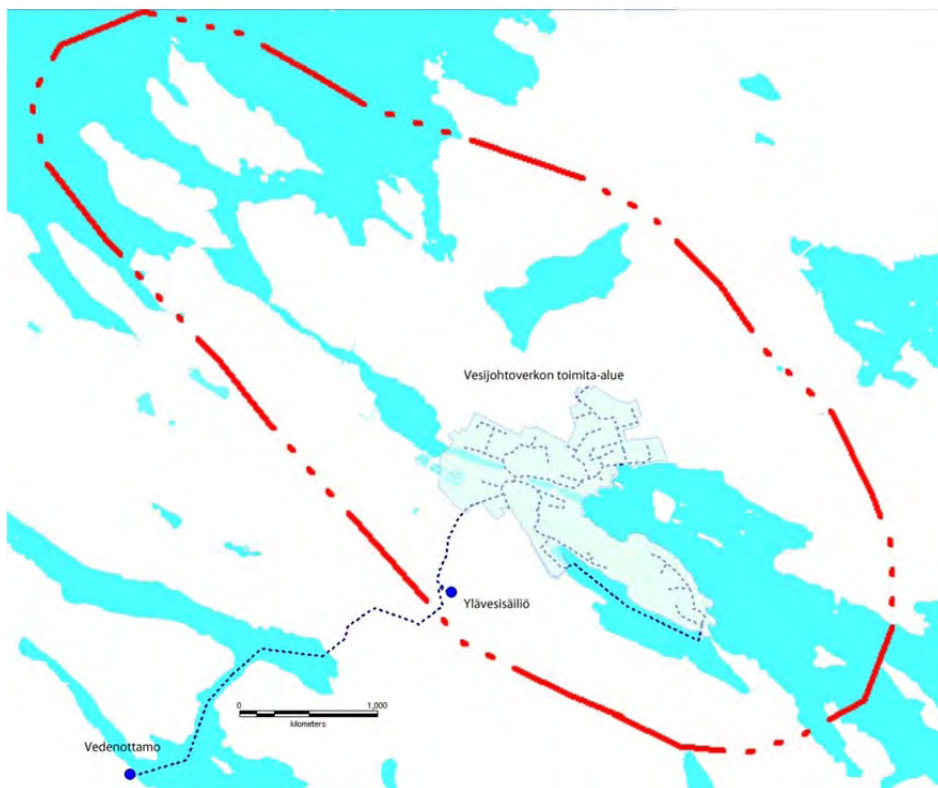
Hyypiänniemellä vesihuolto on hoidettu kiinteistökohtaisesti. Talousvesi otetaan kaivoista, joita käyttää useampi kiinteistö. Veden saatavuus on kuivina kausina puutteellista. Jätevedet kootaan pääsääntöisesti kiinteistökohtaisesti umpisäiliöön ja haetaan lieteautolla.

Jokisivun puolella talousvesi otetaan kaivoista. Jätevesiä käsitellään useammin myös kiinteistöllä imeyttämällä.

Vuoden 2003–2004 aikana laaditun Enonkosken kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman yhteydessä on tehty haja-asutuksen kattava kysely talousvesihuollosta sekä jätevesihuollosta. Selvityksessä on viety kartoille symbolit mitkä kiinteistöt osallistuivat kyselyyn ja missä oli silloin pulaa puhtaasta vedestä tai vedenlaatu oli huonoa. Kyselyyn ei ole kovin kattavasti osallistuttu Jokisivun tai Hyypiänniemen alueilta. Kiinteistöjen vedenlaatu voi vaihdella suuresti, vaikka kaivojen etäisyys ei olisi kovin suuri.

Kuva 2-66 Jätevesihuollon toiminta-alue. Toiminta-alueen ulkopuolella on kiinteistökohtainen jätevesihuolto.

Kuva 2-67 Talousvesihuollon toiminta-alue. Toiminta-alueen ulkopuolella on kiinteistökohtaisia tai useamman kiinteistön käyttämiä kaivoja.

2.6.10.3 Jätehuolto

Enonkosken jätteet toimitetaan Savonlinnan seudun jätehuolto Oy kaatopaikalle käsiteltäviksi. Yleinen jätteiden vastaanottopiste kaava-alueella sijaitsee keskustassa Enonhovin edessä olevalla kentällä.

2.6.11 Erityistoiminnot

Alueella sijaitsee Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitos, joka on keskittynyt kalankasvatukseen ja vesiviljelyn tutkimiseen. Laitos sijaitsee Sahalammen rannalla aivan taajaman vieressä. Laitoksella säilytetään alueen uhanalaisia arvokalakantoja ja tuotetaan niiden mätä ja poikasia jatkoviljelyyn ja kantojen elvyttämistä varten. Saimaan laitos tunnetaan erityisesti biodiversiteettimenetelmien kehittämisestä ja uhanalaisten kalakantojen tutkimuksesta.

Kuva 2-68 Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitos Sahalammen rannalla.

Taajaman eteläpuolella Pirunvuoren vieressä ja Pirttilahden rannalla on kolme hautausmaata, joista kaksi on nykyisin käytössä.

Muita erityistoimintoja ovat jätevedenpuhdistamo ja aluelämpövoimala.

2.6.12 Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Enonkoskentie (mt 471) aiheuttaa vähäisesti meluhaittaa tien vieressä oleville asuinkiinteistöille. Liikennemäärät ovat kuitenkin sen verran vähäisiä, että melu ei aiheuta tarvetta meluntorjuntatoimenpiteille.

Hyypiänniemellä toimivan ravintolan kesäisin pidettävistä konserteista ja musiikkiesityksistä on tehty meluvalituksia kunnalle ja muille viranomaisille. Toiminnan jatkuminen on elinkeinojen ja palvelujen kannalta suotavaa. Melu kuitenkin kantautuu avointa vettä pitkin kauas. Toiminnan melusuojaustoimenpiteiden tarvetta tulee tutkia.

Kunnan jätevedenpuhdistamo ja riista- ja kalatalouden tutkimuskeskuksen tutkimuslaitos aiheuttavat vähäisesti vesistön rehevöitymistä Sahalammella. Päästöt ovat viime vuosina selvästi vähentyneet.

Taajaman eteläpuolella oleva Pirttilahti on kalankasvatusallas, josta aiheutuu vähäistä ravinnekuormitusta Pirttilahdelle ja Ylä-Enonvedelle.

Runsas haja- ja rantarakentaminen aiheuttavat kuormitusta vesistöihin. Vesistökuormituksen vähentäminen on ensiarvoisen tärkeää.

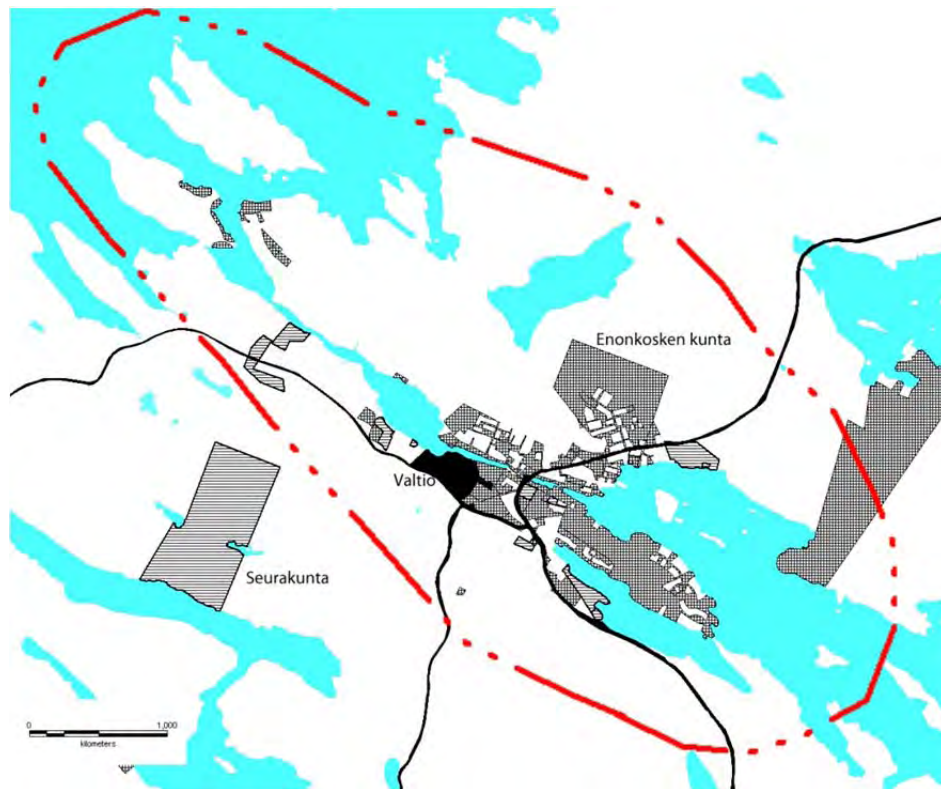
Ympärivuotinen asuminen Enoveden rannoilla ja Joutenvesi–Pyyvesi Natura-alueen rantojen taviaikainen käyttö voivat aiheuttaa häiriötä Saimaan norpan pesinnälle.

Muuten alueella ei ole merkittäviä ympäristöhäiriöitä tuottavia toimintoja.

2.6.13 Maanomistus

Suurin osa kaava-alueen maista on yksityisessä omistuksessa. Enonkosken kunta ja seurakunta omistavat kaava-alueelta jonkin verran maata. Valtio omistaa yleisten teiden ja Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen alueet.

Rantaviivaa on noin 35 km, josta suuri osa on yksityisessä omistuksessa. Rakennettua rantaa on noin 8 km. Kaava-alueella Natura-alueina suojeltuja rantoja on Immolansaaren pohjoisosassa ja mantereen puoleisella Enonveden rannalla. Asemakaavoitetun taajaman rannoista suuri osa on virkistys- aluetta tai puistoa, mutta taajamassa on myös yksityisiä omarantaisia kiinteistöjä.

Kuva 2-69 Maanomistuskartta. Kunta=tumman harmaa, seurakunta=vaalean harmaa, valtio=musta, yksityinen=valkoinen.

2.6.14 Kuntatalous

Kunnan tuloveroprosentti oli vuonna 2010 19,75 %. Keskimääräinen verotettava tulo per asukas on noin 17 500 euroa.

Kunnan kiinteistöveroprosentit vuonna 2010 ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,75
- vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti 0,35
- muun asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,90
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti 0,00.

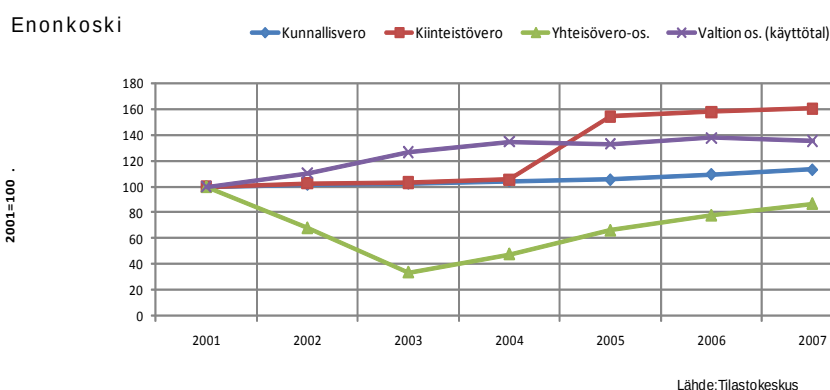
Enonkosken kunnan kunnallisvero- ja kiinteistöverotulot ovat kasvaneet viime vuosina. Kunnan verotulot olivat noin 4,2 miljoonaa euroa, jossa on lisäystä vuoden 2010 talousarvioon nähden noin 8,6 %.

Enonkoskelle valtion rahoitus on taloudellisesti ensiarvoisen tärkeää ja muodostaa tulopohjasta merkittävän osan. Valtionosuudet kasvavat vuoden 2010 talousarvion 4,51 milj. eurosta 4,78 milj. euroon (6 %).

Toimintatuotot ovat 2,516 milj. euroa (17,9 %) ja toimintakulut 11,318 milj. euroa. Toimintamenojen nettomuutos on 621 287 euroa (5,8 %)

Kunnan vuoden 2011 talousarvion mukaan vuosikate on noin 274 884 euroa ja tilikauden ylijäämä 25 487 euroa.

Verotulot ja valtionosuudet 2001-2007

Deflatoitu vuoden 2007 hintatasoon		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kunnallisvero	1 000 €	2 685	2 727	2 751	2 802	2 827	2 941	3 037
	2001=100	100	102	102	104	105	110	113
Kiinteistövero	1 000 €	151	155	156	160	234	239	243
	2001=100	100	102	103	106	154	158	160
Yhteisövero-os.	1 000 €	646	439	217	308	426	502	561
	2001=100	100	68	34	48	66	78	87
Valtion os. (käyttötal.)	1 000 €	2 752	3 038	3 485	3 705	3 662	3 786	3 726
	2001=100	100	110	127	135	133	138	135

Kuva 2-70 (Enonkosken talousarvio- ja suunnitelma 2011–2013).

3. Strategisen yleiskaavan suunnittelun vaiheet

3.1 Strategisen yleiskaavan suunnittelun tarve

Maankäyttö- ja rakennuslain 36 §:n mukaan kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Enonkoskella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa, jolla maankäyttöä olisi suunniteltu kokonaisvaltaisesti. Taantuvassa kunnassa yleispiirteisen strategisen suunnittelun tarve korostuu, koska vähillä varoilla olisi saatava mahdollisimman monia tavoitteita toteutettua. Laaja-alaisella suunnittelulla voidaan selvittää kustannuksiltaan edullisimmat kehittämisalueet ja vaiheistaa kehitystyötä. Yleiskaava auttaa myös kuntalaisia, maanomistajia ja elinkeinonharjoittajia suunnittelemaan omaa toimintaansa pitkäjänteisemmin.

3.2 Suunnittelun käynnistämistä ja etenemistä koskevat päätökset ja suunnittelun vaiheet

Enonkosken kunnanhallitus on päättänyt strategisen yleiskaavan laatimisesta kokouksessaan 1.6.2010 § 132 ja valinnut kaavanlaatijaksi Ramboll Finland Oy:n kokouksessaan 28.6.2010 § 158.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltiin kunnanhallituksessa 17.11.2010 § 290. Kaava kuulutettiin vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetettiin nähtäville koko kaavahankkeen valmisteluvaiheen ajaksi.

Aloitustilaisuuden yleisötilaisuus pidettiin 18.11.2010 Enonkosken yläkoulun auditoriossa. Paikalla oli osallistujalistan mukaan 18 ihmistä. Tilaisuudessa esitetyt mielipiteet ja kannanotot on kirjattu osallisten mielipiteinä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. OAS:in nähtävillä olo aikana ei jätetty muita mielipiteitä. Yleisötilaisuudesta julkaistiin lyhyt lehtiartikkeli paikallislehdessä.

Aloitustilaisuuden viranomaisneuvottelu pidettiin 19.11.2010 Etelä-Savon ELY-keskuksen tiloissa Mikkeliissä. Kokouksessa käsiteltiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Paikalla oli kunnan ja konsultin edustajien lisäksi Etelä-Savon ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Etelä-Savon liiton ja Metsähallituksen edustajat. Väyläviranomaisen, naapuri kuntien edustajat ja museoviranomaiset eivät osallistuneet viranomaisneuvotteluun, mutta esittivät kantansa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sähköpostilla tai kirjallisella lausunnolla.

Talven ja kevään aikana kaavaluonnoksesta pidettiin kaksi suunnittelukokousta Enonkoskella.

Kunnanhallitus käsitteli kaavaluonnosta kokouksessaan 17.5.2011 § 160 ja päätti jättää ensimmäisen kaavaluonnoksen pöydälle tarkempaa esittelyä varten.

14.6.2011 pidettiin valtuustoseminaari, jossa kaavaluonnosta esiteltiin. Seminaarin pohjalta kaavaluonnokseen tehtiin muutoksia.

Kunnanhallitus käsitteli muutettua kaavaluonnosta kokouksessaan 6.9.2011 § 260 ja päätti, että kaava käsitellään erillisessä kokouksessa.

Kunnanhallitus käsitteli kaavaluonnosta uudelleen kokouksessaan 15.9.2011 § 280 ja päätti asettaa kaavan valmisteluaineiston MRA 30 § mukaisesti nähtäville.

Kaavaluonnos kuulutettiin nähtäville 21.9. - 21.10.2011 väliseksi ajaksi. Kaavaluonnoksesta saatiin nähtävillä olo aikana 10 viranomaislausuntoa ja 2 maanomistajan kirjallista mielipidettä.

Etelä-Savon ELY-keskus myönsi kunnalle Etelä-Savon hyvän kaavatyon kunniamaininnan 30.11.2011.

Laatimisvaiheen kuulemisen yhteydessä osalliset kokivat, että tiedotus ei ollut tavoittanut kaikkia asianosaisia. Enonkosken teknisen lautakunnan esityksestä päätettiin lähettää erillinen kuulemiskirje kaava-alueen maanomistajille. Kirje postitettiin 2.2.2012. Vastausaikaa annettiin 16.2.2012 asti. Kirjallisena annettiin 9 mielipidettä.

Laatimisvaiheen uuden kuulemisen jälkeen pidettiin viranomaisten työneuvottelu, jossa käsiteltiin kaavasta saatua palautetta ja palautteen huomioon ottamista kaavaehdotukseen.

Strategista yleiskaavaa esiteltiin ympäristöministeriön yleiskaavoituspäivillä 23.-24.5.2012 Mikkeliissä.

Ehdotusvaiheen yleisötilaisuus pidettiin Enonkosken yläkoulun auditoriossa 25.5.2012. Tilaisuuteen osallistui noin 10 - 15 henkilöä.

Kaavaehdotusta kuulutettiin nähtäville 11.6. - 11.8.2012 väliseksi ajaksi.

Yleiskaava saa lainvoiman, kun valtuuston päätöstä seuraava 30 päivän valituskausi on päättynyt ja kunta on kuuluttanut yleiskaavan hyväksymisestä.

3.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavoituksen vaiheista on kerrottu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joka on selostuksen liitteenä 2. Kaavoitusprosessin aikana saadut mielipiteet, lausunnot ja muistutukset ja niihin annetut vastineet on esitetty palauteraportissa selostuksen liitteenä 3.

3.4 Strategisen yleiskaavan tavoitteet

3.4.1 Yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §)

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- ympäristöhaittojen vähentäminen;
- rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

3.4.2 Kunnan asettamat tavoitteet

Kunnanvaltuustossa vuonna 2010 hyväksytyn kuntastrategian yhteydessä Enonkosken kunta on asettanut useita tavoitteita, joissa maankäytön strategisella suunnittelulla ja maapolitiikan kehittämällä on merkittävä vaikutus.

Enonkoski on strategian mukaan yritysmuotoinen yhteisöllinen Saimaan saaristokunta, jolle laadukkaat palvelut, luonnonläheinen vakituinen ja vapaa-ajanasuminen, elämys- ja hyvinvointimatkailu sekä Koloveden kansallispuisto luovat lisääntyvää vetovoimaa.

Strategian mukaan tavoitteena on:

- kunnan palvelutason ylläpitäminen;
- verotulopohjan vahvistaminen;
- kuntaimagon parantaminen.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on:

- osoittaa ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen mukaiset täydennys- ja uudisrakennusalueet vuoteen 2030 asti
- luoda mahdollisuuksia uusien palveluiden sijoittumiselle ja olemassa olevien kehittämiseksi
- lisätä työpaikkojen toimintaedellytyksiä
- löytää keinoja loma- ja rantarakentamisen kehittämiseen

- huomioida ja hyödyntää maisema- ja ympäristöarvot kunnan kehittämisen voimavarana
- virkistysyhteysien ja vesireittien kehittäminen.

Tavoitteet voidaan saavuttaa:

- vahvistamalla heikkouksia ja valmistautumalla uhkiin;
- ohjaamalla maankäyttöä ja erilaisia kehityshankkeita kauaskatseisesti, mutta joustavasti;
- hyödyntämällä sijainti Järvi-suomen saaristossa monipuolisesti;
- hyödyntämällä yhteistyökumppaneita ja uusia toimintatapoja; sekä
- kansainvälistymällä
 - o Venäjä-yhteistyö, EU-hankkeet, erityiset ym.

Enonkosken kunnan swot -analyysi

VAHVUUDET Ainutkertainen luonto Osaavat ihmiset Talous Maa- ja metsätalous Turvallinen elinympäristö Sijainti	HEIKKOUEDET Työttömyys Ikärakenne Väestömäärä Verovuoto Yksipuolinen elinkeinorakenne Erityispalvelujen puute Tunnettuus Koulutustaso
MAHDOLLISUUDET Pienyrittäjyys, Tuotantotilat Energiapuu, Matkailu ja Saimaa Asuminen, Venäjä Nopeus, Yhteisöllisyys ja etätyö Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely Lentokenttä Yhteistyön lisääminen	UHAT Talouskriisi Valtionosuuksien leikkaaminen Ihmisten muutosvastarinta Kateus Verotulojen väheneminen Väestön väheneminen Yhteistyökyvyttömyys Koulutetun väestön saatavuus

Kuva 3-1 Kuntastrategian yhteydessä julkaistu SWOT analyysi.

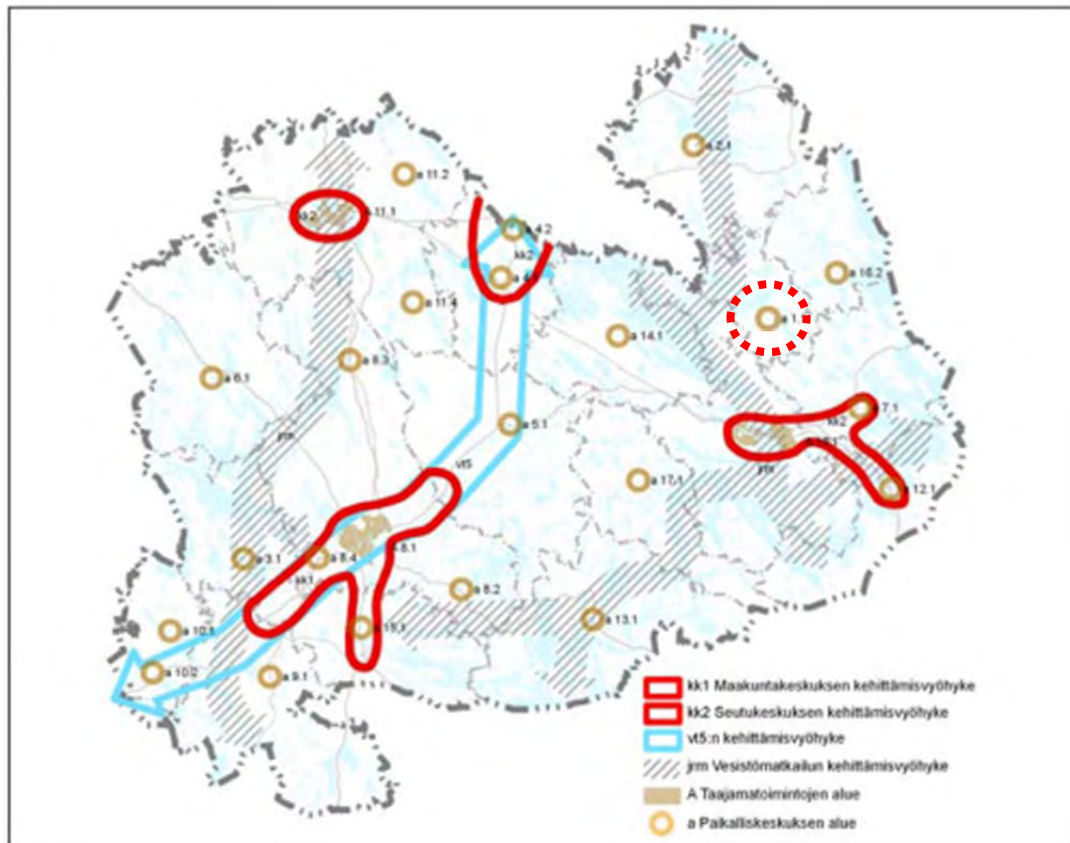
3.4.3 Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Etelä-Savon kunnan ovat sitoutuneet tukemaan Uusiutuva Etelä-Savo Saimaan maakunta-strategiaa.

Tavoitteena on maakunnan epäedullisen kehityskierteen ja väestökehityksen katkaiseminen sekä elinkeinoelämän, palvelujen ja asumisen edellytysten ja kilpailukyvyyn turvaaminen.

Etelä-Savolla ei ole maakuntakaavan mukaan uusia merkittäviä taajama- ja yhdyskuntarakenteen laajennustarpeita. Kokonaisvaltaisella maankäytön suunnittelulla on tärkeä merkitys prosessissa, mutta uusiutumisen ja strategisen eheyttämisen yhtenä keskeisenä piirteenä on, ettei kehittäminen aina ala kaavoituksella eikä ole vain kaavoitusta.

Asiointi- ja työssäkäyntialueiden ja matkailun kehittämisen kokonaisvaltaisen strategisen suunnittelu olisi maakunnan tavoitteiden mukaan hyvä saada liikkeelle myös Savonlinnan seudulla. Vuoden 2011 aikana on aloitettu Savonlinnan seudun aluerakennemallin laatiminen.

Kuva 3-2 Matkailusektorilla on maakuntakaavassa esitetty vesistömatkailun kehittämisvyöhykkeenä koko Vuoksen vesistöalue sekä Mäntyharjun reitti. Kehittämisvyöhykkeelle kohdistuu maakunnallisia ja ylimaakunnallisia kehittämismahdollisuuksia. Lisäksi merkinnällä korostetaan matkailun strategisen ja kokonaisvaltaisen suunnittelun tarvetta. (lähde: Maakuntakaavan seurantaraportti, Etelä-Savon liitto 2010). Enonkosken sijaintia on korostettu kartalle punaisella katkoviivalla.

3.4.3.1 Maakuntakaava

Maakuntakaavassa suunnitetaan maakunnallisesti merkittävän yksityiskohtaisemman suunnittelun pitkän aikavälin painopistettä olemassa olevan palvelu- ja yhdyskuntarakenteen laadulliseen ja toiminnalliseen kehittämiseen, matkailun ja vapaa-ajan asumisen kytkemiseen muuhun aluerakenteeseen sekä ainutlaatuisen järviluonnon hyödyntämiseen.

Maakuntakaavassa Enonkoskien merkinnät ovat painottunut kirkonkylä Hyypiänniemi akselille ja toisaalta Savonlinnan suuntaan ja Saimaan vesitöille.

Etelä-Savon aluesuunnittelun keskeiset tarpeet kuuluvat kuntakaavoitukselle. Kuntien oma rakenteellinen tarkastelu, kuten vapaa-ajanasutuksen ja kylien kehittäminen on maakuntakaavan suunnittelu määräyksissä ja -suosituksissa ohjattu kuntien tehtäväksi. Taajamien kehittämistoimien lisäksi myös tätä tarkastelua tarvitaan.

3.4.3.2 Yleiskaavat

Strategisella yleiskaavalla on tarkoitus tutkia monipuolisesti asumisen ja muun uuden rakentamisen sijoittumista sekä olemassa olevan rakenteen kehittämistä Enonkosken taajaman ympäristössä.

Yleiskaavoituksella täydennysrakentamista ja uusia asemakaava-alueita voidaan osoittaa tarkoituksenmukaisesti sellaisille suunnille, missä mm. vesi-

huollon tai ympäristön laadun kehittäminen olisi nykyisin olemassa olevan toimintaympäristön kannalta tärkeää.

Oikeusvaikutteinen yleiskaava antaa kunnalle toisaalta myös mahdollisuuden helpommin neuvotella maanomistukseen tai maankäyttösopimuksiin liittyvissä kysymyksissä. Yleiskaavan tavoitteena on tukea kunnan maankäyttöpoliitiikkaa.

Yleiskaavan tavoitteena on luoda pidemmän aikavälin vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat taajama-alueen joustavan kehittämisen. Rakentamismahdollisuuksia pyritään luomaan kunnan omien rakentamistoimien lisäksi myös yksityisille toimijoille.

Enonkosken Saimaan rantaosayleiskaavan alueelle tehdään strategisessa yleiskaavassa tarvittavilta osin lisäyksiä. Rannoille osoitettujen rakennuspaikkojen, arvokaiden ranta-alueiden ja suojelualueiden osalta Saimaan rantaosayleiskaava jää voimaan. Muutoksia on tavoitteena tehdä käytännössä vain Hyypiänniemen palvelualueen kaavamerkintään ja -määräykseen.

Yleiskaava ei ole voimassa asemakaavojen ja ranta-asemakaavojen alueilla.
Strateginen yleiskaava toimii ohjeena niitä muutettaessa.

Yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa asemakaavojen muutokset taajamassa joustavasti.

3.4.3.3 Asemakaavat

Kunnan on maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:n mukaan seurattava asema-
kaavojen ajanmukaisuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimiin vanhentuneiden
asemakaavojen uudistamiseksi.

Taajaman asemakaavoja on myös osallisten tavoitteissa toivottu tarkistettavan ja muutettavan vähäisesti mm. kiinteistöjaotuksen, käyttötarkoitusten ja rakennusoikeuden osalta.

Taajama-alueella olemassa oleva tilanne poikkeaa asemakaavasta useassa paikassa. Osa asemakaava-alueista ei ole toteutunut kaavassa osoitetulla tavalla. Omistusolot eivät myöskään paikoin ole kaavan mukaisia. Osalle toteutumattomista alueista oli enää ole tarvetta, kuten kalatalouden oppilaitoksen alue taajaman lounaiskulmassa. Voimassa olevissa asemakaavoissa rakennusten suojelua tai kulttuuriympäristön vaalimista ei ole huomioitu.

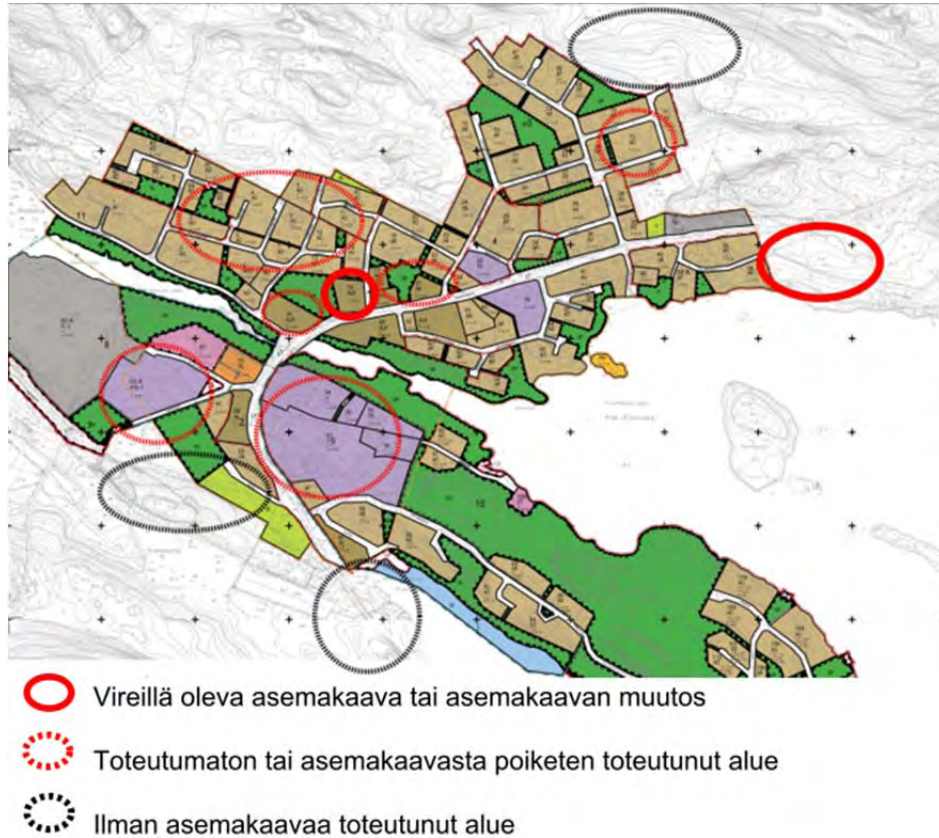
Taajaman lievealueille on myös toteutunut asuin-, pienteollisuus-, ja liikennealueita ilman asemakaavoitusta.

Pirttiniemellä asemakaava on ajantasainen, joskin vähäisiä kaavamuutoksia venepaikkojen ja ranta-alueiden osalta on esitetty.

Jokisivulla ja Hyypiänniemellä maanomistajat ovat kiinnostuneita lisärakentamisen mahdollisuuksista ja asemakaavoituksesta.

Kuva 3-3 Taajaman asemakaavojen suhde kiinteistöjakoon.

Kuva 3-4 Yleispiirteinen tarkastelu taajama-alueen asemakaavojen muutostarpeista.

3.4.4 Lähtökohta-aineistosta johdetut tavoitteet

3.4.4.1 Luonnonympäristö ja luonnonsuojelu

Arvokkaat luonnon ominaispiirteet ja puhdas ympäristö on tavoitteena säilyttää. Kaavan tavoitteena on kehittää luonnonläheistä elinympäristöä ja edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Vesistöillä ja rannoilla on suuri maisemallinen ja kulttuurihistoriallinen merkitys koko Etelä-Savossa. Enonkoskelle ne ovat voimavara, joiden hyödyntäminen on välttämätöntä. Kallioperä ja pinnanmuodot asettavat erityisiä haasteita suunnittelulle ja rakentamiselle. Vesistöjen rannoilla myös valumavesien laatuun tulee kiinnittää huomiota.

Kaavan tavoitteena on ohjata rantarakentamista Saimaannorpan kannalta vähemmän tärkeille rannoille. Saimaannorpan suojelun edistämiseen on tarkoitus löytää uusiakin keinoja.

Kalliojyrkänteet ovat luonnonnähtävyytenä ja virkistysalueiden osana arvokkaita ja niiden säilyttäminen on tärkeää.

Luonto- ja kulttuuriympäristö ovat paitsi hoidettava ja vaalittava arvo myös tuotannontekijä. Luonnonsuojelu- ja virkistysalueet sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet on tavoitteena tuotteistaa ja matkailuelinkeinojen toimintamahdollisuuksia pyritään hallitusti lisäämään.

3.4.4.2 Väestötavoitteet

Koko Etelä-Savon maakunnan väkiluvun odotetaan pienenevän noin 10 000 hengellä seuraavan 20 vuoden aikana. Muuttoliike on koko maassa kohti suuria keskuksia. Maakunnan tavoitteena on sopeutua taantuvaan kehitykseen. Maakunnan tavoitteena on, että väkiluku pysyy nykyisellään.

Enonkoskella mahdollisuudet dramaattiseen väestön lisääntymiseen eivät ole realistisia. Kunta on todennäköisesti yleiskaavan tavoitevuonna 2030 edelleen noin 1600 asukkaan kunta.

Poismuuton vähentämisellä ja paluumuuton edellytysten parantamisella on merkittävä osuus kunnan väkiluvun kehittämisessä. Muuttotappion poistamisella kunnan väkiluvun pieneneminen on mahdollista saada pysähtymään ja jopa kääntymään pieneen kasvuun.

3.4.4.3 Yhdyskuntarakenne

Aluesuunnittelussa korostuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen strategisen eheyttämisen ja uusiutumisen sekä kuntakaavoituksen merkitys aivan eri tavalla kuin kasvavilla alueilla, joilla kasvupotentiaalia ja sen erilaisia maankäyttötarpeita voidaan käyttää eheyttämisen keskeisenä työkaluna.

Enonkoskella on tärkeää tukeutua olemassa olevaan rakenteeseen ja vahvistaa kirkonkylän ja Hyypiänniemen välistä yhteyttä.

Tavoitteena on kehittää koskesta ja Sahalammesta taajamarakenteen keskiö, jonka ympärillä asuin- ja elinympäristö voi monipuolisesti jatkaa kehittymistään.

3.4.4.4 Asuminen

Hajanainen yhdyskuntarakenne on kunnassa koettu ongelmalliseksi mm. kunnallisteknisen huollon ja palvelujen järjestämisen hankaluuden takia. Toisaalta taajaman lievealueiden vetovoima suurine rantatontteineen on monelle asukkaalle houkutteleva.

Koko Suomessa ja erityisesti Etelä-Savossa asumisen laatu ja tila ovat nousseet tärkeään asemaan valittaessa asuinpaikkaa.

Rantarakentamisen suosio on kasvussa, vaikka suurin osa rantarakentamisesta onkin toteutettu aikaisemmin 1980- ja 90-luvuilla. Kiinteistöomistuksen ja vapaa-ajan asuntojen omistuspohja muuttuu. Yksityisomistuksen sijaan perikuntien ja loma-osakeyriyten ja -ketjujen osuus lisääntyy.

Olemassa olevaa asuinympäristöä on tavoitteena kehittää joustavasti tukemaan myös mm. yksityisyrittämistä ja etätöiden mahdollisuuksia.

Sosiaalisen ympäristön osalta tavoitteena on mahdollistaa yhteisöllinen toiminta olemassa olevilla ja uusilla asuinalueilla sekä luoda mahdollisuuksia ja tukea erilaisten tapahtumien järjestämistä.

3.4.4.5 Rakennettu kulttuuriympäristö

Kaavan tavoitteena on tuoda esille Enonkosken kulttuurihistoriallisia arvoja ja lisäämään niiden arvostusta. Tavoitteena on, että kaava-alueella säilytetäisiin, korjattaisiin ja ylläpidettäisiin rakennuksia ja rakenteita useilta vuosikymmeniltä. Uudisrakentamisen tavoitteena on pyrkiä muodostamaan pitkäikäisiä rakenteita, jotka ovat olemassa olevaa elinympäristöä ja sen kehitysvaiheita arvostavia ja tukevia.

3.4.4.6 Työpaikat ja palvelut

Työpaikkojen osalta tavoitteena on mahdollistaa monipuolinen ja -alainen yrittäminen alueella. Suuremmalle teollisuudelle ei ole tarvetta, mutta pienyrittäjyydellä on suuri merkitys kunnan elinkeinoelämälle. Viime vuosien myönteistä yrityskasvusta pyritään ylläpitämään tarjoamalla vaihtoehtoisia ja joustavia mahdollisuuksia toimintaympäristössä ja esimerkiksi neuvontaa rahoituksen järjestämiseen erilaisien kehittämishankkeiden yhteydessä.

Kunnalla on tyhjillään olevia teollisuuskiinteistöjä ja tiloja Hyypiänniementien varrella ja teollisuustiellä taajaman pohjoispuolella, joissa voi kehittää mm. maarakennus- ja kuljetusalaan liittyviä elinkeinoja. Keskustan alueella Enonkoskentien varrella voidaan nykyisin rakentamattomille alueille toteuttaa monipuolista palvelurakennetta tukevaa pienkerrostalo rakentamista. Olemassa olevissa vanhoissa kiinteistöissä kulttuurihistoriallisten arvojen tun-

nistaminen ja niiden hyödyntäminen yrityselämän toimintaympäristönä on tärkeää.

Hyypiänniemen alueen rakennukset ovat kulttuurihistorian kannalta merkittäviä ja niiden ominaispiirteiden suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää. Vanhan Meijerin rakennukseen 2000-luvun alussa kunnostettu kalanjalostuslaitos ei ole mm. Saimaan alueen kalastuselinkeinojen rajoitusten ja kalatalouden markkinarakenteen muutosten takia pystynyt toimimaan kannattavasti.

Hyypiänniemen rannan osalta tavoitteena on saada vanha teollisuusympäristö ja satama-alue matkailu- ja ravintolapalveluiden käyttöön mahdollisimman monipuolisella tavalla. Alueen pysäköintijärjestelyitä ja satamapalveluita on kehitettävä.

Matkailun osalta pääpaino maankäytön suunnittelussa lähiaikoina on ylikunnallisen yhteistyön, viranomaisten ja toimijoiden yhteistyön lisäämisestä matkailun kehittämissuunnitelmien laadinnassa sekä kuntien oman kaavoitustyön edistämisessä.

Mökkivuokraus ja sen ympärille kehittyvät palvelut, risteilyt, kulttuuri, talvituotteet ja ostokset voivat olla tärkeimpiä syitä tulla Enonkoskelle. Leirintä-alueelle on ollut kunnassa jo pitkään tavoitteena löytää paikka taajaman läheltä.

Venäläiset ovat maakunnan suurin ulkomainen asiakasryhmä. Venäläisten yöpyminen omissa loma-asunnoissaan alkaa vähitellen näkyä yöpymistilastoissa. Etelä-Savolla on hyvät edellytykset toimia houkuttelevana välikohteenä matkalla muualta maailmalta Venäjälle. Myös viisumipoliittisilla ratkaisuilla on merkittävä vaikutus matkailun kasvuun.

Alueen talvimatkailun kehittäminen olisi matkailuelinkeinojen toimintaedellytysten kannalta tärkeää. Toisaalta Saimaannorpan suojelutoimet asettavat erityisiä reunaehdoja talvimatkailun kehittämiselle.

Nykyiset hyvät virkistysalueet ja -palvelut on tavoitteena säilyttää. Kaavan tavoitteena on vielä edelleen vahvistaa olemassa olevien virkistysalueiden ja -yhteyksien kokonaisuutta. Sahalemmen asemaa kirkonkylän, Hyypiänniemen ja Jokisivun asuin ympäristöjä yhdistävänä tekijänä on tavoitteena kehittää.

Virkistyskäyttöä ohjataan jatkossa siten, että alueen vetovoimatekijät hiljaisuus ja luonnontilaisuus säilyvät mahdollisimman hyvin ja olemassa olevien asuinalueiden välillä on turvallinen ja viihtyisä kävely-yhteys.

Järviluonnon hyödyntäminen Suomen kulttuurihistorian ja vapaa-ajanvieton kannalta ainutlaatuisten resurssien päävarantona on alueen kehittämisen yksi pää tavoitteista.

3.4.4.7 Liikenne ja tekninen huolto

Liikenneverkon osalta tavoitteena on selvittää Hyypiänniemen suunnan liikenteelliset tarpeet. Alueella on tarvetta sataman pysäköinnin järjestämiselle ja myös kevyen liikenteen turvallisuuden parantamiselle.

Lyhyemmällä aikavälillä vesihuollon tavoitteena on asemaavoitetun Leirimajan alueen liittäminen kunnallistekniikkaan. Tavoitteena on myös Hyypiänniemen ja Jokisivun alueiden vesihuollon kehittämisen mahdollisuuksien selvittäminen ja tukeminen.

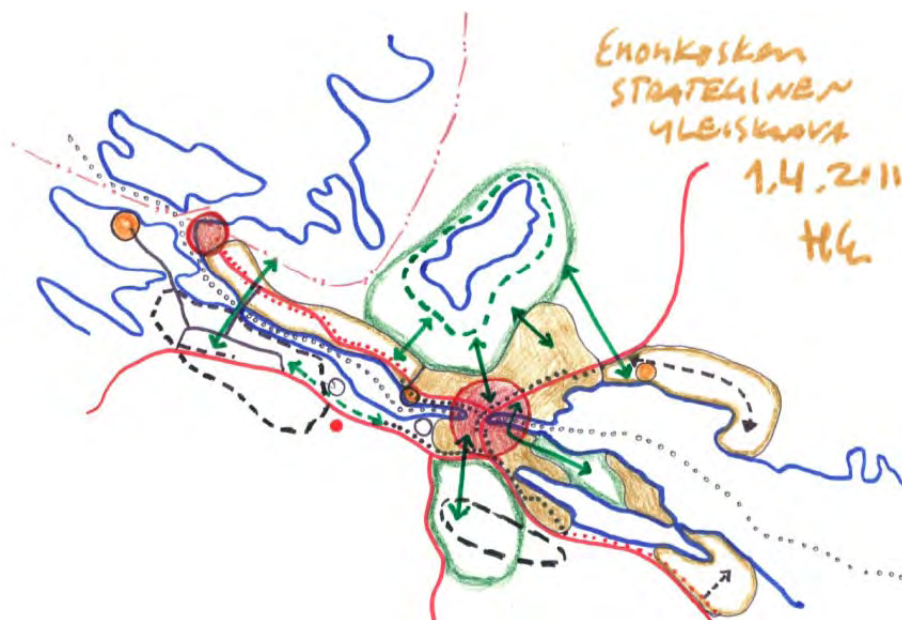
Vesihuollon yleissuunnittelua ja yhteistyötä on tavoitteena jatkaa myös Savonlinnan kanssa. Pidemmän aikavälin tavoitteita ovat: Jätevesi viemärin jatkaminen lentokentältä Enonkoskelle sekä Uuden vedenotta mon avaaminen varavedenottamoksi.

3.4.4.8 Taloudelliset tavoitteet

Kunnan verotulopohjan kehittäminen, valtion tukien saaminen ja rahoituksen oikeanlainen kohdentaminen ovat kunnan talouden kannalta tärkeitä.

Kuva 3-5 Ensimmäinen yksityiskohtainen luonnos esitetyistä maankäyttöta-voitteista.

Kuva 3-6 Tavoitteiden yleistäminen.

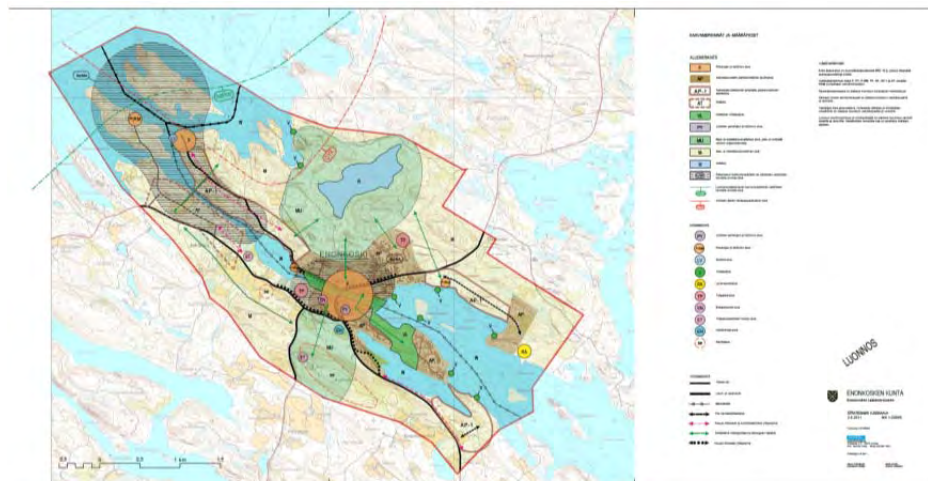
Ensimmäisessä kunnanhallituksessa 17.5.2011 käsitellyssä kaavaluonnok-
sessa raja-
us noudatteli kiinteistöjakoa ulkorajoillaan melko tarkasti. Kaavas-
sa aluevaraukset oli esitetty vain merkintänä ilman määräystä.

Luonnoksessa annettiin seuraavat yleiset määräykset:

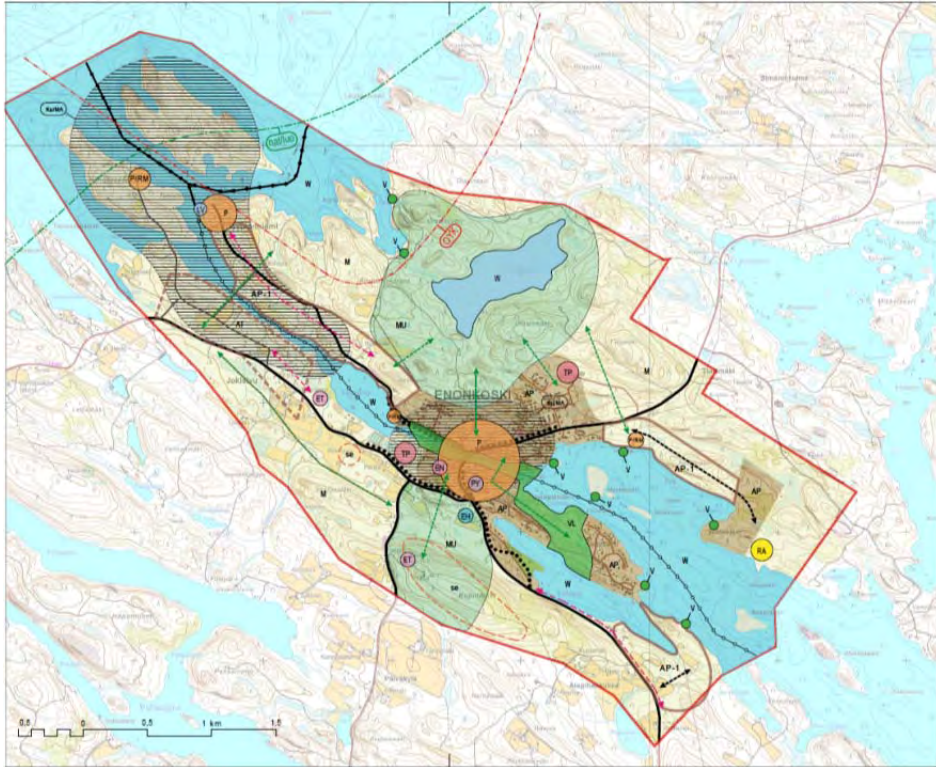
- Koko kaava-alue on suunnittelutarvealuetta MRL 16 §, lukuun ottamatta asemakaavoitettuja alueita.
- Uudisrakentaminen tulee P, PY, P-RM, TP, AP, AP-1 ja AT -alueilla liittää kunnalliseen viemäriverkostoon.
- Rantarakentamisessa on otettava huomioon tulvavaaran mahdollisuus.
- Saimaannorpan esiintymisalueet on otettava huomioon vesistöalueella ja rannoilla.
- Vesistöjen tilaa parannettava. Hulevesien käsittely ja kiinteistöjen viemärointi on otettava huomioon vesistöalueella ja rannoilla.
- Luonnon monimuotoisuus ja virkistyskäyttö on otettava huomioon vesistöalueella ja rannoilla. Vesialueiden rannoista osa on varattava virkistyskäyttöön.

Koko Hyypiännimentien varsi, Leirimajan ja Soidiniemen välinen alue ja Pirttilahti oli osoitettu uudeksi asemakaavoitettavaksi alueeksi AP-1. Jokisivun kylä oli rajattu aluevarauksella AT-kyläalue. Kupinmäki ja Olavinlammen ympäristö merkinnällä MU- maa- ja metsätalousalue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.

Kunnanhallitus päätti kuulla valtuustoa ennen kaavaluonnoksen nähtäville asettamista. Kaavaluonnosta esiteltiin valtuustoseminaarissa 14.6.2011.

Kuva 3-7 Kunnanhallituksessa 17.5.2011 ja valtuustoseminaarissa 14.6.2011 käsitelty 2.5.2011 päivätty kaavaluonnos.

Kuva 3-8 Ote 2.5.2011 päivätystä kaavaluonnoksesta.

Kaavan tarkka rajausta aiheutti ristiriidan suurpiirteisten merkintöjen tulkin-
nasta.

Kaavamääräysten puuttuminen kaavamerkinnöistä aiheutti epäselvyyttä
kaavan vaikutuksista lupamenettelyyn. Erityisesti MU-, KuMa, AP-1 ja selvi-
tysalue merkinnät koettiin epäselviksi.

Yleisissä määräyksissä erityisesti suunnittelutarvealueen laajuus ja viemäriin
liittymisvelvoite myös nykyisen toiminta-alueen ulkopuolella aiheuttivat vas-
tustusta.

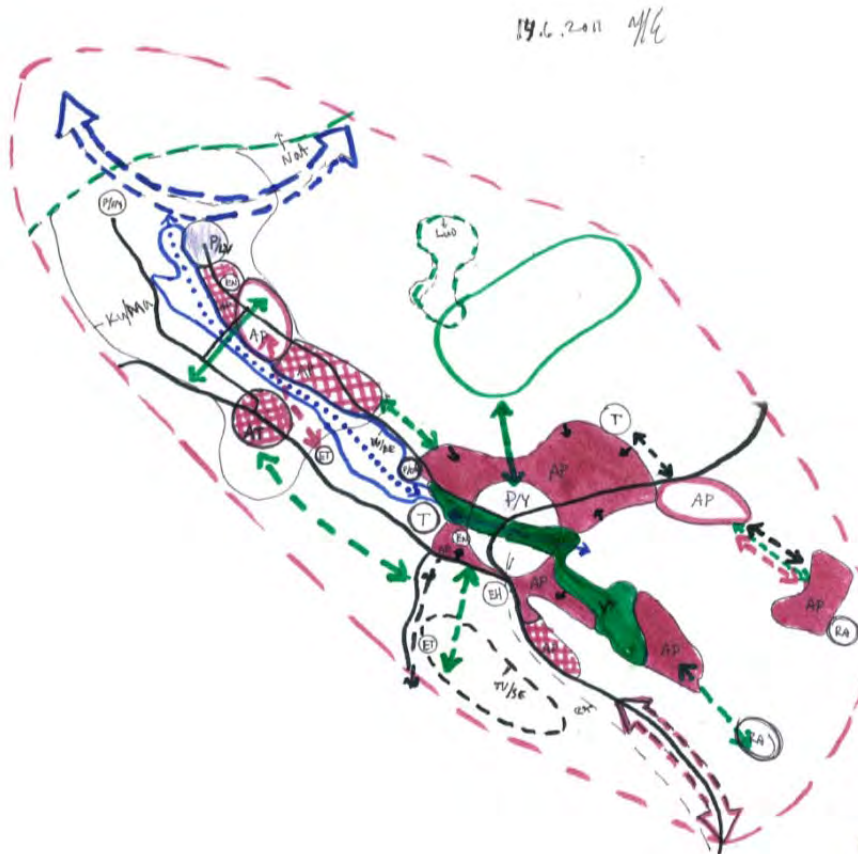
Valtuustoseminaarin jälkeen kaavaluonnosta muutettiin selvästi.

Kaava-alue rajattiin yleispiirteisemmin kiinteistöjakoa huomioimatta ja myös
muut merkinnät esitettiin kartalla yleispiirteisemmin. Tavoitteena on, että
kaavan merkintöjä voidaan joustavasti, mutta kuitenkin strateginen tavoite
huomioiden tulkita merkintöjen vaihtumisalueilla kulloinkin vallitsevien
tarpeiden mukaisesti.

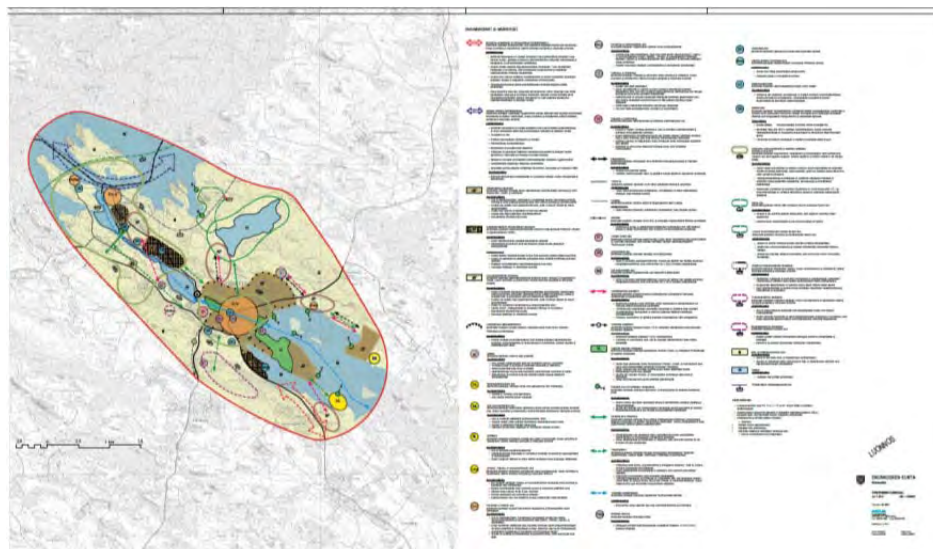
Aluevarauksien sisältöä ja määräyksiä täsmennettiin ja osa merkinnöistä
poistettiin.

Asemakaavoitettavien alueiden laajuutta supistettiin. Mukaan otettiin myös
merkintä olemassa olevalle ilman asemakaavaa toteutuneelle taaja-
asutukselle. Merkinnöille annettiin niitä koskevia määräyksiä ja kehittämis-
suosituksia. Määräyksillä ja suosituksilla pyrittiin tuomaan esille merkintään
liittyviä tarkemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyissä huomioitavia seik-
koja.

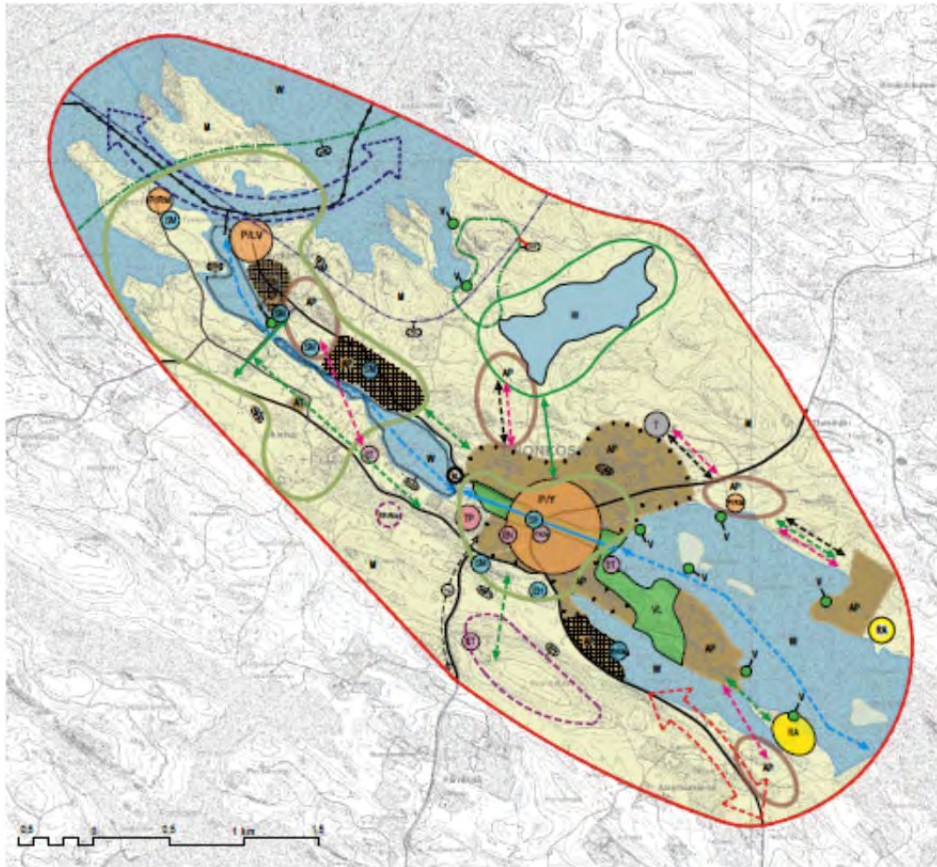
Nähtävillä ollut kaavaluonnos on selostuksen liitteessä 3.

Kuva 3-9 Kaavaluonnos valtuustoseminaarin pohjalta.

Kuva 3-10 Kunnanhallituksen 6.9. ja 15.9.2011 käsittelemä ja nähtäville asettama 22.8.2011 päivätty kaavaluonnos.

Kuva 3-11 Ote 22.8.2011 päivätystä nähtävillä olleesta kaavaluonnoksesta.

Kaavaluonnos oli nähtävillä 21.9–21.10.2011 välisen ajan ja uudelleen 2.2.–16.2.2012. Uudelleen kuulemisen yhteydessä nähtävillä oli myös alustava luonnos kaavaehdotukseen tehtävistä muutoksista.

20.2.2011 kaavaluonnoksesta saatua palautetta ja kaavaehdotukseen tehtäviä muutoksia käsiteltiin viranomaisten kesken. Kokouksen jälkeen kaavaehdotukseen tehtiin lukuisia muutoksia.

3.6 Kaavaluonnokseen tulleet muutokset

Kaavaluonnos valmisteltiin kaavaehdotukseksi seuraavin muutoksin:

Kaavaluonnoksessa olleista merkinnöistä osa poistettiin, osa rajattiin uudelleen ja kaavaan otettiin myös uusia merkintöjä. Suurin osa kaavamääräyksistä muotoiltiin uudelleen ja yleisiä määräyksiä annettiin enemmän.

Bioenergiatuotannon selvitysalue poistettiin tarpeettomana. Alue on osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi. Tuulivoimatuotannon selvitysalueet poistettiin, koska Kupinmäki on liian lähellä asutusta.

Pirttilahden asemakaava-alue poistettiin. Olemassa oleva taaja-asutus osoitettiin kartalle ja koko alue osoitettiin suunnittelutarvealueeksi tulevaisuuden seudullisten yhteystarpeiden toteuttamisen turvaamiseksi.

Olavinlammen asemakaava-alue rajattiin uudelleen. Rakentamista ei ohjata Olavinlammen rannalle asti vaan ainoastaan taajaman jatkeeksi. Olavinlammen rannalle rakennettaessa alueen viemärointi vaatii pumppaamoita, jotka saattaisivat aiheuttaa vaaraa Olavinlammen veden laadulle.

Leirimajan asemakaava-alueen merkintä poistettiin ja muutettiin hyväksytyn asemakaavan mukaan taajama-alueeksi. Soidinniemen AP-alue muutetaan RM-alueeksi. Samalla katuyhteyden rakentaminen Soidinniemeen poistettiin.

Jokisivun kylä-alue, Tiasmäen teollisuusalue ja Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen alue rajattiin aluevarauksena kohdemerkinnän sijasta.

Hyypiänniementien varrelle osoitettiin kevyen liikenteen yhteystarve.

Virkistysyhteys-merkintä osoitettiin yhtenäisillä Sahalammen ja Olavinlammen, Enonkosken rantapuiston ja Pirttiniemen ulkoilualueen kiertävinä lenkeinä. Virkistyskohde-merkinnät poistettiin yksityisiltä mailta.

Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta arvokkaiden alueiden rajausta muutettiin maakuntakaavan mukaiseksi ja määräystä selkeytettiin.

Yleisiä määräyksiä annettiin enemmän. Määräysten tavoitteena on selkeyttää lupamenettelyä ja tarkemmassa suunnittelussa huomioitavia seikkoja.

3.7 Kaavaehdotukseen tulleet muutokset

Kaavaehdotuksen nähtävilläolon (11.6. - 11.8.2012) jälkeen kaavaan tehtiin seuraavat muutokset:

- Maakuntakaavan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin alueisiin sisältyvät kulttuuriympäristökohteet yksilöidään kaavamääräyksiin ja annetaan niistä koskevat suojelumääräykset. (K)
- SM-alueen määräykseen lisätään seuraava määräys: *"Alueella sijaitsevien muinaisjäännösten laajuus tulee selvittää ennen alueen läheisyyteen tehtävien tarkempien maankäyttöhankkeiden suunnittelua. Alueen läheisyyteen tehtävistä suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto" sekä "Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty"*
- PL/LV -alueen määräykseen lisätään: *"Läheisen Natura-alueen arvoja tai vesistöjen tilaa ei saa vaarantaa."*
- AT sekä "taajaman ulkopuolinen pientalovaltainen alue" -alueiden määräykseen lisätään määräys suunnittelutarpeesta sekä seuraava määräys: *"Aluetta ei tule ottaa asemakaavoituksen tehokkuudella käyttöön ennen kuin kaavassa osoitetut muut asemakaavoitettavaksi tarkoitetut asuinalueet ovat rakennettu."*
- Taajaman ulkopuolinen pientalovaltainen asuinalue -määräykseen lisätään: *"Pirttilahden AP-alue ei tule ottaa asemakaavoituksen tehokkuudella käyttöön ennen kuin kaavassa osoitetut muut asemakaavoitettavaksi tarkoitetut asuinalueet ovat rakennettu."*
- Yleisiin määräyksiin lisätään seuraava kaavamääräys: *"Kaavassa esitettyjen rajausten tarkempi määrittely tapahtuu tarkemman kaavoituksen yhteydessä."*
- Kulttuuriympäristöä koskeviin kaavamerkintöihin (Ku/Ma) lisätään kohteiden säilymisen ja arvot turvaavat suojelumääräykset (mm. purkamis-/kajoamiskielto).
- Tiedossa olevat sr-kohteet osoitetaan kaavakartalla
- Savonlinnan tien länsipuolelta poistetaan AP-alue Kupinmäen tuntumasta. (K)

Muutoksista 2 on sellaisia joiden johdosta kyseisen alueen maanomistajaa kuullaan muutoksen johdosta erikseen. Nämä on osoitettu listassa (K)-merkinnällä. Muut muutokset ovat teknislaatuista täsmäystä ehdotuksen mukaista kaavaratkaisua tai olisivat voimassa ilman yleiskaavaakin.

Kaavaselostukseen on tehty lisäksi joitakin täsmennyksiä.

4. Strategisen yleiskaavan kuvaus

4.1 Kaavan rakenne

Kaava on laadittu oikeusvaikutteisena. Kaavalla osoitetaan aluevarauksia sekä kohde- ja yhteysmerkintöjä eri maankäyttömuodoille ja käyttäjäryhmille. Kaavan merkinnät ovat yleispiirteisiä.

Kaavalla osoitetaan aluevarauksina vesialueet, maa- ja metsätalousalue, olemassa olevan taajaman alue, keskeinen taajaman virkistysalue, keskustan palvelualue, asemakaavoitettaviksi tarkoitettut uudet ja vähäisin toimenpitein kehitettävät vanhat asuinalueet, jokisivun kyläalue, Pirttilahden suunnittelutarvealue sekä olemassa olevat ja kehitettävät tutkimus-, jalostus- ja työpaikka-alueet Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksella ja Tiäismäen teollisuusalueella.

Kohdemerkinnöillä on osoitettu Hyypiännimemen palvelu- ja matkailusatama-alue, kehitettävät virkistys-, koulutus- ja leirintäalueet Kangassaassa ja Toivonniemellä, teknisen- ja energihuollon alueet sekä virkistys- ja levähdyspaikkoina kehitettävät alueet.

Yhteysmerkinnöillä on osoitettu maantiet ja yhdystiet, uudet tarvittavat katu-yhteydet, kevyen liikenteen ja teknisen huollon yhteystarpeet, kehitettävät ja ylläpidettävät virkistys- ja luontoyhteydet, seudullinen melontareitti ja laivaväylät.

Enonkosken ja Savonlinnan välille on osoitettu kaupunkiseudun ja palveluyhteistyön kehittämisvyöhyke. Saimaan matkailun kehittämisvyöhykkeenä on osoitettu Enonkosken tie Savonlinnasta Heinävedelle ja Hyypiännimien kautta Saimalle.

Kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta arvokkaana vyöhykkeenä on osoitettu taajaman ydinalueet, Enonkosken ja Sahalammen rannat ja muinaismuistoalueet, Jokisivun kylä sekä Kangassaaren ja Hyypiännimien vanha teollisuusympäristö.

Luonnonympäristön kannalta arvokkaina vyöhykkeenä on merkitty Joutenvesi-Pyyvesi Natura-alue sekä Olavinvuori ja Olavinlammen laskupuron alue.

Sahalampi on osoitettu vesien- ja vesistönpuhdistuksen selvityskohteeksi.

4.1.1 Kaavan mitoitus

Kaavan tavoitevuosi on 2030. Kaavalla pyritään turvaamaan maankäytön kehittäminen myös tavoitevuoden jälkeen.

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 1650 hehtaaria. Suuri osa kaava-alueesta osoitetaan maa- ja metsätalousalueeksi tai on vesialuetta.

Maankäytön muutosalueita osoitetaan noin 180 hehtaaria. Suurin osa muutoksista koskee nykyisiin asemakaavoihin tai rakennuskantaan tehtäviä käytötarkoituksen muutoksia, rakennusten kunnostus- ja laajennustöitä, uudis- ja täydennysrakentamista sekä ympäristön kehittämistä. Taajaman asemakaavat osoitetaan tarkistettavaksi noin 110 hehtaarin alueelta.

Uusia asemakaava-alueita osoitetaan noin 46 ha, josta asuinalueiksi 26 ha ja työpaikka ja teollisuusalueeksi noin 20 ha.

Kaavan osoittamille alueille mahtuu noin 30–50 uutta rakennuspaikkaa tarkemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin perusteella. Lisärakentaminen kaava-alueella on mahdollista myös täydennysrakentamisella ja haja-asutus luonteisesti.

Suunnitelmassa on lähdetty varovaisesta arviosta, jonka mukaan muuttotappio saadaan pysähtymään. Väestö kuitenkin ikääntyy ja vähenee ja yleisen väestönkehityksen odotetaan pysyvän laskusuuntaisena. Muuttotappion

vähentämisellä ja paluumuuton lisääntymisellä väestön määrä saadaan kuitenkin pysymään noin 1600 asukkaassa, mitä voidaan pitää aluevarauksien mitoituksen lähtökohtana. Enonkosken väestörakenteelle on ominaista vapaa-ajanasukkaiden runsas määrä. Kaavaratkaisun mitoituksessa on otettu huomioon osa-aikaisen väestön runsas määrä suhteessa vakituisiin asukkaisiin. Mitoitukseen ja erityisesti aluevarauksien toteutumiseen vaikuttaa myös koko kaupunkiseutukunnan väestökehitys.

Kaikkia alueita tai kehittämistoimenpiteitä ei aloiteta samanaikaisesti. Alueita toteutetaan kysynnän edellyttämällä nopeudella ja kunnan sekä joiltakin osin myös valtion ja seutukunnan päättämässä järjestyksessä. Kaavassa ei laiteta alueiden toteuttamista järjestykseen osittain maapoliittisista syistä johtuen. Tavoitteena on luoda edellytykset alueiden vaiheittaiseen rakentamiseen sekä sosiaalisesti hyvän ja fyysiseltä ympäristöltään viihtyisän elinympäristön muokkautumiseen. Alueita tulee kehittää osittain myös maanomistajalähtöisesti.

4.1.2 Kaavamerkinnot ja määräykset

4.1.2.1 Yleiset määräykset

- Kaava-alueella on huomioitava elinympäristön hyvän laadun ja monipuolisen ja turvallisen toimintaympäristön kehittäminen, luonnon monimuotoisuus ja kulttuuriympäristön arvot sekä virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys.
- Vesistöalueella ja rannoilla on erityisesti otettava huomioon ranta- maisema, vapaan rannan riittävyys, tulvavaara, Saimaannorpan elinolosuhteet ja vesistöjen tilan parantaminen. Hulevesien laatuun tulee kiinnittää huomiota ja vesistöjen ulkoista kuormitusta tulee pyrkiä vähentämään.
- Rakennettujen alueiden väljä rakenne ja kylämäinen luonne tulee säilyttää. Alueella tulee säilyttää rakennuksia ja rakenteita, katuja, puistoja ja muita tiloja eri vuosikymmeniltä. Uudisrakentamisen kestävyys ja pitkäikäisyys tulee kiinnittää huomiota.
- Huomattavien käyttötarkoitusten muutosten ja merkittävän uudisrakentamisen tulee P/Y, P-LV, TP, ja AP-alueilla perustua asemakaavaan, AT ja P/RM -alueilla yksityiskohtaisempaan oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan tai ranta- asemakaavaan. Ennen tarkemman kaavan laatimista alueet ovat maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta.
- Tarkemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä erityisesti vaikutukset muinaismuistoihin, rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan, luonnonympäristöön, suojelualueisiin ja Saimaannorpan elinolosuhteisiin, olemassa olevan rakenteen hyödyntämiseen ja kehittämiseen, elinympäristön laatuun sekä liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen.
- Liittyminen uusilta asuinalueilta yleiselle tielle tulee tapahtua kokoojakatujen kautta. Yksittäisiltä rakennuspaikoilta ei tule rakentaa uusia liittymiä yleisille teille.
- Uudisrakentaminen tulee P/Y, P-LV, TP, ja AP -alueilla liittää kunnalliseen vesi- ja viemäriverkostoon.
- Talous- ja jätevesihuollon toiminta-alue tulee pyrkiä laajentamaan kaikille AP-alueille.

- Viemäriverkoston ulkopuolella jätevedet on käsiteltävä ympäristön-suojelulain 103 §:n mukaisesti siten, ettei jätevesistä aiheudu ympäristön pilaantumista.
- Vesihuollon toiminta-alueen ulkopuolella rakentaminen tai toiminnot eivät saa aiheuttaa haittaa alueella sijaitseville talousvesikaivoille.
- P/Y-alueella julkiset- ja palvelurakennukset tulee liittää kaukolämpöverkkoon.

4.1.2.2 Kehittämisyöhykkeet

Savonlinnan työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämisvyöhyke.

Merkinnällä osoitetaan Enonkoskentien varsi ohjeellisesti taajamasta etelään kohti Savonlinnaa.

Suunnittelumääräys:

Alue ja sen ympäristö tarpeeksi katsotuilta osin ovat maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta.

Kehittämissuositus:

- Merkinnän tarkoituksena on osoittaa strateginen varaus ylikunnallisille hankkeille, kuten teknisen huollon, pyöräilyn ja jalankulun sekä tietoliikenteen yhteyksien toteuttamiselle ja työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämiseksi.
- Alueella tulee varautua keskitetyn kunnallistekniikan ja muiden mahdollisten seudullisten yhteyksien, johtojen ja kaapeleiden rakentamiseen tulevaisuudessa.

Saimaan matkailun kehittämisvyöhyke.

Merkinnällä osoitetaan vesiyhteydet Hyypiännimeltä edelleen Saimaalle.

Suunnittelumääräys:

- Matkailu- ja muiden palveluiden ja -toimintojen, ja erityisesti talviaikaisen toiminnan kehittäminen eivät saa aiheuttaa haittaa Saimaannorpan elinympäristöille tai Natura-alueille.

Kehittämissuositus:

- Merkinnän tarkoituksena on osoittaa strateginen varaus ylikunnallisille matkailuhankkeille ja niiden tarvitsemille toiminnoille ja toimenpiteille vesireittien varsilla.
-
- Tavoitteena on mm:
 - o erilaisten palveluketjujen yhdistäminen ja yhteistyö;
 - o palvelutarjonnan monipuolistaminen;
 - o markkinoinnin ja tunnettavuuden lisääminen;
 - o viitoituksen ja opastuksen lisääminen esimerkiksi lentokentällä ja pääteiden varsilla Savonlinnan, Heinäveden ja Varkauden suunnasta tultaessa;

- o Saimaan ja Heinäveden reitin laivamatkailun toiminta-edellytysten lisääminen Hyypiänniemellä.

4.1.2.3 Asuinalueet

Pientalovaltainen asuinalue.

Merkinnällä osoitetaan voimassa olevien asemakaavojen pientalovaltaiset asuinalueet ja niihin liittyvät piha-, puisto- ja katualueet.

Suunnittelumääräys:

- Alueen maankäyttöä ohjataan asemakaavalla.
- Alueelle saa osoittaa pientaloja, rivitaloja ja muita kytkettyjä pientaloja sekä niihin liittyviä varastoja ja ulkorakennuksia.
- Alueelle saa osoittaa tiloja työpaikkatoiminnoille, joista ei aiheudu häiriötä tai vaaraa asuinympäristölle.

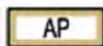

Taajan ulkopuolinen pientalovaltainen asuinalue.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat taaja-asutukset Pirttilahden ja Sahalammen rannoilta.

Suunnittelumääräys:

- Alue on tarkoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi.
- Alueelle saa osoittaa pientaloja niihin liittyviä varastoja ja ulkorakennuksia sekä tiloja työpaikkatoiminnoille, joista ei aiheudu häiriötä tai vaaraa asuinympäristölle.
- Alueen merkittävän lisärakentaminen ja käyttötarkoitusten muutosten tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen yksityiskohtaisempaan kaavaan ja edellyttää alueen liittämisen keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.
- Ennen yksityiskohtaisemman kaavan laatimista alue on maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n tarkoittamaa suunnittelu-aluealuetta.

Uusi pientalovaltainen asuinalue.

*Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitettavaksi tarkoitetut uudet alueet taa-
jama- reunoilla ja Hyypiänniemen alueilla.*

Suunnittelumääräys:

- Alueen maankäyttöä ohjataan asemakaavalla.
- Alueelle saa osoittaa pientaloja, niihin liittyviä varastoja ja ulkorakennuksia sekä tiloja työpaikkatoiminnoille, joista ei aiheudu häiriötä tai vaaraa asuinympäristölle.
- Asemakaavoituksen yhteydessä tulee määritellä arvokkaat ja säilytettävät alueen osat, sisäiset katujärjestelyt, julkiset ja yksityiset puisto- ja piha-alueet.
- Alueet tulee toteuttamisen yhteydessä liittää keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.
- Ennen yksityiskohtaisemman kaavan laatimista alue on maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n tarkoittamaa suunnittelu-aluealuetta.
- Pirttilahden AP-alueella ei tule ottaa asemakaavoituksen tehokkuudella käyttöön ennen kuin kaavassa osoitetut muut asemakaavoitettavaksi tarkoitetut asuinalueet ovat rakennettu.

Asemakaavojen ajantasaistamistarvealue.

Merkinnällä osoitetaan nykyisen taajaman asemakaavoitetut alueet lukuun ottamatta Pirttiniemen, Soidinniemen ja Leirimajan asemakaava-alueita.

Suunnittelumääräys:

- Alueella voimassa olevia asemakaavoja tulee tarkistaa erityisesti täydennysrakentamisen, käyttötarkoitusten muutosten, kulttuuriympäristön ja rakennussuojelun huomioimisen, julkisten alueiden sekä kiinteistöjaotuksen osalta.
- Ajantasaistamisessa tulee huomioida alueen yleiskaavassa osoitettu pääkäyttötarkoitus asuinalueena (AP) palveluiden ja hallinnon alueena (P/Y), virkistysalueena (VL) ja sijainti osana kulttuurihistorian tai maiseman vaalimisen kannalta arvokasta aluetta (KuMa).

Kyläalue.

Merkinnällä osoitetaan Jokisivun kylän ympäristö ranta-alueineen.

Suunnittelumääräys:

- Alue varataan kyläasutukselle sekä sen tarvitsemille palvelu- ja työtiloille.
- Uudis- ja täydennysrakentaminen on sovitettava huolellisesti maisemaan ja kyläkuvaan.
- Rakentaminen tai toiminnot alueella tai sen ulkopuolella eivät saa aiheuttaa haittaa alueella sijaitseville talousvesikaivoille.
- Alueen merkittävän lisärakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen yksityiskohtaisempaan kaavaan ja edellyttää alueen liittämisen keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.
- Aluetta ei tule ottaa asemakaavoituksen tehokkuudella käyttöön ennen kuin kaavassa osoitetut muut asemakaavoitettavaksi tarkoitetut asuinalueet ovat rakennettu.

Loma-asuntoalue

Merkinnällä osoitetaan voimassa olevan ranta-asemakaavan alue Pirttilahdella.

Suunnittelumääräys:

- Alueen maankäyttöä ohjataan ranta-asemakaavalla.
- Alue on tarkoitettu pääasiassa loma-asunnoille.

Uusi matkailupalvelujen alue.

Merkinnällä osoitetaan Soidinniemen uusi matkailupalvelujenalue.

Suunnittelumääräys

- Alueen maankäyttöä tulee ohjata maankäyttö- ja rakennuslainmukaisella kaavalla.

4.1.2.4 Työpaikka-, palvelu- ja tuotantoalueet

P/Y

Palveluiden ja hallinnon alue.

Merkinnällä osoitetaan nykyinen hallinnollinen keskusta-alue ja Enonkoskentie varren palvelualueet.

Suunnittelumääräys:

- Alueen maankäyttöä ohjataan asemakaavalla.
- Alueelle saa osoittaa hallinto-, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloja sekä pienkerrostaloasumista ja palveluasumista.
- Uusien toimintojen sijoittelussa on erityisesti huomioitava rakennussuojelun tarpeet, olemassa olevan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön ja rantapuistojen luonteen säilyminen sekä hyvät virkistysyhteydet.

P/LV

Palveluiden ja matkailusataman alue.

Merkinnällä osoitetaan Hyypiänniemen sataman vanha teollisuusympäristö.

Suunnittelumääräys:

- Alueen maankäyttöä tulee ohjata asemakaavalla. Ennen asemakaavan laatimista alue on maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n tarkoittamaa suunnittelutarvealuetta.
- Alueen suunnittelussa tulee huomioida erityisesti alueen rakennussuojelun, kulttuuri- ja luonnonympäristön arvojen, matkailu-, virkistys- ja pelastussataman toimintojen, asumisen, majoitus- ja ravitsemuspalveluiden sekä pysäköinnin ja liikenneturvallisuuden yhteen sovittaminen.
- Alueella tulee varautua keskitetyn kunnallistekniikan rakentamiseen.
- Läheisen Natura-alueen arvoja tai vesistöjen tilaa ei saa vaarantaa.

RL

Leirintäalue.

Merkinnällä osoitetaan mahdollinen leirintäalueen paikka Toivonniemellä Sahalammen rannalla.

Suunnittelumääräys:

- Alue on varattu leirintäalueen sijoittamiselle.
- Alueen laajuus ja sijoittamisen vaikutukset tulee selvittää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella yksityiskohtaisemalla kaavalla.
- Alueen maaperän laadusta on oltava riittävät selvitykset ennen toimintojen sijoittamista.

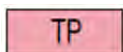
P/RM

Virkistys-, majoitus- ja koulutustoimintojen alue.

Merkinnällä osoitetaan seurakunnan leirikeskus Ylä-Enoveden rannalta ja mahdollinen leirikeskuksen paikka Kangassaaressa.

Suunnittelumääräys

- Alue varataan yhteisöjen virkistys- ja koulutustarkoituksia palveleville yhteis- ja palvelutiloille, loma-asunnoille ja leirintäalueille.
- Alueelle suunniteltaessa tulee huomioida luonnon ja rakennetun ympäristön arvot. Lisärakentamisen tulee olla vähäistä ja soveltua ympäröivään rakennuskantaan.
- Läheisen Natura-alueen arvoja tai vesistöjen tilaa ei saa vaarantaa.
- Alueen merkittävän lisärakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavaan ja edellyttää alueen liittämisen keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.

Työpaikka-alue.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat työpaikkatoimintojen alueet Tiaismäen ja Olavinmäen rinteellä, Hyypiänniementien varrella ja Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen alueella.

Suunnittelumääräys

- Alueen maankäyttöä ohjataan asemakaavalla.
- Alueelle osoitettavat toiminnot eivät saa aiheuttaa ympäristön pilaantumista tai 55 dBA ylittävää melutasoa alueen ulkopuolella.
- Alueen liikenne on järjestettävä siten, että raskas liikenne ei aiheuta haittaa läheiselle asutukselle.

Tiaismäen ja Olavinmäen alueella:

- Kokoojakadun ja liittymien on täytettävä alueella sijaitsevan paloaseman turvallisuusvaatimukset.

Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen alueella:

- Alue on tarkoitettu ensisijaisesti kalantutkimus ja vesiviljely-laitoksen toimintaan.
- Alueelle saa osoittaa tiloja myös muille työpaikkatoiminnoille, jotka eivät aiheuta haittaa tutkimuslaitoksen toiminnalle.

4.1.2.5 Liikenneyhteydet

Seututie.

Merkinnällä osoitetaan olemassa oleva valtion ylläpitämä Enonkoskentie 471.

Yhdystie.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat valtion ylläpitämät yhdystiet, Hyypiänniementie, Laasalantie ja Karvilantie.

Yksityistie.

Merkinnällä osoitetaan Jokisivun kylätie ja Kangassaarentie sekä Lussintie.

Kehittämissuositus

- Teiden ja siltojen liikenneturvallisuuden kehittämiseen ja kunnossapitoon tulee kiinnittää huomiota myös kevyen liikenteen tarpeet huomioiden.

Laivaväylä.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat laiva- ja veneväylät Hyypiänniemeltä Saimaan syväväylälle.

Suunnittelumääräys:

- Vesiliikenteen syväys- ja alikulkukorkeusvaatimusten turvaamiseksi tulee niitä risteävien johtojen ja siltojen suunnittelussa ottaa huomioon merenkulkulaitoksen suositukset.

4.1.2.6 Teknisen huollon kohteet ja yhteydet

Teknisen huollon alue.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat teknisen huollon alueet: Sahalammen jätevedenpuhdistamo ja Kupinmäen ylävesisäiliö, sekä Saimaan kalan tutkimus ja vesiviljely-laitoksen raakavesipumppaamo Ylä-Enonveden rannalla. Raakavesipumppaamolta osoitetaan olemassa oleva maanalainen putkisyhteys tutkimuslaitoksen alueelle,

Suunnittelumääräys:

- Laitosten ja niiden tarvitsemien johto- ja putkilinjojen toimintaedellytykset tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa.

Lämpövoimalan alue.

Merkinnällä osoitetaan taajaman olemassa oleva lämpövoimala.

Suunnittelumääräys:

- Laitoksen toimintaedellytykset tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa.

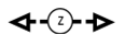

Kunnallistekniikan yhteystarve.

Merkinnällä osoitetaan yhteystarvevaraus kunnallistekniikan rakentamiseksi Soidinniemeen ja Hyypiänniemeeseen.

Suunnittelumääräys:

- Kunnallistekniikan toiminta-alueen laajentaminen tulee perustua tarkempiin suunnitelmiin ja vaikutusten arviointeihin. Suunnitelmien yhteydessä tulee selvittää mahdollisuudet olemassa olevien kiinteistöjen liittämiseksi kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.
- Viemäriverkoston pumppaamot tulee vesistöjen läheisyydessä toteuttaa siten, että päästöt vesistöön ovat ongelmatilanteessakin vähäisiä.

Voimalinjan yhteystarve.

Merkinnällä osoitetaan maakuntakaavan mukainen ohjeellinen yhteystarvevaraus 110 kV voimalinjan rakentamiseksi Laukunkankaalta Enonkosken taajamaan.

Suunnittelumääräys:

- Voimalinja ja sähköasema tulee suunnitella siten, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa asuinympäristölle ja maisemalle.

4.1.2.7 Virkistysalueet, -kohteet ja -yhteydet

VL

Taajaman keskeinen virkistysalue.

Merkinnällä osoitetaan keskustan asemakaavan mukainen urheilu- ja virkistysalue Pirttiniemessä ja taajaman rantapuistot.

Suunnittelumääräys:

- Aluetta tulee hoitaa monipuolisena ja viihtyisänä ulkoilu-, virkistys-, urheilu- ja luontoalueena sekä osana kulttuurihistoriallisesti arvokasta Enonkosken kirkonkylää.
- Rantapuistojen luonne kulttuurihistorialliset arvot tulee säilyttää.
- Alueelle saa rakentaa virkistys-, ja urheilukäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.
- Alueen suunnittelussa tulee pyrkiä lisäämään esteettömyyttä.

Olemassa oleva tai kehitettävä virkistyskohde.

Merkinnällä osoitetaan uimarannat sekä laituri- ja levähdyspaikat tai sellaisina kehitettävät alueet.

Suunnittelumääräys:

- Alueille saa rakentaa virkistyskäyttöön tarkoitettuja kevyitä rakennelmia, kuten katoksia, laitureita, rantautumispaikkoja sekä pieniä varastoja.
- Rakentamistoimenpiteillä ei saa muuttaa ympäristön luonnon-tilaa merkittävästi.

Olemassa olevat ja kehitettävät viheryhteydet.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat virkistysyhteydet Pirttiniemen urheilualueelta taajaman rantapuistoon ja edelleen Olavinlammen ulkoilureitille sekä kehitettävä virkistysyhteys Sahalammen ympäri Hyypiänniemen, Joki-sivun kylän ja taajaman välillä.

Suunnittelumääräys:

- Viheryhteys on tarkoitettu pääasiassa kävelyreitiksi ja ekologisiksi käytäväksi, mutta yhteyden suunnittelussa on huomioitava myös mahdollisuudet talviaikaiseen käyttöön ja pyöräilylle.
- Virkistysyhteyksiä tulee hoitaa ympäristöltään mielenkiintoisina eri luontotyyppien ominaisuuksia hyödyntäen.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot sekä arvokkaiden luontokohteiden säilymisen.
- Alueen lähiympäristöä suunniteltaessa on huolehdittava, ettei viheryhteyttä katkaista tai sen laatua heikennetä merkittävästi, eikä viheryhteyden toteuttamista vaikeuteta tarpeettomasti.

Vesireittien kehittämisyyhteys.

Merkinnällä osoitetaan seudullinen melontareitti Ylä-Enonvedeltä Saimalle.

Kehittämissuositus:

- Melontareitin yhteys taajaman läpi tulee suunnitella toimivaksi ja turvalliseksi.

4.1.2.8 Erityis- ja suojelualueet

Kirkollinen rakennus.

Merkinnällä osoitetaan Enonkosken kirkko ja kirkkopiha.

Suunnittelumääräys:

- Kohteeseen kohdistuvissa toimenpiteissä noudatetaan kirkkolain 14 luvun 2-6 §:n mukaista menettelyä.

Hautausmaa-alue.

Merkinnällä osoitetaan Enonkosken seurakunnan käytössä olevat hautausmaat Pirttilahden rannalta ja Kupinmäen vieressä.

Rakennetun kulttuuriympäristön kannalta valtakunnallisesti arvokas kohde.

Merkinnällä osoitetaan Enonkosken vanha kivisilta, joka on RKY 2009 inventoinnin mukainen suojelukohde. Lisäksi ympäristössä sijaitsee vanha saha, Museo (ent. viljamakasiini) sekä Koskelan seurantalo.

Suunnittelumääräys

- Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet.
- Toimenpiteistä kohteessa tai sen läheisyydessä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta.

Muinaisjäännös.

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Merkinnällä on osoitettu vanha hautausmaa Pirunvuoren vierestä, Koivulan kivikautiset ja varhaismetallikauden asuinpaikat sekä Kangassaaren teollisuushistorialliset jäännökset.

Suojelumääräys:

- Alueella sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös sekä ympäristössä mahdollisesti muita muinaisjäännöksiä
- Alueella sijaitsevien muinaisjäännösten laajuus tulee selvittää ennen alueen läheisyyteen tehtävien tarkempien maankäyttö-hankkeiden suunnittelua. Alueen läheisyyteen tehtävistä suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto
- Muinaisjäännös alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty

- Arkeologisten selvitysten riittävyydestä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.

Rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta arvokas alue.

Merkinnällä osoitetaan Hyypiänniemen ja Kangassaaren vanha teollisuusalue ja osa Jokisivun kylää sekä taajaman keskusta. Hyypiänniemen ja Kangassaaren alueen arvokkaat kohteet

- Haukila (ent. Pappila)
- Haukiala (ent. Loikkala)
- Lasitehtaan isännöitsijän as. ja tehtaan jäänteet
- Sahan jäänteet
- Meijeri, Enonkoski
- Koivula (ent. nimimiehen talo)
- Taajaman keskusta
- Kirkko
- Museo (ent. Viljamakasiini)
- Kivisilta
- Koskela
- Enonkosken sahan jäänteet

Suunnittelumääräys:

- Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot.
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi.
- Edellä mainittujen arvokkaiden kohteiden ja rakennusten purkamisen tai oleellinen muuttaminen on luvanvaraista (MRL 127.1 §), museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen lupamenettelyn yhteydessä.

Natura-alue.

Merkinnällä osoitetaan Natura-2000 verkostoon kuuluva Joutenvesi–Pyyvesi alue.

Suunnittelumääräys:

- Natura-alueella tai sen ulkopuolella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja.
- Saimaannorpan elinympäristöille ei saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue.

Merkinnällä osoitetaan Olavinvuori ja Olavinlammesta laskevan puron välitön ympäristö.

Kehittämissuositus:

- Aluetta tulee hoitaa viereisen Olavinlammen ulkoilureittiin liittyvänä luontoalueena ja -kohteena.
- Alueelle saa toteuttaa reittejä ja rakennelmia, jotka eivät muuta alueen luonnontilaa merkittävästi.

4.1.2.9 Selvitysalueet

Vesistön ja vesienpuhdistuksen selvitysalue.

Merkinnällä osoitetaan Sahalammen vesialue.

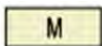
Suunnittelumääräys:

Vesistön puhdistuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen vaativat tarkempia selvityksiä ja vaikutusten arviointia.

Kehittämissuositus:

- Rantarakentamisen ja rannalla olevien toimintojen aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämisen mahdollisuudet tulee selvittää.
- Sahalammen ruoppauksen tai muunlaisen puhdistamisen mahdollisuudet tulee selvittää.
- Ruoppauksen läjitysmassoille tulee selvittää sopiva sijainti riittävän läheltä aluetta.

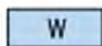
4.1.2.10 Muut alueet

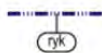
Maa- ja metsätalousalue.

Suunnittelumääräys:

- Alueet on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen.
- Alueelle saa yli 200 metrin päähän rannasta rakentaa maa- ja metsätalouteen liittyviä sekä haja-asutusluontoisia rakennuksia.

Vesialue.

Voimaan jäävän rantaosayleiskaavan alue.

Suunnittelumääräys:

- Strateginen yleiskaava on alueella voimassa vain luo-, Nat- ja P/LV merkintöjen sekä yleisten määräysten osalta.
- Yksittäisten rantarakennuspaikkojen osalta Saimaan rantaosayleiskaava jää voimaan.

4.1.2.11 Nimistö

Kaavalla ei muodosteta uutta nimistöä. Jatkosuunnittelun ja asemakaavotuksen yhteydessä suositellaan paikallisen vanhan nimistön käyttämistä.

5. Vaikutusten arviointi

5.1 Arviointimenetelmät ja epävarmuustekijät

Strategisella yleiskaavalla on osoitettu vaihtoehtoisia kehityssuuntia ja vaikutusten arvioinnissa on vertailu vaihtoehtojen toteuttamisen edullisuutta sekä niiden ympäristö- ja muita vaikutuksia.

Strategisessa yleiskaavassa esitettyjen alueiden toteuttaminen aiheuttaa vaikutuksia Enonkosken kunnan alueella ja joiltakin osin myös muualla Savonlinnan seudulla.

Kaava aiheuttaa muutoksia ja vaikutuksia ainakin seuraaviin tekijöihin:

- yhdyskuntarakenteeseen ja -talouteen
- rakennettuun ympäristöön ja luontoon
- liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen
- työpaikkoihin ja palveluihin
- asumiseen ja sosiaalisiin oloihin

Kaavasta aiheutuvien vaikutusten arvioinnin yhtenä tarkoituksena on tukea päätöksentekoprosessia. Vaikutustarkastelu on osaltaan ohjannut suunnitteluratkaisuja ja toiminut perusteena kaavan aluevarauksille ja kaavamerkin-
töjen sisällöille. Toisaalta kaavaan on otettu ratkaisuja joiden tarkempi vaikutusten arviointi on jätetty tarkemman suunnittelun ja asemakaavoituksen yhteyteen.

Maanomistajien ja eri intressitahojen sekä suunnittelijan välisen osallistuvan suunnittelun ja edelleen vaikutusten arviointien kautta on pyritty eheyttämään ja kehittämään suunnittelualueen maankäytöllistä ja toiminnallista kokonaisuutta.

Suunnittelutyön pohjaksi määritellyillä tavoitteilla on pyritty ohjaamaan suunnittelua siten, että yksittäisten aluevarausten vaikutukset olisivat mahdollisimman myönteisiä koko Enonkoskelle ja myös Savonlinnan seudulle. Kestävän kehityksen tavoitteilla pyritään tyydyttämään nykyhetken tavoitteet siten, että vastaavat mahdollisuudet säilyvät myös tuleville polville.

5.1.1 Epävarmuustekijät

Kaavan toteutumiseen liittyy aina epävarmuutta mm. asukaspohjan ja palvelurakenteen kehitykseen liittyvän epävarmuuden sekä kunnan ja yksityisten toimijoiden taloudellisen tilanteen ja tavoitteiden vaihtelevuuden takia. Eri-
tyistä epävarmuutta kaavan tavoitevuoteen mennessä aiheuttavat globaali talouden ja ympäristön kehitys ja niiden johdosta tehtävät poliittiset päätökset.

Enonkosken strategisen yleiskaavan laatimisessa on oletuksena että kunnan asukasmäärä ei vuosittain kasva, mutta uusia alueita on kuitenkin osoitettu. Mikäli kunnan ja seutukunnan asukasluvun lasku nopeutuu, kaikkien asuin-
aluevarausten toteutuminen ei ole todennäköistä suunnitteluajanjakson aikana. Silloin niiden arvioidut vaikutukset eivät toteudu tai keskeneräisenä alueiden vaikutukset toteutuvat eri tavalla.

Yleiskaavassa keskitytään laaja-alaisen ratkaisujen esittämiseen eikä kaavatasosta ja kaavan tarkoituksesta johtuen voida tarkasti arvioida aluevarausten sisäisten ratkaisuiden vaikutuksia. Tämän takia alueiden jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityisesti huomiota aluevarausten sisäisen rakenteen toteuttamiseen ja sen suhteeseen ympäröiviin alueisiin. Useat ristiriidat voidaan ratkaista tarkemmassa suunnittelussa.

5.2 Yleisten määräysten vaikutukset

Määräykset vaikuttavat pääasiassa päätöksentekoon, suunnitteluun ja lupamenettelyyn, mutta tavoitteena on vaikuttaa myös fyysisen ympäristön muodostumiseen sekä asenneilmapiiriin.

Yleisten määräysten tarkoituksena on ohjata huomioimaan alueen ominaispiirteet ja lisäämään niiden arvostusta, turvata elinympäristön hyvän laadun ja monipuolisen ja turvallisen toimintaympäristön kehittäminen, luonnon monimuotoisuus ja kulttuuriympäristön arvot sekä virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys sekä erityisesti tavoitella vesistöjen tilan paranemista ja järviluonnon erityispiirteiden säilymistä. Kaavalla pyritään jatkamaan ja edistämään viimevuosien myönteistä kehitystä vesistöjen laadussa.

Kaavan lähtökohtana on, että Enonkosken ympäristö on kehitettävissä pienillä täydennyksillä ja nykyisen viihtyisän ympäristön vaalimisella elinympäristöltään laadukkaana alueena. Tavoitteena on, että määräykset ovat riittävän tiukkoja ohjaamaan maankäyttöä siten, että liian laajoja tai kokonaan uusia maankäytön muutosalueita tai rakentamishankkeita ei kunnan tai yksityisten toimesta lähdetä tekemään.

Yleiset määräykset edellyttävät, että merkittävämpi lisärakentamisen tulee perustua tarkempaan maankäytön suunnitteluun ja tarkempiin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Myös vähäisemmän rakentamisen yhteydessä ohjeistetaan vaalimaan rakennusperintöä ja elinympäristön hyvää laatua.

Yleisten määräysten vaikutuksia on kokonaisuudessaan vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska tarkemmalla suunnittelulla on suuri merkitys fyysisen ympäristön muotoutumiseen. Merkinnällä on kuitenkin tavoitteellisesti fyysiseen ympäristöön merkittäviä positiivisia vaikutuksia.

Toisaalta byrokratian lisääntyminen toteutusta edeltävässä suunnittelussa lisää suunnittelun kustannuksia ja voi aiheuttaa viivästyksiä ja myös turhautumista. Erityisesti tämä vaikuttaa yksityisiin toimijoihin, mutta myös kunnalle yleiset määräykset aiheuttavat vaatimuksia taloudellisten panostusten oikeanlaiselle kohdentamiselle.

5.3 Kehittämisyöhykkeiden ja selvitysalueiden vaikutukset

Yleiskaavalla on osoitettu Savonlinnan suuntaan laajemmin yhdyskuntarakenteen kehittämiseen liittyvässä päätöksenteossa huomioitava strateginen linjaus merkinnällä Savonlinnan työpaikka- ja palveluyhteistyön kehittämisyöhyke. Merkintä tukee seudullista aluerakennetta. Enonkoskelta käydään paljon töissä Savonlinnassa, mutta työmatkaliikennettä on molempiin suuntiin, myös Heinäveden suuntaan.

Savonlinnan työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämisyöhyke-merkintä vaikuttaa pääasiassa päätöksentekoon ja lupamenettelyyn. Vaikutuksia fyysiseen ympäristöön on vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska tarkemmalla suunnittelulla on niin suuri merkitys. Merkinnän tavoite on turvata pitkän aikavälin suunnittelua, säädökset edellyttävät elinympäristön laadun ja kestävä kehityksen huomioimista suunnittelussa, joten sitä kautta merkinnällä on fyysiseen ympäristöön positiivisia vaikutuksia. Toisaalta byrokratian lisääntyminen toteutusta edeltävässä suunnittelussa voi aiheuttaa turhautumista ja viivästyksiä. Lupamenettelyt myös lisäävät suunnittelun kustannuksia. Erityisesti tämä vaikuttaa yksityisiin toimijoihin. Alueelle haettavien rakennuslupien on perustuttava hyväksytyyn suunnittelutarveratkaisuun. Maakuntakaavassa on osoitettu seudullinen viemäriyhteys Enonkosken ja Savonlinnan välille. Viemäriin toteuttamisen turvaaminen on varmistettava lupamenettelyjen yhteydessä. Samalla on syytä huomioida myös muita

mahdollisia seudullisia yhteystarpeita ja niiden kehittämistä. Alueen asema-kaavoitus ei ole lienee ajankohtaista tai edes tarkoituksenmukaista pitkään aikaan, mutta lupamenettelyssä on kuitenkin pyrittävä turvaamaan myös alueen tarkempi kaavoitus.

Merkinnän tarkoituksena on osoittaa kunnan strategiassa tärkeä työpaikka- ja palveluyhteistyön edelleen kehittäminen Savonlinnan ja muiden lähikuntien kanssa myös kartalla, vaikka merkinnän tämän suuntaisen tavoitteen oikeusvaikutukset eivät ole kovin selvät.

Saimaan matkailun kehittämisvyöhyke-merkinnän vaikutuksia on erityisen vaikeaa arvioida. Merkintä on enemminkin osoittamassa joitakin niistä lukuisista mahdollisuuksista joita matkailupalveluiden kehittämisessä alueella on, kuin ohjaamassa fyysisen ympäristön muodostumista. Tavoitteena on, että alueen toimijat aktivoituisivat ja myös julkisyhteisöt ottaisivat matkailualan kokonaisvaltaisesti huomioon päätöksenteossa.

Merkinnälle on kuitenkin annettu määräys, että Saimaannorpan elinympäristöille tai Natura-alueille ei saa aiheuttaa haittaa. Tarkemman suunnittelun yhteydessä on selvitettävä niihin kohdistuvat mahdolliset vaikutukset ja osoitettava ettei haittaa aiheudu. Määräys sulkee joitakin matkailun kehittämisen mahdollisuuksia pois. Toisaalta se myös luo mahdollisuuksia mm. luontomatkailun kehittämiseen.

Vesistön ja vesienpuhdistuksen selvitysalue-merkinnällä on tavoitteellisesti hyvin positiivisia vaikutuksia elinympäristön laatuun. Sahalampi muodostaa Enonkosken taajamarakenteen keskiön. Veden laadun paraneminen ja virkistyskäyttömahdollisuuksien lisääntyminen voimistaa Sahalammen asemaa keskiönä entisestään ja myös lisää rantakiinteistöjen arvoa. Sahalammen puhdistamista on selvitetty aikaisemmin ja puhdistamiselle on selvä tarve. Toteuttaminen on kuitenkin ollut yksittäisenä hankkeena taloudellisesti mahdotonta.

Tällä yleiskaavalla Sahalammen ympäristön maankäyttöä on osoitettu kehitettäväksi. Uudis- ja täydennysrakentaminen rannoilla mahdollistaa Sahalammen kunnostamiseen yhteishankkeena muiden samanaikaisten toimenpiteiden kanssa.

Kehittämissuosituksena on rantarakentamisen ja rannalla olevien toimintojen aiheuttaman vesistökuormituksen vähentäminen, mikä aiheuttaa kustannuksia piha- ja ranta-alueiden rakenteiden kunnostamisessa ja viemäröinnin rakentamisessa. Toisaalta yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa hulevesien hallinta on suhteellisen helppoa ja halpaakin huomioida piha-alueilla.

Sahalammen ruoppauksen tai muunlaisen puhdistamisen läjitysmassojen kuljettamisesta kauas tulee pyrkiä välttämään. Puhdistamisen suunnittelu- ja toteuttaminen vaativat tarkempia selvityksiä ja vaikutusten arviointia.

5.4 Alue- ja yhteysmerkintöjen vaikutukset

5.4.1 Vaikutukset luonnonympäristöön

Kaava-alueen luonnonolot muuttuvat ilmastonmuutoksen myötä kaavan tavoitevuoteen mennessä osittain ennustamattomalla tavalla. Todennäköisesti ilmasto ja kasvuolosuhteet kuitenkin säilyvät pääosin ennallaan ja kaava-alueen luonnonympäristö voi kehittyä nykyiseen tapaan.

Kaavan pinta-alasta muutosalueiksi on osoitettu noin 180 hehtaaria eli noin 10 %. Suuri osa muutoksista koskee olemassa olevan ympäristön kehittämistä ja vähäistä lisärakentamista. Uusia asemakaava-alueita on osoitettu

yleiskaavassa yhtenäisinä alueina yhteensä noin 46 hehtaaria. Tarkemman kaavoituksen yhteydessä aluevarauksien sisältä on selvitettävä tarkemmin arvokkaat luonnon ominaispiirteet.

Uusien asuinalueiden kohdalla on Tiaismäellä ja Olavinlammella metsää sekä Koivulassa pääosin peltoa. Uudet asuinalueet on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa väljinä omakotitalo alueina, joihin jää paljon luontoa piha-alueille ja yleisille rannoille. Tiaismäen teollisuusaluetta on tarkoituksen mukaista laajentaa siten, että aluetta ympäröi tiheä suojametsä.

Rantarakentaminen on eräs tärkeä kilpailukykyisen tonttitarjonnan edellytys Enonkoskella. Rantojen rakentaminen vähentää rantojen yleistä virkistyskäyttöä, mutta yksityinen rakentaminen on toteutettavissa vähäisin luontovaikutuksin ja rantojen luonnon ominaispiirteet huomioiden. Rantojen yksityistämisessä huonoimmillaan yleinen rantojen käyttömahdollisuus pienenee tai luontevat virkistysyhteydet katkeavat. Tarkemman suunnittelun yhteydessä on huomioitava yhteydet ja vapaan rannan riittävyys.

Suuri osa kaavasta on osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi merkinnällä M. Metsätalousalueen vaikutukset luonnonolosuhteisiin voivat olla merkittäviä erityisesti silloin, jos arvokkaita luontotyyppisiä kaadetaan avohakkuiden yhteydessä. Toisaalta metsälaki edellyttää ottamaan arvokkaat elinympäristöt huomioon ilman kaavakin.

Suuri osa kaavan metsätalousalueeksi osoitetuista metsistä on kaadettu alle 30 vuotta sitten, eikä alueilla pääasiassa ole metsäluonnon kannalta erityisen arvokkaita alueita. Seuraavan 20 vuoden aikana metsissä tehdään harvennustöitä ja kaavan tavoitevuoteen mennessä näiden metsien arvo maiseman, virkistyskäytön ja luonnonympäristön kannalta on kasvanut selvästi. Maa- ja metsätalousalueella sallitaan haja-asutusluontoinen rakentaminen. Yksittäinen rakennus hyvin valitulle paikalle on toteutettavissa vähäisin luontovaikutuksin.

Olavinlammen ympärillä on laajoja varttuneempia metsäalueita. Metsien arvo kasvaa luonnon monimuotoisuuden ja talouden kannalta kaavan tavoitevuoteen mennessä selvästi. Näiden alueiden laajoilla avohakkuilla on merkittäviä haitallisia vaikutuksia luonnonympäristölle ja virkistyskäytölle. Olavinlammen ympärille on osoitettu olemassa oleva retkeily- ja virkistysreitti. Reitin toimintoja ja ympäristöä on tarkoitus kehittää luonnonympäristöltään monipuolisena ja erityisesti vanhoja puita tulee hoitaa. Reitin varrelle sallitaan virkistyskäyttöön tarkoitettu rakentaminen, joka on mahdollista toteuttaa luonnonympäristöä erityisemmin rasittamatta. Reitin maisemahoidollinen leveys on paikasta riippuva. Reitin ympärillä on tavanomaista maa- ja metsätalousaluetta.

Olavinvuoren kalliorinteet ja Olvinlammesta Saimaaseen laskevan puron rantavyöhykkeet on osoitettu luo-merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiksi alueiksi. Alueet on suojeltu metsälain 10 §:n mukaan. Kaavalla alueet on tuotu esille, jotta niiden ympärille voitaisiin toteuttaa virkistystä palvelevia reittejä tai toimintoja, joiden vaikutukset luonnonympäristön säilymiseen ja sen arvostuksen lisääntymiseen parantavat elinympäristön laatua.

Kaavalla pyritään jatkamaan ja edistämään viimevuosien myönteistä kehitystä vesistöjen laadussa. Kaavalla on osoitettu alueita vesistön puhdistuksen selvittämiseen Sahalammella. Ranta-asutuksen aiheuttamaa vesistökuormitusta pyritään vähentämään kehittämällä ranta-asutuksen viemärointimahdollisuuksia ja hulevesien hallintaa lisäämällä. Kaava edellyttää erityisesti uudisrakentamisen yhteydessä, mutta myös vanhaa korjattaessa huomioidaan hulevesien mukana vesistöihin kulkeutuvan ravinnekuormituksen vähentämisen.

Vesistöjen tilan paraneminen vaikuttaa positiivisesti luonnonympäristöön ja erityisesti luontokokemukseen ja elinympäristön laatuun.

KuMa-alueen vaikutus luonnonympäristöön on pääosin positiivinen, merkintä kehottaa huomioimaan kulttuurimaiseman hoidon. Avoimena ja hoidettuina säilyvä kulttuurimaisema on monipuolinen elinympäristö monelle harvinais-tuneelle lajille myös puutarhat ja puistot lisäävät samoin luonnon monimuo-toisuutta ja kauneusarvoja.

Kaavassa osoitettujen virkistysalueiden ja yhteyksien vaikutukset luontoon ovat pääosin positiivisia.

5.4.2 Vaikutukset Natura-alueisiin

Kaava-alueen pohjoispuolella on Joutenvesi-Pyyvesi Natura-alue. Kaava-alueen sisällä olevat Natura-alueen osat on osoitettu Nat- merkinnällä ja sitä koskevalla määräyksellä.

Joutenvesi-Pyyvesi Natura-alueen tärkein suojeluperuste on Saimaannorppa, mutta alueella on merkitystä myös melko luonnontilaisen järviluonnon säi-lymiselle.

Natura-alueen suojeluarvojen säilyminen on tärkeä lähtökohta kaavalle. Jär-viluonto on alueen asumisen ja matkailuelinkeinojen kehittämisen tärkeimpiä edellytyksiä ja kaavalla pyritään turvaamaan ne mahdollisimman monipuoli-sesti. Luonnontilaisen järviluonnon säilymistä pyritään turvaamaan mm pyr-kimällä vähentämään vesistökuormitusta ja ohjaamalla liikkumista. Kaavalla ei osoiteta muutosalueita eikä talviaikaisia reittejä Natura-alueelle. Kaava-määräyksillä kielletään haitan aiheuttaminen Saimaannorpan elinympäristöl-le ja Natura-alueen muille arvoille.

Mahdollisia uusia, nykytilanteesta poikkeavia vaikutuksia Natura-alueeseen syntyy Kangassaareen osoitetusta merkinnästä P/RM ja vähäisesti merkin-nästä AT, jos Latoselän rannalle rakennetaan rakennuksia.

Kangassaareen on osoitettu alue virkistys-, majoitus- ja koulutustoiminnoil-le. Alue on osoitettu myös kulttuurihistorian ja maiseman kannalta arvok-kaaksi alueeksi. Yleiskaavan merkintä tukee alueen kehittämistä kurssi- ja leirikeskuksena. Alueen arvokkaat ominaisuudet on mahdollista huomioida ja hyödyntää ilman merkittävää lisärakentamista.

Ympärivuotiselle ranta-asumiselle osoitetaan alueita Sahalammen ympärille ja Ylä-Enonveden rannalle kauemmas mahdollisista norpan pesimäalueista. Enonveden rannalle ei osoiteta uusia rakennuspaikkoja. Jokisivun kylällä rantarakentaminen voi vähäisesti lisääntyä Latoselän rannalla, joka on suo-remmin yhteydessä Enoveteen kuin Sahalampi. Rantarakentamisella voi olla vaikutuksia Saimaannorppiin, mikäli asukkaat eivät toimita huomioi norppien esiintymistä alueella.

Merkintä P/LV Hyypiänniemellä on voimassa olevan yleiskaavan mukainen, joten sen vaikutukset voivat toteutua ilman tätä kaavaa. Tällä yleiskaavalla voimassa olevaa merkintään lisätään kieltä aiheuttaa haittaa Saimaannorpan elinympäristöille, joten sitä kautta vaikutuksia Natura-alueeseen ei tällä yleiskaavalla aiheuta olemassa olevaa nykytilannetta enempää.

Sinänsä asumisen ja matkailun kehittämisellä yleiskaavan mukaisesti ei kaa-van mitoitus huomioon ottaen ole haitallista vaikutusta norppien pesinnälle nykyisin olemassa olevaa tilannetta enempää. Saimaannorpan suojelu on kokonaisuudessaan hyvin vaikeaa ja pesinnän onnistumiseen vaikuttaa ihmisen toiminnan lisäksi myös moni muu asia. Norppa voi kuitenkin pesiä joi-denkin satojen metrien päässä asutuksesta, jos sitä ei erityisesti häiritä. Asukkaiden toimilla voi olla myös positiivista vaikutusta norppien suojelun toteuttamiseen.

5.4.3 Vaikutukset luonnonvaroihin

Kaavaratkaisu edellyttää paikoin paljon esirakentamista, koska asuinalueita on ositettu rakentamattomalle ja paikoin perustamisolosuhteilta haastaville paikoille. Toisaalta kaavalla myös tuetaan luonnonvarojen säästämistä tiivis-tämällä yhdyskuntarakennetta.

Luonnonvaroja käytetään erityisesti kunnallistekniikan ja katujen rakentamiseen. Uudet asemakaava-alueet vaativat vesi- ja jätevesihuoltoverkoston rakentamisen.

Toisaalta osa uusista ja kehitettävistä alueista ja rakennuspaikoista on mahdollista toteuttaa nykyiseen katuverkkoon tai tiestöön ja sähköverkkoon tukeutuen, eikä niissä tarvita kuin lyhyet sisäiset kokoojakadut ja tonttiliittymiä.

Koska Soidinniemi on irrallaan taajamasta, tulee alueelle rakennettava tieyhteys melko pitkäksi. Viemärointi on mahdollista toteuttaa myös vedenalaisena, jolloin vaikutukset luonnonympäristöön jäänevät vähäisemmiksi. Kaavalla on osoitettu yhteystarpeet Soidinniemen kunnallistekniikan suunnitelmiseksi.

Viemäriin toiminta-alueen laajentaminen Hyypiänniemelle vähentää lieteautojen liikennetarvetta. Toisaalta viemäri joudutaan paikoin rakentamaan vaikeaan maastoon ja edellyttää pumppaamoita.

Kaavaratkaisulla pyritään parantamaan järvien veden laatua, osoittamalla toteutuneita ja uusia alueita viemäritähtäviksi ja antamalla määräyksiä hulevesien käsittelystä. Pintavesien puhdistuminen vaikuttaa positiivisesti luonnonvaroihin.

Kaavalla osoitetut uudet asemakaava-alueet vähentävät maa- ja metsätalouteen tarkoitettuja alueita yhteensä noin 46 hehtaaria. Kaavoitettavia alueita osoitetaan pelloille ja metsään. Koivulan pellot ovat jo osittain metsitettyjä, mutta toisaalta edelleen avointa ja vanhaa kivikauden ajoilta asti käytössä ollutta kulttuurimaisemaa. Uusilla alueilla osa alueen puustosta voidaan säästää osana asuinalueen puistoja tai asuntojen piholla.

Kaavalla ei osoiteta maa-ainesten ottoalueita. Paikoin alueiden esirakentamiseen voidaan käyttää paikalta louhittua kalliota tai moreenia, muuten alueiden rakentamiseen käytettävä materiaali on tuotava muualta. Materiaalien kuljettaminen lisää luonnonvarojen kulutusta liikenteessä.

Tiaismäen teollisuusalueen kadun rakentamisen yhteydessä tulee tutkia Enonkoskentie vieressä olevan kallion tasoittamisen vaikutuksia alueen käyttöön ja ympäristöön. Parhaimmillaan kallion louhimisella säästetään kuljetuskustannuksissa ja voidaan hyödyntää alue tarkoituksen mukaisemmin työpaikka-alueena.

Asemakaavoituksen vaiheistamisella ja asemakaavojen sisällöillä sekä muuta rakentamista ja toimintaa koskevalla lupapolitiikalla on merkittävä vaikutus luonnonvarojen kulutukseen.

Kaavalla osoitetaan rakentamattomiksi tarkoitettuja virkistysalueita sekä annetaan määräyksiä vesistöjen tilan parantamiseksi. Näiden merkintöjen vaikutuksesta luonnonvaroja ja luonnontilaa säästyy myös tuleville sukupolville.

5.4.4 Vaikutukset Natura-alueisiin

Kaavaprosessissa ei ole arvioitu vaikutuksia Natura-alueisiin. Vaikutukset Natura-alueisiin arvioidaan asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin rakentamishankkeista on tarkemmin tietoa, jotta vaikutustenarviointi on mahdollista.

5.4.5 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Yleiskaavalla Enonkosken taajamaa kehitetään maakuntakaavan mukaisesti paikalliskeskukseksi. Lähipalvelut pyritään turvaamaan ja pyritään mahdollistamaan uusien palveluiden sijoittuminen ja olemassa olevien kehittäminen.

Kaavoituksen yhtenä tavoitteena on eheyttää kunnan yhdyskuntarakennetta. Yleiskaavassa nykyinen taajama on osoitettu asemakaavoiltaan tarkistettavaksi niin asumisen kuin työpaikka- ja palvelurakenteen osalta. Yleiskaavas-

sa osoitetut uudet asemakaavoitettavat alueet sijoittuvat olemassa olevan asutuksen tai työpaikkojen yhteyteen ja ne täydentävät jo hyväksytyjen asemakaavojen ja taajaman väliin jääviä alueita.

Yleiskaava mahdollistaa yhdyskuntarakenteen kasvun taajaman sisällä ja lievealueilla. Yleiskaavaratkaisu pyrkii tiivistämään olemassa olevaa väljää ja osittain hajaantunutta yhdyskuntarakennetta ja kohdistaa kehittämisalueet nykyisten palvelu- ja asiointialueiden läheisyyteen. Kaavaratkaisulla pyritään mahdollistamaan taajaman ja sen lievealueiden joustava kehittäminen ja monipuolinen tonttitarjonta. Kaikki kaavalla osoitetut uudet asemakaava-alueet tai muutettavat ja kehittävät alueet ovat palveluiden osalta kattavasti ja hyvin saavutettavissa. Rantarakentaminen on oleellinen osa Enonkosken nykyistä taajamarakennetta. Yleiskaavalla pyritään tukemaan rantarakentamisen kehittämistä erityisesti Sahalammen ympärillä, mutta myös Ylä-Enoveden rannoilla.

Kaava antaa tilaa myös maa- ja metsätalouden harjoittamiselle.

Yhdyskuntarakenteellisesti uudet alueet on osoitettu perustelluille paikoille. Asemakaavoitettaviksi on osoitettu taajaman asemakaavamuutosten lisäksi kaksi uutta aluetta. Kaavassa esitetyt uudet asemakaavoitettavat alueet vaativat kunnallistekniikan rakentamisen, mutta toisaalta erityisesti Hyypiänniemen suunnalla uusien alueiden vesihuollon kehittämisestä hyötty myös olemassa oleva yhdyskuntarakenne.

Jokisivun kyläalueelle voidaan rakentaa selvästi nykyistä enemmän, joskin merkittävä lisärakentaminen ja rannoilla olevien loma-asuntojen muuttaminen ympärivuotiseksi asunnoiksi lisää tarvetta keskitetyn kunnallistekniikan rakentamiselle. Merkittävämpi rakentaminen edellyttääkin siksi tarkemman osayleiskaavan laatimista.

Sahalammen ympäristön kehittämisellä pyritään Jokisivun ja Hyypiänniemen taajamayhteyden parantamiseen ja palvelutason nostamiseen. Alueelle toteuttava uusi asuinalue mm. tukee tavoitteita kunnallisteknisten ja elinympäristön laatuun ja liikenneturvallisuuteen liittyvien kustannuksien jakamisesta useamman kesken.

5.4.6 Vaikutukset rakentamiseen

Toimivien asuntomarkkinoiden ja kunnan menestymisen kannalta on tärkeää ylläpitää jatkuvaa uudisrakentamistoimintaa. Myös nykyisellään pysyvä väestömäärä edellyttää asumispinta-alan lisäystä, koska ruokakunnat pienenevät ja asumisväljyys kasvaa. Myös ns. kakkosasuntojen määrä lisääntyy edelleen.

Asuntoja poistuu niiden käyttötarkoituksen muuttuessa ja vanhoja asuinrakennuksia purettaessa. Kaavan tavoitteena on, että vahoja rakennuksia kunnostetaan, eikä rakennuksia tarvitse purkaa. Kaavalla on osoitettu rantakennushistorian kannalta säilyttämisen arvoiset alueet ja kohteet.

Nykyinen taajaman asemakaava-alue osoitetaan tarkistettavaksi ja muutettavaksi osittain. Taajaman alueella on vapaana olevia asemakaavoitettuja tontteja noin 15, lisäksi käyttötarkoituksen muutoksilla taajamasta on osoitettavissa arviolta noin 10–15 tonttia lisää asuinrakentamiseen eri puolilta taajamaa. Lisäksi taajamaan voidaan rakentaa joitakin palvelu- tai muita julkisia rakennuksia. Taajama-alueen tontit sijaitsevat katujen varsilla, kunnallistekniikan ja aluelämmön toiminta-alueella ja niiden ottaminen rakentamiseen on edullista. Taajaman kupeeseen Ylä-Enonveden koillisrannalle on juuri hyväksytty Leirimajan asemakaava, jolla on osoitettu 15 pientalotonttia ja 2 rivitalotonttia. Alue voidaan liittää sisäisellä verkostolla taajaman kunnallistekniikan toiminta-alueeseen.

Kunnalla on taajaman tonttivarannon lisäksi noin 30–40 asemakaavoitettua tonttia Soidinniemiellä, jotka ohjataan strategisella yleiskaavalla matkailupalvelukäyttöön.

Kaavalla osoitetaan olemassa olevan suuren tonttivarannon lisäksi kuitenkin myös uusia alueita.

Uutta asemakaavoitettavaa aluetta osoitetaan Koivulan tilan pelloille Hyypiänniementien molemmiin puolin ja taajaman pohjoisreunalle Olavinlammen suuntaan. Aluevaraukset sisältävät niiden sisäiset virkistysalueet ja katualueet ja muut asemakaavalla ratkaistavat yksityiskohdat.

Koivulan pelloille voi asemakaavoituksen yhteydessä tehtävien tarkempien maaperä-, arkeologia-, ja kaavatalousselvitysten tuloksista riippuen osoittaa noin 5-15 rakennuspaikkaa. Koivulan alue on yksityisessä omistuksessa ja sen asemakaavoittaminen edellyttää maankäyttösopimuksien tekemistä.

Olavinlammen suunnan asemakaava-alueita ei ole tarkemmin hahmoteltu, mutta arviolta alueille mahtuu noin 10 rakennuspaikkaa. Myös Olavinlammen suunnan alueet ovat yksityisessä omistuksessa ja asemakaavoittaminen edellyttää maankäyttösopimuksien tekemistä.

Savonlinnan suunnalla Pirttilahdessa tulee varautua tulevaisuudessa rakennettavaan seudulliseen vesihuoltoon ja mahdolliseen asemakaavoitukseen. Alueelle rakennettaessa tulee hakea suunnittelutarvelupaa. Alueet on tarkoituksenmukaista varata tavoitevuoden jälkeisen ajan asemakaavoitukselle.

Uutta asumista voi sijoittua myös Jokisivun kyläalueelle. Kaavan merkintä sallii nykyisten noin 30 rakennuksen käyttötarkoitusten muuttamisen kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Merkintä sallii myös suunnitellun lisärakentamisen sekä palveluiden ja työpaikkojen sijoittamisen alueelle. Kaavan tavoitevuoteen mennessä alueelle on toteutettavissa arviolta noin 10 rakennuspaikkaa.

Maa- ja metsätalousalueille voi hakea rakennuslupaa haja-asutusluonteiseen rakentamiseen. Määrän ei kuitenkaan oleteta muusta hyvästä tonttitarjonasta johtuen olevan merkittävä.

5.4.7 *Vaikutukset palveluihin, työpaikkoihin ja elinkeinotoimintaan*

Kaavalla osoitetaan olemassa olevat palvelu ja työpaikka-alueet asemakaavoituksella kehitettäväksi ja turvataan maa- ja metsätalouden harjoittaminen laajalla alueella. Uusia aluevarauksia työpaikkarakentamiseen osoitetaan olemassa olevien viereen yhteensä noin 20 hehtaaria.

Taajaman nykyinen palvelualue osoitetaan edelleen kehitettäväksi. Taajaman kehittämistä ohjataan tarkemmin asemakaavoituksella. Yleiskaava tukee rakentamattomien kiinteistöjen osoittamista monipuolisen palvelu- ja asumisrakenteen kehittämiseen. Uusien ja vanhojen alueiden palvelutasosta tulee huolehtia samalla kun eri väestöryhmien palvelutarjontaa parannetaan. Väestön ikääntyminen tulee ottaa huomioon uusien asuinalueiden suunnittelussa. Se lisää tulevaisuudessa paineita varsinkin esteettömien asuntojen sijoittamiseksi taajamaan.

Keskustan palvelualueilla on tarpeeseen nähden riittävästi tilaa tai rakentamattomia kiinteistöjä, joille voidaan toteuttaa mm. palveluasumista, palveluita ja työpaikkoja sisältäviä rakennuksia.

Tiaismäen teollisuusalueen kehittäminen on taajaman laidalle yhdyskuntarakenteellisesti perusteltua. Alueella ei ole asemakaavaa. Alueen katujen ja kunnallistekniikan toteuttamisen yhteydessä alueen työpaikkatoimintoja ja niiden sijoittumista on tarpeellista pohtia tarkemmin. Alueelle voi sijoittaa myös vähäistä ympäristöhaiiriötä tuottavaa työpaikkatoimintaa.

Saimaan kalantutkimuksen ja vesiviljelyn tutkimuslaitoksen aluetta voi edelleen kehittää laitoksen toimintaan. Toiminnan edellytykset pyritään kaavalla turvaamaan, edellyttämällä laitoksen huomioimista ympäröivän maankäytön suunnittelussa.

Taajaman ja Hyypiänniemen sataman välisten alueiden kehittäminen asumiseen ja palveluyhteistyön kehittäminen tukevat palveluiden monipuolistumista ja säilymistä alueella.

Hyypiänniemellä sallitaan matkailusatamatoimintojen, ravitsemus ja majoituspalveluiden kehittäminen. Toisaalta alueen lisärakentaminen on erittäin haastavaa, johtuen tilan puutteesta sekä kulttuurihistoriallisista ja luonnon arvojen reunaehdoista. Alueen nykyinen toiminta on kuitenkin kannattavaa ja toiminnan jatkaminen on mahdollista kannattavasti myös ilman merkittävää lisärakentamista. Mäen päällä Hyypiänniementien varrella olevaan teollisuusrakennukseen voidaan sijoittaa työpaikkatoimintoja. Rakennusta on lienee mahdollista myös laajentaa.

Työpaikkoja voidaan osoittaa sijoitettaviksi myös asuntojen yhteyteen ja ulkorakennuksiin.

Työssäkäynnin yhteistyötä Savonlinnan ja Heinäveden kanssa pyritään edistämään ja parantamaan poliittisessa päätöksenteossa ja maankäyttöratkaisuissa.

5.4.8 *Vaikutukset liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen*

Liikenneverkko on pääosiltaan olemassa olevan tilanteen mukainen. Uusia tieyhteyksiä ei osoiteta. Maankäytön muutosalueille on pääasiassa olemassa oleva hyväkuntoinen tie, yksityistie tai katu. Kaavalla ei osoiteta alueiden sisäistä liittymistä liikenneverkkoon vaan se tutkitaan tarkemman kaavoituksen yhteydessä. Liittymisen yleiselle tielle sallitaan vain kokoojakadun kautta. Hyypiänniemelle osoitetaan kevyen liikenteen yhteystarve. Tien liikenneturvallisuutta ja pysäköinnin järjestämistä tulee suunnitella tarkemmin.

Soidinniemen alueen toteuttaminen vaatii tien ja kunnallistekniikan sekä energiahuollon rakentamista alueelle. Etäisyys taajamaan on noin kilometrin. Tässä yleiskaavassa on osoitettu viemäröinnin yhteystarve Soidinniemelle. Mikäli alue toteutetaan voimassa olevan asemakaavan mukaisesti asuinalueena, on lisäksi rakennettava katu. Matkailupalvelualueena Soidinniemelle voidaan kulkea yksityistien kautta.

Jokisivun kylään voi hyvin kulkea yksityisteitä pitkin. Lisärakentamisen tulee tukeutua olemassa oleviin liittymiin yleiselle tielle.

Kunnallistekninen verkosto osoitetaan laajennettavaksi Hyypiänniemelle ja Jokisivun kylälle. Olemassa olevien rakennuksien liittäminen kunnallisteknisiin verkostoihin mahdollistaa käyttötarkoitusten muutokset loma-asunnoista ympärivuotisiksi ja paikoin myös lisärakentamisen. Olemassa olevat rakennukset vähentävät kunnallistekniikan kustannuksia.

Kunnallistekninen verkosto osoitetaan laajennettavaksi taajaman kautta Tiaismäen työpaikka-alueelle.

Savonlinnan suuntaan kunnallistekniikan rakentamiseen voidaan mahdollisesti saada myös seudullisia varoja, mutta yhteyden toteuttamiseen vain varaudutaan tällä kaavalla.

Pyöräily-yhteys Savonlinnan ja Enonkosken välille on pidemmän ajan suunnitelma, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi seudullisen viemärin rakentamisen yhteydessä tai toisin päin. Laasalantien varrelle Jokisivun kylään voidaan toteuttaa pyöräilyn ja jalankulun yhteys esimerkiksi metsissä kulkevana ulkoilureittinä.

5.4.9 *Vaikutukset kulttuuriympäristöön, maisemaan, suojelukohteisiin ja muinaismuistoihin*

Kaavaratkaisu huomioi ja tukeutuu alueen historiallisen kehityksen puitteisiin ja pyrkii suuntaamaan toimet sen arvoja tukevalla tavalla. Yleiskaava mahdollistaa alueiden kehittämisen moni kerroksellisena kulttuuriympäristönä ja ohjeistaa vaalimaan kulttuuriympäristön arvoja. Kaavan toteuttaminen ei edellytä rakennuksien purkamista. Kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen vaikuttaa merkittävästi tarkemman suunnittelun ja lupamenettelyiden yhteydessä tehdyt päätökset ja toimenpiteet.

Kuma-merkinnällä on osoitettu alueet, joilla on valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita tai suojeltuja rakennuksia ja rakennelmia tai rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokasta maisemaa. Rekisteröidyt muinaismuistot (SM), lailla suojellut kohteet (YK/s) ja muut arvokaimmat kohteet (SR) on myös merkitty kaavakartalle. Kaavamääräyksissä ja kaavaselostuksessa on annettu periaatteita alueilla huomioon otettavista seikoista.

Kaavassa osoitettuja Kuma-, SM, ja SR alueita koskevissa kaava- ja rakennushankkeissa on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa, merkintöjen alueella rakennusten purkaminen on luvanvaraista. Tarkemman kaavoituksen ja lupamenettelyiden yhteydessä tulee tarvittaessa selvittää alueen muinaismuistojen laajuus, olemassa olevat rakennushistorialliset arvot ja niiden säilyttämistoimenpiteet.

Enonkoskella voimassa olevissa asemakaavoissa ei ole rakennussuojelua koskevia merkintöjä. Yleiskaava edistää rakennussuojelun toteutumista, koska taajaman asemakaavoja muutettaessa on huomioitava yleiskaavan ohjaava vaikutus.

Enonkosken kirkon suojelu tapahtuu kirkkolain nojalla. Yleiskaava ottaa kantaa vain kirkon sijaintiin ja suojeluarvojen huomioimiseen. Asemakaavoituksen yhteydessä on mahdollista tutkia kirkollisen toiminnan kannalta tarpeellisten lisärakennuksien rakentamismahdollisuuksia, mikäli sellaiselle on tarvetta.

Toiminnassa olevia hautausmaita voidaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan laajentaa. Laajentamisen vaikutuksia arvioidaan tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alueita tulisi hoitaa nykyisen kaltaisina metsäisinä hautausmaina. Käytöstä poistettua Pirunvuoren hautausmaata tulee hoitaa muinaismuistoalueena.

Kaava-alueelle tavoitevuoteen mennessä toteutettavia rakennuksia ja toimintoja voidaan sijoittaa maisemavaikutuksiltaan hyviin ja sopiviin paikkoihin tukemaan olemassa olevan viihtyisän elinympäristön ja kulttuurimaiseman rakennetta. Uudisrakentaminen myös lisää hoidettuna olevaa maa-alaa, joka parantaa maisema- ja kyläkuva.

Uudet asuinalueet ovat pääosin sijoitettu niin, että paikoilta aukeaa laaja näkymä järvelle tai peltojen yli. Vanhojen alueiden muutoskohteet ovat osa kylän puutarhojen ja pihakatuja maisemaa. Kylämerkinnän alueella Jokisivussa mahdollistetaan rakentaminen kylärakennetta ja maisemaa tukevalla tavalla.

Hyypiänniemen ja taajaman välisen alueen osoittaminen asuinrakentamiseen ja Jokisivun kyläalueen kehittäminen voidaan toteuttaa arvokkaan maisema-alueen arvoja tukien. Sahalammen rantarakentamisen kehittämisellä on mahdollista positiivista vaikutusta myös Sahalammen tilaan ja rantamaisemaan.

Koivulan pelloille on osoitettu asuinrakentamista muinaismuistojen läheisyyteen. Alue on todennäköisesti kokonaisuudessaan ollut osa vanhaa asuinpaikkaa. Muinaismuistoalueen laajuus on tutkittava asemakaavoituksen yhteydessä. Alueen kaksi tunnettua muinaisjäännöstä on löytynyt asuinrakennusten pihamailta ja kolmas pellon keskeltä.

Kaavassa on lähdetty oletuksesta, että rakentaminen on mahdollista tehdä siten, ettei muinaismuiston arvoa tuho. Muinaismuistot voidaan säilyttää osana alueen rakennetta esimerkiksi puiston osana. Kivikautisen asuinpaikan osoittaminen edelleen asuinrakentamiseen vaatii huolellista jatkosuunnittelua, mutta parhaimmillaan tuottaa hyvin rikasta kerroksellista kulttuuriympäristöä, jolla on vahva identiteetti.

5.4.10 Vaikutukset asumiseen ja sosiaaliseen ympäristöön

Asuin- ja elinympäristö on fyysisestä, toiminnallisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta ympäristöstä koostuva kokonaisuus. Sitä tulee tulkita myös symbolisella tasolla, jolloin asukkaiden kokemat tunteet, elämykset ja esteettiset kokemukset ovat tärkeitä.

Alueen fyysiset ja toiminnalliset rakenteet voidaan suunnitella, mutta alueen sosiaaliset ja symboliset ulottuvuudet muodostuvat asukkaiden ja heidän viiteryhmiensä luomasta arvomaailmasta ja maailmankuvasta.

Monipuolisessa elinympäristössä asuminen, virkistys, palvelut ja työpaikat nivoutuvat yhteen, jolloin alueen yrityksillä ja palveluilla on paremmat elinmahdollisuudet kuin yksipuolisilla asuinalueilla.

Yleiskaavoituksen merkittävimpiä vaikutuksia on asukkaiden, maanomistajien ja yrittäjien tietoisuuden lisääntyminen alueen ympäristöoloista, maankäytöllisestä nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista.

Tietoisuus maankäytöllisestä tulevaisuudesta edesauttaa alueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja markkinoinnissa. Tietoisuuden lisääntymisen myötä eri osapuolien sitoutuminen tuleviin maankäyttöratkaisuihin voimistuu. Tämä edesauttaa kuntaa, maanomistajia ja muitakin, joiden oloihin kaavaratkaisu vaikuttaa, valmistautumaan tuleviin muutoksiin ja hyödyntämään alueelle ominaisia maankäytöllisiä mahdollisuuksia.

Aluekohtaisiin maankäyttöhankkeisiin voidaan varautua ja ne voidaan paremmin aikatauluttaa.

Asemakaavoituksella ja muulla tarkemmalla suunnittelulla on yleiskaavan toteuttamisessa keskeinen merkitys alueiden ja ympäristön lopullisessa rakentumisessa ja toteutumisessa sekä sosiaalisen ympäristön muodostumisessa. Vanhojen asuinalueiden perusparantamisella on myös tärkeä osuus eri alueiden ja sitä kautta koko kunnan sosiaalisessa ympäristössä.

5.4.10.1 Asuinalueiden elinolot ja viihtyvyys

Hyvän asuinalueen ja elinympäristön elementtejä ovat Enonkoskella mm. väljyys, eri elämänvaiheisiin sopivat asumistavat, hyvä palvelutaso, turvallisuus ja virkistysyhteyksien sujuvuus.

Vanhoja asemakaava-alueita ja muita toteutettuja asutuskeskittymiä osoitetaan kehitettäväksi monipuolisella tavalla ja uudet alueet osoitetaan täydentämään olemassa olevaa rakennetta. Tiivistyvä yhdyskuntarakenne tukee taajaman ja Hyypiänniemen nykyisten palvelujen kehittämistä ja monipuolistaa Enonkosken tarjoamia asumismahdollisuuksia nykyisille ja uusille asukkailla.

Yleiskaavassa on pyritty säilyttämään kaava-alueella sijaitsevat paikallisesti ja seudullisesti arvokkaat kulttuuriperintökohteet ja -alueet. Enonkosken taajaman, Hyypiänniemen, Kangassaaren ja Immolansaaren teollisen perinteen jäänteillä ja vanhoilla teollisuusrakennuksilla sekä niihin liittyneillä palvelurakennuksilla on merkittävä asema kunnan identiteetin muodostajana. Myös Saimaan kivikautisen historian esiintuominen lisää alueen identiteettiä.

Tuomalla kaavassa esiin arvokkaita asuinaluekokonaisuuksia pyritään aktivoimaan kyseisten alueiden asukkaita toimimaan lähiympäristön erityispiirteiden säilyttämiseksi. Toimilla on suuri merkitys alueiden yhteisöllisyyden kehittämisessä ja alueiden kokemisessa.

5.4.10.2 Palvelujen saatavuus

Yleiskaavan lähtökohtana on Enonkosken kirkonkylän kehittäminen kunnan tärkeimpänä palvelualueena. Hyypiänniemen palvelualueutta ja satamaa kehitetään matkailun ja toisaalta myös lähipalveluiden keskittymänä. Kirkonkylän ja Hyypiänniemen sataman välinen yhteys on ollut Enonkosken koko kehityksen tekijä. Kaavalla tuetaan yhteyden kehittämistä edelleen. Alueen asemakaavoituksella ja rakentamisen lisäämisellä pyritään tekemään

Hyypiänniemen ja Kirkonkylän välinen matka matkailu- ja virkistyspalveluita tukevaksi.

Uusien asuinalueiden kytkeminen nykyiseen taajamarakenteeseen lisää edellytyksiä tukea lähipalveluita ja parantaa siten asuinalueiden viihtyisyyttä ja palvelujen saatavuutta etenkin autottomien näkökulmasta. Kaikki kaavan kehittämisalueet ovat alle 3 kilometrin etäisyydellä palveluista. Kaavalla ositetaan parannettaviksi kävely- ja pyöräily-yhteydet Jokisivun ja Hyypiänniemen suunnalta.

Toisaalta enonkoskelaisten laajan työssäkäyntialueen takia suuri osa työikäisistä yhdistää palveluiden käytön työmatkoihin, jolloin asuinalueiden lähipalveluita käytetään satunnaisesti.

5.4.10.3 Liikenne ja liikkumismahdollisuudet

Paikalliset auto- ja kevytliikenteen yhteydet säilyvät pääosin nykyisellään ja niitä täydennetään uusilla kokoojakaduilla sekä pyöräilyn ja jalankulun yhteyksillä.

Kaavassa on osoitettu Sahalammen kiertävä virkistysreittiyhteys ja kevyen liikenteen väylä taajamasta Hyypiänniemelle. Reitit mahdollistavat luontevat yhteydet eri alueiden välillä.

Suurin osa kaava-alueesta on edelleen maa- ja metsätalous käytössä, jossa voidaan liikkua jokamiehen oikeuksin.

5.4.10.4 Turvallisuus ja terveys

Enonkosken taajama-alue on turvallinen. Päiväkotien, koulujen tai sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien toimintojen läheisyyteen ei ole osoitettu uusia teollisuusalueita tai muita sellaisia toimintoja, joista voisi aiheutua niille riskejä. Uusia julkisten palveluiden alueita (P/Y) ei ole osoitettu olemassa olevien teollisuusalueiden läheisyyteen.

Virkistys käytölle, jalankululle ja pyöräilylle on osoitettu uusi yhteys taajaman ja Hyypiänniemen välille, mikä parantaa alueen yhteyttä keskustaan ja sitä kautta koko alueen yleistä liikenneturvallisuutta.

2000-luvun alussa on kartoitettu ja parannettu Enonkosken liikenneturvallisuutta mm. korotettuja suojateitä rakentamalla ja alentamalla taajamakeskusten nopeusrajoituksia. Enonkoskella ei ole tapahtunut onnettomuuksia.

5.4.10.5 Ympäristöhäiriöitä aiheuttavat toiminnot

Sahalammen veden laatua pyritään parantamaan. Asutuksen ja muiden toimintojen hajakuormituksen vähentäminen vaikuttaa positiivisesti vesien tilaan. Ulkoisen kuormituksen vähentämisen jälkeen Sahalammen sisäistä kuormitusta tulee vähentää.

Hyypiänniemen palvelualueen pysäköinnin järjestäminen ja ravintolatoiminnan meluntorjuntatoimenpiteet vähentävät ympäristöhäiriötä.

5.4.10.6 Virkistysmahdollisuudet

Luonnossa ja viheralueilla tapahtuvan ulkoilun merkitys ihmisten hyvinvoinnille on huomattava. Yleiskaavassa enonkoskelaisten yhteydet luontoon on mahdollistettu kattavalla viheralueverkostolla sekä sitä täydentävillä maa- ja metsätalousalueilla.

Saimaan vesistöjen ranta-alueita sekä asuinalueiden välisiä alueita on varattu virkistyskäyttöön ja niille on kaavassa osoitettu virkistysyhteysvarauksia. Etäisyydet asuntoalueilta virkistysalueille ovat lyhyet ja sitä kautta yhteydet laajempiin virkistysalueisiin on turvattu.

Olemassa olevien Olavinlammen ja Pirttinimen reittien lisäksi kaavassa on osoitettu tärkeä kehitettävä virkistysreitti kiertämään Sahalampi taajaman rantapuiston, Hyypiänniemen ja Jokisivun kylän kautta.

Asukkaiden lähivirkistysalueiden kehittäminen ja hoitaminen tukee myös matkailun toimintaedellytyksiä.

Yleiskaavassa ei ole erikseen esitetty asuinalueiden sisäosissa olevia puisto-alueita, ns. korttelipuistoja. Niiden laajuus ja sijoittuminen ratkaistaan alueiden asemakaavoituksen yhteydessä. Kaava-alueen toteutuneet asuinalueet ovat puistomaisia ja viihtyisiä. Uudet alueet voidaan toteuttaa ympäristöltään ja virkistysmahdollisuuksiltaan monipuolisina.

5.4.11 Vaikutukset talouteen

Taloudellisen tilanteen yleisen kehittymisen ennalta arvaamattomuus ja suhdannevaihtelut aiheuttavat merkittävän epävarmuustekijän taloudellisten vaikutusten arvioinnille. Kaavalla on useita ja monenlaisia taloudellisia vaikutuksia, jotka ovat osin ennalta arvaamattomia. Kaavan toteuttamiseksi tehtävien ratkaisujen ja toimenpiteiden oikean aikaisella ajoittamisella on erityisen suuri kokonaistaloudellinen vaikutus.

Kaavaratkaisu aiheuttaa kunnalle ja yksityisille maanomistajille ja talouksille merkittäviä sekä positiivisia että negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. Kaavasta aiheutuu taloudellisia vaikutuksia myös Valtiolle.

Kaavalla lisätään palveluiden ja yritystoiminnan toimintaedellytyksiä mahdollistamalla käyttötarkoituksen muutoksia ja varaamalla monipuolisia alueita palveluille ja työpaikka-alueille hyvien yhteyksien varrelta. Olemassa olevat palvelut pyritään säilyttämään ja niiden toimintaa kannustetaan mahdollisuuksien mukaan laajentamaan. Uusille rakennuspaikoille on vähäisesti tilaa aivan Enonkoskentien varrella olevilla rakentamattomilla tonteilla, jotka voidaan asemakaavamuutoksella osoittaa monipuoliseen palvelurakentamiseen. Uusien yritysten ja työpaikkojen sijoittuminen lisää työllisyysmahdollisuuksia ja verotuloja, mikä mahdollistaa yritystoiminnan edelleen kehittämistä alueella. Myös toimipaikkojen rakentaminen lisää paikallisten rakennusyritysten työllisyysmahdollisuuksia. Myös toimintojen suunnittelulla on työllistävä vaikutus, joskin suunnittelutyön tulot pääosin kulkeutuvat ulkopaikkakunnille.

Uusien palveluiden sijoittumiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen pyritään myös seutuyhteistyön avulla. Kaavalla kannustetaan lisäämään palveluyhteistyötä ja erilaisten toisiinsa liittyvien palveluiden järjestämistä esimerkiksi matkailijoille sopiviksi paketeiksi. Erilaisien neuvonta- ja tukipalveluiden kehittäminen vaikuttaa työllisyyteen ja toimintojen rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämiseen. Seutuyhteistyössä poliittisella päätöksen teolla on suuri merkitys.

Kalatalouden tutkimuskeskuksen toiminnan kehittämisestä aiheutuu valtiolle kustannuksia. Vesiviljelyn ja kalankasvatuksen tutkimuksen kehittämisellä on erittäin positiivisia vaikutuksia koko seudun elinkeinojen monipuolistamiselle. Maan runsasvesistöisimmälle alueelle on tärkeää ylläpitää alueen kalakantoja ja kehittää vesiviljelyn ja kalankasvatuksen mahdollisuuksia edelleen. Maailman kalakannat ovat uhkaavasti vähenemässä ja samalla kalan kulutuksen on ennustettu edelleen kasvavan. Kalanviljelyllä voi olla ennalta arvaamattoman suuri merkitys tulevaisuuden Etelä-Savolle. Enonkosken tutkimuslaitoksella voidaan löytää ratkaisuja ympäristön laadun huomioivan vesiviljelyn ja kalantuotannon kehittämiseen.

Yleiskaavalla edellytetään, että taajaman asemaakaava ajan tasaistetaan ja muutetaan tarvittavilta osin. Muutoksilla on mahdollista osoittaa useita tontteja asuinrakentamiseen ja parantaa olemassa olevien ympäristöä. Taajamassa olevien tonttien rakentaminen on kunnalle edullista, koska ulkoiset ja osittain myös sisäiset kunnallistekniset verkostot ovat toteutettu. Kunta saa suoria tuloja kunnallistekniikan liittymä- ja käyttömaksuista, koska verkoston rakentamiskustannukset on pääosin kuoletettu.

Osa taajaman tonteista, erityisesti taajaman pohjoispuolella ovat kuitenkin olleet pitkään vapaina. Niiden sijainti ei ole houkutteleva suhteessa ranta-tontteihin. Tonttien markkinoinnin parantaminen ja sitä kautta niiden meneminen kaupaksi ovat kunnalle taloudellisesti merkittävää. Eräs vaihtoehto

on tutkia tonttien muuttamista osittain liittyväksi Tiaismäen teollisuus ja työpaikka-alueeseen ja mahdollistamalla toimitilojen ja työpaikkojen sijoittaminen tonteille.

Kaavalla mahdollistetaan Sahalammen rannan loma-asuntojen muuttaminen ympärivuotiseksi ja rantarakentamisen vähäinen lisääminen asemakaavoituksella. Molemmilla on positiivista vaikutusta kunnan verotuloihin. Sahalammen rantarakentamisen lisäämisellä ja kehittämisellä on vaikutuksia alueen viihtyvyyteen, palveluiden paranemiseen ja arvoon asuinalueena. Nämä vaikuttavat myös yksityiseen talouteen positiivisesti. Kunnallistekniikan toteuttamisesta ja mahdollisesta asemakaavoituksesta aiheutuu myös yksityistaloudellisia kustannuksia. Toisaalta asemakaavoituksen yhteydessä osa tonteista voitaneen jakaa kahtia. Kunta saa tuloja verotulojen lisäksi kunnallistekniikan liittymä- ja käyttömaksuista, millä voidaan pidemmällä aikavälillä kattaa verkoston rakentamis- ja ylläpitokulut.

Taajaman tiivistämisessä on pyrittävä huomioimaan hyvän ja viihtyisän kylmäisen elinympäristön säilyminen. Hyvin toteutettuna taajaman tiivistämisellä saavutetaan taloudellisesti kannattavia ratkaisuja ja lisätään myös kiinteistöjen arvoa. Vesistöjen puhdistaminen aiheuttaa taloudellisia kustannuksia. Toisaalta vesistöjen tilan paraneminen vaikuttaa positiivisesti luonnonympäristöön ja erityisesti luontokokemukseen ja elinympäristön laatuun ja sitä kautta myös kiinteistöjen arvoon.

Yleiskaavan toteuttaminen ei edellytä maanhankintaa. Yleiskaavalla kuitenkin osoitetaan sellaisia merkintöjä, jotka toimivat kunnalle maapolitiikan ohjeena ja mahdollistavat maan lunastuksen tarvittaessa. Lunastusmenetelyllä maan hinta saadaan pysymään kohtuullisena.

Kokonaan uusista kaava-alueista Leirimaja on kunnan ja seurakunnan omistuksessa ja alueiden toteuttamisesta on sopimukset. Hyypiänniemen asemakaavoitettavat alueet ovat pääosin yksityisessä omistuksessa, mutta kunnallakin on maata alueella. Hyypiänniemen asemakaavoitus edellyttää maanomistajien kanssa solmittavia maankäyttösopimuksia.

Yksityisen maanomistajan toteuttamana uudet asemakaava-alueet aiheuttavat kustannuksia pääasiassa maanomistajalle, mutta myös kunnalle. Maankäyttösopimuksien pohjalta kehitettävän alueen kustannuksien ja hyötyjen jakautumiseen vaikuttaa paljon se miten maankäyttösopimus tehdään. Kunnan oman tonttitarjonnan on maankäyttösopimuksista ja yksityisestä rakentamisesta huolimatta oltava riittävää, jotta turvataan monipuolinen tarjonta rakentamiseen kunnalle edullisella tavalla.

Uudet asemakaava-alueet eivät ole liitettynä kunnallistekniikkaan. Kunnallistekniikan rakentaminen aiheuttaa kustannuksia kunnalle, alueita kehittäville maanomistajille ja yksityisille talouksille. Kunta saa osan kustannuksista katettua yksityisiltä perittävillä liittymämaksuilla.

Strateginen yleiskaava poistaa velvollisuuden rakentaa Soidinniemen asemakaavoitetulle alueelle kadun ja muun kunnallistekniikan. Velvoite poistuu, jos voimassa oleva asemakaava muutetaan tai kumotaan. Kadun ja kunnallistekniikan rakentaminen aiheuttaisivat suuria lähtökustannuksia ja kustannusten takaisin saaminen on epävarmaa.

Kunnallistekniikan rakentaminen on kunnalle Soidinniemen suuntaan kalliimpaa kuin Hyypiänniemen suuntaan. Hyypiännimellä osa kunnallistekniikan rakentamiskustannuksista voidaan periä alueella olemassa olevilta kiinteistöiltä, mikä toisaalta edellyttää yksityisiä taloudellisia panostuksia viemäriin liittymisestä. Hyypiännimellä kustannuksia voidaan siirtää osittain myös aluetta kehittävä maanomistajan vastuulle maankäyttösopimuksilla.

Soidinnimellä ei ole olemassa olevia rakennuksia joiden liittymämaksuista saataisiin katetta suoraan verkoston rakentamiselle.

Tiestön kunnostaminen on todennäköistä ennen kaavan tavoitevuotta. Valtion teistä ainakin Hyypiänniementien ja Laasalantie vaativat kunnostusta lähitulevaisuudessa. Hyypiänniementie toisaalta voidaan asemakaavoituksen yhteydessä muuttaa tulevaisuudessa myös kaduksi, mikä siirtää kustannukset kunnalle. Olemassa olevia katuja joudutaan myös paikoin kunnostamaan.

Virkistysalueiden ja viheryhteysvarauksien taloudellinen merkitys on lähinnä elinympäristön laatua ja myös kiinteistöjen arvoa parantava. Reittien ja alueiden hoitoon ja hyvien liikuntapalveluiden ylläpitoon menee vuosittain paljon kunnallisia varoja, mutta viheralueiden tuoman hyödyn kokonaistaloudellista vaikutusta on vaikea arvioida ja vertailla kulujen kanssa.

Kaava ei merkittävästi vaikeuta maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella, lukuun ottamatta taajama- ja kyläalueita. Olavinlammen ja Kupinmäen reitti- ja aluevaraukset asettavat jonkin verran rajoitteita, mutta muutoin metsätaloutta ei rajoiteta. Kaavassa ositettu aluelämpölaitos voi käyttää paikallista raaka-ainetta ja siten tukea alueen metsätaloutta.

Strategisella tasolla kaavalla pyritään erilaisien paikallisten yritysten, esimerkiksi maatilojen, liikenteenharjoittajien ja matkailutoimintojen palveluketjujen muodostamiseen ja kehittämiseen alueella.

5.5 Kaavan oikeusvaikutukset ja suhde lainsäädäntöön

Kaava on laadittu oikeusvaikutteisena.

Seuraavassa lueteltujen maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisten yleiskaavan oikeusvaikutuksien lisäksi myös muissa laeissa on säännöksiä, jotka edellyttävät yleiskaavan huomioon ottamista niiden lakien mukaisissa menettelyissä. Näistä keskeisimpiä ovat tielait, maa-aineslaki, vesilaki, metsälaki, jätelaki, rakennussuojelulaki ja ympäristönsuojelulaki.

5.5.1 Yleiskaavamääräykset

Yleiskaavassa annetaan määräyksiä, joita tarvitaan yleiskaava-aluetta suunniteltaessa tai muutoin käytettäessä. Ne koskevat maankäytön, rakentamisen ja toimintojen erityistä ohjausta ja haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista (MRL 41§). Yleiskaavamääräykset ovat juridisesti sitovia.

5.5.1.1 Suojelumääräykset

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 § 5 mom.). Suojelumääräykseen ei liity MRL 101 §:n mukaista lunastus- tai korvausvelvollisuutta.

Strategisessa yleiskaavassa annetaan suojelumääräyksiä kolmella merkinnällä. Nat-merkinnällä on osoitettu Natura-alueet, joita koskee kielto vaarantaa tai heikentää Saimaannorpan elinympäristöä ja Natura-alueen luontoarvoja niin alueella kuin sen ulkopuolella. Rekisteröidyt muinaismuistot on osoitettu merkinnällä SM ja ne ovat suojeltuja muinaismuistolain nojalla. Enonkosken kirkko ja kirkkopihha ovat suojeltu kirkkolain nojalla.

5.5.2 Ohjausvaikutukset alemman asteiseen kaavoitukseen

Strateginen yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 42 § 1 mom.).

Enonkosken strategisen yleiskaavan alueella jää voimaan aikaisemmin hyväksyttyä Enonkosken Saimaan alueen rantaosayleiskaava. Strateginen yleiskaava ei ole asemakaava- eikä ranta-asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettun asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 42 § 3 mom.). Yleiskaavan keskeiset periaatteet tulee ottaa huomioon asemakaavoja muutettaessa tai laadittaessa.

Viranomaisten on suunnitellussaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42 § 2 mom.). Velvoite koskee kaikkia kunnan ja valtion viranomaisia, joilla on alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä.

5.5.3 Ehdollinen rakentamisrajoitus

Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista.

Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43 § 2 mom.).

5.5.4 Rakennuksen purkaminen

Kaavan toteuttaminen ei edellytä olemassa olevan rakennuskannan ja muun infrastruktuurin purkamista. Rakennusten purkaminen kaava-alueella on luvanvaraista (MRL 128 §).

Kuma-merkinnällä osoitetuilla alueilla purkamisluvasta on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

5.5.5 Suunnittelutarvealue

Strategisessa yleiskaavassa taajaman ulkopuoliset asuinalueet ja Savonlinnan työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämisvyöhyke merkinnän alue tarpeellisilta osin on määrätty maankäyttö- ja rakennuslain 16 § 3 mom. mukaisesti suunnittelutarvealueeksi, joka on voimassa 10 vuotta kaavan hyväksymisestä tai kunnes alueelle laaditaan tarkempi maankäyttö- ja rakennuslainmukainen kaava. Alueella rakennusluvasta edellytyksenä on MRL 137 §:n edellytysten täyttyminen.

5.5.6 Lunastus

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen (MRL 99 § 4 mom.).

5.6 Yleiskaavalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Strateginen yleiskaava vastaa pääosin sille asetettuja tavoitteita. Kaavassa on ositettu seuraavien 15–20 vuoden aikana asemakaavoitettavat alueet ja olemassa olevien asemakaava- ja muiden alueiden toteuttamisen periaatteita.

Kaavalla on pyritty osoittamaan ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen mukaiset täydennys- ja uudisrakennusalueet vuoteen 2030 asti, luomaan mahdollisuuksia uusien palveluiden sijoittumiselle ja olemassa olevien kehittämiselle ja kiinnitetty huomiota maisema- ja ympäristöarvojen säilyttämiseen ja hyödyntämisen mahdollisuuksiin. Kaava tukee tavoitteita myös loma- ja rantarakentamisen kehittämiseen. Kaavalla on osoitettu kattava määrä virkistysyhteyksien ja vesireittien kehittämiseen varattuja yhteyksiä.

Kaavan suunnitelmallisella toteuttamisella voidaan saavuttaa myös kuntastrategian tavoitteet: kunnan palvelutason ylläpitäminen, verotulopohjan vahvistaminen ja kuntaimagon parantaminen.

Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	
Tavoite: (Y)= yleistavoite, (E)= erityistavoite	Miten tavoite on huomioitu kaavan laadinnassa
1. Toimiva aluerakenne	
Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena (Y).	Enonkoski tukeutuu vahvasti Savonlinnan työpaikkoihin ja palveluihin. Enonkosken taajamaa kehitetään

Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.	yhtenä Savonlinnan kaupunkiseudun paikalliskeskuksena. Alueella on toimiva maantieverkosto, vesiväylästä ja myös lentokenttä. Uusia merkittäviä panostuksia liikenneverkon kehittämiseen ei kaavan toteuttamiseksi tarvita. Taajaman kehittämisellä mahdollistetaan kunnan peruspalveluiden ja nykyisen palvelutason ylläpitäminen. Enonkosken yhdyskuntarakenteen kehittämisen olennaisena osana on yksityisten maanomistajien tarpeesta lähtevä pienimuotoinen rakentaminen.
2. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu	
Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. (Y) Liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan. (Y) Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua. (E) Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys. (E) Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaaliratapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kanalta herkistä alueista. (E) Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olevia haittoja. (E) Alueiden käytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä. (E) Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvänlaatuksen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi	Taajaman palveluiden säilyminen ja kehittäminen on pyritty turvaamaan. Enonkosken taajama on koko kaava-alueelta saavutettavissa kävelen. Kaava-alueen asutukselta on noin 3 kilometriä palveluiden ääreen. Palvelut ovat saavutettavissa turvallisesti. Kaavalla ei lisätä riskitekijöitä liikenteen vähäistä kasvua lukuun ottamatta. Liikenneturvallisuutta voidaan parantaa rakentamalla kevyen liikenteen yhteys Hyypiänniemelle ja kehittämällä toimivia virkistysyhteyksiä kauemmaksi teistä. Jalankulun mahdollisuuksia parannetaan osoittamalla virkistysyhteyksiä taajaman virkistysalueiden ja ympäröivien metsäalueiden välille. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan mahdollistamalla rakentaminen olemassa olevan joukkoliikenneyhteyden lähellä. Uusia joukkoliikenneyhteyksiä ei voida perustaa. Onnettomuusvaarallisia toimintoja ei sijoitu kaava-alueelle eikä sen ympäristöön. Kaavalla ei aiheuta melun tai ilman epäpuhtauksien merkittävää lisääntymistä, eikä kaava-alueelle sijoitu tärinää aiheuttavaa toimintaa. Kaukolämmön toimintaedellytyksiä voidaan edelleen taajama-alueella parantaa. Alueen asemakaavalla voidaan määrätä julkisten rakennusten liittyminen kaukolämpöön. Keskustan lämpövoimalan kaukolämpöverkos-

alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy. (E)	toa voidaan laajentaa voimalan kapasiteetti huomioiden. Kaava alueelle ei sijoitu pohjavesi-alueita. Kaavalla ei ole vaikutusta pohjavesien tilaan, eikä kunnan vedenottamon toimintaan. Vedenottamon nykyinen kapasiteetti riittää kaavassa osoitetulle väestöpohjalle. Kaavalla osoitetaan kaupunkiseudun ja palveluverkon kehittämissyhteys Savonlinnan välille. Vesihuollon seutuyhteistyötä kehitetään tulevaisuudessa. Jätevesihaittoja pyritään vähentämään kehittämällä kunnallista viemäriverkostoa. Hulevesien käsittelystä annetaan määräys, joka edellyttää tutkimaan vesien käsittelyn tai viivytyksen mahdollisuutta ennen vesistöön laskemista erityisesti uudisrakentamisen yhteydessä.
3. Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat	
Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. (Y) Alueiden käytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. (Y) Alueiden käytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä. (Y) Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. (E)	Olavinlammen ympäristöä suositellaan hoidettavaksi ulkoilualueena. Alueen rakennusoikeutta ei ole kuitenkaan poistettu. Kulttuuriympäristön kerroksellisuutta on pyritty tuomaan esille. Tavoitteena on säilyttää muodostunut hyvä elinympäristö ja sopeuttaa uudisrakentaminen siihen. Vesien tilan paranemisen edellytyksiä on pyritty lisäämään.
4. Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto	
Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. (Y) Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja. (Y) Alueiden käytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia. (Y)	Enonkoski on vahvasti henkilöautoliikenteeseen tukeutuva kunta. Väestöpohja ei riitä uusien joukkoliikenneyhteyksien toteuttamiseen. Uudet asemakaavoitettavat alueet on sijoitettu siten, että niiltä on kävelyetäisyys palveluihin. Kaavalla osoitetaan useita vaihtoehtoisia virkistysyhteyksiä keskustan ja asuinalueiden välillä. Koska Soidinniemen katuyhteystarve poistetaan, ei kaavalla osoiteta yhtään uutta merkittävää katuyhteystarvetta. Muutoin kaava voidaan toteuttaa olemassa oleviin teihin lyhy-

On turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien sata- mien ja lentoasemien kehittä- mismahdollisuudet. (E) Tulee varautua uusiutuvia ja jätepe- räisiä polttoaineita käyttävien ener- gialaitosten ja niiden logististen rat- kaisuiden aluetarpeisiin osana alueen energia- ja jätehuoltoa. (E)	ellä alueen sisäisellä kokoojakadulla liittyen. Asemakaava-alueiden julkiset raken- nukset voidaan liittää biopolttoai- neella toimivaan aluelämpöverkos- toon. Polttoaineena voidaan käyttää paikallista raaka-ainetta. Myös asuin- rakennusten liittäminen kaukoläm- pöverkkoon on mahdollista. Kaavalla on turvattu valtakunnalli- sesti merkittävien yhteyksien ja jä- tehuollon kehittämismahdollisuudet.
5. Luonto- ja kulttuuriympäristöaluekokonaisuudet	
Alueidenkäytöllä edistetään Vuoksen vesistöalueen säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuutena. Samalla varmistetaan, että asumisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykset säilyvät. (Y)	Vuoksen vesistöalueen ominaispiir- teitä on pyritty tuomaan esille ja osoittamaan uutta rakentamista ja kehittämistoimenpiteitä tukemaan vesistöalueen omaleimaisuuden ja kulttuuri- ja luontoarvojen säilymis- tä. Erityisesti tavoitteena on asumisen ja elinkeinojen kehittäminen tukeutu- maan Vuoksen ominaispiirteisiin. Enonkoskella korostuu yhteys ve- teen, vaihtelevan monimuotoinen rantavyöhyke, pitkäasutushistoria rantakylänä sekä kosken ja Hyypiän- niemen teollinen perintö. Luonnon ja kulttuurihistorian arvot ja ominaispiirteet voidaan hyvin säilyt- tää alueen kehittämisestä ja vähäi- sestä uudisrakentamisesta huolimatta. Parhaimmillaan uusi rakentami- nen ja erityisesti vanhan kunnosta- minen voimistavat Vuoksen vesistö- alueen ominaispiirteitä.

Kaavan suhde maakuntakaavan tavoitteisiin	
Maakuntakaavan tarkistuslista	Huomioiminen kaavassa
kilpailukykyisen tonttitarjonnan var- mistaminen hyödyntämällä ja ehey- tämällä olemassa olevaa kaupunki- ja yhdyskuntarakennetta	Taajaman keskustassa on vielä joita- kin rakentamattomia tontteja, jotka voidaan rakentaa monipuolisiksi pal- velu- ja asuinrakennuksiksi. Leirimajan ja Sahalammen alueilta voidaan tarjota tontteja ranta- vyöhykkeeltä useiden vuosien ajan. Hyypiänniemen suunnan asemakaa- voittamisella pyritään alueen palvelu- tason parantamiseen. Alueen ole- massa olevat talot voidaan liittää viemäriin kustannustehokkaammin, jos alueelle tehdään myös uudisra-

	kentamista.
seudullisten asiointi- ja palvelualueiden toiminnallisen vuorovaikutuksen kehittäminen ja tukeminen	Enonkosken taajama tukeutuu vahvasti Savonlinnan palveluihin. Taajaman kehittämisellä kuitenkin mahdollistetaan myös lähipalveluiden säilyminen alueella. Yhteistyötä Savonlinnan kanssa pyritään lisäämään monialaisesti.
seudullisten ja paikallisten palvelu-, työpaikka-, teollisuus- ja matkailualueiden mitoitus ja toimintojen yhteensovittaminen kestävän kehityksen periaatteet huomioiden	Työpaikkojen ja palvelualueiden osalta mitoitus vastaa pääosin olemassa olevaa tilannetta. Uusia alueita ei ole osoitettu, vanhoja alueita on tarkoitettu kehittää esimerkiksi kunnostamalla vanhoja kiinteistöjä ja rakentamalla uudisrakennuksia mahdollisuuksien mukaan olemassa olevan rakenteen viereen tai laajentamalla vanhaa.
palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuus julkisella kulkuvälineellä ja kevyen liikenteen avulla	Alueen väestöpohja ei riitä joukkoliikenteen kehittämiseen. Kaava on laadittu siten, ettei toimintaedellytyksiä kuitenkaan huononnetta. Kaikki uudet kaavoitettaviksi tarkoitettut alueet sijaitsevat alle 5 km päässä palveluista. Pääasiassa noin 2-3 km etäisyydellä. Palvelut on saavutettavissa kävellen tai ainakin polkupyörällä. Taajaman keskustan rakennetta voidaan vähäisesti tiivistää.
vapaa-ajan asumisen ja matkailun kytkeminen kiinteäksi osaksi muuta palvelu- ja yhdyskuntarakennetta	Kaava-alueella Sahalammen rannalla sijaitsevat loma-asunnot on tarkoitettu myöhemmän asemakaavoituksen yhteydessä muuttaa asuinrakennuksiksi. Saimaan rantaosayleiskaavan alueella olevat lomarakennukset säilyvät. Matkailun ja vapaa-ajan asumisen edellytyksiä parannetaan mm. parantamalla Hyypiännimen sataman palvelutasoa sekä kehittämällä Hyypiännimen ja taajaman välinen matka mielenkiintoiseksi kävellä.
riittävien virkistysalueiden varaaminen, virkistysalueiden ja ulkoilureittien seudullinen jatkuvuus sekä yhteydet taajamakeskukseen ja palveluihin	Virkistysyhteydet ovat hyvät. Kaavalla parannetaan entisestään nykyistä tilannetta. Mielenkiintoinen kehitettävä ulkoilureittiyhteys muodostuu Hyypiännimen ja Jokisivun kautta Sahallammen kiertävästä lenkistä.
taajamien rakentamattomat ranta-alueet, yhteydet luontoon, rantaan ja veteen	Taajaman yhteydet rantaan ja veteen ovat nykyisin hyvät. Taajaman nykyiset rantapuistot on tavoitteena säilyttää. Uusien alueiden asemakaavoituksen yhteydessä on turvattava riittävä määrä vapaata rantaa.

	Ympäröivä luonto on helposti tavoitettavissa. Saavutettavuutta parannetaan kaavalla entisestään osoittamalla yhteysvarauksia taajaman ja luontoalueiden välille.
alkutuotannon ja maiseman kannalta merkittävien yhtenäisten peltoalueiden säilyttäminen tuotannossa	Kaavalla osoitetaan peltoja asuinrakentamiseen. Pellot ovat osittain metsittymässä Koivulassa, mikä vähentää peltojen rakentamisen maisemallista vaikutusta. Kaavalla kannustetaan hoitamaan Jokisivun puoleisia peltoja kylän kulttuurimaisemana. Peltoalan väheneminen vaikuttaa tilakohtaisesti maatalouden edellytyksiin. Seudullisesti peltojen vähenemisellä ei ole merkitystä.
luonnon, erityisesti järvi- ja rantaluonnon sekä alueella sijaitsevien kulttuuriympäristön ja/tai maiseman kannalta tärkeiden alueiden ja kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen vaaliminen ja säilyminen sekä kestävä aluetaloudellinen hyödyntäminen	Yleiskaavalla on huomioitu Natura-alueet, muut arvokkaat luontoalueet ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta arvokkaat alueet. Kaavalla kannustetaan näkemään historian moni kerroksellisuus alueella ja luomaan sekaan kulttuuriympäristön arvoa kunnioittavaa uudisrakentamista, joka parhaimmillaan edelleen lisää alueen omaleimaisuutta ja arvoa.
Ilmastonmuutoksen ehkäisy ja ilmastomuutoksesta aiheutuvien haittojen, kuten tulvavaaran lisääntymisen, huomiointi	Rantarakentamista koskee tulvavaaran huomioiva määräys. Kaukolämmön ja viemäriverkoston toimintaedellytyksiä parannetaan. Vesistöjen tilaa pyritään parantamaan.
maakuntakaavan kohdeluettelossa yksilöityjen valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristön kohteiden ja alueiden huomioiminen	Kohteet on huomioitu. Lisäksi on ehdotettu täydennyksiä arvokkaiksi kohteiksi.
Alueelle osoitettujen muiden alueen erityisominaisuutta kuvaavien merkintöjen huomioiminen	Kohteet ja yhteydet on huomioitu.
muinaisjäännösten huomioiminen	Tunnetut muinaisjäännökset on huomioitu kaavassa. Kaavamääräyksillä edellytetään muinaismuistojen laajuuden selvittämistä tarkemman kaavoituksen yhteydessä.

Kaavan suhde yleiskaavan sisältövaatimukseen (MRL 39 §)	
Sisältövaatimus	Vaatimusten täyttyminen
Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä säädetään.	Yleiskaava on laadittu maakuntakaavan mukaisesti.
Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:	

• yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;	Sahalammen ja kosken ympärille tiivistyvä taajamarakenne on taloudellisesti kestävä ratkaisu, joka tukee olemassa olevaa rakennetta ja muodostaa toimivan kokonaisuuden. Alueen ympärillä metsätalousalueilla jatkuu nykyisenlainen luonnonoloiltaan monipuolinen kehitys.
• olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;	Otettu huomioon.
• asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;	Otettu huomioon.
• mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;	Otettu huomioon.
• mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;	Otettu huomioon.
• kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;	Elinkeinoelämälle varataan riittävästi tilaa ja toimintaedellytysten kehittäminen pyritään turvaamaan.
• ympäristöhaittojen vähentäminen;	Kaavalla ei aiheuteta merkittäviä ympäristöhaittoja. Työpaikkatoimintojen ympäristöhäiriöiden vähentäminen tulee ottaa huomioon tarkassa suunnittelussa. Kaavalla pyritään vesistöjen tilan parantamiseen.
• rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä	Kaava tukee arvojen vaalimista. Arvokkaimmilla osilla kaava edellyttää tarvittaessa myös tarkempia selvityksiä ja laajempaa lupamenetelyä.
• virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.	Kaavassa on varattu laajat ja yhtenäiset virkistysalueet ja yhteydet. Kaikilta asuinalueilta on turvallinen yhteys virkistysalueille.
Edellä tarkoitetut seikat on selvitetty ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.	Kaavan yhteydessä on laadittu riittävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit.
Yleiskaava ei saa aiheuttaa maan-	Kaava rajoittaa vähäisesti yksityistä

omistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.	ja julkista rakentamista. Yleiskaavalla ei kuitenkaan aiheuteta kohtuutonta haittaa maanomistajille tai oikeuden haltijoille. Kaavan toteuttaminen edellyttää tarkempaa suunnittelua, jonka yhteydessä mahdollisia korvauksista ja kustannusten jaosta tulee sopia. Kaavalla osoitetaan selvää hyötyä joillekin maanomistajille, toisaalta heille muodostuu myös toteuttamisen kustannuksia.
---	---

5.7 Kaavaprosessin aikana saadun palautteen huomioiminen

Enonkosken strategisen yleiskaavan aloitusvaiheen kuuleminen 18.11–19.12.2010	
Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin kuultavaksi kunnanhallituksen 17.11.2011 tekemän päätöksen mukaisesti 18.11–19.12.2010 väliseksi ajaksi. Kuulemisaikana saatiin 2 viranomaislausuntoa ja joitakin puhelinsoittoja maanomistajilta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ei jätetty kirjallisia mielipiteitä. Kaavoituksen aloittamista ja tavoitteenasettelusta pidettiin esittelytilaisuus yleisölle 18.11.2010 ja viranomaisneuvottelu 19.11.2010. Molemmissa tilaisuuksissa esitettiin kannanottoja kaavoituksen tavoitteisiin ja huomioitaviin seikkoihin. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä koko kaavahankkeen ajan.	
LAUSUNNOT	LAUSUNNON HUOMIOON OTTAMINEN
Museovirasto (Intendentti Tuija Mikkonen ja tutkija Anne Vuojolainen) 18.11.2010 558/303/2010	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan asianmukaisesti, että kaava-alueella sijaitsee Etelä-Savon maakuntakaavan (vahvistettu 4.10.2010) mukaan Enonkosken kirkonkylän sekä Kangassaaren ja Hyypiänniemen kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävät alueet (maV 550 ja maV 551). Aluerajaukset noudattavat vuoden 1993 valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen inventointia. Museoviraston laatima RKY 2009-inventointi on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta. RKY 2009-inventointi (www.rky.fi) korvaa vuonna 1993 julkaistun valikoiman ”Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu 16, 1993”. Vuoden 1993 inventoinnissa olevien kohteiden, jotka eivät ole enää mukana uudessa RKY 2009 inventoinnissa, suunnittelu ratkaistaan kaavoituksella; monet ovat maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä sekä usein jo huomioitu voimassa olevissa kaavoissa. RKY 2009 inventointi sisältää Enonkoskella kohteen Museosilta (ID 4845).	Kaavatyön aikana tavoitteiden asettelu ja vaikutusten arviointi on täsmentynyt. Lausunnon edellyttämät asiat on kuvattu kaavaehdotuksen selostuksessa ja osoitettu tarpeelliseksi katsotuilta osin kaavakartalle ja määräyksiin. Maakuntakaavassa osoitetut vanhan RKY-1993 rajauksen mukaiset kulttuurihistorian ja maiseman vaalimisen kannalta arvokkaat alueet on tässä yleiskaavassa osoitettu merkinnällä KuMa. Kaavan yleispiirteisyydestä ja esitystekniikasta johtuen rajaukset ovat reunoiltaan pyöristettyjä. Alueella olevat maakunnallisissa inventoinneissa tunnistetut arvokkaat kohteet on kuvattu kaavaselostuksessa. Kohteita ei ole kaavan yleispiirteisyyden takia merkitty kartalle. Rajattujen KuMa-alueiden sisällä on myös muita rakennuksia, joiden arvo rakennuspe-

Yleiskaavan suunnittelualueella sijaitsee lisäksi kaksi maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristökohdetta; Enonkosken työväentalo ja Pirttilampi (E-Savon maakuntakaava, kohteet ma 600 ja ma 611). Enonkosken kirkko ja kivisilta on maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti merkittäviksi rakennussuojelukohteiksi (SR 618 ja SR 619). Enonkosken kirkko on suojeltu myös kirkkolailalla (1054/1993). Selvitykset ja suunnitelmat OAS:in selvityksiin ja suunnitelmiin (s. 10) tulee lisätä huomiotaviin selvityksiin Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Museovirasto 2009. Vaikutusten arviointi Suunnittelualueella on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuuksia, jotka liittyvät historiallisesti ja maisemallisesti kiinteästi rantoihin ja vesistöreitteihin sekä alueen asutukseen elinkeinoineen. Enonkosken kirkonkylää hallitsee Kirkonmäki ja sen vuonna 1886 valmistunut puukirkko. Enonkosken ylittävän 1890-luvulta peräisin olevan vanhan kivisillan ympäristössä on jälkiä kirkonkylän vanhasta teollisuudesta. Kangassaari ja Hyypiänniemi omaavat erityisaseman seudun teollisuushistoriassa ja alueella on runsaasti jäänteitä teollisesta toiminnasta. Enonkosken rikas kulttuuriperintö ulottuu myös muinaisjäännöksiin ja vedenalaisiin kohteisiin. Strategisen yleiskaavan laatiminen edellyttää sen vaikutusten arviointia koskien taajamakuva ja maisema-alueita sekä kulttuuri- ja rakennushistoriallisia arvoja. Arviointi edellyttää kulttuuriympäristöselvitystä alueen erityispiirteistä ja yksittäisistä kohteista. Olemassa olevia selvityksiä on syytä täydentää ja syventää alueen ominaisluonteen esiintuomiseksi ja arvioimiseksi. Arviointi mahdollistaa suunnittelualueen suojelutarpeiden ja tavoitteiden määrittämisen.	rinnön vaalimisen kannalta kasvaa. Inventointi on huomioitu kaavan laadinnassa ja lisätty lähdeluetteloon. Kaava-alueella olevat kulttuurihistorialliset arvot on tunnistettu ja kaavaehdotuksen selostuksessa on kuvattu periaatteita ominaispiirteiden ja arvojen säilyttämiselle. Vaikutusten arviointi on kuvattu kaavaehdotuksen selostuksessa.
Savonlinnan maakuntamuseo (Maakunta-arkeologi Martti Koponen) 19.11.2010	
Enonkosken kirkonkylän pohjoisosia on inventoitu muinaismuistojen osalta vuonna 1992. Näin ollen tulee tehdä pienehkö noin kolmen viikon arkeologisen inventointi alueen muinaisjäännösten selvittämiseksi ja jo tunnettujen muinaisjäännösten kunnan ja rajausten päivittämiseksi. Museoviraston meriarkeologian yksiköllä saattaa olla intressejä selvittää alueen vedenalaisia kohteita; alue on ollut varsin vilkasta vesiliikennettä mm. teollisuuden tarpeisiin.	Inventoinneissa löytyneet tunnetut kohteet on osoitettu kaavakartalla. Kaavamääräys edellyttää muinaismuistojen laajuuden selvittämistä niiden lähistölle suunniteltaessa. Kaavan yleisissä määräyksissä edellytetään veden alaisen kulttuuriperinnön selvittämistä veden pohjaa muuttavia toimenpiteitä suunniteltaessa.
YLEISÖLTÄ SAATU PALAUTE	PALAUTTEEN HUOMIOON OTTAMINEN

18.11.2010 yleisötilaisuudessa esitettyjä mielipiteitä	
Osallisten mielestä tärkeitä ovat:	
Taajama-Hyypiänniemi yhteys;	Taajama-Hyypiänniemi yhteyden kulttuurihistoriallisen arvon esille tuominen ja yhteyden kehittäminen edelleen on kaavan tärkeimpiä tavoitteita. Yhteyttä on kaavassa korostettu useammalla merkinnällä ja aluevarauksella.
Hyypiänniemen vanhan teollisuusalueen kehittämisen asumiseen sekä satama-, matkailu-, majoitus- ja ravitsemuspalveluiden alueena;	Kaava tukee Hyypiänniemen kehittämistä merkinnällä P/LV. Alueen tarkemmassa suunnittelussa selvitetään mahdollisuuksia ja toimenpiteiden vaikutuksia. Alueen maaston muodot ja sijainti sekä kulttuurihistorialliset arvot ja luontoalueiden läheisyys lisäävät suunnittelun haasteita.
Jokisivun ja Hyypiänniemen alueiden lisärakentaminen ja vesihuollon kehittäminen sekä kevyen liikenteen turvallisuuden parantaminen;	Jokisivun kylä osoitetaan kyläalue merkinnällä AT ja Hyypiänniemelle osoitetaan asemakaavoitettavia alueita. Uudet asemakaava-alueet on liitettävä keskitettyyn kunnallistekniikkaan. Tällöin myös olemassa oleva rakenne voidaan saada kunnallistekniikan piiriin taloudellisemmin. Kevyen liikenteen ja ulkoilun yhteyksiä ja yhteystarpeita osoitetaan kaavakartalla.
Leirintäalueen perustaminen Hyypiänniemen ja taajaman lähistölle;	Leirintäalueelle on osoitettu paikka Toivonniemeen. Vaihtoehtoisesti leirintäalue voi sijaita joko Leirimajan tai Kangassaaren alueella (P/RM). Toivonniemellä maaperän laatu voi olla ongelmallinen. Kangassaassa taas vaikutukset Natura-alueen arvoihin on selvitettävä erityisesti.
Sahalammen ja Latoselän veden laadun parantaminen;	Sahalammen veden laadun parantamisen edistäminen on kaavan tavoitteena. Vesistön tilan parantaminen tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyjen yhteydessä.
Sahalammen ruoppaaminen ja avaaminen veneille ja virkistyskäyttöön;	Myös viemäröimätön asutus Hyypiänniemellä ja Jokisivulla aiheuttaa jonkin verran vesistön likaantumista. Yleiskaavalla pyritään parantamaan keskitetyn kunnallistekniikan toteuttamismahdollisuuksia Sahalammen ympäristössä lisäämällä suunnitelmallista uudisrakentamista. Sahalammen rannalla on kunnan jätevedenpuhdistamo. Kaikkien kaava-alueen kiinteistöjen liittäminen kunnan viemäriin on puhdistamon kapasiteetti huomioiden mahdollista. Sahalampi on osoitettu vesistönpuhdistuksen selvitysalueeksi. Merkintä ohjaa puhdistustoimenpiteiden toteuttamiseen. Merkinnälle on annettu vain kehittämissuosituksia. Puhdistamista on selvitetty aikaisemminkin.

Pirttiniemen virkistys- ja ulkoilualueen säilyttäminen asuinrakentamisen ulkopuolella; Järviluonnon ja erityisesti Saimaannorpan huomioiminen lomarakentamisen sijoittamisessa rannoille; taajaman asemakaavojen tarkistaminen.	Sahalammen syvyys ei ruopattunakaan riitä venettä suuremmille aluksille. Kaavassa on osoitettu melontareitti Sahalammen poikki. Enonkosken sillan lähetyville on osoitettu perustettavaksi melontareitin rantautumispaikka. Pirttiniemen alueelle ei osoiteta voimassa olevien asemakaavojen lisäksi uutta rakentamista. Pirttiniemen virkistys- ja ulkoilualue on osoitettu taajaman keskeisenä virkistysalueena. Alueelta on osoitettu jatkuva, joskin välillä tietä pitkin kulkeva ulkoilureitti Olavinlammen ja Sahalammen ympäri. Järviluonnon ja Saimaannorpan huomioimisesta annetaan yleinen määräys. Lomarakentamisen määrää lisätään vähäisesti Ylä-Enonveden rannalla ja ympärivuotisen asutuksen määrää Sahalammen rannoilla. Enonveden rannalle ei osoiteta uusia asuin- tai loma-asuinalueita. Taajaman asemakaavoja edellytetään tarkistettaviksi lukuun ottamatta Pirttiniemen ja Leirimajan alueelle hyväksyttyjä asemakaavoja.
Enonkosken strategisen yleiskaavan laatimisvaiheen kuuleminen 21.9–21.10.2011 ja 2.2.–16.2.2012	
Yleiskaavan valmisteluaineisto asetettiin nähtäville kunnanhallituksen 15.9.2011 § 280 tekemän päätöksen mukaisesti 21.9.–21.10.2011 väliseksi ajaksi. Nähtävillä olo aikana saatiin 10 viranomaislausuntoa ja 2 maanomistajan kirjallista mielipidettä. Enonkosken teknisen lautakunnan esityksestä päätettiin lähettää erillinen kuulemiskirje kaava-alueen maanomistajille. Kirje postitettiin 2.2.2012. Vastausaikaa annettiin 16.2.2012 asti. Kirjallisenä annettiin 9 mielipidettä. Viranomaiset esittivät tarkennuksia antamiinsa lausuntoihin viranomaisten työneuvottelussa 20.2.2012.	
LAUSUNNOT	LAUSUNNON HUOMIOON OTTAMINEN
Enonkosken kunnan tekninen lautakunta 14.10.2011 § 110	
Enonkosken tekninen lautakunta on päättänyt muistuttaa kunnanhallitusta seuraavista kaavan aiheuttamista seikoista: - Pientaloalueiden muodostaminen aiheuttaa mittavat laajentumistarpeet kunnallistekniikan suhteen. Tämä tulee huomioida riittävästi tulevien vuosien investointien suunnittelussa. - Yleiskaavan laatimisen seuraava luonteva vaihe on asemakaavan laajentaminen, tämä tuo kehittämistarpeita kaavatieverkostoon, tiestön huoltoon ja puhtaanapitoon mikä lisää kustannuksia tulevaisuudessa. Alueita tulisi tämän vuoksi kehittää olemassa olevan tiestön ja kunnallisteknisten linjausten läheisyyteen.	Yleiskaava on luonteeltaan strateginen. Sen tavoitteena on osoittaa taajaman tulevaisuuden kasvusuunnat. Kaavalla on tarkoituksenmukaista osoittaa myös ne alueet, joissa vielä avoinna olevat Savonlinnan kaupunkiseudun yhteistyötä koskevat suunnitelmat tulee huomioida maankäyttöä suunniteltaessa. Uusia pientaloalueita on osoitettu pääasiassa olemassa olevaan tiestöön tukeutuen ja taajamaa täydentäen. Kaavaluonnos oli tarkoituksella ylimitoitettu uusien asemakaavoitettavien alueiden laajuudessa. Mutta tarkoituksena ei ole, että

• Yleiskaava on ylimitoitettu Enonkosken kunnan tarpeisiin.	kaikki alueet kaavoitettaisiin samanaikaisesti. Kaavan tavoitteena on osoittaa useampia vaihtoehtoja, jotta kunnan on helpompi hallita alueiden toteuttamisajankohtaa taloudellinen tilanne huomioiden. Alueiden osoittaminen oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa antaa kunnalle mahdollisuuden helpommin neuvotella maanomistukseen tai maankäyttösopimuksiin liittyvissä kysymyksissä. Strategisen yleiskaavan toisena tavoitteena on osoittaa uusia asemakaava-alueita sellaisille suunnille, missä vesihuollon kehittäminen olisi nykyisin tärkeää, kuten Hyypiäniemen suunnalle. Merkintä AP edellyttää, että alue liitetään kunnallistekniikkaan. Jos kunta aloittaa alueen asemakaavoittamisen, voidaan alueella olemassa olevat kiinteistöt helpommin määrätä liittymään kunnallistekniikkaan. Alueiden varaaminen asemakaavoitettaviksi edellyttää myös alueille vireillä laitettavien yksittäisten lupahakemuksien yhteydessä huomioimaan laajemman strategisen tavoitteen taajaman laajentamisesta. Yksittäisten lupahakemuksien yhteydessä tulee varmistaa, ettei myöhempää kaavoitusta tai esimerkiksi kunnallistekniikan rakentamista vaikeuteta tarpeettomasti. Vaihtoehtoisesti osa luonnoksen uusista asemakaavoitettavista alueista voidaan osoittaa taajaman kasvulle varatuiksi suunnittelutarvealueiksi, joissa rakennusluvan edellytyksenä on laajempi lupamenettely. Uusista asemakaava-alueista vain Leirimajan alue on kunnan omistuksessa. Alueelle luonnosvaiheessa vireillä ollut asemakaava on hyväksytty ja saanut lainvoiman. Leirimajan alue on merkitty kaavaehdotukseen merkinnällä AP-asemakaavoitettu alue. Ei merkinnällä; AP-uusi asemakaavoitettava alue kuten se luonnoksessa vielä esitettiin. Maanomistajien tarpeiden ja mielipiteiden kuulemista ei ole laiminlyöty. Kaavahankkeen vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta on kuulutettu lain edellyttämällä tavalla paikallislehdessä, kunnan Internet-sivuilla ja kunnan virallisten kuulutusten ilmoitustaululla. Samalla kuulutuksella ilmoitettiin myös yleisötilaisuudesta. Yleisötilaisuus on pidetty 18.11.2010, paikalla oli noin 18 henkilöä. Yleisötilaisuudessa esitetyistä ideoista ja mielipiteistä iso osa on otettu mukaan kaavaluonnokseen tai niiden poistamista on perusteltu kaavaselostuksessa. Osa maanomistajista on ollut yhteydessä, joko kuntaan tai kaavan laatijaan ja esittänyt toiveitaan kaavan sisältöön, jotka on huomioitu tai pyritty huomioimaan. Suurin osa uusista AP-alueista on yksityisellä maalla ja ne on osoitettu juuri maanomistaji-
• Maanomistajien tarpeiden kuuleminen ja valmistelutyöhön osallistaminen on laiminlyöty kaavan valmisteluprosessissa.	Maanomistajien tarpeiden ja mielipiteiden kuulemista ei ole laiminlyöty. Kaavahankkeen vireilletulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta on kuulutettu lain edellyttämällä tavalla paikallislehdessä, kunnan Internet-sivuilla ja kunnan virallisten kuulutusten ilmoitustaululla. Samalla kuulutuksella ilmoitettiin myös yleisötilaisuudesta. Yleisötilaisuus on pidetty 18.11.2010, paikalla oli noin 18 henkilöä. Yleisötilaisuudessa esitetyistä ideoista ja mielipiteistä iso osa on otettu mukaan kaavaluonnokseen tai niiden poistamista on perusteltu kaavaselostuksessa. Osa maanomistajista on ollut yhteydessä, joko kuntaan tai kaavan laatijaan ja esittänyt toiveitaan kaavan sisältöön, jotka on huomioitu tai pyritty huomioimaan. Suurin osa uusista AP-alueista on yksityisellä maalla ja ne on osoitettu juuri maanomistaji-

	en pyynnöstä. Kaavaluonnoksessa on myös merkintöjä, joista ei ole kysytty maanomistajan suostumusta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan ei tarvitse olla maanomistajan toiveiden mukainen, kaava ei kuitenkaan saa korvauksetta olla kohtuuton maanomistajaa kohtaan. Myös kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta on kuulutettu lain edellyttämällä tavalla paikallislehdessä, kunnan Internet-sivuilla ja kunnan virallisten kuulutusten ilmoitustaululla. Kuulutus on annettu kunnanhallituksen 15.9.2011 § 280 tekemän päätöksen jälkeen. Kaavoitusmenettelyä koskevien säädösten mukaan kaikille oikeusvaikutteisen ja yksityiskohtaisen yleiskaavan ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille tulee viimeistään viikkoa ennen <i>kaavaehdotuksen</i> nähtäville asettamista lähettää kirjeellä kuulutus. Enonkoskella asuvien maanomistajien voidaan lain mukaan katsoa saaneen asian tietoonsa julkisen kuulutuksen kautta. Kuitenkin, teknisen lautakunnan lausunto maanomistajien tarpeiden kuulemisesta on otettu huomioon ja kaikkien yleiskaava-alueen maanomistajien mielipidettä on kuultu kirjeellä 2.2.2012 valmisteluaineiston virallisen nähtävillä pidon jälkeen. Myöhäisestä ajankohdasta huolimatta mielipiteet ja huomautukset on otettu huomioon, kuten virallisena nähtävillä olo aikana jätetyt on otettu.
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ESAELY/879/07.01/2010 8.12.2011 Yksikön päällikkö Eero Korhonen ja Arkkitehti Satu Karjalainen	
Kaavaluonnos Kokonaisuutena kaavaluonnos on hyvin laadittu ja tarkkuustasoltaan sopiva ohjaamaan niin detaljikaavoitusta kuin muutakin maankäyttöä jatkossa. Selvitykset ja vaikutusten arviointi ovat kaavatasoon nähden riittävät. Kaavaselostus on varsin kattava ja sisältää riittävät perustiedot suunnittelualueesta. Aineisto on sisällöltään pääasiassa hyvä, mutta karttamateriaalin saisi esittää suuremmassa koossa, jotta sisältö aukeaisi paremmin sitä lukevalle. Kaavaselostuksessa olisi syytä käsitellä kaava-alueen vesihuoltoa kokonaisuutena, onko kunnan vesihuolto-suunnitelmaa tarpeen päivittää kaavan pohjalta, mikä on vesilaitoksen toiminta-alue tällä hetkellä ja tulisiko sitä laajentaa? Kevyen liikenteen verkostoa saisi käsitellä sekä selostuk-	Kaavaehdotuksen selostuksessa kartat on esitetty selkeämpinä. Vesihuoltoa käsitellään kaavaehdotuksen selostuksessa. Kunta tekee tarkistuksen vesihuollon toiminta-alueen rajaukseen yleiskaavan ja asema-kaavoituksen edettyä. Kaavassa osoitetaan nykyinen toiminta-alue aluerajauksena ja nuolilla toiminta-alueen laajenemissuunnat. Kaavamääräyksillä edellytetään keskitetyn kunnallistekniikan toiminta-alueen laajentamista, jos lisärakentaminen alueella on merkittävää. Vesihuollon toiminta-aluetta on tarkoitus laajentaa Leirimajan, Soidinniemen, Jokisivun kylän ja Hyypiänniemen alueille. Kevyen liikenteen verkostoa käsitellään selostuksessa. Kaavakartalla esitetään Hyy-

sessä että kaavakartalla. Kaavaselostuksessa esitetyn aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että sinänsä kirkonkylän asutuksen sijoittuminen pitkin rantoja on Enonkosken oma erityispiirre. Tätä taustaa vasten kaavassa esitetty maankäyttö ja -tavoitteet vaikuttavat perustelluilta ja luontevilta lukuun ottamatta eteläisintä uutta pientalovaltaista asuntoaluetta (AP), joka ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ei täydennä, vaan pikemminkin hajottaa taajamarakennetta. Hyypiänniemen uuden lämpövoimalan sijoittaminen tulee perustella ja sen vaikutuksia arvioida kaavaselostuksessa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu kaavaluonnoksessa ja vaikutusten arvioinnissa melko hyvin. Selostuksessa on lueteltu myös suunnittelualueita merkittävästi koskevan Vuoksen vesistöalueen erityispiirteitä, joita voisi vielä työstää yksilöimällä juuri tätä aluetta koskevat kohteet. Kaavaselostuksessa on tarpeen tarkastella bioenergian tuotannon selvitysalueen (SE/Bio) mahdollisia vaikutuksia tai ainakin edellyttää kaavamääräyksiä sitä hankesuunnitelmissa. Tuulivoimatuotannon selvitysalueen osoittamista on syytä vielä harkita. Selvitysalue sijaitsee vain noin sadan metrin päässä lähimmästä maantiestä ja muutaman sadan metrin päässä kirkonkylän asutuksesta, joten teolliseen sähköntuotantoon tarkoitettujen voimaloiden melu- ja maisemavaikutukset tulisivat olemaan merkittävät. Joitakin ELY-keskuksen kommentteja kaavamerkin- töihin: - Jokisivulle osoitetun kyläalue -merkintää (AT) olisi hyvä harkita laajempaan aluerajauksena - Kangassaareen osoitetun virkestys-, majoitus- ja koulutustoimintojen alueen (P/RM) määräykseen on syytä lisätä saimaannorpan huomioimista edellyttävä määräys sekä esim.: Lisärakentaminen alueelle edellyttää asemakaavaa	piänniemelle kevyen liikenteen yhteystarve. Lisäksi Sahalammen ympäri osoitetaan virkestys- ja ulkoilureitti. Reitin ei ole tarkoitus kulkea rantoja pitkin, sen on tarkoitus olla Hyypiänniemen ja Jokisivun kylää toisiinsa ja taajamaan yhdistävä reitti, joka toimii kävely-yhteytenä lähipalveluiden äärelle tai muuten vain kulkiessa. Pirttilahden uusi AP-alue on poistettu kaavaehdotuksesta. Alueella on jo nykyisin joitakin rakennuspaikkoja ja ne osoitetaan merkinnällä AP-taajaman ulkopuolinen asuinalue. Savonlinnanvarren varrelle osoitettu työssäkäynti ja palveluyhteistyön vyöhyke ja osaltaan myös em. AP-merkintä varaavat alueen suunnittelutarvealueeksi. Lupien myöntäminen alueelle edellyttää, että ei tarpeettomasti vaikeuteta tulevaisuuden seudullisten yhteyksien toteuttamista tai vaikeuteta mahdollista asemakaavoitusta tarpeettomasti Alue ei ole aivan taajamassa kiinni, johtuen maastonmuodoista. Se on kuitenkin Enonkosken päätien varrella ja itse asiassa taajamaakin lähempänä Savonlinnan palveluita. Hyypiänniemen uuden lämpövoimalan sijoittaminen on lähtenyt maanomistajan aloitteesta Hyypiänniemen uusien asuinalueiden ja sataman palvelualueen kaukolämpöä varten. Alueella sijaitsee vanha teollisuuskiinteistö. EN-merkintä on kuitenkin poistettu kaavaehdotuksesta ja alue on osoitettu sen sijaan työpaikka-alueena merkinnällä TP. Alueen tarkempi maankäyttö ratkaistaan asemakaavoituksella. Vuoksen vesistöaluetta ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita käsitteleviä kappaleita on täsmennetty kaavaehdotuksen selostukseen. Bioenergian tuotannon selvitysalue (SE/Bio) ja tuulivoimatuotannon selvitysalue (SE/tv) on poistettu kaavasta. Tuulivoiman tuotannon sijoittamista tulee suunnitella muualle Enonkoskelle. Kaavan merkintöjä ja määräyksiä on muutettu luonnosvaiheesta. Kaavaehdotuksessa on annettu enemmän yleisiä määräyksiä. Kyläalue AT osoitetaan aluevarauksena, jotta merkintää koskevat määräykset ovat selkeämmin kohdennettavissa. Merkinnän määräystä on täsmennetty. Kangassaaren P/RM alueen ja Hyypiänniemen P/LV alueen määräyksiä on muutettu siten, että Saimaannorpan ja Natura-alueen suojelu otetaan huomioon.
--	--

• Hyypiänniemen palveluiden ja matkailusataman alue -merkintään (P/LV) tulee lisätä saimaannorpan elinympäristön ja Natura-alueen vaarantamisen kiel- tävä määräys • Savonlinnan työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämisyöhyke -merkinnän suosituksista olisi hyvä jättää pois haja-asutusta koskeva kohta • Uusi pientalovaltainen asuntoalue -merkintään liittyvä rantamaisemaa ja kulttuuriympäristöarvoja koskeva määräys tulee lisätä myös pientalovaltai- nen asuntoalue (AP) ja asemakaavoittamaton pientalovaltainen asuntoalue (ruudutettu AP) - merkintöjen määräyksiin • kevyen liikenteen yhteydet tulisi esittää erillään vi- heryhteystarve - merkinnästä Kaavamerkinnöissä on joitakin pienempiä puutteita, joita on syytä käydä läpi kaavan työneuvottelussa. Kaavamerkintöjen osalta olisi hyvä vielä harkita eri mer- kintöjen luonnetta, mitkä ovat symbolisia ja mitä olisi syytä esittää aluevarausluonteisina, millä tarkkuudella erityispiirteet ja -arvot osoitetaan. Enonkosken kunta ei ole määritellyt suunnittelutarvealu- eita rakennusjärjestyksessään, joten yleiskaavaa olisi kätevä käyttää myös suunnittelutarvealueen määrittämi- seen kirkonkylän ympäristön osalta. Koska yleiskaavaratkaisu on erittäin yleispiirteinen eikä strategisen luonteensa vuoksi perustu yksityiskohtaisiin inventointeihin, olisi yleisiin kaavamääräyksiin hyvä lisätä määräys tarkempien selvitysten laatimisesta detaljika- voitukseen ryhdyttäessä.	Työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämis- vyöhyke –merkinnän määräystä on muutettu ehdo- tukseen. Merkintä tarkoittaa alueen varaamista suunnittelutarvealueeksi MRL 16 §:n mukaisesti. Eri AP-merkinnällä osoitettujen alueiden merkintöjä ja määräyksiä on muutettu, yhtenäistetty ja täs- mennetty. Rantamaiseman ja kulttuuriympäristöarvojen huo- mioimisesta määrätään yleisellä määräyksellä. Lisäksi yleisillä määräyksillä edellytetään erityisesti Enonkoskella tärkeiden vaikutusten selvittäminen tarkemman suunnittelun yhteydessä. Hyypiänniemelle on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve taajamasta. Muuten kaavaehdotukses- sa esitetään suositeltavia viheryhteyksiä Viheryhteystarve – merkinnällä on pyritty osoitta- maan mahdollisuus toteuttaa kevyen liikenteen yhteydet ”kevyemmällä” tavalla. Pohjois-Savon ELY-keskuksella eikä kunnalla ole resursseja to- teuttaa teiden varrella kulkevia kevyen liikenteen väyliä. Strategisella yleiskaavalla on otettu linjaus, että tarvittava turvallinen kävely ja mahdollisesti myös pyöräily-yhteys asuinalueilta taajamaan voidaan toteuttaa ulkoilureittinä kauempana tiestä. Enon- koskelle ei vähäisen liikennemäärän takia välttä- mättä tarvitse toteuttaa yleisten teiden varsille normien mukaan tehtäviä kevyen liikenteen väyliä. Kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on muutettu kaa- vaehdotukseen. Kaavaehdotuksessa Savonlinnan työssäkäynti- ja palveluyhteistyön kehittämisvyöhyke –merkintä tarkoittaa alueen varaamista suunnittelutarvealu- eeksi MRL 16 §:n mukaisesti. Myös ehdotuksen merkintä taajaman ulkopuolinen asuinalue (AP-rasteri) ja uusi asuinalue (AP) ovat MRL 16 §:n mukaista suunnittelutarvealuetta en- nen yksityiskohtaisemman kaavan laatimista. Yleisiin määräyksiin on lisätty vaatimus tarkempien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin laatimisesta tarkemman suunnittelun yhteydessä. Lisäksi merkintä SM muinaismuisto edellyttää selvi- tysten tekemistä ennen alueella tehtäviä toimenpi-
---	---

Kulttuuriympäristöä koskeviin kaavamerkintöihin on lisättävä yleinen suojelumääräys. Muutoin ELY-keskus viittaa kulttuuriympäristön osalta Museoviraston ja liikenteen osalta Pohjois-Savon ELY-keskuksen antamiin lausuntoihin. Etelä-Savon ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa kaavaan. Lausunto on valmisteltu ELY-keskuksen ympäristövastuualueella. Lausunnon laatimiseen on osallistunut biologi Sirpa Peltonen.	teitä. Kulttuuriympäristön huomioimisesta on annettu yleinen määräys.
Pohjois-Savon elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus, liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue 1340/2011/POS/2 7.11.2011 Suunnittelupäällikkö Patrick Hublin, Liikennejärjestelmäasiantuntija Pertti Asikainen	
Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne- ja infravastuualue esittää lausuntonaan seuraavaa: Kaavaselostuksessa on käsitelty liikennettä ja alueen liikennejärjestelmän toimivuutta seikkaperäisesti tuoden esille myös tieverkon kehittämistarpeet. Ongelmallisinta ja tienpidon niukkojen rahoitusnäkömyien takia ei toivottavaa, on asutuksen (AP) osoittaminen irralleen nykyisestä taajarakenteesta seututien ja Hyypiänniemen yhdystien varteen. Nämä AP - alueet vaatisivat turvalliset kevyen liikenteen yhteydet. Suunnittelualueen muun kehittämisen ja toimintojen painopistealueiden osalta tieverkon parantamiseen ei kohdistu merkittäviä paineita pidemmälläkään tähtäimellä. Savonlinnan seudun aluerakennemallityö on parhaillaan käynnistymässä ja Enonkoski on siinä mukana, tästä ei ole kuitenkaan mainintaa kaavaluonnoksen selostuksessa. Enonkosken strategisen yleiskaavan tavoitteiden kannalta olisi ollut toivottavaa, että rakennemallilla haettavat hyödyt olisi voitu hyödyntää. Tarkistukset selostukseen; Maantieverkon osalta on selostuksen kohdassa 2.7.9 Liikenne on käytetty vanhentuneita termejä yleinen tie ja paikallistie, niiden tilalla tulee käyttää maantielain mukaisesti <i>maantie</i> ja <i>yhdystie</i>. Alueen liikennemääriin on kirjattu yli kymmenen vuotta vanhoja tietoja, ne tulisi päivittää tuoreimmilla käytävissä olevilla rekisteritiedoilla. Liikennemäärät saa Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualueelta. Vaikutusarviointin kohdassa 5.4.3 Liikenne ja liikkumismahdollisuudet on todettu, että Hyypiänniemen uusilla asuinalueilla voidaan liittyä yhdystieltä suoraan tonttiliittymillä. Tämä tulee korjata niin, että uuden asutuksen on tukeuduttava olemassa oleviin tai suunniteltuihin pääsyteihin/ kokoojakatuihin. Kohdan 5.5 Taloudelliset vaikutukset lopussa mainitaan kevytvyöhykkeiden toteuttaminen seututielle 471 välillä Savonlinna - Enonkoski. Se ei ole hankkeena realistinen tavoitevuoteenkaan 2030 mennessä.	Hyypiänniemen asuinalueita ei poisteta kaavasta. Alueiden kehittäminen on taajaman tarkoituksenmukaista tiivistämistä. Pirttilahden alue osoitetaan suunnittelutarvealueena. (ks. aiemmat lausunnot). Kevyen liikenteen yhteys ei ole välttämätön, koska liikenteen määrä ei kasva merkittävästi. Uudisrakentamisen määrä ei ole suurta, vaikka aluevaraukset ovatkin melko laajasti kaavakartalle piirrettyjä. Hyypiänniementien varrelle on ehdotuksessa kuitenkin osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve. Kaavan toteuttaminen ei välttämättä edellytä tiestön parantamista. Strategisesta luonteesta johtuen, kaavassa on kuitenkin tavoitteena tuoda esille kehittämissuosituksia myös tieverkkoa koskien. Yleiskaavoitus on aloitettu ennen rakenne-mallin laatimista, eikä aineistoa ollut saatavilla. Kaavassa on huomioitu Enonkosken asema osana Savonlinnan kaupunkiseutua. Esitetyt tarkistukset selostukseen sekä korjaukset ja muutokset kaavamerkintöihin ja määräykseen on tehty.

Lähdeluetteloon (Sivu 94) on korjattava, että Enonkosken taajaman ja Hyypiänniemen liikenneverkon kehittämisen tarveselvityksen on laatinut vuonna 2004 Kaakkois-Suomen tiepiiri. Kaavamerkinnät ja -määräykset; Termi - Yleinen tie (Viivamerkintä) tulee muuttaa muotoon maantie. Parempi olisi kuitenkin käyttää luokituksen mukaisia, seututien ja yhdystien omia viivamerkintöjä. Kehittämissuositus - "Teiden liikenneturvallisuuden kehittämiseen, kunnossapitoon ja teiden maisemalliseen ilmeeseen tulee kiinnittää huomiota" on tarpeeton. Kyseiset toimenpiteet sisältyvät normaaliin tienpitoon, eikä suunnittelualueen maantieverkon osalta olla sopimassa lisäpanostuksista.	
Metsähallitus 5194/630/2010 20.10.2011, Aluepäällikkö Seppo Manninen	
Metsähallituksen mukaan kaavaluonnos toteuttaa varsin hyvin strategisen yleiskaavoituksen päämäärää. Kaava perusteet - osa on kattava ja laaja. Kuvausta voisi olla tarpeen tiivistää, jotta olennainen informaatio tulisi paremmin dokumentissa esille. Yksityiskohtana s.20 oleva maininta Punkaharjusta kansallispuistona olisi syytä korjata. Punkaharju on luonnonsuojelualue, mutta ei kansallispuisto. Kaavamerkintöjen ja määräysten osalta selostusluonnoksen s. 70 merkitty Saimaan matkailun kehittämisyöhyke ja merkintään liittyvät kehittämissuositukset ovat hyviä strategisia linjauksia, jotka edistävät Saimaan alueen erityisiin vetovoimatekijöihin perustuvan kestävä luontomatkailun kehittämistä. Kehittämissuosituksesta tulisi korjata kohta, "Saimaan ja Koloveden laivamatkailun toimintaedellytysten lisääminen Hyypiänniemellä". Merkintä on epäselvä, ottaen huomioon Kolovedellä voimassa olevan moottoriveneilykielto. Koloveden moottorittomuus on tutkimusten perusteella myös kansallispuiston keskeinen matkailullinen vetovoimatekijä. Merkintää voisi tarkentaa esimerkiksi muotoon "Saimaan ja Heinäveden reitin laivamatkailun toimintaedellytysten lisääminen". Heinäveden reitillä laivamatkailu ja moottoriveneily ovat sallittuja. Kangassaarta koskevan P/RM-merkinnän osalta Metsähallitus näkee tärkeänä, että merkintään liittyvä suunnittelumääräys säilyy olennaisilta osiltaan mm. rakentamisen määrä koskevilta osiltaan luonnoksessa esitetynlaisena myös aikanaan vahvistettavassa kaavassa. S. 79 Natura-alue- merkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan " Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka vaarantavat alueen suojeluarvoja". Suunnittelumääräyksessä olisi Metsähallituksen mukaan tarpeellista todeta, että myöskään Natura-alueen ulkopuolella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantavat Natura-alueen suojeluarvoja. Metsähallitus pitää tärkeänä yleisissä määräyksissä olevaa kirjausta, että saimaannorpan esiinty-	Metsähallituksen ehdottamat korjaukset ja muutokset on tehty kaavamerkintöihin ja -määräyksiin. Kaavaselostuksessa on kuvattu vaikutukset Natura-alueisiin johdonmukaisemmin ja esitetty luonnonsuojelulain 65 § mukaisena johdopäätöksenä, että Natura vaikutusten arviointiin ei ole tarvetta vielä tässä suunnittelun vaiheessa.

misalueet on otettava huomioon vesistöalueilla ja rannoilla. Saimaannorpan elinympäristöjen yhtenäisyyden kannalta on myös myönteistä, että Enoveden rannalle ei osoiteta uusia rakennuspaikkoja, eikä muutosalueita tai talviaikaisia reittejä Natura-alueille. Ranta-asumisen keskittäminen Sahalahden ympärille ja Ylä-Enonveden rannoille on hyvä strateginen linjaus. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaavasielostuksessa tulee perustellusti ja johdonmukaisesti käydä läpi kaavan mahdolliset vaikutukset Joutenvesi-Pyyvesi- Natura 2000-alueen keskeisiin suojeluperusteisiin ja lisäksi todeta, edellyttääkö kaava luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista vaikutusten arviointia.	Mahdollisia uusia, nykytilanteesta poikkeavia vaikutuksia Natura-alueeseen syntyy Kangasaaressa osoitetusta merkinnästä P/RM ja vähäisesti merkinnästä AT, jos Latoselän rannalle rakennetaan rakennuksia. Merkintä P/LV Hyypiänniemellä on voimassa olevan yleiskaavan mukainen, joten sen vaikutukset voivat toteutua ilman tätä kaavaa. Tällä yleiskaavalla voimassa olevaa merkin-tään lisätään kieltä aiheuttaa haittaa Saimaannorpan elinympäristöille, joten sitä kautta vaikutuksia Natura-alueeseen ei tällä yleiskaavalla aiheuta olemassa olevaa nykytilannetta enempää.
Museovirasto 504/303/2011 18.10.2011 Yli-intendentti Timo Kantonen, Intendentti Aura Kivilaakso	
Museovirasto on osallistunut aiemmin kaavahankkeeseen lähettämällä kirjalliset kommenttinsa kaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvotteluun (18.11.2010, dnro 558/303/2010). Museoviraston ja Savonlinnan maakuntamuseon solmiman yhteistyösopimuksen perusteella Savonlinnan maakuntamuseo on asiassa toimivaltainen asiantuntijaviranomainen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Museovirasto lausuu kaavahankkeesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Suunnittelualueeseen sisältyy arvokkaita kulttuuriympäristökokonaisuuksia, ja sen rakennuskanta on monipuolinen ja runsas. Valtakunnallisesti merkittävän Enonkosken Museosillan alueen ja maakunnallisesti merkittävien Enonkosken kirkonkylän sekä kangasaaressa ja Hyypiänniemmen kulttuuriympäristöjen lisäksi alueella sijaitsee Etelä-Savon maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaiksi rakennuksiksi merkityt Enonkosken työväentalo ja Pirttilampi sekä vuonna 1886 valmistunut Enonkosken kirkko, joka on suojeltu myös kirkkolain nojalla. Lisäksi alueella on paikallisesti arvokkaita rakennuksia. Kaavasielostuksessa kaavoituksen lähtökohdissa rakennettu ympäristö (kulttuuriympäristö) on käsitelty omana kokonaisuutenaan ja ajallisesti kattavasti; rakennusperintöä ja arkeologista kulttuuriperintöä tarkastellaan selostuksessa rinnakkain ja tasavertaisina kulttuuriympäristön osina. Enonkosken rakennuskantaa ja taajamakuva on kuvattu taajaman kehityshistorian kautta huomioiden myös nuorempi rakennusperintö. Viitteiden ja lähdeluettelon perusteella kaavoituksen pohjana käytetyt selvitykset ovat olleet kulttuuriympäristön osalta riittävät. Kulttuuriympäristön kerroksellisuus ja sen säilyttäminen sekä uudisrakentamisen sopeuttaminen olevaan rakentamiseen on mainittu kaavan tavoitteissa niin valtakunnallisella, maakunnallisella kuin kunnallisellakin tasolla (s 56, 59, 62). Kaavan osallisten tavoitteissa painottuvat sen sijaan lisärakentamisen tarve, mikä sekin on huolellisen suunnittelun avulla sovittavissa yhteen kulttuuriympäristön vaalimistavoitteiden kanssa.	Katso myös Katso palauteraportin ensimmäinen lausunto ja vastine Museoviraston lausuntoon 18.11.2010. Kulttuuriympäristöä koskevia selostuksen osia on korjattu, tarkennettu ja havainnollistettu luonnosvaiheesta. Tavoitteet ja vaikutusten arviointi kulttuuriympäristön osalta on kuvattu laajemmin ja seikkaperäisemmin.

Vaikutusten arviointi on toteutettu myös kulttuuriympäristön ja suojelukohteiden osalta. Sanallinen vaikutusten arviointi on kuitenkin sisällöltään verrattain suppea. Olennaista on, että Enonkoskella voimassa olevissa asemakaavoissa ei ole ollut rakennussuojelua koskevia määräyksiä. Näin ollen yleiskaava, jossa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet on varustettu suojelumerkinnöin, edistää rakennussuojelun toteutumista taajama-alueella samalla mahdollistaen alueen kehittämisen. Kommentit kaavamerkinnöistä ja määräyksistä: Kaavakartalla maakunnallisesti merkittävien Enonkosken kirkonkylän sekä kangassaaren ja Hyypiänniemen kulttuuriympäristöjen rajaukset eivät noudata maakuntakaavassa määriteltyä aluerajaukset. Strategisen yleiskaavan KuMa-merkinnällä osoitetu aluerajaukset tulee tarkastaa maakuntakaavassa määriteltyjen rajausten mukaisiksi. Lisäksi tulee osoittaa valtakunnallisesti merkittävä Enonkosken museosillan rakennettu kulttuuriympäristö RKY-2009-inventoinnin mukaisella aluerajauksella. Enonkosken vanha kivisilta on merkitty kaavassa SR-merkinnällä. Merkintään liittyvässä määräyksessä todetaan virheellisesti, että silta on suojeltu rakennussuojelulain nojalla. Kivisilta on valtakunnallisesti merkittävä rakennelma, mutta sitä ei ole suojeltu rakennussuojelulailla (1985/60) tai voimassa olevalla lailla rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010). silta ja sen ympäristö tulee osoittaa suojelumerkinnöin niiden valtakunnallisen merkityksen mukaisesti. Rakennussuojelumääräyksissä voi kohdan "Museovirastolta tai Savonlinnan maakuntamuseolta" korvata sanalla "museoviranomaiselta". Kaavakarttaa tulee lisätä suojelumerkinnät maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristökohteiksi merkittyjen kohteiden Enonkosken työväentalo ja Pirttilampi (ma 600 ja ma 601) kohdalle. Kaavassa Enonkosken kirkko on merkitty YK/s merkinnällä ja siihen liittyvällä kirkkolain 14 luvun 2-6 § viittaavalla määräyksellä. Kirkkolaki huomioi varsinaisten kirkkojen lisäksi myös muut kirkolliset rakennukset ja rakenteet. Kaavamerkinnän sanamuotoa on siten syytä muuttaa seuraavasti: "Kirkollisten rakennusten ja rakenteiden alue. Merkinnällä osoitetaan Enonkosken kirkko kirkkopihon". Kaavaan liittyvien kirkollisten alueiden kuten kaavakartassa EH/s -merkinnällä käytöstä poistetuksi hautausmaa-alueeksi osoitetun alueen osalta kaavaluonnoksesta on syytä pyytää lausunto myös Enonkosken seurakunnalta.	Kaavamerkintöihin ja -määräyksiin on tehty ehdotetut korjaukset.
Savonlinnan maakuntamuseo 24.10.2011 Museotoimenjohtaja Mirjam Kosunen, maakunta-arkeologi Martti Koponen Maakuntamuseo huomauttaa, että alueelle ei ole tehty riittävää arkeologista inventointia ja että selaiseen on varauduttava maankäytön tarkemmassa suunnittelussa yleis- ja asemakaavoitusvaiheessa.	Kaavan strateginen luonne huomioiden tarkempia selvityksiä ei tämän kaavan yhteydessä laadita. Kaavalla annetaan määräyksiä, jotka edellyt-

Ajantasainen tieto muinaisjäännöksistä on saatavilla Museovirastosta. Maakuntamuseo huomauttaa kaavaluonnoksen kohdasta 3.4.4 Maakunnan tavoitteet, jossa viimeisenä asiana on muinaisjäännösten huomioiminen. Maakuntamuseo korostaa, että kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/63) suojelamia eikä niihin ilman lupaa saa millään tavalla kajota. Mikäli Koivulan pellot aiotaan ottaa asuinrakentamiseen, tarvittavat arkeologiset tutkimukset on tehtävä ennen rakentamisen aloittamista ja selvitysten toteuttamisesta on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Koko kaavaselostuksen ao. kohta "muinaisjäännösten huomioiminen" on harhaan johtava. Kivikautisen asuinpaikan "osoittaminen edelleen asuinrakentamiseen" vaatii ensin muinaismuistolain nojalla annetun luvan ja tarpeelliset tutkimukset. Tämä onkin todettu kohdassa 5.2.2 Vaikutukset kulttuuriympäristöön, suojelukohteisiin ja muinaismuistoihin. Kaavaselostuksessa on jonkun verran virheitä ja epätarkkuuksia arkeologisen kulttuuriperinnön osalta (mm. kappaleessa 2.7.1. Vuoksen puhkeamisen ajoittaminen noin 2500 eaa oikean ajankohdan ollessa 4000 eaa). Rakennetun kulttuuriympäristön osalta lausunnon antaa Museovirasto.	tävät arkeologisen ja muun kulttuuriperinnön selvittämistä ja huomioimista tarkemman suunnittelun ja kaavoituksen yhteydessä. Kaavaselostusta on korjattu ja muutettu yksiselitteisimmin tulkittavaksi. Kaavoittajan näkemys muinaismuistojen säilyttämisestä "rakentamalla muinaismuistoalueelle" on nimenomaan tarkoittanut tilannetta, jossa uudisrakentaminen sijoittuu muinaisjäännöksen viereen, joka säilyy osana pihaa- aluetta tai yleistä puistoaluetta. Kaavan tavoitteena on säilyttää arvokkaat alueet ja kohteet osana edelleen kehittyvää Enonkosken taajamaa. Historialliset kerrostumat ovat tärkeä elinympäristön laatua kohottava tekijä. Kaavan yleisissä määräyksissä edellytetään huomioimaan muinaismuistojen ja rakennusperinnön säilyttäminen.
Museovirasto 23.11.2011, Dnro 504/303/2011	
Savonlinnan maakuntamuseo on antanut 24.10.2011 päivätyn lausuntonsa yleiskaavasta. Arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottamista kaavasuunnitelmassa on syytä vielä täsmentää seuraavin näkökohdin, joita maakuntamuseo ja Museovirasto pitävät tärkeänä. Kaavoitustyön pohjaksi tarvittava arkeologinen inventointi on syytä tehdä jo tässä kaavavaiheessa, koska kaavassa osoitetaan selkeitä aluevarauksia muuttuvalle maankäytölle, esimerkiksi uudelle rakentamiselle. Kaavaluonnoksessa on osoitettu maankäyttövarauksia uudelle rakentamiselle alueille, jolla sijaitsee kiinteitä muinaisjäännöksiä. Näin ollen kiinteiden muinaisjäännösten säilyminen vaarantuu. Museoviranomaiset korostavat, että kaavoituksen lähtökohtana tulee olla se, ettei uutta rakentamista kohdisteta muinaisjäännösalueelle. Kiinteiden muinaisjäännösten Kangassaaren lasitehdas, kivikautinen asuinpaikka Koivula b ja varhaismetallikautinen Koivula b sekä kivikautinen asuinpaikka Hyypiänniemi laajuuksia ei tunneta. Jäännösten laajuuden, säilyneisyyden ja tutkimuksellisen merkityksen selvittäminen edellyttää kaivaustutkimuksia, jotka hankkeen toteuttaja kustantaa. Vasta koetutkimuksen jälkeen Museovirasto voi ottaa kantaa siihen voidaanko näitä muinaisjäännöksiä ollenkaan tutkia pois rakennushankkeiden	Katso vastine maakuntamuseolle ja aiempi Museoviraston lausunto.

tieltä vai ovatko ne tutkimukselta arvoltaan sellaisia että ne on kaikissa olosuhteissa säilytettävä tuleville sukupolville. Tämä pitää ottaa huomioon jo maanomistajien oikeusturvan kannalta, sillä rakentamista ei pidä osoittaa alueelle, enne kuin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on selvitetty, että rakentaminen on ylipäätään mahdollista. Luvuissa 3.4.4 ja 5.2.2 kaavoittajan näkemys muinaismuistojen säilyttämisestä uudisrakentamisen yhteydessä, ei ole muinaismuistolain mukainen. Muinaisjäännökset voidaan säilyttää siinä tapauksessa, ettei uudisrakentamista tule niiden päälle, jolloin ne säilyvät osana arvokasta maisemaa aluetta. Päätöksen muinaisjäännösten säilyttämisestä ja/tai tutkimisesta tekee niistä vastaavana asiantuntijaviranomaisena Museovirasto. Strategisen yleiskaavan tavoitteeksi on listattu mm. kulttuuriympäristön vaaliminen ja sen kerroksellisuuden säilyttäminen. Kulttuuriympäristön vaaliminen ja säilyttäminen tarkoittavat sen näkemistä voimavarana ja elinympäristön arvotekijänä. Kulttuuriympäristö ja luonnonvarat ovat tässäkin mielessä merkittäviä jo sinällään eivätkä vasta tehokkaasti tuotteistettuina. Kaavaselostuksessa on ilahduttavalla tavalla luonnehdittu ja ymmärretty 2.7. kulttuuriympäristön rakentuminen jo asutuksen varhaisvaiheesta lähtien. Harmillisesti siinä on kuitenkin virheitä (ks. maakuntamuseon lausunto). Lisäksi s.31 todetaan, ettei Enonkoskella ole varhaismetallikautisia asuinpaikkoja. Kaava-alueella Koivula on nimenomaan varhaismetallikautinen asuinpaikka. Selostuksen asiavirheet on syytä tarkistaa. Internet lähteisiin tulee lisätä Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin osoite: http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx sekä muinaismuistolaki (295/1963). Asiaa hoitaa Savonlinnan maakuntamuseon maakunta-arkeologi Martti Koponen ja Museovirastossa intendentti Päivi Kankkunen.	
Riistan- ja kalantutkimus Dnro 504/006/2011 20.10.2011, Tutkimusjohtaja Vesa Ruusila Yleistä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Enonkoskella sijaitsevan toimipaikan virallinen nimi on Riista- ja kalatalouden tutkimuskeskus, Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely. Selostuksessa käytetään vaihtelevia nimiä. Tutkimuslaitos esittää kaavaluonnoksesta seuraavat kommentit. Luku 2.6.2 Vesisitöt Sahalammen rehevöitymistä koskeva kappale. Tut-	
	Kaavaselostukseen on tehty ehdotetut korjaukset ja täsmennykset. Kaavaehdotukseen laitoksen alue on osoitettu kohdemerkinnän sijaan aluemarkintänä työpaikka-alueeksi TP.

kimuslaitoksen vesistökuormitusta koskevista tiedoissa on virheitä. Laitoksen allasvesiä ei johdeta missään tilanteessa suoraan Sahalampeen. kaikkien altaiden poistovedet johdetaan selkeytysaltai- siin, joissa suurin osa ravinnekuormituksesta pai- nuu altaiden pohjalle. Selkeytysaltaiden vedet joh- detaan sitten edelleen Sahalampeen. Altaiden (ns. itsepuhdistuvia) liete kerääntyy altai- den pohjalle oleviin lietetaskuihin, josta ne johde- taan kasvukaudella (alkukesä-syksy) työ päivisin pyörreselkeyttimiin ja edelleen lietteenkäsittelyyn. Kesään 2011 asti liete käsiteltiin kalkkiselkeytyk- seen perustuvalla lietteenkäsittelylaitoksella, josta liete pumpattiin edelleen, joko kunnan jäteveden- puhdistamon turvealtaaseen tai pelloille maanpa- rannusaineeksi. Kesän 2011 aikana laitoksen liet- teenpoistojärjestelmä uudistettiin ja nykyisin liete johdetaan uuden pumppaamon kautta kunnan jä- tevedenpuhdistamolle. Vesien mukana ei voi sanoa kulkeutuvan runsaasti ravinteita Sahalampeen. Laitoksen ympäristölupa mahdollistaa 225- fosforikilon vuosittaisen vesistö- kuormituksen. käytännössä fosforikuormitus on jäänyt 2000-luvulla selvästi tätä pienemmäksi (keskimäärin 170 kg P/a, vaihtelu 144-215 kg P/a). Luku 2.7.1 Enonkosken kehitysvaiheita Saimaan kalantutkimus ja vesiviljelyä koskeva kappale. Tarkennus kohtaan laitoksella on tehty uudistuksia ja muutostöitä 1990-luvulla. Uudistuk- sia ja muutostöitä on tehty myös 2000-luvulla. Hautomo on saneerattu kokonaan, poikashalliin on tehty merkittäviä muutostöitä ja viimeisin uudistus on em. lietteenpoistojärjestelmän toiminnan muut- taminen. Luku 2.7.12 Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt Saimaan kalantutkimus ja vesiviljely aiheuttaa toki vesistökuormitusta, mutta laitoksen merkitystä Sahalammen rehevöittäjänä ei pidä korostaa liikaa. Rehevöityminen on seurausta monista muistakin tekijöistä, mm. hajakuormitus ja rantarakentami- sesta. Luku 3.4.7 Osallisten tavoitteet Sahalammen ja Latoselän veden laatu olisi tärkeää saada paremmaksi. Viitaten edelliseen kohtaan, tutkimuslaitoksen merkitystä Sahalammen rehe- vöittäjänä ei pidä korostaa liikaa. Tutkimuslaitos pitää hyvänä samassa kohdassa mainittua, ettei laitosta saisi häätää pois alueelta. Luku 5.4.5 Ympäristöhäiriötä aiheuttavat toiminnot Tutkimuslaitos on vuosien saatossa parantanut jätevedenpuhdistusta monin eri tavoin. ks. edelliset kohdat. Luku 5.5. taloudelliset vaikutukset Sahalammen ravinne kuormituksesta viitataan ai- emmin esitettyyn. Tutkimuslaitos pitää hyvänä sitä, että kalanviljely- toiminnan ja tutkimuksen kehittämällä ja säilyt- tämisellä alueella nähdään olevan positiivisia vaiku- tuksia ja suuri merkitys.	Aluetta voidaan käyttää myös muuhun kuin laitoksen toimintaan. Kaavan tavoitteena kuitenkin on, että aluetta kehitetään ensisi- jaisesti tutkimuslaitoksen toimintaan ja pyri- tään turvaamaan ja hyödyntämään sen mah- dollisimman hyvin. Kaavaehdotuksessa ei vesien laadun paran- tamisen tavoitetta korostetusti kohdisteta laitoksen toimintaan, vaan se koskee koko kaava-aluetta.
---	--

Enonkosken seurakunta kirkkoneuvosto Pöytäkirja 10.11.2011 Kneuv § 86	
Enonkosken seurakunta jättää Enonkosken kunnan strategiseen yleiskaavaan seuraavat muistutukset - Seurakunta pyytää ottamaan huomioon seurakunnan olevan Jokela-tilan Sahalammen rannalta. Seurakunta on halukas tuomaan yleiskaavan piiriin ko. määrä- alan. - Srk:n näkemyksen mukaan alue soveltuu ainakin osittain rakennuspaikaksi, ja alueelle voitaisiin muodostaa 1-3 rakennus- paikkaa. - Sivulla 78 EH/s virheellisesti sanotaan Pirttilahden rannalla olevan seurakunnan nykyisin käytössä olevan Kyynelniemen hautausmaan olevan käytöstä poistettu hautausmaa. - Sivulla 78, SM/muinaismuisto voisi seurakunnan vakiintuneen käytännön mukaan käyttää nimeä Vanhin hautausmaa. - Sivulla 78 on mainittu Enonkosken kirkko. Lisäksi tulisi varmaan ottaa huomioon, että välittömästi kirkon vieressä sijaitsee sankarihautausmaa ja ko. tilan kohdalla on kuten muidenkin hautausmaittemme kohdalla hautaustoimilain mukainen vallintarajoitus.	SRK:n maa-alueet Sahalammen rannalla osoitetaan osana toteutunutta taaja-asutusta merkinnällä AP-rasteri. Alueelle on vähäinen lisärakentaminen sallittua, mutta edellyttää suunnittelutarveluvan hakemista. Huomattava lisärakentaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa oikeusvaikutteista kaavaa. Hautausmaiden nimistö on täsmennetty selostukseen. Kaavaehdotukseen molemmat käytössä olevat hautausmaat on ositettu merkinnällä EH, eikä merkinnälle ole annettu määräystä. Kirkon alue on yleiskaavassa osoitettu yleispiirteisesti. Merkinnän on tarkoitus sisältää kaikki alueeseen kuuluvat ja eri lakien edellyttämät rakennukset, rakenteet sekä piha ja ulkoalueet. Tarpeen niin vaatiessa tämä kaava ei ole esteenä kohteiden laajentamiselle.
Etelä-Savon maakuntaliitto 208/10.02.02.00/2011,	
Etelä-Savon maakuntakaavassa Enonkosken kirkonkylä on osoitettu paikalliskeskuksen kohdemerkinnällä (a). Lisäksi maakuntakaavassa on alueella osoitettu taajaman halki kulkeva seututie, taajamaan ja sen läheisyyteen sijoittuvia arvokkaita kulttuuriympäristöalueita ja -kohteita, vesiliikenteen merkintöjä sekä yhteystarvemerkinnoin 100 kV:n voimajohdot sekä taajaman ja Savonlinnan välisen viemäriinjoita tarpeet. Tämän lisäksi Enonkosken vesialueet ovat Natura- 2000-verkoston alueita. Maakuntakaavan taajamien suunnittelun ohjaaminen tapahtuu ensisijaisesti suunnittelumääräysten kautta. Kuntien tehtävänä on nämä reunaehdot huomioiden osoittaa yleiskaavoin taajamien tulevat kehittämistarpeet ja järjestää maankäyttö paikallisiin olosuhteisiin parhaiten soveltuvalla tavalla. Entiseen seutukaavaan nähden huomattavasti yleispiirteisempi maakuntakaava luo tarpeen taajamien kaavoituksen kehittämiselle. Enonkosken taajama-alueen strategisen yleiskaavan luonnoksessa tässä on onnistuttu erinomaisesti. Kaavaluonnoksessa osoitetaan erilaisia taajaman kehittämistarpeita ja niiden suunnittelussa huomioitavia reunaehdotuksia hyvin kattavasti. Kartan merkinnöin ja niihin liittyvin suunnittelumääräyksin	Lausunto todetaan. Ei muutoksia kaavaan.

ohjataan ja samalla suunnataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua, kuten asemakaavoitusta, hallitusti. Samalla yleiskaava jättää asemakaavoitukselle riittävästi tilaa ja mahdollisuuksia, jotta kunta voi tarpeen vaatiessa reagoida nopeasti asemakaavoin mahdollisiin uusiin esille tuleviin toteuttamistarpeisiin. Etelä-Savon liitolla ei ole huomautettavaa Enonkosken kunnan taajama-alueen strategisen yleiskaavan luonnoksesta.	
Asko Rautiainen 21.10.2011	
Yleiskaavaluonnoksessa Kivelä-tila 19:117/1 ja 2 on merkitty rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta arvokkaaksi (KuMa) alueeksi. Tila on normaalia metsätalousmaata ja peltoa, jonka vuoksi aluetta ei saa osoittaa KuMa-merkinnällä, joka rajoittaa ja hankaloittaa tarpeellisesti metsätalouden harjoittamista. Kivelän tilan ranta-alueet voisi asemakaavoittaa.	Merkintä on rajattu kulttuurihistoriallisten arvojen huomioimiseksi ja niiden säilyttämisen edistämiseksi. Merkintää ei voida kokonaan poistaa, koska yleiskaavan toteuttava valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja maakuntakaavaa. (Ks. Museoviraston lausunto). KuMa-alue on kaavaehdotuksessa rajattu maakuntakaavan mukaisesti. Merkintä ei vaikeuta metsätalouden harjoittamista. Alueelle rakennettaessa tulee ottaa huomioon, että rakentaminen sopeutuu kyläkuvaan. Kivelä tila osoitetaan osaksi Jokisivun kyläaluetta AT. Alueen asemakaavoittaminen ei ole ajankohtaista.
Pekka Klemettinen 13.12.2011	
Huomautuksessa ehdotetaan, että Hyypiänniemelle osoitettua uutta AP-aluetta voitaisiin laajentaa myös Hyypiänniementien pohjoispuolelle.	Alue on rajattu yleiskaavaan jo luonnosvaiheessa siten, että myös Hyypiänniementien pohjoispuolelle voidaan tutkia asuinrakentamisen sijoittamista Koivulaan osoitetun AP-alueen sisällä. Kaavaehdotuksessa alueiden asemakaavoitusta ohjataan enemmän yleisillä määräyksillä. ko. alueita koskevat myös kaavan merkinnät SM-muinaismuisto ja KuMa -kulttuurihistorian ja maiseman kannalta arvokas alue, joiden määräykset on huomioitava tarkemman suunnittelun yhteydessä. Toteuttamisen laajuus selviää vasta yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja laadittavien selvityksien sekä vaikutusten arviointien jälkeen.
Enonkosken kunnan tekninen lautakunta 13.2.2012 § 26	
Kunta on pyytänyt lausuntoa kirjallisesti kaikilta kaava-alueen kiinteistöomistajilta ja niiltä joiden etua tai oikeutta kaava voi koskea. Lisäksi on tarkoitus pitää yleisötilaisuus ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista. Tekniselle lautakunnalle on varattu mahdollisuus lausunnon antamiseen ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista.	Lausunto todetaan.

Dmitri Jalovenko 10.2.2012	
Mielipiteessä esitetään asemakaavan muuttamista Pirttiniemellä siten, että yleinen ranta-alue liitettäisiin sellaisiin asuinpientalotontteihin, joilla omaa rantaa ei ole. Lisäksi venevalkaman paikka tulisi siirtää Pirttiniemen tien päässä.	Pirttiniemen asemakaava on ajanmukainen, eikä asemakaavan muuttaminen ole ajankoh- taista.
Helena Haverinen 13.2.2012	
Mielipiteessä pyydetään poistamaan tilalle Pirttilahti 11:9 osoitettu virkistyskohde.	Virkistyskohteiden sijaintia on tarkistettu. Merkinnot on poistettu yksityisiltä mailta. Tarkoituksenmukaista on osoittaa kohteet alueille, jotka ovat kunnan omistuksessa tai alueille, minne on tarkoitus laatia asemakaa- va.
Eeva Luostarinen 16.2.2012	
Mielipiteessä vastustetaan kevyenliikenteen väylän siirtämistä Puusepänpolun varteen.	Strategisella yleiskaavalla ei ole osoitettu kevyenliikenteen väyliä mielipiteessä esitety- lä tarkkuudella. Puusepänpolun kevyen liikenteen väylän ra- kentamista tutkitaan vireillä olevan Leirima- jan asemakaavoituksen yhteydessä.
Juha Huittinen 6.2.2012	
Enonkosken taajamassa olevan kiinteistön Ter- venotko 17:290 kaavamerkintä tulisi vaihtaa mer- kinnästä AR-rivitaloalue merkinnäksi AP/AR, joka sallisi alueen käyttämisen myös pientalorakentami- seen. Lisäksi tilalle Putkinotko 8:30 pyydän osoitettavaksi pientalotontteja.	Yleiskaavan merkinnot mahdollistavat tilan Tervanotko muuttamisen rivitalosta pientalo- jen rakentamiseen. Taajaman asemakaava-alue on osoitettu alu- eeksi, jolla asemakaavan ajanmukaisuus tu- lee tarkistaa. Enonkoskentien itäpuolista AP-aluetta (Taa- jaman ulkopuolinen pientalovaltainen asuin- alue) laajennetaan tien länsipuolelle tilalle putkinotko.
Liisa Kuokkanen-Suomi 13.2.2012	
Palveluiden ja hallinnon alueen P/Y määräys: "Alueella on keskitetty kunnallistekniikka ja kauko- lämpöverkko, joihin rakennukset tulee liittää", on kohtuuton maanomistajalle. Määräys tule poistaa tai osoittaa vastaavaan muo- toon kuin pientalovaltaisen asuntoalueen (AP) mää- räys: "Alueella tulee liittyä keskitettyyn kunnallistekniik- kaan. Alueen pientalojen kaukolämpöön liittymistä tulee suosia".	Määräyksiä on täsmennetty kaavaehdotuk- seen. P/Y alueella määräys ei kaavaluonnoksessa- kaan ollut tarkoitettu koskemaan pientaloja. Kaavaehdotuksen yleinen määräys edellyttää, että julkiset- ja palvelurakennukset tulee liittää kaukolämpöön. Asuinpientalojen kohdalta ko. asia on poistet- tu suosituksenakin.
Maija Berndtson 16.2.2012	
ks. Liisa Kuokkanen-Suomi	Katso vastine Kuokkanen-Suomi.
Maataloustuottajien Enonkosken yhdistys ry 16.2.2012	
MTK Enonkoski vastustaa KUMA-merkintää Immo- lansaari-metsätalalle.	KuMa merkintä on poistettu Immolansaares- ta. Merkintä KuMa on rajattu maakuntakaavan mukaiseksi.
Tuomo, Elma ja Olli Pesonen 6.2.2012	
Mielipiteessä vedotaan kunnanhallituksen kokous- pöytäkirjaan 11.1.2011, kohtaan muistutus 21, jossa on käsitelty Soidinniemen yleis- ja asema-	Strategisen yleiskaavan laatimiseen ei tarvita lain mukaan maanomistajan suostumusta.

kaavoitukseen liittyviä muistutuksia ja vastineita. Maanomistaja ei ole antanut lupaa tehdä strategisia suunnitelmia koskien Tiasmäen tilaa 11:18, johon kuuluu myös Hautasaari. Yleiskaavasta tulee poistaa merkinnät katuyhteys-tarve, viheryhteystarve, kunnallistekniikan yhteys-tarve ja uimaranta ym. Maanomistaja on harjoittanut tilalla metsätaloutta ja haluaa jatkaa sitä myös, jatkossakin.	Oikeusvaikutteisella yleiskaavalla voidaan tehdä myös ratkaisuja, joita maanomistaja vastustaa, mikäli yleiskaavan sisältövaatimukset ja muut maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset seikat muuten täyttyvät perustelulla tavalla. Oikeusvaikutteinen yleiskaava mahdollistaa tietyillä edellytyksillä myös maan lunastamisen. Lunastamisen tavoittelu ei kuitenkaan ole tämän yleiskaavan tarkoituksena. Kaavaa muutetaan siten, että Soidinniemen alue muutetaan asemakaavoitettavasta asuinalueesta matkailupalvelujen alueeksi. Tällä linjataan merkittävästi Enonkosken keskustan kasvusuuntia. Asutuksen laajenemis-alueet muuttuvat idästä pohjoiseen ja länteen eikä irrallisia saarekkeitä muodostu. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kunta ei ole velvollinen rakentamaan Soidinniemen katuja ja muuta kunnallistekniikkaa. Viemäriyhteystarve merkintä tosin jätetään kaavakarttaan. Se on tosin mahdollista tämän kaavan puitteissa toteuttaa myös vedenalaisena. Mahdollinen tie- ja viemäriyhteys eivät merkittävästi vaikeuta alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen. Soidinniemen asemakaava on laadittu tavalla, joka ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain henkeä eikä kestävä kehityksen tavoitteita. Asemakaavan tulisi rajautua pääsääntöisesti katuun tai muuhun julkiseen alueeseen, mikä ei Soidinniemen asemakaavassa toteudu. Tällä kaavalla on esitetty vaihtoehto, että alue voidaan toteuttaa loma-asuntoalueena. Tällöin alueelle ei lain mukaan tarvitse johtaa katua. Yhteys voi kulkea yksityistienä nykyisiä olemassa olevia metsäautoteitä pitkin.
Kimmo Montonen 7.2.2012	
Mielipiteessä kysytään kiinteistön 19:16 suhdetta yleiskaavan suunnitelmiin.	Kiinteistö on Jokisivun kylässä, joka on osoitettu merkinnällä AT-kyläalue.

5.8 Suhde muihin suunnitelmiin ja päätöksiin

Suunnitelma toteuttaa tehtyjä päätöksiä ja noudattaa valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden linjauksia.

5.9 Strategisen yleiskaavan toteutus

5.9.1 Toteuttaminen ja ajoitus

Strateginen yleiskaava on osa kunnan ja seudun kehittämisstrategiaa. Kaavoitus ei ole ainoa keino toteuttaa strategista yleiskaavaa, eivätkä kaikki kehittämistoimenpiteet liity maankäyttöön. Kaavan toteuttaminen voidaan niiltä osin aloittaa heti ennen kaavan saatua lainvoimaa.

Kaavoituksen osalta kaava on toteuttamiskelpoinen sen tultua lainvoimaiseksi. Kaavan toteutumista ohjataan mm osayleiskaavojen, asemakaavojen, tarkempien suunnitelmien, suunnittelutarveratkaisuiden, rakennuslupien, ympäristövaikutusten arviointien ja ympäristölupien avulla.

Kaavan tavoitteet ovat osittain kauaskantoisia ja niiden on tarkoitus toteutua vähitellen. Kaava mahdollistaa joustavan ja verkkaisen rakentamisen ja toimintojen kehittämisen. Kaava tukee poliittista päätöksentekoa erityisesti maankäyttöön liittyvissä asioissa, mutta auttaa huomioimaan myös muita näkökulmia seutuyhteystyöhön.

Asemakaavoitus voidaan vaiheistaa ja aloittaa yleiskaavan saatua lainvoiman. Kaavoitusten tueksi on laadittava tarpeellisilta osin tarkentavia selvityksiä, perustamisolosuhteiden, kunnallistekniikan toteuttamisen sekä kulttuuri- ja luontoarvojen osalta.

Kaavoituksen jatkotoimenpiteitä ovat mm:

- Leirimajan asemakaavan viimeistely ja toteuttamisen aloitus
- Keskustan asemakaavojen ajantasaistamisen suunnittelu
- Hyypiänniemen ja Koivulan asemakaavan selvitykset ja suunnittelu
- Jokisivun osayleiskaavatarpeen selvittäminen

Muita toimenpiteitä mm:

- Virkistysyhteyksien toteuttaminen
- Kunnallisteknisen verkoston ja energia huollon kehittäminen
- Seutuyhteistyön ja markkinoinnin kehittämistoimenpiteet
- Sahalammen kunnostustoimenpiteet

Lahdessa 12.päivänä joulukuuta 2012

Ramboll Finland Oy

Kaavoitusyksikkö

Matti Kautto
yksikön päällikkö

Markus
kaavoitus

Hytönen
insinööri

YHTEYSTIEDOT

Enonkosken kunta

Enonkoskentie 3T, 58175 Enonkoski
puh. 015 345 300

rakennustarkastaja Mikko Luostarinen
puh. 044 345 3024
sähköposti: mikko.luostarinen@enonkoski.fi

kunnanjohtaja Kari Kuuramaa
puh. 044 345 3012
sähköposti: kari.kuuramaa@enonkoski.fi

Kaavaa laativa konsultti:**Ramboll Finland Oy**

Niemenkatu 73, 15140 Lahti

kaavoitusinsinööri Markus Hytönen
Puh. 040 721 7527
sähköposti: markus.hytönen@ramboll.fi

yksikön päällikkö Matti Kautto
puh. 0400 493 709
sähköposti: matti.kautto@ramboll.fi